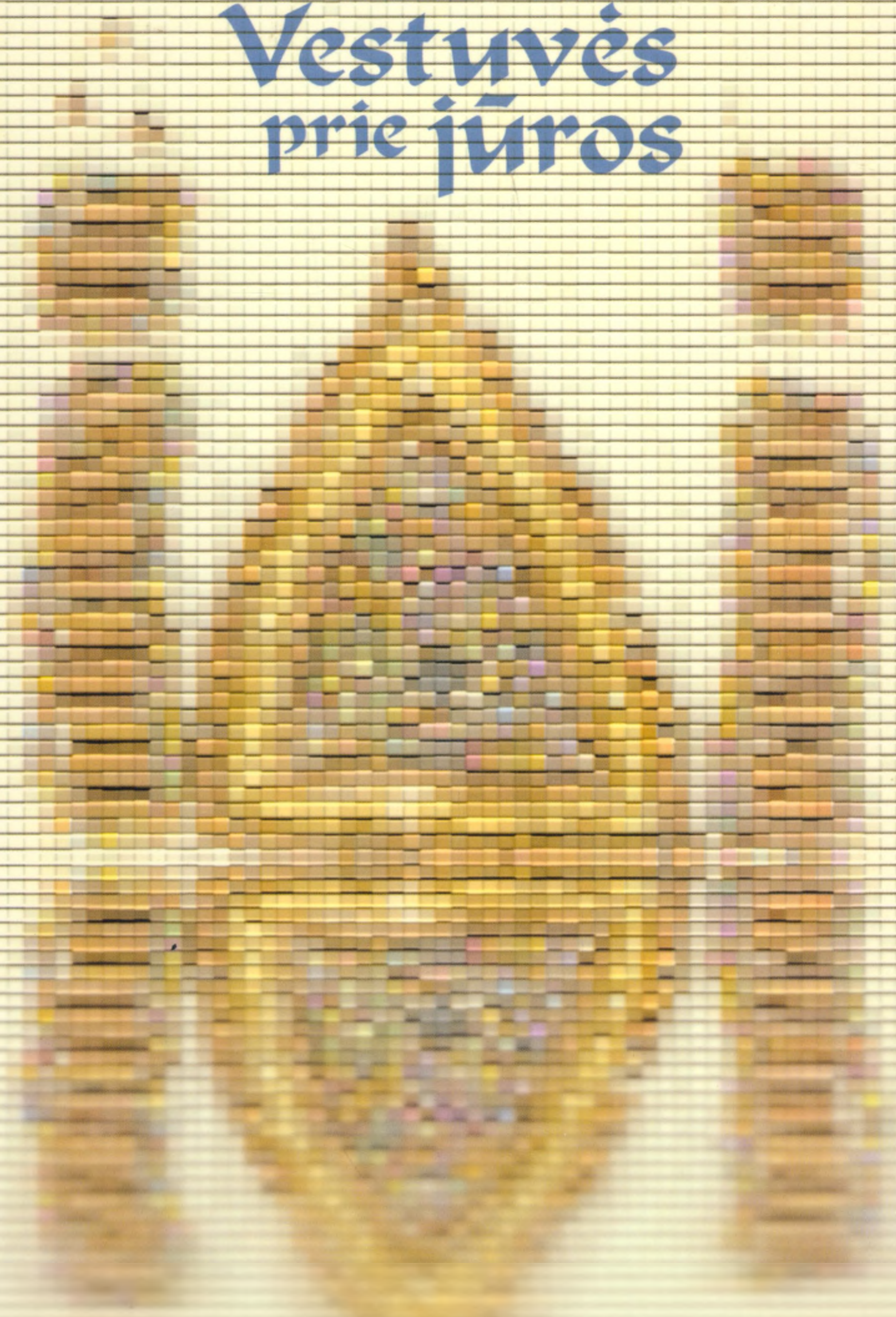
Abdelkader Benali

Vestuvės prie jūros

KRONTA

ABDELKADER BENALI

Vestuvės prie jūros

Iš olandų kalbos vertė
Saulė Rygertaitė

KRONTA

UDK 839.31-31
Be-179

Versta iš:
Abdelkader Benali
Bruiloft aan zee
Uitgeverij Vassallucci, Amsterdam, 2003

Published by agreement with
The Susiju Agency
Išleista susitarus su *The Susiju Agency*

Leidinio vertimą rėmė
Europos Sąjungos programa
„Kultūra 2000"

Education and Culture

Culture 2000

Vertėja
Saulė Rygertaitė

Redaktorė
Nida Norkūnienė

Viršelio dailininkas
Rimantas Rolia

ISBN 9955-734-14-7

Mes darome taip

Lamaratas Minaras negyveno Ivojenoje. Priešingai nei Kalidas, balto „Mercedes“ markės taksi, kurio apsuktas galinio vaizdo veidrodėlis, vairuotojas pageltusiais dantimis, dėl savo profesijos ypatybių atmintinai žinojęs kiekvieną Ivojenos kalvą, kalnagūbrį ir lomą; žmogus, žinojęs, iš kur sklinda visi šie garsai – ūžesys, tą vakarą gaubęs kiekvieną agavą, įkyrus cikadų zvimbimas; Kalidas, taksi vairuotojas, skersai ir išilgai išvažinėjęs visą Ivojeną, taip niekada ir neišdrįsęs vesti, o sodo krėslus manęs esant skirtus ištižėliams. Šiaip ar taip jis galėjo net prisiminti Lamaratą Minarą, iš pajūrio kaimelio kilusio tėvo sūnaus sūnų, vaikiną, pagaliau po dešimties metų grįžusį į Ivojeną. Kalidas vis dar galėjo jį prisiminti, o tai aiškiai rodė, kad Ivojenos gyventojai, išskyrus mirusiuosius, liguistai stengiasi nieko nepamiršti. Dar vienas dalykas, kurio nepamiršo Kalidas – „Pakelės Skardinė“, kaip kad jį vadino luošiai, neregiai ir kurtieji alinėse ir jų kiemeliuose, laikydami po čiaupu ir rituališkai krapštydami purvus iš savo kojų, kurių negalėjo judinti, matyti ar girdėti (tačiau be vargo galėjo užuosti), tarpupirščių, – buvo to paties Minaro gimimas. Jis gimė Ivojenoje, kaimelyje, kvadratiniame namuke, kaip tik tuo metu, kai senelė savo tinginei marčiai kepė blynus. Taksistas galėjo apie šį gimimą papasakoti kiekvienam paprašiusiajam, turinčiam dešimt su puse atliekamų dirchamų kelionei į pasienio miestelį F. – Kalidas lygiai taip galėjo pasakoti ir apie bambagyslę ar pagyvenusios ponios sumanumą: kiek lūpų jam yra šnabždėjusios tas tikroviškas melagystes, ilgainiui įsispaudusias į bendruomenės atmintį, mat jos rodė, kad vaikinas buvo kažkiek susijęs su šiuo kraštu, kaip krienas, kuris keistu būdu juo labiau nuo savo šaknų beaugdamas tolo, juo storesnis darėsi, ir šitaip augo krašte, kuris buvo sausas kaip parakas.

Lamaratas Minaras, ką tik į taksi įlipęs dvidešimtmetis vaikinas, buvo gimęs kažkur Ivojenoje. Šiame krašte pilna kaimelių, asilų mėšlo

ir miestietiškų būstų. Taigi vos įplaukęs į Ivojeną jūra, atsiduri aplink šaltinį susispietusiame Mira Moros kaimelyje; kiek tolėliau, priešais spygliuočių mišką, išsidėstęs Tintinas, rytinėje kalvų pusėje – Džefela, o perėjęs mišką galėsi ieškotis prieglobsčio Mosarate, Ezeboche ar Versteryje. Keliaudamas toliau atsiduri pasienio miestelyje F., taksi vairuotojų ir afrikiečių buveinėje, kuri yra vartai į ispanų koloniją Meliliarą, miestą, kuriame muilas, į foliją supakuotas margarinas ir skalbimo milteliai „Omo" yra tokie pigūs, kad tonomis kaip kontrabanda išgabenami po suknelėmis ir burnusais, tai vienintelis miestas visame krašte, kuriame priskaičiuojama daugiau moterų (gerokai daugiau moterų) nei vyrų. Tas, kas traukia dar toliau arba iš tos pusės grįžta, atsiduria migrantų miestelyje Nadorpe, sausakimšame vienas ant kito lipančių namų. Beje, šiame mieste gyvenančių vyrų gerokai daugiau nei moterų (beveik visa Nadorpo vyrija ieško žmonų, jei galėtų, jie staugtų: „Žmoną, žmoną, pusę karalystės už žmoną!"). Tai buvo tas miestas, kuriame Lamarato tėvas, kaip ir priklauso tipiškam emigrantui, pasistatė namą su penkiomis kolonomis ir vandentiekiu, labai greitai užsikimšusiu klintmoliu ir tarakonais. Tai buvo tas pats miestas, kuriame jis mainais už namą dukterį pažadėjo savo broliui, per pačias vestuves pasipusčiusiam padus. Visa tai vyko iš visų kaimų Ivojenoje labiausiai nuo Nadorpo nutolusiame kaimelyje, vardu... Tauarirtas.

Tauarirtas – saujelė namiūkščių prie jūros, vieta, kur tarp vištidžių ir avių gardų, tarp „San Antonijo vėjo" ir „Mūsų buveinės", name, pavadintame „Vilko urvu", gimė Lamaratas Minaras (arba bent jau taip jam sakė). Lamaratas – Prietaringasis („kodėl mane taip vadinate?"), Pamišėlis („jūs tik juokaujate, o gal tai tiesa?"), Besaikis, Pasalūnas, Pagiežingasis, Dantimis Griežiantis, Apsimetėlis, Kreivai Išaugęs (kiek pravardžių gali žmogus ištverti? Galbūt kol jam suminkštės smegenys?), – tik kelioms dienoms sugrįžo į gimtąjį kaimą, kad atšvęstų įsimintinas vestuves, kadaise vieną saulėtą šeštadienį gimęs savo tėvui ir motinai, kurie prieš susituokdami gyveno vienas virš kito ant Tauarirto kaimelio viduryje esančios kalvos, prie Viduržemio jūros, tuo metu, kuris vienam atrodė prieš daugelį amžių, o antram – lyg tik vakar, toli toli toli nuo Talidomido suluošintų vaikų ir kontracepcijos.

Dvi šeimos, viena aukščiau, kita žemiau, gyveno ant kalvos, ir viename name gyveno vaikinas, o kitame – mergina (čia ir prasideda visi vargai),

kurie po kelerių metų pagal vietos paprotį taps vieno ir to paties asmens tėvu ir motina. Būsimųjų Lamarato Minaro tėvų namus vieną nuo kito skyrė tik išvešėjęs kaktusynas, kurio šakos lūžte lūžo nuo žalių, raudonų, oranžinių ir geltonų vaisių, augęs tiksliai tarp dviejų kubo formos namų. Šį žemės plotelį supusiose terasose tėvo šeima augino javus.

– Žemdirbį ne visuomet slegia kasdienė buitis, – kartą pasakė Lamarato Minaro senelis jo tėvui, mokydamas šį, kaip turi ūkininkauti mažažemis, – tu turi tiesiog daryti taip, kaip prieš šimtus metų darė mūsų protėviai, kaip mane mokė mano tėvas ir kaip aš mokau tave: imi sėklą, ją sėji ir viliesi bei meldiesi Sidi Rabiui, kad jis atliktų likusį darbą.

Šį pamokslą tėvas palydėjo trumpu ir išraiškingu, su pasimėgavimu ištartu *inshallah*. Ir šiame kaktusais apaugusiame žemės plotelyje, tarp javų laukų, tarp kasdien po keletą kartų kartojamų *inshallah*, pabudo meilė tarp tėvo ir motinos anglies juodumo plaukais.

Jųdviejų meilė mezgėsi nuskini-nulupi-suvalgai žemės plotelyje, pilname kaktusų, kur jie stengėsi kiek įmanoma daugiau laiko praleisti kartu ir kur jų meilė brendo drauge su kaktusų vaisiais, kartais ilgais, kartais trumpais laiko tarpais tarp apyaušrio ir paskutinių abiejų tėvų murmamų maldų, kurių metu motinos akys žvelgdavo visiškai kita kryptimi (kaktusų laukas plytėjo priešingoje pusėje nei Meka).

Tačiau saugokitės, nes gresia pavojus. Pavojus jūsų tyko visuose užkaboriuose ir plyšiuose. Jaunuoli ir mergaite, saugokite širdis, kad kiti jų nepamatytų ir nepervertų savo atšipusiais peiliais!

Porelė buvo įsimylėjusi, tačiau, kadangi nesižavėjo įvairaus plauko landūnų peiliais, susitikinėdama buvo tokia atsargi, kad niekas net nesuuodė apie jų karštligiškus pasimatymus – jie susieidavo tuomet, kai visi Tauarirto gyventojai melsdavosi ar vakarieniaudavo, arba tuo pačiu metu darydavo ir tą, ir aną, – o tam reikėjo suktis kaip vijurkui, kas retai, o gal ir niekada nebuvo daroma Tauarirte bei jo apylinkėse.

O, kaip jie vienas kitą mylėjo ten, tarp kaktusų vaisių, kurie atrodė taip, lyg būtų prismeigti prie šio augalo šakų, ir žmonių šūdų (atsitiktinai tas pats žemės plotelis dviem šeimoms tarnavo kaip išvietė ir panėšėjo į pilną priskretusių išmatų lauką). Atrodo, atsistotum ir sušuktum: „Ir tai jūs vadinate nepatikima stabilios ateities pradžia!“ O tada atsisėstum ir atsakytum: „Savaime suprantama, reikia žiūrėti, kad netikėtai neįliptum į kieno nors mėšlą, ir tuo pat metu saugotis, kad niekas tavęs nepamatytų! Iš tiesų galbūt nereikia nė sakyti: čia tau ne į statinę persti“.

Tačiau, nors ir būdavo imamasi visų atsargumo priemonių, kartais nutikdavo taip, kad kuris nors iš jų įsilipdavo į šūdą.

– Nieko tokio, – lakoniškai pasakydavo motina tėvui, išsitepusi kurpaitę kažkuo tamsiai rudu, – juk sakoma, kad mėšlas atneša laimę, ar ne, brangusis?

Ir toliau vienas kitą pranokdami liedavosi žodžiai, pasaldinti cukrumi ir medumi. Pagal gerą vietos paprotį tėvas jai pažadėjo beveik viską, ką turėjo savo kūne: širdį, kepenis, plaučius, blužnį, žarnas, skrandį, smegenis, liežuvį ir t. t., ir pan. – viską, išskyrus pimpalą (jo eilė ateis vėliau). Buvo pasiūlyta pakankamai organų, kad išeitų *haggies*, ir visa tai tam, kad įtikintų motiną visišku savo atsidavimu. O motina? Ką darė motina: klausėsi, linkčiojo galva, ir jai tai atrodė pernelyg gražu, kad būtų tiesa, o kartais šis tėvo dosnumas sužadindavo vilko apetitą, skrandis pradėdavo urgzti, ir ji sprukdavo iš kaktusų lauko, tarsi išvydusi ką nors, besikėsinantį į jų širdis, ant pirštų galų apeidama mėšlo krūveles, kad patyliukais pasiimtų iš namų duonos ir žalių svogūnų, tada vėl tekina bėgdavo atgal, atsargiai prasibraudavo pro kaktusus ir drauge su tėvu valgydavo šiuos skanumynus, įdėmiai žvelgdami vienas kitam į akis.

„Sprendžiant pagal tuos vadinamuosius romantinius filmus, kuriuos rodo Meliliare, turėčiau dabar kažko imtis... – pagalvodavo tėvas. – Tačiau ko konkrečiai? Taigi ko..."

Kadangi porelė turėjo paisyti kitų žmonių, jų pasimatymai trukdavo ypač trumpai, ir kai galiausiai nusileisdavo sutemos, įsimylėjėliai nusisukdavo vienas nuo kito, dumdavo namo, nusiprausdavo, pasimelsdavo, užkąsdavo, o iš ryto vėl kaip įprasta keldavosi ir ruošdavosi naujai dienai.

Būsimajam Lamarato tėvui tokia nauja diena reiškė triūsą įvairiose po visą kaimą išsibarsčiusiose terasose, kurios priklausė jo šeimai. Kadangi kraštas buvo kalvotas, o takai dėl savo siaurumo nepraeinami stambiems gyvuliams, Tauarirto gyventojai privalėjo daryti tam tikras terasas, tėvui tai reiškė daug rankų darbo. Tėvo Teruto Minaro tėvas Machileras Minaras šeimininkavo keliuose nedideliuose sklypeliuose, kurių purus, iki raudonumo įkaitęs smėlžemis buvo pilnutėlis prismaigstytas karčių vynuogėms. Be viso to, šis geraširdis žmogelis už kelių kilometrų žaliame slėnyje, netoli San Antonijo („Ten kadaise gyveno ispanai," – pasakodavo tėvo

tėvas), turėjo dar porą kąsnelių žemės, kuriuose augino svogūnus, bulves ir morkas. Kartkartėmis derlių jis parduodavo ispanų kolonijoje Meliliare, esančiame apie dešimt kilometrų į šiaurę – ten Machileras, visas gėrybes susikrovęs į nendrinius krepšius, nusigaudavo arkliu. Iš to šeima neblogai vertėsi ir žmonės buvo patenkinti. Taip jie ir stūmė dienas.

Lygiai taip pat laimingai gyveno šeima anapus kaktusų lauko stovinčiame name, tame pačiame, kuriame užaugo būsimoji Lamarato motina. Šios keturkampės, iš bambukų stiebų, molio ir arklių mėšlo nulipdytos trobelės gyventojai buvo turbūt vieninteliai visame Tauarirte, o galbūt ir Ivojenoje, kurie nesivertė tokiais menkais darbais kaip sėja, arimas, derliaus nuėmimas ir pilnų vynuogių krepšių į Meliliarą tampymas. Šio namo šeima, tai yra motina ir keturios jos dukterys, apie kurias buvo kalbama (aš pats jų nesu regėjęs, taip pat ir Kalidas Pakelės Skardinė jų nepažinojo, bet žmonės taip kalba, todėl tai turėtų būti tiesa), kad jos viena už kitą gražesnės ir sumanesnės ir kad jos pačios tą puikiai žinojo; taigi ši šeimynėlė gyveno iš dosnios tėvo kišenės, tėvo, kuris pats buvo toli, labai toli išvykęs – į Prancūziją; jis dirbo anglies kasyklose netoli Strasbūro, ir šeima retkarčiais gaudavo pašto perlaidą su apvalia frankų sumele, o kartkartėmis nuotrauką su tėvu ant dviračio, tėvu ant motorolerio, tėvu „Mercedes Benz“ ir tėvu pensione (rankoje šluota, šnairas žvilgsnis į objektyvą). Taigi nieko keisto, kad gyvendamos tokiame kaip iš dangaus nukritusiame pertekliuje, mergaitės, kurios dalijosi vienu kambarėliu, įgijo ne per labiausiai Tauarirte vertinamų ypatybių. Keturioms taikiai nusiteikusioms nimfoms – Jaminai (vyriausioji), Minorai, Sulikai ir Batitai (jauniausioji) – nebuvo svetima tinginystė bei pasipūtimas, ir žmonės tuo nesistebėjo.

– Mums nereikia nieko daryti, nes mes galime sau tai leisti, o jei gali sau leisti nieko neveikti, tai kam tada daryti ką nors kita, išskyrus nieko neveikimą, – kalbėdavo jos tarpusavyje gindamos savo privilegijuotą padėtį, kikendavo atgal atmesdamos plaukus iš pačių susigalvotos cikliškos argumentacijos, papildančios kitą ciklinę logiką, kai viena seserų, Batita, paleisdavo savo anglies juodumo plaukus, atsistodavo priešais veidrodį ir, pirštais liesdama bei glamonėdama kiekvieną kūno dalį, žavėdavosi savimi prieš kitas seseris:

– Pažiūrėkite, kokia aš graži, mano pečiai tokie minkšti, mano akys tokios nuoširdžios, mano lūpos tokios saldžios, mano rankelės tokios

apvalios, o mano ausys tokios mažytės, tokios kitokios, na, tokios!.. Aš pati gražiausia visoje šalyje, visame pasaulyje, ne kitaip. Pasakykite atvirai, sesutės, argi aš iš tiesų nesu truputį per graži šiai žemei?

Ir sesutės linksėdavo, linksėdavo ir dar kartą linksėdavo galvomis, kol kitai ateidavo eilė perimti šukas ir atsidėti šiam liguistam savęs atradimui.

Jums pačioms reikėtų savęs iš šalies pasiklausyti, jūs, kvailos mergiotės, susidėjusios su veidrodžiu ir aliejumi plaukams. Bet argi jos mane girdi? Ne, savaime suprantama, kad ne, aš nepažįstu nė vienos iš tų mergaičių, o šį pasakojimą išgirdau kažkurioje kavinėje, jis buvo perduodamas iš lūpų į lūpas, iš ausų į ausis, ir išvis dar klausimas, ar kada nors egzistavo toksai Tauarirtas.

Visi tie iš šiaurės plaukę pinigai ir tai, kad motinai sunkiai sekėsi suskaičiuoti, kiek franko sudaro pusė dirchamo, leido mergaitėms pirkinėti tuos gražius veidrodėlius bei karolius, apie kuriuos bukaprotės kaimynų mergiūkštės galėjo tik pasvajoti. Tai buvo įvairios mielos dovanėlės sau – truputį gražesnės gėlėtos suknelės ar juodos kaip degutas skarelės iš „didmiesčio".

Tačiau perteklius nesibaigė vien drabužiais ir pigiais blizgučiais. Namuose pakako mėsos bei žuvies (kodėl motina tėvą visą laiką vaišindavo tik duona su svogūnais, man taip ir liko mįslė; galbūt tai romantiška krašto tradicija?) ir visi šie kas vakarą patiekiami skanėstai virsdavo moteriškais apvalumais ant marmūzės, rankų, užpakalio bei skruostų; mergaitės ir motina atrodė kur kas sveikesnės, nei iš tiesų buvo, kadangi fizinės energijos perteklius nebūdavo niekam, absoliučiai niekam naudojamas. (Pavyzdys: Jamina, kuri vėliau aštrių anytos priekinių dantų padedama neįprastomis aplinkybėmis pagimdys savo pirmagimį, Lamaratą Minarą, prieš susituokdama nebuvo nė kartelio iškepusi duonos, nė menkiausio kiaušinėlio išvirusi, nė mažiausio laukelio javų su pjautuvu nupjovusi, netgi nė sykio žuvies ar mėsos iš puodo į lėkštę įdėjusi; vieninteliai sykiai, kai Jamina rūpinosi maistu, buvo tuomet, kai ji, užvaldyta širdies balso, Meilės vardan vaišindavo savo mylimąjį duona su svogūnais, tačiau tuomet ji būdavo veikiama aukštesnių jėgų, taigi iš tiesų tie kartai nesiskaito.)

Ramia širdimi ir švaria sąžine galima daryti išvadą, kad mergaitės gyveno savimi patenkintos, viskuo persisotinusios ir pasipūtusios, antras ne mažiau svarbus dalykas, kad, nepaisant visų jų blogų ypatybių, šios mergaitės buvo vienintelės kaime, į kurias galėjai akis paganyti ir su kuriomis galėjai maloniai paplepėti. Neblėstantis kaimo vaikinų dėmesys (tam tikru metu motina galėjo įsteigti organų banką – tiek daug „organinių pažadų" ji gaudavo), užuominos, kurias jos nuolat girdėdavo sėdėdamos prieduryje ir kaip beždžionių gauja blusinėdamos viena kitos anglies juodumo plaukus, taip pat nepaliaujamai besilankantys vaikinai iš aplinkinių kaimų, vis klausinėdavę motiną, kada gi pagaliau vyriausioji duktė pradės kurti ateities planus, – visa tai siutino grožiu nepasižyminčią motiną:

– Palaukit, kol sugrįš tėvas, tada jūs pamatysite, ką jis padarys; jis su kūju puls tuos įkyrius tipelius, lups vieną po kitos jiems akis, kol jie iš skausmo jau nebežinos, gyvi ar mirę besą.

– Na jau, motin, juk pati žinai, kaip tiems vaikinams sunku... Priversti dalytis tuo pačiu kambariu su kitais, o naktys tokios karštos...

Teisybės dėlei reikia pasakyti, jog Lamarato motina su savo sesutėmis gana anksti pradėjo vaizduotis esančios pasaulio bambos dėl to, kad tiesiog nesutiko nė vienos už save gražesnės.

Tačiau galų gale akys atsivėrė ir Tauarirto (šis kaimelis dabar jau yra netekęs tiek kvailų jaunuolių, tiek šaunių mergaičių) vaikinams, vienam po kito arba grupelėmis pabuvojusiems didmiestyje ir apsilankiusiems kine bei pirmąsyk gyvenime nuogas amerikietiškas, prancūziškas, indiškas kojas ir bambas pamačiusiems, – jie suprato, kad merginos buvo tokios pat paprasčiausios kaimietės kaip ir kitos Tauarirto moterys. Juo dažniau vaikinai lankėsi didmiestyje, juo dažniau jie kitomis akimis pažvelgdavo į mergaites, nuobodžiai krypinėjančias, besišukuojančias prieš kairėje rankoje laikomą veidrodį, slankiojančias po vidinį kiemą – toks vaizdas atsiverdavo besileidžiantiems nuo Cukraus kalno.

– Žinai, ką aš manau? – vieną nelemtą dieną pasakė kaimynas būsimajam tėvui, jiems leidžiantis nuo Cukraus kalno ir pro Sidi Gelušo kapinaites vingiuojančiu keliuku traukiant namo.

– Nagi, ką? – nedrąsiai pasidomėjo tėvas, pats mintimis būdamas su mergina, kurią pažinojo nuo gimimo ir kuri tame apleistame kraštovaiz-

dyje, sudarytame iš kietos žemės ir arkliašūdžių, tapo dar gražesnė, o jis vis labiau kentė dėl savo prakaituojančių kojų ir supjaustytų pirštų, kuriuos amžinai susižalodavo pjautuvu, nes kirsdamas javus pernelyg į save truktelėdavo peilį.

– Ką manau? – toliau kalbėjo tėvo kaimynas. – Manau, jog tos trys mergaitės, gyvenančios apačioje, yra nė sudilusio skatiko nevertos. Tas nuolatinis sukinėjimasis su veidrodėliais ir karoliukais, argi tai padorus elgesys? Jos elgiasi kaip tingios kiaulės ir kažin, ar dar kada nors taps tikromis *halal*. Ne, jos man nė motais. Geriau duokit man pačiupinėti tos prancūzaitės papus. Matei, kaip jie sprūste sprūdo iš jos suknelės, dideli, tiesiog neįtikėtini! Man pasidarė taip karšta, kad išliejau tiesiai į saują. Ir tai ne iškart pastebėjau.

Čia intelektualus žmogus gali pasakyti: „Taigi, jei aš gerai supratau, kino teatrų kultūros atėjimas reiškė mito apie mergaičių grožį žlugimą ir keturių kaimiečių Entzauberung[1] pradžią". Teisus šis nuovokus žmogus, nes nuo tos dienos neatsirado daugiau nė vieno kvailio, kuris į jas būtų žvalgęsis.

Išskyrus vieną išvargusį žmogelį – būsimąjį tėvą. Būsimasis tėvas nemėgo kitų kaimo vaikinų, kurie dabar vertėsi tai nedidele cigarečių kontrabanda iš Meliliaro, tai statybų padėjėjų amatu, taigi jiems nebereikėjo taip dažnai lankytis pas ožkas, o galėjo numalšinti savo krušu-krušu-krušimosi troškulį Meliliare. „Kokie nedori žmonės, – galvodavo tėvas, – Jamina greitai bus mano". Jis suprato, kad privalo ir toliau ją mergin- ti, varstyti dar įtikinamesniais meilės žvilgsniais, dar dažniau niūniuoti kvailas melodijas iš kaubojiškų filmų, kai ji pakeliui į išvietę praeidavo pro šalį...

Jei tik jis ir toliau jai meilintųsi, dažniau melstųsi ir mažiau galvotų apie kitas moteris, šis dorybių derinys neabejotinai nuvestų į pergalę.

Pergalė tėvą greitai aplankė. Būsimajai motinai ir jos seserims darėsi vis aiškiau ir aiškiau, kad jų populiarumas tarp vaikinų ir tų pačių vaikinų šlapi sapnai kuo toliau, tuo labiau menko, kol visai į niekąpavirto, ir kad jos turėtų keisti taktiką, jei nenori, kad visas kaimas jas pravardžiuotų senomis karvėmis – mergaitės neketino leistis taip pažeminamos... Laimė, būsimoji motina greitai suprato, jog tasai kiek aukščiau gyvenantis kaimo jurgis, tasai aplėpausis, kaip jį žaismingai pravardžiavo trys

[1] Išvadavimas iš kerų (vok.) – leid. past.

sesutės, turėjo ant jos akį, tiksliau dvi akis. Ir ji taip pat ėmė vis dažniau ir dažniau jam meilintis. Šitai nepaprastai glumino kitas tris sesutes. Kad jis jos geidė, gerai, tai buvo savaime suprantama, tačiau visiškai neaišku, kodėl ji panoro su juo prasidėti.

– Tau visai protas aptemo? – klausė viena. – Susidėti su tuo stuobriu, tuo drambliaausiu? Verčiau palūkėk, sesute miela, tikrai susirasi kur kas geresnį.

– Be to, – kibo jauniausioji, – tu nesutverta santuokai, vyrui, juo labiau tokiam vyrui, kuris atims iš tavęs auskarus ir pasidarys iš jų kabliuką savo kepurei pasikabinti.

– Ji teisi, – antrino kita. – Ak, tu tik pagalvok, mergaite, dirbsi jam kaip juodas jautis! Dar blogiau, būsi jam kaip slidi varlė, cha cha cha, slidi varlė, kuri pati negali nieko spręsti!

Sesutės persekiojo Jaminą visur: gyvenamajame kambaryje, miegamajame, netgi virtuvėje (į kurią jos paprastai neužsukdavo), naktimis sesutės ir toliau atakavo Jaminą geranoriškiausiais įspėjimais. „Jis privers tave kentėti". „Jis pabaisa". „Kvaile tu, jis tave gyvą suės". Jos šaipėsi iš sesers, o visų pirma šaipėsi iš jo, kiek aukščiau gyvenusio vaikino nešvariomis atlėpusiomis ausimis ir į svogūnus panašiomis gumbuotomis rankomis.

Jaminą skaudino tokios seserų kalbos, tačiau ji nenusileido nė per nago juodymą. Būsimoji motina jas griežtai perspėjo:

– La ilaha, il Allah, saugokitės, nes kas iš kitų juokiasi, tas užsitraukia prakeiksmą.

Ir pasistengė kuo daugiau dėmesio skirti būsimajam tėvui. Ji atsakydavo į visus aplėpausio mėginimus užkariauti jos širdį čia žaismingu žvilgsniu, čia netikusiu komplimentu.

– Nešvilpauk taip garsiai, kaimyne, nes nejučiom prisišvilpausi, – pasakė kartą motina, pakeliui į niekur eidama pro terasoje javus pjaunantį tėvą.

„Ar tai reiškia, jog ji nori už manęs tekėti?", – nejučia pagalvojo tėvas ir taip išsigando tokios skubotos išvados, kad iš karto įsipjovė pjautuvu.

Tačiau nepraėjus nė metams – nepaisant sąmojingų sesučių pastabų, – tėvui surijus šimtą penkiasdešimt svogūnų galvučių su šviežia duona ir motinai penkioliktą kartą nuo dešiniojo sandalo nuvalius tėvo šūdą, jis išdrįso paklausti.

– Gana bučinių, gana plepalų ir pasimatymų, – pasakė jis motinai, – nori už manęs tekėti ar ne? Negaliu būti gyvas vien tavo meile ir akimis.

Ir motina atsakė „taip".

Netrukus, tikriau dar tą patį vakarą, kai vasara jau buvo persiritusi į antrą pusę, vieną iš karščiausių dienų per metus, vaikinas patraukė pas savo tėvą, kuris, galvą padėjęs žmonai ant skreito, gulėjo kairiame vidinio kiemo kampe – čia dar dvelkė švelnus vėjelis – ir skaičiavo danguje šviečiančias žvaigždes. Tėvas nežinojo, nuo ko pradėti, taigi truputį paplepėjo ne į temą ir tarp naujienų apie šoktelėjusias grūdų kainas bei dirvožemio teršimą prasitarė, kad jis „labai norėtų... tai yra, jei galima... kuo greičiau... su ta, netoliese gyvenančia... ne, ne aukščiau... žemiau... tiesiog... ar tu supranti mane, ar ne, mama... ar klausaisi... noriu pradėti daryti vaikus, tėve, ir kitus panašius dalykus..."

Sulig žodžiu „vaikus" jo tėvas pakilo, kaip kad pakildavo prasidėjus naujai dienai ar eidamas vakarieniauti, ar ketindamas surūkyti cigaretę, taigi jis pakilo kaip visuomet ir tarė:

– Na, tuomet taip ir padarysime.

Tauarirte niekas negalėjo tuo patikėti:

– Ką tu sakai! Aplėpausis ir toji juodaplaukė?

Bet po poros mėnesių būsimasis šešuras jau lėkė su naujais batais jaunikiui, ir Tauarirto deivės bei jos aplėpausio vestuvės buvo atšoktos.

Per vestuves, kurias iškėlė jaunikio giminė, netrūko nieko: blynų, virto *tekrischt*, aliejuje pačirškintų plaučkepenių ir tėvo draugų, klausinėjančių, ką jis, dėl Dievo, ketina daryti su tokia išpuikėle. Laimė (ypač Lamarato), tėvas buvo tikras, kad žino geriau:

– Niekas nenori imti į žmonas pasakų princesės, kuri net duonos nemoka iškepti.

Ir vedė moterį, svajojančią tapti kino žvaigžde.

Be kita ko, trys sesutės, taip laukusios vestuvių, o ypač povestuvinės nakties – „Kažin, ar didelė bus dėmė, kokios spalvos, ir kas, jei jaunikiui neatsistos?", – taip ir nedalyvavo šiame įsimintiname įvykyje, kadangi visos trys per keletą savaičių viena paskui kitą numirė. Jauniausioji, trylikametė Batita, buvo pirmoji: į jos mergišką Achilo sausgyslę įkando gyvatė, ir įsidėmėtina, kad tai nutiko kaip tik tą dieną, kai motina, nepaisydama visų Batitos dejonių, ją pirmąsyk pasiuntė prie šaltinio van-

dens. Antroji, septyniolikmetė Sulika, laikinąją būtį iškeitė į amžinąjį gyvenimą po savaitės: ji persidrėskė ranką į sienoje styrojusią vinį, kuri metų metus nepastebėta kantriai laukė riebių mergaitės pirštų ir šilto kraujo lašų.

– Aha, sugavau tave, pasipūtusi kale, – apsidžiaugė vinis.

Sulika buvo vienintelė, tai girdėjusi. Vinis pasirodė pernelyg aprūdijusi, ir mergina neįveikė kraujo užkrėtimo. Trečioji sesuo, devyniolikos pavasarių sulaukusi Minora, mirė paprastų paprasčiausiai. Ramiai, putliu kūneliu įsivyniojusi į antklodėlę, vieno šiokiadienio vidurdienį, praėjus trims savaitėms po antrosios sesers mirties, tuo metu, kai visi to krašto gyventojai pasiknarkdami miegojo.

Iškentus tiek daug skausmo, kuris neaplenkė nė vieno Tauarirto gyventojo, kadangi, nors jų galbūt ir negalėjai pavadinti šauniausiomis mergaitėmis pasaulyje, vis dėlto, atsižvelgiant į viską, tai buvo „mūsų" šauniausios mergaitės pasaulyje, taigi galiausiai vestuvės įvyko ir buvo triukšmingai bei be ypatingų nutikimų atšvęstos. Tikriau sakant, buvo tik vienas nutikimas, didžiulis „nutikimas" ant baltutėlaičių paklodžių. Sesutėms būtų buvę kuo didžiuotis.

Netrukus motina persikraustė į viršų, į šešuro namus, kur įžengė į visiškai kitokį pasaulį. Per keletą dienų motina padarė stulbinamą atradimą: pasirodo, iki šiol jos jaunystė pralėkė apsupta prabangos. Staiga, jau pirmąjį rytą po vestuvinės nakties, lovą ji rado tuščią. „Išėjo į turgų", – suprato motina. O anyta sušuko, kad ji, kaip nauja šių namų gyventoja, turėtų imtis kokio nors darbo.

– Ir ką gi aš turėčiau veikti, – suburbėjo motina, išsliaužė iš lovos, apsivilko savo gražiausius drabužius ir prisistatė anytai, laukdama tolimesnių nurodymų.

Kepti blynus, minkyti tešlą, atnešti vandens ir net kartkartėmis pašerti ožkas – štai ką ji turėjo daryti, ir tai buvo tik darbų pradžia.

Šis šiurkštus šydo pakėlimas, – realybė, dėl kurios motiną įspėjo velionės sesutės, žodžiai, kaip jai kartais atrodė, pakibę virš namo, – taip kartino motinai gyvenimą, kad jos galvoje subrendo sumanymas, kaip išsivaduoti nuo triūso ir prakaito. Šis sumanymas grynai valios pastangomis privalės tapti kūdikiu, išlaisvinsiančiu iš prasčiokiško darbo gniaužtų. „Šitai negali ilgiau tęstis", – pagalvojo motina ir tą karštą

medaus mėnesį dar plačiau išžergė kojas savo vyrui (ji gana greitai perkando šitą nesudėtingą meną), kad šis galėtų dar giliau į ją įeiti ir kad dar daugiau sėklos joje pasiliktų, nes taip didėjo tikimybė greičiau susilaukti nuo darbo išgelbėsiančio kūdikio. „Jei Sidi Rabis to panorės", – pragmatiškai pridūrė ji mintyse. Stebuklas įvyko pakankamai greitai: lygiai po aštuonių mėnesių gimė aštuonių svarų mažasis Lamaratas (šį vardą jis gavo vėliau).

Jam gimstant šeimos nariai rūpinosi savais reikalais. Tą dieną tėvas buvo „Vokietijoje", senelis kūlė javus, senelė ieškojo daugiau audeklo kraujavimui sustabdyti, o naujai iškepta motina buvo truputėlį nusivylusi, nes vaikas gimė mėnesiu per anksti, tai reiškė, jog ji mėnesiu trumpiau, nei priklausė, naudojosi visų dėmesio reikalaujančiu nėštumu – vargas tam, kuris atsakys dėl ko nors nėščiai moteriai, – tokiems gimsta neįgalūs vaikai. Tačiau nedirbti buvo galima ir dėl kitų priežasčių: ji nusprendė kuo labiau atsidėti vaikui, bent jau dėtis atsidavusia – be galo be krašto liūliuoti jį, glausti ir glausti prie krūties, kol ims skaudėti spenelius, bei visais kitais įmanomais būdais tupinėti apie mažąjį žmogutį, kad tik nereikėtų kepti blynų ar tampyti vandens. Motinos (taip pat šiek tiek ir vaiko) laimė, nebuvo taip toli nueita, nes, nepraėjus nė pusmečiui, su berniuku ant rankų ir dar su vienu tinginio pančiu pilve (mergaite – tai irgi buvo jos plano dalis), motina iškeliavo į šiaurę, kur ji palyginti ramiai apsistojo name medinėmis grindimis ir antena ant stogo. Ir atsikvėpė: pagaliau! Daugiau niekas nevers kepti blynų, šerti ožkų ir ant manęs nebliaus. Taip Nyderlandai, Aguonų Žemė, anytos atkakliai vadinama Vokietija, iš dalies tapo jos išsigelbėjimu.

Mozė buvo jauniausias tėvo broliukas. Tai buvo tas pats žmogus, kurį Lamaratas privalėjo surasti ir kuris pajūrio kaimelyje sukėlė tikrą pragarą, dėdulė, negebėjęs ateiti atsisveikinti su Lamaratu bei jo motina šiems išvykstant į „Vakarus", nes pernelyg įsitraukė nužiūrinėti merginas prie šaltinio. Merginas, įsispyrusias į kurpaites, paraitotomis pižaminėmis kelnėmis, varpeliais plaukuose, skarelėmis apie kuodus ir kalbelėmis be krašto ir pabaigos. Mozė dievino merginas, bet nebuvo nė vienos merginos, kuri būtų dievinusi jį. Tačiau žiūrėjimas įkaitina kūną, o karštis ieško išėjimo, todėl visų tų aistringų fizinių reakcijų bei jį supusių pasakojimų pastūmėtas, jis dar jaunas atrado kelią į Meliliarą,

moterų, šalom ir „įpilk-man-dar-stiklinaitę-Ricardo“ miestą. Mozei nebuvo nė dvylikos, kai jis pirmąsyk patyrė kažką, o kas tai buvo, suprato tik po penkerių metų.

Nuo tada, kai į Meliliarą atkeliavo kino teatrai, autobusai ir buvo išardyta žydų sinagoga, čia atsirado tam tikras versliukas, kurio teikiamais malonumais norinčiųjų pasinaudoti priplūdo pilnas miestas. Tarp jų buvo ir Mozė, Meliliare veikęs viską, kas įmanoma, tik nelabai supratęs, ką. Jis suvokė tik tai, jog veikla, į kurią metėsi su deginančia aistra ir nervingu nekantrumu, buvo neleistina. Tai buvo negerai, tai buvo uždraustas vaisius, prakeiktas dalykas, suaugusiųjų reikalas, o ne vaikų žaidimas, trumpai tariant, tai buvo *haram*. Tai buvo *haram*, ir tai kiekvienas suprato, nes... nes apie tai niekada nebūdavo kalbama, o jei ir būdavo prasitariama puse lūpų, tai taip tyliai, kad tiesiog privalėjai išgirsti, o tada iškart paaiškėdavo, kur įmanoma tai padaryti, kiek tau tai kainuos, kaip dažnai tai galima, bet svarbiausia (šitai būdavo sakoma dar tylesniu balsu), kad yra geriau apskritai to nedaryti.

Vis dėlto tiek berniukams, tiek jaunuoliams tai taip ir liko *haram*.

„Bet velniai rautų, aš juk žmogus, ir puikiai suprantu, ką išdarinėju su tomis mergiotėmis, taigi galiu nors truputį! Ir beje, kas pasakė, kad iki vestuvių su moterimis – ne ne? Cha, nejuokinkit.“

Mozė, Machilero Minaro sūnus, kaskart grįžęs namo pasakodavęs savo tėvui apie tai, kiek kartų kažką apsuko aplink kiekvieną savo pirštą, kilęs iš Tauarirto, to vaizdingo pajūrio kaimelio, dar jaunas įjunko į moteris. Palaido elgesio moterų kompanijoje jis buvo tikras tauškalius, beviltiškai kraustėsi iš proto dėl raudonplaukių gatvės karalienių. Niekas nė nenutuokė, ką jis veikdavo Meliliare (niekada ir niekas nežinojo, kas ir ką ten veikia), niekas nė nenumanė, kad Mozė, keliaudamas į Meliliarą, visada su savimi pasiimdavo pupų, kukurūzų ir vynuogių, o uždarbį perdėjęs iš įprastinės vietos kairėje kišenėje į dešiniąją ir pririšęs arklį prie medžio turgaus aikštėje, greitai ją pereidavo ir – oplia į barą „Lolita“, į moterų rojų.

Niekas nežinojo, ką jis veikdavo tame kekšių lizde, bet tai turėjo atrodyti maždaug taip: moterys išdažytomis akimis ir gundančiais balsais, būgno ir violončelės da gamba ritmu besisukantys žmonės, ir visa tai už dyką, nubėgusios pėdkelnių akys, kitos akys, sekančios pro nubėgusiąsias kyšančius plaukelius, drebantys staliukai, virpančios rankos, ir galiau-

siai prie jo prieinanti mergelė, kuri prisėda greta, glosto rankeles ir nubraukia prakaito lašelius, – iki tos akimirkos Mozė nepratarė nė žodžio, tik stebėjo, – o kai grįžo į Tauarirtą ir draugai, staiga pasirodę iš už svogūnų ir kaktusų, ėmė jo klausinėti „Kur buvai dingęs, negi ir vėl, ką? Smagiai pasikrušai?", Mozė gebėjo (atidus supranta ir iš vieno judesio) tik vienintelį ženklą duoti: jis tiesiog linktelėjo – tai reiškė lyg ir „taip, velniai rautų, aš pasidulkinau!" O draugai išsyk suprato: aha, jis pabuvojo „Slaptuose namuose".

Ne ne, tuomet ji yra ta, kuri turi ką pasakyti (iš moters balso galima spręsti apie jos gatvinę vertę)!.. Jos vardas? Kokio tik pageidauji: Nakties Šešėlis, Rozmarina, Svaras Kepenėlių, Nefertitė ar tiesiog banaliai – sugulovė. Ji ragina:

– Pirmyn, tu nedidukas, bet mažas arbatinukas greitai įkaista, kiek pinigėlių turi, berniuk?

Tada jiedu pakyla ir išeina, palikdami klubus kraipančias moteris ir nusigėrusius vyrus, išslenka į vidurdienio šviesą, neskubėdami žingsniuoja į viešbutį „Lolita", į jos nuosavą „orgazminį kambariuką". Pamažu nusirengusi ir suspaudusi pinigus spaustuku, ji liepia:

– Eik, atsigulk, ar liežuvį prarijai? Šįryt prausei savo kaušiukus, tiesa, mažuti? Juk kasdien apsiprausi maldai, mažyli?

O Mozė linkčioja galva, taip, žinoma, taip, čia, taip, ne, taip, visada, taip, ką man dabar daryti, taip, ką tu dabar darysi. Ar gerai guliu truputį pasislinkti aukštyn žemyn kas dabar vėl kodėl negaliu tavęs liesti net nepabučiuosi kokie dar čia papročiai gelbėkit aš skrendu tai kur kas maloniau nei melžti karves putos ir lipdukai priešais ir šalia aplink ir visai arti šūdas jau ateina o ne ne taip greitai ir tuo viskas pasibaigė. Ką ji padarė Mozei? To jis gerai nesuprato. Nepaprastai daug – taip atrodė Mozei. Labai mažai – manė ji.

Kaip viskas būtų susiklostę, jei Lamarato tėvas būtų žinojęs apie Mozės keliones į Meliliarą? Ar būtų tada savo vaikui kalbėjęs:

– Mozė, gozė, lozė – tai tavo dėdė, oplia oplia, Žiurkiuk, oplia oplia, tavo mielasis dėdė, kuris išmokys tave plaukti mūsų šiltoje sūkuringoje jūroje.

Ar būtų drįsęs ištekinti už jo savo dukterį, žvelgiančią iš lovos, atiduoti ją ir jos gerą vardą į Mozės rankas? Nežinia. Tačiau tėvas kalbėjo apie savo brolį ir kuteno sūnų iki ašarų.

Mozė, kutendavęs pats save, buvo maždaug penkeriais metais vyresnis už Lamaratą ir augo savo brolio, Lamarato tėvo, šešėlyje. Jis negalėjo net kastuvo į žemę įsmeigti, net svogūno išsirauti, net asilo prie San Antonijo šaltinio nuginti, nesutikęs ko nors, pasirodančio iš kaimelio ar iš už kalvų ir klausiančio:

– Kaip einasi tavo broliui šiaurėje, kada pats ketini jo pėdomis pasekti?

Ak, pasakytum tu, neverta kreipti dėmesio, truktelk pečiais ir tark:

– Gerai, dirba, ir tiek.

Ir stoiškai trauk toliau. Bet kaip galima išlikti ramiam, kai kiekvienas sutiktasis teiraujasi:

– O kada tu keliausi šiaurėn?

Juk jis ten turėjo brolį, kuris galėjo pagelbėti pinigais, parūpinti darbą, padėti prasmukti į Europą – ir dar į kokią Europą, čia tau ne kokia Ispanija, kur ant tavęs spjaudytų tie prancūzakalbiai šunys, ne Prancūzija, ne Vokietija, bet pati geriausia šalis pasaulyje – „Ollanda"! Jis būtų paskutinis kvailys, jei praleistų šitokią progą.

– O kas ten tokio yra, ko nebūtų čia? – atsikirsdavo Mozė klausimu praeiviams, kuriuos laikė savo geriausiais draugais. – Juk mes čia nemirštame badu? O gal kartais? Pažvelkite, kokie vynuogių laukai driekiasi, kokie javai, svogūnai, morkos, baklažanai, o netrukus, niam niam, subręs kukurūzų burbuolės, tačiau visų svarbiausia – kaktusų vaisiai, čia augantys už dyką. Už mano namo jų pilnas laukas!

– Silpnapročio šnekos, esi aklas kaip kurmis, – atsakydavo jie. – Įdėmiai paklausyk: Tauarirtas miršta.

Ir plačiu mostu apglėbdavo apylinkę nuo vienos kalvos keteros iki kitos su tarp jų kybančia saule („Plepių kompanija, – nepiktai pagalvodavo Mozė, – jei dabar suplotumėte delnais, tai suspaustumėte saulę), išdžiūvusią žemę, kurios ribos (jie buvo teisūs) nesustabdomai plėtėsi, ir prastai derančius vynuogynus.

– Šiais laikais visi kažką augina, tačiau ar tu gyvenk Meliliare, ar Nadorpe, vis tiek iš to nė skatiko neuždirbsi. – „Ar jie sako tiesą, ar čia aš per daug imu į galvą tas kalbas?" – mąstė Mozė.

– Ne, mielasis, pinigai yra ten, šiaurėje, kur gyvena tavo brolis, kad ir ką tu manytum, kad ir kokį darbą jis dirbtų.

Ta pati pasaka be galo tęsėsi kiekvieną sykį, kai tik vargšas dėdė ką nors susitikdavo, ir reikėjo būti paskutiniu kvailiu, kad širdies gilumoje nepripažintum, jog kaimynai yra teisūs, kad ir kaip neįtikėtinai pasakotų apie aukso kalnus ten, šiaurėje.

Visa tai vyko kaip tik tuo metu, kai Mozė pradėjo galvoti apie vedybas su savo brolio dukterimi Rebeka, Aguonų mieste su draugėmis žaidžiančia „Ar bijot baubo? Ne ne ne".

Aplink pasaulį keturiasdešimčia ėjimų

Vaikinas, neturėjęs supratimo, kodėl motina jį paleido į šį pasaulį ir kam Mozei prireikė vesti Rebeką, visada pasvajodavo apie gyvenimą Ivojenoje. Kaip būtų buvę gera, jei jo šeima būtų pasilikusi ten, tarp drėgno molio ir visąlaik dangaus skliaute žėrinčių žvaigždžių, akis į akį su Dievu, su tūkstančiais dievų, aplink kuriuos sukasi visas gyvenimas, – mintijo tasai melancholikas, o kai įsėdo į taksi, jam dar labiau suspaudė širdį suvokus (juk žmonės kartais mąsto), kad neteko ne šiaip sau gražaus gyvenimo, bet turtingo gyvenimo, galėjusio padovanoti gerą vardą ir šlovę.

Ko šis vaikinas, kaimelyje tarp figmedžių ir kaktusynų palikęs savo tėvą, motiną, seserį bei kitus šeimos narius, nežinojo, buvo tai, kuo jis būtų tapęs, jei drauge su motina būtų likęs gyventi tame iš trijų pusių vandens apsuptame krašte. Lamaratas Minaras: dešimt kojų pirštų, dešimt rankų pirštų, po antakiu pasislėpęs randas, menąs žaidimą su peiliais sandėliuke; šitas randuotas vaikinas, dėl vienokios ar kitokios priežasties sėdintis greta taksisto, neabejotinai būtų tapęs „Laiptelių“ virtuozu (ridenk kauliuką ir per keturiasdešimt ėjimų apkeliauk pasaulį), jei tik būtų likęs gyventi Ivojenoje, jei tik žingsnis po žingsnio būtų ėjęs tuo keliu, mokęsis pažinti žmones, o po pamokų trainiojęsis kavinėse. Tačiau, po šimts pypkių, motina jį už ausų nusitempė į lėktuvą. Taip per atsitiktinumą Lamaratas neteko turtingos ir laimingos ateities.

Jau nuo Lamarato gimimo buvo aišku, kad jis žais „Laiptelius“; jam ateiti į šį pasaulį padėjusi senelė, vis dar jausdama kraujo skonį burnoje, iškart pastebėjo: tai bus geriausias iš visų pačisio lošėjų, kada nors gimusių šiame krašte. Kai per anksti ir sunkiai gimusio kūdikio sveikata, praėjus dviem savaitėms, neprastėjo, senelė pasakė jo motinai, slapčia besivilianičiai, kad kūdikis bus ne toks stiprus:

– Tam vaikiui sekasi, jam pasitaikė laimingas žaidimų kauliukas, tikėkimės, šita velniška sėkmė ir toliau nuo jo nenusisuks.

Galbūt, senele, galbūt. Bet tada reikėjo dar graudžiau raudoti, dar stipriau tempti už rankos sūnų, pro duris beišnešantį tavo brangųjį mažylį. Tik tuomet, jeigu pasakotume tokį istorijos variantą, vaikinas – Lamaratu Minaru jį vadino – dabar būtų sulaukęs kaip tik tokio amžiaus, kai galėtų leistis į pergalingą žygį tarp begalės Ivojenos kavinių staliukų, o senelė pūstųsi nelyginant gaidys ant mėšlyno, žiūrėdama į savo geležinės valios laimės kūdikį. Šiose įstaigose (per skambiai pasakyta apie prišnerkštą užeigą: prie sienos prisegtas A3 formato „Real Madrid" plakatas, grindys pribarstytos saulėgrąžų), mėtų arbata kvepiančiose puryinose skylėse – taip, būtent čia Lamaratas būtų pelnęs vardą: keturkampėse, sausakimšose žaidėjų landynėse, kurių apstu asfaltuotame kelyje, vingiuojančiame per Ivojeną lyg kokia laistymo žarna per išdžiūvusį kukurūzų lauką. Per trylika darbo metų taksistui teko gal keturiasdešimt tūkstančių kartų važiuoti tuo vingiuotu keliu pirmyn ir atgal.

Taksistas buvo šiame darbe, kaip sakoma, dantis pravalgęs. Beveik visose palei asfaltuotą kelią išsibarsčiusiose kavinėse Kalidui Pakelės Skardinei teko bent kartą lankytis: pasigaudavo ten keleivių ar, kai nebuvo daug darbo, sulošdavo „Laiptelių" partiją.

Ivojenos krašto kavinėse „Laipteliai" būdavo žaidžiami ant keturkampio kartono lapo, uždengto nuo drėgnų ir riebaluotų pirštų apsaugančiu stiklu. Ir jei toliau pasakotume pradėtą istorijos variantą, Lamaratas turėtų prisėsti kiekvienoje tų kavinių, sveikintis su žmonėmis, slinktis arčiau stalo, įbesti akis į figūrėles („Renkiesi raudonas, geltonas, mėlynas ar juodas, Minarai?") ir risti kauliuką. Tam, kad maloniai praleistų laiką ir, svarbiausia, galėtų išlošti, – pražūtingas pomėgis kai kuriuose kraštuose. Deja deja, pasaulis neteko savo Mefistofelio, greta taksisto sėdinčio vaikino.

Lamaratas tupėjo kaip ant adatų, nes ramybės nedavė galvoje ir ausyse ūžiančios įvairiausios mintys, – jis taip jau niekada ir nebetaps nepralenkiamu „Laiptelių" virtuozu.

Ar galima kaltę versti tėvui? Ar galima savo biologinį tėvą paduoti į teismą už tai, kad jis sąmoningai užkirto kelią savo palikuonio šlovei? Ar šiuo atveju galima kalbėti apie iš anksto numatytą veiksmų planą? Ar tėvas irgi kartkartėmis lošia? Galų gale tai buvo Lamarato tėvas,

kuris sutrukdė svaiginamai sūnaus karjerai, neleido prabusti jo garbės troškuliui. Tėvas, padre – tikrai, kaip jūs atspėjote: aukštas, nesiskutęs, plinkantis ir dar aplėpausis storžievis – kaip tik tokie tipeliai kėlė daugybę rūpesčių Čikagoje sausojo įstatymo metais. Viena, ko trūko charakteringai tėvo išvaizdai, tai nedidelis pistoletas užpakalinėje kelnių kišenėje ir skrybėlė ant plikės. Šitas beginklis kietaširdis išplėšė savo ką tik gimusį sūnų iš Ivojenos gniaužtų ir išvežė į platųjį pasaulį. Į Nyderlandus.

Dėl tėvo kelionės į „Vakarus" jau buvo nuspręsta. Visi žinojo, kad jis išvyksta: tai suprato Ivojenos taksi vairuotojai, tai nebuvo paslaptis „Laiptelių" lošėjams kavinėse, tai numanė net dar tik gimsiantys vaikai. Apie tai jie girdėjo iš savo motinų, po keturias, penkias, šešias, septynias (iki dešimties) besibūriuojančių prie šaltinio drauge su savo gyvenimo palydovais – asilais, kurie stovėjo vienas su kitu surišti, kramsnojo ir klausėsi, kaip tauškia moterys, vieną po kito pildančios tuščius bombotus (penkių litrų talpos ąsočius nuo alyvų aliejaus) šaltinio purslais.

– Klausyk, kas ten toks ketina iškeliauti?

– Leh, leh, leh, taigi ne, jis tikrai išvažiuoja.

– Nagi aplėpausis, Jaminos vyras išvyksta!

– Jamina, jei tavo aplėpausis išvažiuoja, aš tau štai ką pasakysiu: telydi jį Sidi Rabis ir telanko jį Jo malonė kiekviename žingsnyje.

– Bet jei jis tikrai iškeliauja, tai kodėl, brangioji Jamina, kodėl?

– Ei, mano vyras ne toks kaip jūsiškiai! Manasis dirba kaip jautis, jis žalių-svogūnų-su-duona rūšies žmogus: mažiau kalbų, daugiau darbų.

Kadangi Ivojenos nėščiosios buvo papratusios kasdien rinktis į susibūrimą prie šaltinio, kur be galo be krašto viena apie kitą ir viena su kita kalbėdavo, plepėdavo, pliurpdavo, taukšdavo, tauzydavo, buvo visiškai galimas daiktas, kad dalis šių plepalų kartu su šaltinio čiurlenimu prasiskverbdavo ir į atokiausius jų nėščių pilvų kampelius. Todėl dar prieš išvystant dienos šviesą Lamaratui pasaulis buvo aiškus kaip ant delno: čia reikia kuo daugiau penkialitrių ąsočių vandens sutalpinti į asilo maišus ir, antra, – čia reikia rinktis: pasilikti ar išvažiuoti. Ir dar vienas ne mažiau svarbus dalykas: kaip tėvas apsirengs išvažiuodamas, nes „pagal drabužius, kuriais žmogus vilki išvykdamas, jam sugrįžus galima spręsti, kaip sekėsi". Taikliai pastebėta ir tikra teisybė. Šventa teisybė. Taigi tėvas, kuris išvykimo dieną jau buvo būsimasis tėvas (motinos pilve judėjo jo vaikas, klausantis moterų tauškesių apie „aplėpausį" ir ką

jos ketina šįvakar virti vakarienės), išsirengė į kelionę vilkėdamas savo kasdieniniais apdarais, lyg staiga nelemtą vidudienį jam bestovint vidury svogūnų lauko būtų į galvą šovusi mintis: „O kodėl man nepasivaikščiojus iki Vokietijos?“.

– Bet juk taip niekas nedaro, – apšaukė jį jo tėvas, – atrodai kaip paskutinis valkata, ką apie tave pagalvos Tauarirto moterys!

– Ką reiškia drabužiai, bene svarbu, ką rūkyti, „Marlboro“ ar „Casa Sport“? Man laikas keliauti, ir tuo viskas pasakyta, – atrėžė būsimasis tėvas (o mintyse pridūrė: „senas pirdžiau“, lygiai taip pat įžūliai, kaip vėliau jį patį mintyse pavadino Lamaratas, savo tėvo pasiųstas surasti pabėgusio dėdės).

Tėvas išvyko iš Tauarirto, jame palikdamas visa, kas netilpo į jo mažą lagaminėlį. Žmonai, netveriančiai savam kaily dėl rytinio pykinimo ir per kraštus besiveržiančio naujai atrasto džiaugsmo, jis beširdiškai atsuko nugarą, paliko basą ir nėščią, kaip sakoma labiau pasiturinčiuose kraštuose. Ji liko virtuvėje drauge su anyta, o tėvas jos net nepabučiavo atsisveikindamas. Jis išžygiavo iš Tauarirto ir pro Cukraus kalną pasuko vingiuoto asfaltkelio link, kur susistabdė taksi.

– Kur trauki? – pasidomėjo taksistas.

– Į Vokietiją uždarbiauti.

Taip pat ir pasimėgauti gyvenimu ten, „Vakaruose“.

– Žinote, kaip mes tada gyvenome? – atsivertų tėvas, jei atsitiktinai imtum jo klausinėti. – Mes buvome itin paklausūs tarp baltaodžių merginų, mat neskaitant kelių ispanų ir italų, tokių kaip mes ten buvo vienetai.

Tikra tiesa, Nyderlanduose tėvas jautėsi vienišas amžinas viengungis, nors ir buvo įsitikinęs, kad trumpai čia teužsibus (tuomet, kai dar tikėjo pasakomis, jis suokė motinai: „Brangioji, aš ketinu ten pabūti šešis, aštuonis mėnesius, ne ilgiau, iki to laiko, kol susitaupysiu tiek pinigų, kad man daugiau niekada gyvenime nebereikėtų įsmeigti į žemę kastuvo. Tada nusipirksiu kavinę, įtaisysiu kelias lošimo lentas ir toliau patenkintas gyvensiu, čia arbatos išvirdamas, čia truputį „kaifo“ parduodamas“. Tai taręs pabučiavo motiną ir aistringai pamylėjo, tarsi prisiekdamas išpildysiąs savo pažadus, nors, kaip Lamaratas gerai žinojo, viskas pasisuko kitaip).

Tačiau praėjo metai, dveji, dešimt, o galiausiai štai jau trisdešimt metų, kai jis per kiekvienus pietus skelbia, jog šie metai bus paskutiniai:

– Sugrįšiu visiems laikams. Kuo toliau nuo tos supuvusių bananų ir kiaulienos šalies.

Lamaratas (mėsinga nosimi, linkęs viską perdėti) ir jo sesuo Rebeka (Nyderlanduose visiškai pražydusi, olialia, anglies juodumo plaukais kaip ir jos madre) buvo priversti kas vakarą dalyvauti savotiškuose mastodonto Vėvė (visa kada nors išnyksta) monologuose prie apskrito stalo pagal klasikinį elgesio modelį: arba tylit, arba nešdinatės iš čia. Burgzdavo įjungtas televizorius (čia bomba, čia užgrobimas, o vieną kartą didelis žemės drebėjimas Meksikoje ir kolektyvinė Europos bei jos apylinkių sporto žurnalistų reakcija į tai: Pasaulio Taurės čempionatui gresia pavojus), ir jei tu nepritarei ekrane besiskeryčiojančių žurnalistų nuomonei – pirmyn, rėk, išplūsk, iškeik juos. Tam ir skirtas televizorius. Bet dėl tėvo – rodyk susidomėjimą ir dėkis viską domėn.

– Aš jūsų tėvas, aš alfa ir omega, suprantate? Mano valia esate čia, ir jei reikalai klostysis sklandžiai, kada nors vėl parvešiu jus atgal.

Lamaratas negalėjo tylomis nepasišaipyti iš tokių kalbų, kokių per televizorių nepamatysi ir kurios buvo skirtos tik išrinktiesiems – seseriai, broliui ir retkarčiais motinai: „Kaip tai atgal, Vėvė, kada, baba, o jei jau atgal, tai kur, babuine?"

– Nesivaipyk, vaike, nesivaipyk. Nėra iš ko rinktis, juk kada nors reikės grįžti į tėvynę, nes netrukus... Ak, kad tu žinotum...

„Kas netrukus, kas? Ką aš turėčiau žinoti, Vėvė?"

– Ai, vis tiek nieko nesuprasi, geltonsnapi. Trečiasis pasaulinis karas, bum bum, viskas bus nušluota vienu mostu ir reikės ieškotis maisto šiukšliadėžėse, tada tai jau bus galas ir pabaiga! Netrukus čia kils Trečiasis pasaulinis karas, jei tik jis dar neprasidėjo, Trečiasis pasaulinis, – tėvas taip dažnai ir su tokiu pasitenkinimu šitai kartodavo, kad beveik atrodė, jog jis pats nuoširdžiai tiki savo sapalionėm. – Kur jūs dėsitės, kai čia pradės plisti maras? Tada pažiūrėsime, ar norėsite ilgiau pasilikti Nyderlanduose.

Karas – kaip raginantis spyris į užpakalį, o smūgis – kaip jo galios įrodymas.

– Darykite, ką sakau, kitaip Nyderlanduose ir visoje Europoje užvirs tikras pragaras. Ką, tylite išsižioję ir neturite ką pasakyti, nes dar pienas

nuo lūpų nenudžiūvo. Nagi, kas jus paleido į šį pasaulį? Greitai sakykit, tik nedrįskit aiškinti, jog Alachas.

Įsivaizduokite, tik įsivaizduokite, kas nutiktų, jei nepabūgtum pertraukti šią apkartusią tiradą:

– Kaip suprasti, tėti: pienas nuo lūpų nenudžiūvo?

– Netikiu savo ausimis! – sušuktų tėvas, – Juk jis savo tikram tėvui akis drasko, neįtikėtina, tiesiog neįtikėtina, Sidi Rabi, o, Sidi Rabi, kodėl man ant kaklo užkorei šitą nenaudėlį!

Kaip dažnai kartodavosi vis ta pati istorija, kai jiems sėdint prie stalo tėvas, kairę ranką padėjęs ant apvalaus motinos kelio, o dešinėje laikydamas gabalėlį troškintos ėrienos, nespėdavo aikčioti iš nuostabos dėl pasibaisėtino savo vaikų įžūlumo? Pavyzdžiui, Lamaratas nupjaudavo riebalus nuo ėrienos kepsnio, o tėvas tai pamatydavo. Geriau jau būtų nepastebėjęs, nes tuoj pat vėl užsivesdavo apie šiukšliadėžes ir bananus.

– Kai aš buvau toks kaip dabar jūs, džiaugdavausi banano lupeną iš šiukšlių dėžės Meliliare iškrapštęs! Duok šen tą mėsą!

Ir ištraukęs lašinuką iš Lamarato pirštų, sugrūsdavo jam į burną. Tai buvo tiesa: tėvas paliko tėvynę, kadangi trosko sočiau pavalgyti, daugiau pamatyti, įdomiau laiką praleisti.

– Nyderlandai yra *haram*, supranti, ką sakau? Žinote, kuo jie mus šėrė, kai tik čia atvažiavau? Kiauliena! Kiekvieną vakarą valgydavome kiaulieną. Aš buvau kimšte prikimštas kiaulienos!

Turbūt teisybės dėlei reikėtų pažymėti, jog ne Nyderlanduose tėvas pirmąsyk paragavo kiaulienos kepsniukų, bet Belgijoje. Jam dar nespėjus įsikurti mažame pensione netoli Kortriko, jau buvo patiektas valgis. Tai buvo mėsa, apie kurią tėvas po daugelio metų, tai yra šešis kartus po penkerius metus, apsiseilėjęs entuziastingai pasakodavo:

– Ką gi, tai buvo uždraustas muštinis, tačiau tas muštinis tikrai gerklėje neužstrigo.

Šį teiginį tėvas retsykiais kartodavo, kai praalkęs siųsdavo motiną skusti bulvių.

Tačiau Belgijoje tėvas neužsibuvo. Darbas kasyklose nelipo prie širdies („Jei būčiau norėjęs teptis rankas, būčiau galėjęs tai daryti ir namie") ir jis spruko į Nyderlandus: per Venlo (Turistų informavimo centras), Kulemborgą („Marynen" šaldytuvų gamykla), Utrechtą („Real" draudimas) ir Amsterdamą („A propos" tapetų fabrikas), kur su

šluota ir semtuvėliu rankose mikliai apsisukdavo visose pakampėse bei užkaboriuose, galiausiai atsidūrė Aguonų mieste. Tai nutiko jau įpusėjus aštuntajam dešimtmečiui, netrukus po Lamarato gimimo, nors apie tai, kad jam gimė vaikas ir kad jis jau tėvas, Minaras sužinojo vieną kartą parvykęs pasisvečiuoti į tėviškę, kai jiems dardant Ivojenos asfaltkeliu taksistas pasidomėjo, kaip laikosi vaikelis.

– Koks vaikelis, kieno vaikelis? – suglumo tėvas.

– Tavo sūnus, kada gi jis gimė, po galais, rodos, prieš kokius tris mėnesius ar panašiai.

O, pagalvojo tėvas, tai jis jau atsirado, visai buvau pamiršęs. Bet jei berniukas, tai visai neblogai pavyko tai mano Jaminai, visai neblogai, ir paklausė, kokį vardą vaikui davė.

– Kokį vardą? Jis kol kas dar bevardis, visi laukia tavęs, kad tu nuspręstum.

– Kuo tu vardu? – pasiteiravo tėvas taksi vairuotojo.

– Aš? Kalidas Ben Bala, mano tėvas buvo vardu Moktaras, o jo tėvą vadino Lamaratu, – atsakė taksistas.

Tėvas paprašė sustoti prie keliuko į kaimą ir padėkojo vairuotojui.

– Tuomet aš jį pavadinsiu Lamaratu, taksisto tėvo tėvo vardu, – nusprendė jis atsisveikindamas. Kaip tarė, taip ir padarė.

Tėvas neilgai teviešėjo kaimelyje: jam greitai įgriso moterų plepalai apie perkąstas bambagysles, apsiseilėjusius vaikus ir ištuštėjusias mečetes. Jis susikrovė lagaminus ir išdūmė iš Ivojenos, bet prieš pat atsisveikindamas pranešė apie savo ketinimus kuo greičiau parsigabenti žmoną ir vaiką į Aguonų miestą. Vieną kartą reikia baigti tą viengungišką gyvenimą, tarė jis pats sau. Viskam ateina galas, todėl jis nusprendė kavinėms, šokiams ir alui pasakyti sudie.

Kaip tik tuo metu bankrutavo laivų statykla, kurioje tėvas kuopdavo naftos tanklaivių užkaborius.

– Atėjo metas islamui, – tarė jis visiems, kas norėjo tai girdėti, ir patraukė į mečetę (kaip ir tūkstančiai kitų, tais laikais masiškai atleidinėjamų iš darbo).

Grįžęs iš bendruomenės maldos namų jis su žmona gerdavo arbatą, laužsaid duoną ir iki ašarų kutendavo be paliovos augantį ir vis iš dviaukštės lovos kritinėjantį Lamaratą, ir tai buvo viskas. Tai truko iki aštuoniasdešimtųjų pradžios, kai tėvas išgirdo kalbant (mečetėje,

kavinėse, į kurias atsitiktinai užsukdavo sulošti pačisio partijos, mėsinėse, o galiausiai net sapnuose): „Nadorpas, čia tai bent vieta, ten žemė pigi, o cemento ir darbo jėgos nors vežimu vežk. Nusipirk namą, nusipirk namą, nusipirk namą, girdi, ką sakau?"

Tėvas laikė užspaudęs truputį pinigų užsienio banke, iš kurio jam siunčiamas ataskaitas, vos į jas dirstelėjęs, tuoj pat suplėšydavo ir įmesdavo į ugnį. „Sutvarkei – ir kaip nebūta," – suprato jo žmona, o pats tėvas skaičiavo dienas, kada palūkanų bus sukaupta tiek, kad galėtų keliauti į tėviškę ir ten imtis namo statybos.

Taip tėvas Lamaratui diena dienon kritinėjant iš lovos, žmonėms skubant į maldos namus ir grįžtant iš jų, pats kartkartėm sudraskydamas banko ataskaitas, o sukauptus pinigus iš kišenės perkraudamas į sąskaitą – „Palūkanos yra *haram*, *haram* yra palūkanos, tačiau nesijaudink, Viešpatie, aš išpirksiu nuodėmes ilgiau pasninkaudamas, ne, dažniau melsdamasis, ne, geriau mano namas bus su penkiomis kolonomis, kaip atgaila už velnišką palūkanavimą, o gal tai bus pagarbos palūkanoms ženklas?" – taigi taip pamažu tėvas pradėjo puoselėti mintį ištekinti Rebeką už savo jaunėlio brolio, kol kas Tauarirte stumiančio dienas dykinėjant ir krapštant nosį.

O taksistas Kalidas vėliau, tai yra tą pačią dieną, kai į automobilį įsės Lamaratas, ketindamas keliauti ieškoti dėdės, Mozei pasakys:

– Kur išsirengei? Tai ką, beproti, vis dėlto užsimanei į tą Europą? Gerai, vesi merginą, kuri išsiveš tave į Nyderlandus, tačiau mūsų kraštas gali būti *hek-o-hek*, šioks ar anoks, bet aš už jokius pinigus nesutikčiau persikelti ten, kur moteris man vadovautų ir liptų ant galvos

Vesk pagaliau, vesk pagaliau,
vesk pagaliau Vokietijos dukrą,
suteik jai progą
sulaužyti savo batelių kulniukus į tavo kuprą,

o prie šviesoforo rėktų, kad nevažiuočiau per raudoną šviesą, ir apskritai laikytų debilu... Už jokius pinigus, mano drauge, už jokius pinigus, girdi, ką sakau?

– Bet ji visai nebloga, – lyg ir mėgino teisintis Mozė. – Giminaitė.

– Važiuok į Vokietiją ar kur tu ten keliauji, girdi, ką sakau, tačiau nors ir koks angelas ji būtų, nors ir pati geriausia iš visų geriausių giminaičių, vos tik sugrįžusi į savo kraštą ji pavirs velniu. Tokioms merginoms giminystės saitai nieko nereiškia, ji žiūrės į tave kaip į savo vergą.

Tokių kalbų negali praleisti pro ausis. Po jų pradedi kitaip manyti apie savo draugų motyvus. „Tai štai, koks tu, Kalidai, štai, kokie jūs visi, – apniuko dėdės veidas. – Iš pradžių linkite man sėkmės ir bučiuojate skruostus bei kaktą, tačiau vos tik baigę seilėtis tuoj parodote tikrąjį veidą: veidmainiai, nekaltą žmogų viliojantys į spąstus." Ir tai buvo tiesa: nė vienas jam jau nebepavydėjo. Kai jis, likus metams iki išvykimo, visiems apskelbė šį sumanymą, keli draugai pareiškė:

– Kaip gali būti toks kvailas: jei jau važiuoji į Nyderlandus, tai važiuok kaip viengungis, tik tokiu atveju galėtum laisvai ir netrukdomai gyventi. Būtum laisvas kaip paukštis, supranti? O tu, pasirodo, nori būti laimingai vedęs? Tavo reikalas. Tačiau saugokis: ta mergelė užlips tau ant sprando, o ant kupros dar vilksi savo nusipenėjusį brolį. Nebus kur dingti... Nejau neprisimeni, juk mes ir anksčiau tau tūkstantį kartų šitai kartojome: arba važiuok vienas, arba lik čia, Ivojenoje. Beje, jei jau prakalbome šia tema: Meliliare siūlo gerą kainą už vynuoges, o ir pasėliai visai neblogai suvešėjo...

Durelės atsidaro, durelės užsidaro

Gana ironiška, tačiau tą dieną, kai Mozė paspruko nuo savo nuotakos, javai laukuose nebuvo panašūs į tarpstančius. Buvo išdegę visi savo brangiai atsiėjusius kūnus nuo žemės keliantys želmenys, viskas iki paskutinės vynuogės susitraukė iki razinos dydžio. Tačiau Mozė tądien nejautė nei alinančio karščio, nei Tauarirtui bei jo apylinkėms gresiančios ekonominės katastrofos. Jis troško būti kur nors kitur, kuo toliau nuo šito šventinio šurmulio ir aplink šokinėjančių giminaičių. Todėl, nusprendęs dingti visiems iš akių, jis nemačiom išslinko iš vestuvinio kambario ir per kaktusyną bei išdžiūvusį upeliūkštį pasileido iš kaimelio į tą vienintelę vietą, kurioje galėjo lankytis būdamas tikras, kad dėl to jam niekas nekvaršins galvos savo kvailais klausimais.

Visi Ivojenos ir Nadorpo gyventojai, išskyrus jaunikio ir nuotakos artimuosius, žinojo, kur patraukė Mozė. Mozė Gašlūnas, Aistringasis, Antrininkas, Vakarėlio Siela, Raupsuotasis (dar pora tokių pravardžių, ir galėsiu pradėti jomis prekiauti) išsibeldė į savo mėgstamiausią pasimylavimų vietą atsisveikinti su mylimiausia pasiglamonėjimų dama.

– Katiša, mano brangioji Katiša, – sušnabždėjo Mozė Romantikas, – žinai, aš iškeliauju toli toli ir ilgam ten pasiliksiu, tačiau niekada tavęs neužmiršiu.

„Velnias, – pagalvojo Mozė Veidmainis, mėgindamas nuryti skersai gerklės atsistojusį gumulą (dėl neaiškių priežasčių pačiam dėdei jo žodžiai skambėjo keistai). – Kas čia darosi, ar tai mano balsas nespėja kartu su sumauta širdimi, kad nebesuprantu, ką sakau? Ir išvis, ko sėdžiu šitoje kavinėje, o ne pas savo nuotaką? Subingalvi, reikia važiuoti tuoktis, o ne pas kekšę tupėti."

– Eikš, – pakvietė ją Mozė, – padarykime tai dar kartelį.

Netoliese pro šalį traukęs Lamaratas Minaras, išvydęs į viešbutį žengiančius balandėlius, sutriko (stulbinančios moterys jį visąlaik ap-

stulbindavo) ir pagalvojo panašiai kaip dabar aš: šio pasakojimo veiksmas turėjo vykti lėlių namelyje. Namelyje, nuo viršaus iki apačios kimšte prikimštame lėlių. Taip man (taip pat ir mano tėvui) būtų kur kas patogiau – pasakojimas taptų paprastesnis. Lėlės vyrai ir lėlės moterys, kiekviena savitos spalvos ir sustingusi tam tikra poza, – kokia akivaizdi simbolika. Tuomet aš ir Lamaratas, taip pat truputį motina, o sesutė labai aiškiai, suvoktume, ką čia galų gale veikiame. Tada žiūrovui, jei tik jis stebėjo lėlių namelį, būtų nepalyginamai lengviau suprasti, kas iš tiesų vyksta, ir suvokti, jog visos tos simbolikos, kurią paprastai įkūnija lėlės, šiame pasakojime nėra. Deja, nėra ir jokio lėlių namelio – vaikinui jo tėvas niekada gyvenime nebuvo padovanojęs žaislo (išskyrus vieną atvejį – tortą gimtadienio proga, kuris turėjo būti suvalgytas; maistas yra ypač prasmingas žaislas).

O dabar vietoje lėlių namelio, mūsų žinia, yra jaunas vaikinukas siaubingu vardu, įsėdęs į taksi automobilį (šią akimirką tai savotiškas lėlių namelis) tėvo pavedimu, gavęs užduotį surasti, ir kad ir kaip viskas baigtųsi, reikia tikėtis, jog pasidarys bent kiek aiškiau.

(Į „Vakarus“ atvykęs Lamaratas, jo šeimai persikėlus gyventi į šalies vakarus ir įsikūrus vakarinėje miesto dalyje, pradėjo lankyti darželį, kurio auklėtojos porą kartų per metus vaikus nusivesdavo į netoliese įsikūrusį Bleidorpo zoologijos sodą. Pakeliui jie dainuodavo (prašome prisidėti):

mes beveik atėjom
mes beveik atėjom
bet liko dar galiukas
kaip varno sparniukas

ir taip vis iš naujo, kol galiausiai pasiekdavo kelionės tikslą. Zoologijos sode jie galėdavo iki soties apžiūrinėti visus tuos juokingus ilgakaklius, ilgaausius gromuluojančius gyvius. Jau vyresni jie ir vėl buvo nuvesti į tą patį zoologijos sodą, tačiau dabar jau gavę užduotį surasti.

– Ieškok žirafos: kokios ji spalvos?
– Ieškok buivolo: kaip jis atrajodamas judina žandikaulius?
– Ieškok pingvino: kaip atrodo jo oda – žvilganti/ matinė/ šiurkšti?

Išsirengęs ieškoti dingusio dėdės, Lamaratas pajuto, kad toks klausimynas kaip niekada praverstų).

Tačiau ieškoti? Ko? Ir kaip, kur ieškoti? Ieškoti tam tikro asmens, kuris tą dieną, kai „Mercedes Benz 208D" su keleivio vietoje sėdinčiu vaikinu išburzgė į greitkelį, buvo paskelbtas dingusiu. Arba bus, nebent vaikinas jį surastų. Jeigu vaikinas surastų savo dėdę.

Dėdė buvo lygiai toks pat aplėpausis kaip ir jo brolis, tik kur kas geriau girdėjo. Tačiau atrodo, kad daug mažiau suprato, nes kas gi vestuvių išvakarėse (įsidėmėkite: savo paties vestuvių), kai iš tavęs tikimasi, jog pagaliau padarysi galą pasisėdėjimams prie „Laiptelių" staliukų, išsitrenkia į kavinę, kurioje amžinai prakišdavo šlubiui?

Namie buvo iškelta puota: stalai nustatyti buteliais ir stiklinaitėmis svečiams, arbatą siūlo jaunikis (o visa tai apmoka jo brolis), kalnai mėsos, upės padažo, vėlgi vaišintis kviečia tas pats žmogus, savo „vakarietės" ir gražios nelyginant tamsiaplaukė Zelandijos[2] mergina žmonos dėka galėsiantis išsikraustyti gyventi į „Vakarus". Šventė keturkampiame namuke su skyle lubose, pajūrio kaimelyje, kol kas dar nenuvirtusiame nuo Ivojenos pakraščio. Atėjo galas ilgam laukimui – taip mąstė vaikinas. O kas tokiu metu gali būti gatavas ausis nusidraskyti netverdamas savame kailyje? Būsimasis jaunikis, dėl daugybės priežasčių į taksi įsėdusio jaunuolio dėdė. Taigi Lamaratas buvo priverstas leistis į dėdulės paieškas po šio krašto zoologijos sodą. Jis į taksi įlipo prieš savo valią: pats neturėjo nė menkiausio noro kur nors keliauti. Kur jam ieškoti? „Vakarai" jį išmokė, kad jei prisivirei košės, tai turi pats ir išsrėbti. Kad ir kaip elgtumeisi, vis tiek kitiems atrodys, kad išsišoki, pridūrė jis mintyse ir tuoj pat nusprendė dingti visiems iš akių, kai tėvas, išlindęs iš plytinčio už namo kaktusyno (to paties, kuriame kadaise kimšdavo duoną su svogūnais), liepė Lamaratui:

– Keliauk ieškoti savo dėdės.

Niekada Lamaratas nepamirš tono, kuriuo buvo ištarti tie žodžiai: nuolankus, maldaujantis paskubėti, sunkiai besivaldantis iš susijaudinimo (ne ta gerąja prasme); žlugdantys tėvą ir baimės apsijuokti kupini žodžiai. (Vadinasi, dabar aš turiu perimti tėvo vaidmenį, dingtelėjo Lamaratui.)

---

[2] Nyderlandų provincija (vert. past.).

– Dar gana anksti, jei jis iki vakaro sugrįš, atrodys, lyg nieko ir nebūtų nutikę, – svarstė tėvas didelėmis ausimis ir mafijozo fizionomija. – Prašau važiuoti.

– Niekur aš nevažiuosiu, – atrėžė Lamaratas, savo ausis, dėkui Dievui, paveldėjęs iš motinos, bet protą – iš tėvo (čia jam mažiau nuskilo). – Ne, ne ir dar kartą ne, aš lieku čia.

Tačiau nepraėjo nė valanda, o Lamaratas jau sėdėjo vingiuotu asfaltkeliu dulkančio taksi odiniame krėsle ir mąstė, kad jam turbūt kažkuriuo momentu aptemo sąmonė. Kur buvo mano kvaila galva, kai sutikau važiuoti? Iš kur tas šuniškas nuolankumas? Ar jis mane bent pirštu palietė? Ar ausį nusuko? Nieko panašaus. Galėjo sau grasinti kuo tik nori, aš neprivalėjau leistis į to skradžiai žemę prasmegusio dėdulės paieškas. O dabar tupiu šitame taksi, ir kas, dėl Dievo meilės, man gali pasakyti, kur jo ieškoti. Ir kaip tas klastūnas gebėjo mane į šitą reikalą įtraukti?

– Pirmiausia keliauk pas savo pusbrolį į Nadorpą, – paliepė klastūnas, – jei ten nerasi, mėgink laimę pas šlubį Amunirą. Teiraukis jo saldumynų kioskuose, klausk taksi vairuotojų, skarų neryšinčių moterų – gal pažinos. Kad ir kaip ten būtų, nesėdėk rankų sudėjęs.

Taigi Lamaratas patraukė ieškoti. Savo galvoje jis girdėjo tylų tiksėjimą, pamažu persiduodantį taksistui: lė-lių-na-me-lis, lė-lių-na-me-lis. Kalidui taip pat galvoje pradėjo tiksėti. Tik tik tik tik tik, lė-lių-na-me-lis, tik tik tik tik tik, lė-lių-na-me-lis. O ką darai, kai kažkur važiuoji, tik pats nelabai žinai kur, kai tau atrodo, kad virš galvos pakibęs kardas ir jis tuoj tuoj nukris? Ogi pradedi pliurpti, kaip visuomet pliurpdavo tavo dykaduonė motina. Pradedi kalbėti kas ant seilės užeina. Su kuo kalbėti? Su siena, odiniu kamuoliuku, rašymo mašinėle arba, jei tų daiktų nėra po ranka, su taksi vairuotoju. Spontaniškai, niekieno neragintas, už liežuvio netimpteltas – taip Lamaratas pasakojo Kalidui, kas nutiko jam pačiam, jo tėvui, taip pat iš dalies ir motinai, bet daugiausia – vadinamajai būsimajai Mozės žmonai. O labiausiai tiek vaikiną, tiek vairuotoją dar kelionės pradžioje nustebino žinia, jog taksistas pažįsta dėdę!

– Vienas geriausių mano draugų, mes kartu eidavome prie jūros, – ir pas merginas, bet apie tai Kalidas papasakojo jau jiedviem atsipeikėjus iš nuostabos. – Aš jį dar šiandien mačiau...

– Kada? – stryktelėjo iš sėdynės Lamaratas.

– Rodos, šįryt.

– Kelintą tiksliai? – Lamaratas būtų galėjęs išlupti Kalidui iš burnos liežuvį, jei tik ta valanda būtų buvusi ant jo parašyta...

– Nežinau, vaikine, tačiau, šiaip ar taip, iki saulei prikepant prie dangaus. Velniai rautų, ar tau irgi darosi karšta?

– Kur būtent jį nuvežei?

– Į tą pasienio miestelį, juk žinai jį? Į F., tą afrikiečių lizdą.

– O kur tada Mozė nuėjo? Greitai pasakok!

– Neįsivaizduoju, vaikine, pats žinai, kad Mozė nemėgsta daug plepėti, jis turi kitokių pomėgių... (Trumpam stojo tyla) Šiaip ar taip, atrodo neįtikėtina, kad dabar mano automobilyje sėdi jo sūnėnas.

Ir pavartė akis. Prakeikimas, jis dar ir žvairas.

Neįtikėtina, tikrai neįtikėtina, viskas pernelyg neįtikėtina, bet patys neįtikinamiausi dalykai laukė dar priešakyje. Iš tikrųjų šią istoriją turėjo pasakoti lėlės.

Tačiau reikia pradėti nuo pradžios ir smulkiai aprašyti Cukraus kalną.

Žmogus, iš degtukų sukonstravęs raketą

Tai prasidėjo iš ryto, gal vėliau vėlyvą rytą, o kalbant tiksliau – maždaug dvyliktą valandą. Prasidėjo tą minutę, kai saulė, lyg iššauta, beregint pakibo aukščiausiame dangaus taške, ir atrodė, kad kol kas nė neketino iš ten leistis žemyn. Tai nutiko tą akimirką, kai tarp lapų tūnantys padarai (o gal Lamaratas tai tik įsivaizdavo) pradėjo šnabždėtis, čiauškėti apie karštį ir jo kaltininkę saulę, kasdien neišvengiamai pasirodančią danguje, įvyko tą sekundę, kai driežai išlindo iš savo urvelių bei plyšių ir nepastebėti išsitiesė ant akmenų pasišildyti.

Jaunikis prapuolė iš Ivojenos netikėtai, kaip tik tą pragariškai karštą dieną, tuo metu, kai oras buvo tiek įkaitęs, kad džiūvo net bambukai, paprastai sausros metu besiglaudžiantys grioviuose.

– Neįtikėtina, – vestuvių dieną pratarė Lamarato senelis svečiams, dar nežinodamas, kad jo sūnus dingo, o anūkas yra išsiųstas ieškoti pražuvėlio. – Gerbiamieji, jums bus įdomu sužinoti: išdegė ne tik vynuogynai, bet net ir nendrės baigia sudžiūti. Kas tokiu metu ryšis išeiti į lauką, privalo suprasti, kad tai nebus taip paprasta kaip vienas du trys.

Vienas iš nedaugelio vietos gyventojų, tą dieną atkreipusių dėmesį tiek į paslaptingą dėdės dingimą, tiek ir į kraštą siaubiantį alinantį karštį, buvo penkiasdešimt aštuonerių metų taksistas, kaip ir kiekvieną mielą dieną švilpiantis vingiuotu asfaltkeliu, vedančiu per vietovę, pajūrio gyventojų pramintą Ivojenos kalvomis.

Įsivaizduokime Ivojeną kaip kraštą, kuriame nėra nieko gero. Taip, visiškai nieko. O gal man pamėginti jus įtikinti pasakojant apie saulę, tą, kuri visa išdžiovina, kuri kas vakarą nusileidžia į jūrą, kaip kempinė prisigeria vandens ir tampa tokia didžiulė, kad Lamaratas visuomet baimindavosi, jog ji gali sprogti nelyginant koks kosmonautas? O gal man papasakoti apie Tauarirtą juosiančią milžinišką kalvų sieną, savo išvaizda primenančią griovelių išraižytą klasės lentą, kuri lyg uždanga atskiria kaimelį nuo buko išorinio pasaulio? O gal man aprašyti visus tuos sker-

sai ir išilgai suskeldėjusius žalio Tauarirto slėnio molynus, kurių plyšiai yra prieglobstis niekam kitam kaip tik saulei ir orui? O gal geriau bus, jei papasakosiu apie kaimelio kapines, Sidi Gelušą, kuriose, jei tik Dievas to panorės, kada nors atgulti amžinojo poilsio tikėjosi Lamarato tėvas? Arba apie žalią deltą, tą mažulytį lopinėlį, išauginantį visa, kas reikalinga žmonėms pragyventi: bulvytes, pomidorus, svogūnus – skanius priedus prie ėrienos troškinio, kuriuo netrukus tapsiančių gyvulių bent po porą bliovė kiekvieno kaimo gyventojo aptvare.

– Anksčiau buvo, – atsidustų senelis, – Iki tol, kol atsirado kino teatrai.

Tačiau dabar visi išsivažinėjo kas sau, kur tik akys užmato nė gyvos dvasios, nieko nebeliko. Išimtis – toji liepos tryliktoji, kai vienas namas Tauarirte lūžo nuo puodų, keptuvių ir žmonių, namas, kuriame gimė Lamaratas, kuriame dienos šviesą išvydo ir Mozė. Toje troboje, visiškai apleistame kaimelyje, jaunikis ketino vesti savo nuotaką.

Tai kodėl tada būtent ten, mielasis didžianosi ir ilgakoji dėde, brangusis dėde, niekada nenustygstantis be pokštų ir išdaigų? Kodėl taip veržeisi į tą visų užmirštą slėnį?

– Na, hm... na, hm... todėl, kad ta kita vieta, kur galėjo vykti vestuvės, tavo tėvo namas Nadorpe, teisybę pasakius, man ne prie širdies. Aš ten nieko, absoliučiai nieko nesu pametęs.

(Kita vertus tokie žmonės kaip Kalidas ir kiti praeiviai pernelyg gerai žinojo, kad Mozės dėl vienokių ar kitokių priežasčių ieško pakankamai daug Nadorpo gyventojų:

– Ei, Moze amesian, ei, vaikine, kur pinigai už cigaretes, kuriuos esi skolingas prekiautojui saulėgrąžomis, kada atsiskaitysi su kavinėmis, kuriose tavęs laukia krūvos neapmokėtų sąskaitų, o svarbiausia, kada sumokėsi merginoms – Turijai, Malikai, Mirianai, Sulikai, Bahinai, Darifai, o pirmiausia Katišai, pirmiausia Katišai, kuriai žadėjai ir tą, ir aną, ir dar daug ką, žadėjai ir auksinę apyrankę padovanoti, ir auskarus? Bet mes tave kiaurai permatome, tu veltėdi, dalijai viltis į kairę ir į dešinę, ten, prie statinių, ir nemanyk, kad merginos, kurias kada panorėjęs tempdavai iš Meliliaro į Nadorpą tik tam, kad jomis pasipuikuotum, ir mes, kavinių savininkai, prekeiviai saulėgrąžomis, tai pamiršome. Pasakyk sąžiningai, mielas dėdule, ar dėl to paspruakai? Dėl to, kad bijojai merginos ilgomis blakstienomis, ar tos su nulūžinėjusiais nagais, arba tos, kuri nešiojasi su savimi aukso spalvos rankinę? Tų, kurios tau tiek daug

davė ir kurių, nepaisant visko, nepakvietei į savo vestuves? Merginų, kurioms patikėjai daugiau paslapčių, nei kada nors atskleisi savo žmonai? O gal nuogąstavai, kad jos sužlugdys tavo vestuves, jei sužinos, jog nuo šiol būsi pasižadėjęs tik tai vienintelei? Beje, sakyk, juk apsilankei pas gydytoją dėl... na, pats žinai... ant tavo galo tūnančių užkratų? Juk tu, žinoma, negalėtum vadinamosios savo pirmosios ir paskutiniosios apdovanoti bakterijomis iš virtualiai Nadorpe egzistuojančio haremo...).

Ištisa krūva argumentų ir keiksmų, na, ką čia dar pridursi. Dėdė nutiltų kaip pelė po šluota, jei jam kas iš tiesų viešai į akis išrėžtų visus tuos neišsakytus kaltinimus, daugiau ar mažiau teisingus. Sunku jam tada pasidarytų, nepakeliamai sunku. Nuo to imtų tvinkčioti ir suktis galva, jis nebegalėtų užmigti. Bet, dėkui Dievui, visažiniai žmonės išmano savo krašto papročius. Argi nenuostabu, kad egzistuoja toks dalykas kaip nebylus susitarimas. Nerašytos taisyklės, pasakymai puse lūpų, apkalbos ir paskalos, vienas Dievas težino iš kur kilusios, o dabar, įsigėrusios į nesuskaičiuojamų namų skyles bei plyšius, glūdi nebyliuose ir ramiuose užkampiuose bei statramsčiuose. Ateis diena, kai kažkas pakils – Aiškiaregys, Visagalis, Bedievis? – o po to išsyk vėl atsisės – Aklasis, Pamaiva, Demagogas – ir valingu balsu sušuks:

– Palaukite! Kas matavosi batą, tegul nedelsdamas jį vėl nusiauna, nes aš esu tas, kuris ieško cemente įstrigusių apkalbų bei paskalų, namuose užslėpto jų kratinio. Kertam lažybų, kad surasiu?

Ir jis leisis į paieškas aklinoje tamsoje, – nes elektra ką tik dingo, – iš pradžių pasišviesdamas degtukais, deja deja, nesėkmingai, tada žiebtuvėliu, puiku, taip jau kur kas geriau, paskui kišeniniu žibintuvėliu, taip ir toliau, beveik suradai, o galiausiai ims ieškoti tarp kojų suspaudęs apšvietimo stulpą. Dabar tu jau visai arti, vaikine, išieškok visas pakampes, tik saugokis tarakonų. Tačiau jis visiškai nieko neras.

– Viešpatėliau aukštielninkas, – atsidus jis, už tamsos skraistės slėpęsis žmogus iš Alkazaro, – kaip gerai, kad pasprukau. Dabar aš, Mozė, esu saugus. Bent jau mano namuose viskas yra kuo puikiausiai.

Ir jis tam, kad pasirodytų tiksliai žinąs, kada šviesa turi būti įjungta, o kada išjungta, ima ir švenčia Ivojenoje vestuves. Niekada nemaišyk mėsos ir pieno, miesto ir kaimo, žmonos ir kekšės, kitaip nusižengsi košerio reikalavimams. O jei paisysi, sėdėsi sau saugiai ir patogiai uždarame artimųjų rate. Dar ir dovanų gausi.

Galbūt dėl to nebuvo pakviestas Kalidas, „tasai, kuris viską mato ir girdi“, tas asfaltkelio atsiskyrėlis ir (iš pradžių tai buvo malonu, bet dabar vargino) jautri ausis tūkstančiams žmonių, atvykstantiems į Tauarirtą ar iškeliaujantiems iš jo, bet vis tiek vėl sugrįšiantiems nebyliai pareikalauti savo vietos šeimos kape, glūdinčiame kaimo gelmėje, tame Cukraus kalno papėdėje susispietusių trobų ratelyje, Cukraus kalno, vieno iš tūkstančių tūkstančių cukraus kalnų.

Cukraus kalnas taip buvo pavadintas dėl to, kad į matomą iš toli viršukalnę kylantis status šlaitas labai panėšėjo į cukraus galvą. Asociacija nebuvo visiškai atsitiktinė. Mažiau nei už penkių šimtų metrų nuo cukragalvio kalno, kvadratiniame namelyje, tą dieną, kai nuo kaitros džiūvo bambukai (kaip ir dieną prieš tai), moterys ir vienas kitas vyras vyniojo dešimtis cukraus galvų į pašluostes (pagaminta Taivane) ir jas daužė nedideliu plaktukėliu (pagaminta Vokietijoje). Su tokiu plaktukėliu paprastai į sieną kalama vinis laikrodžiui pakabinti. To vyniojimo į pašluostes ir daužymo per baltutėlaičius cukraus gabalus priežastis buvo trijų dienų vestuvių maratonas, vykęs kokių keturių šimtų aštuoniasdešimt penkių metrų atstumu nuo statаus kelio įsikūrusiame name.

Kaip Mozė pasakė Lamarato tėvui:

– Tik tark žodį, vyresnysis broli: taip tu sutaupysi pinigų, o aš galėsiu subtiliai atsisveikinti su tuo, kas man iš tiesų brangu. Tauarirtu, kaimeliu prie jūros, supranti, ką noriu pasakyti. Ką aš, sveikas kaimo vaikas, pamečiau tame Nadorpe, jūsų storžievių ir praturtėlių mieste, taip, tu gerai išgirdai: prasisiekėliai, štai kas jūs, be kita ko, dar ir kvailiai! Dėl tavęs, broli, ir tavo namo aš stengiausi iš paskutiniųjų, todėl dabar maldauju vienintelės malonės: leisk man drauge su savo išrinktąja vestuvinę naktį praleisti trobelėje prie jūros.

Mozė puse lūpų paprašė paramos persikėlus į Nyderlandus, „tiek, kad užtektų, norint pakankamai pasirūpinti savimi ir savo jaunąja žmonele, pageidautina kur nors tavo kaimynystėje. Ne, brolau, patikėk manimi: aš jiems įrodysiu, kad turiu kiaušus“. (Likimas jam iškrėtė išdaigą: pagaliau aplinkkeliais nukakęs į šiaurę, dėdulė netrukus ėmė verstis pavieniais darbeliais, o iš uždarbio nusipirkęs mašiną pradėjo važinėti pirmyn ir atgal į Prancūziją, kol paslapčia susitaupė pakankamai pinigų ir įsigijo užkandinę, o veikiai Meiliare nusipirko butuką ir taip vėl atsidūrė ten pat, iš kur atvyko. O vieną gražią dieną Mozę pamatė slenkantį palei

gatvės pakraščiu sustatytus automobilius, vapantį nesąmones ir tuo pat metu paraidžiui gal jau trišimtąjį kartą šnabždantį žodį NEW YORK. Paskutinį sykį, bet tai buvo prieš porą metų, girdėjau, esą jį uždarė. Buvę draugai, kuriems šiuo metu neabejotinai irgi yra rengiamos vietos tuose pačiuose namuose, tąkart iš ten grįžo murmėdami:

– Jis daugiau nieko, išskyrus raides N-E-W-Y-O-R-K, nesugeba pasakyti, sunku patikėti, bet gydytojai sako, kad jis nuolat, dieną ir naktį, gieda tą pačią giesmelę.

Galų gale, po ilgų maldavimų ir svarstymų, nepaisydamas savo žmonos atkalbinėjimų, esą tai sukels skandalą, brolis sutiko.

– Įdėmiai paklausyk, broleli, tai, ką tu darai, yra *hek-o-hek*. Galiu tau garantuoti, niekas nesėdi ten prie jūros ir nelaukia tavo vestuvių, ir taip pat labai gerai žinau, kad visa ši idėja yra labai jau vidutiniška.

Šventą teisybę kalbėjo tėvas. Jis galėjo pasakyti tik *hek-o-hek*, ir kiekvienas Ivojenos gyventojas būtų supratęs, ką jis turi galvoje. Viena ypatingiausių krašto ypatybių buvo ta, kad ten visuomet viskas vyko *hek-o-hek*; šią frazę taksistas kartodavo kavinėse kaskart, kai jam kas nors sugadindavo nuotaiką, taip pat prakišęs šlubiui, kuris kuo toliau, tuo geriau žaidė ir kurio ranka pradėjo įgauti žaidimų kauliuko formą (ant pirštų galiukų baigė įsispausti maži kvadračiukai) – tuomet Kalidas pakeldavo vėją, ypač timptelėjus jį už liežuvio ir visiems klausinėjant, kada jis, dėl Dievo meilės, nusipirks kitą mašiną, „nes tas mersedesas, tikriau – ta skardinė su ratais (vadinkime daiktus tikraisiais vardais), barška per visus galus".

– Aš jau pats nuspręsiu, kada ir ką pirkti, be kita ko, jūs nenusipelnote važinėti geresniu taksi nei mano senas kledaras, tikrai tikrai, nė vienas jūsų nėra to vertas, nes žinote, kas esate: jūs esate labai jau vidutiniški. Jūs net prieš šlubį neįstengiate laimėti. Kvaili jūs, per kvaili, kad tarp ko nors įžvelgtumėte skirtumą...

„Taigi, kaipgi, visaip gi, šiaip sau gi", – likusį vakarą šnabždėjo Kalidas pats sau. Žodžiai „šiaip sau" jam reiškė kažką panašaus į „viskas arba nieko".

Vasarą vidury dienos Ivojenoje termometro stulpelis dažniausiai nenukrisdavo žemiau trisdešimties laipsnių, o žiemą dangų aptraukdavo liūtis nešantys debesys ir atrodydavo, kad jie daugiau niekada nebeišsisklaidys.

– Šlubi, ar supranti, ką noriu pasakyti? Viskas arba nieko – čia galioja šitas dėsnis, žmonės čia arba nori visko, arba jiems nieko nereikia, – šiuos žodžius taksistas vis dažniau kartojo savo išvykstantiems draugams (vienas ieškodavo geresnio gyvenimo žuvininkystės pramonėje, antras taikydavo į šiaurę, o trečias paprasčiausiai išnykdavo). Vingiuoto asfaltkelio karalius nebuvo šiame krašte vienintelis taksi vairuotojas, tačiau tik jo vieno gimtinė buvo Ivojena. Jis pažinojo žmones, galėjo pasakyti kiekvieno jų tiek vardą, tiek pavardę ar pravardę. Ir kaip tik Kalidas, saugodamasis neįžeisti mokių klientų, suvokė, kad krašto gyventojai buvo šiaip sau.

– Keisti žmonės čia gyvena, – stebėdavosi Kalidas, – pakvaišėliai. Sakai kam nors „bulvės“, o jis tau atrėžia – „ne, pupos“, sakai „pupos“, o tau atkerta – „svogūnai“. Tiesiog neįtikėtina.

Tačiau taksistas laikė liežuvį už dantų, nes buvo priklausomas nuo šių žmonių. Kalidas imdavo po penkis dirchamus už keleivį ir veždavo Ivojenos gyventojus ne toliau kaip iki pasienio miestelio F. Tai būdavo paskutinis kelionės taškas, nes važiuoti toliau jis neturėjo leidimo, tad šiame miestelyje žmonės turėdavo išlipti, o jis apgręždavo automobilį ir, išjungęs variklį, laukdavo, kol taksi vėl prilips pilnas keleivių, pageidaujančių nukakti į Ivojeną.

F. prieš keletą dešimčių metų buvo kaimas pasienyje, kol vos per porą metų išaugo į miestelį (virsmą užbaigė pastatytos mokyklos bei kavinės). Pasienio miestelis buvo vartai į karališkąją koloniją Meliliarą, mažą anklavą, pilną nemokančių ir nenorinčių kalbėti marokietiškai ispanų bei tik ispaniškai šnekančių marokiečių. Už kelių kilometrų nuo Meliliaro driekėsi imigrantų miestelis Nadorpas, pristatytas vienas ant kito lipančių namų, tarp kurių grūdosi fotoateljė, baldžių dirbtuvės, bakalėjos krautuvės ir vištų skerdykla. Dauguma Nadorpo apylinkių gyventojų, išsikrausčiusių gyventi į „Vakarus“, už savo frankus, pesetas, Švedijos kronas ar tokią tvirtą valiutą kaip guldenai (nes palūkanos buvo mažos ir tai smarkiai atsiliepė keitimo kursui) pasistatė Nadorpe namus. Taigi neveltui tokia daugybė žmonių, ypač prekybininkai, skundėsi autochtonais imigrantais.

– Jie arogantiški, pamaivos, įžūlūs ir taip toliau, ir panašiai. Aš negaliu jų pakęsti, tikrai negaliu, – nusipurtė Lamarato Minaro pusbrolis, labai malonus jaunuolis, ypač dėl to, kad galėjo žinoti, kur prasmego dėdė.

– Yra tik viena vieta, kur Mozė gali atlikti, kas jam reikia, ir ji Meliliare, – pridūrė pusbrolis ir toliau varė savo: – Vasarą nėra kojos kur pastatyti per tuos „užsieniečius", o žiemą čia taip tyku, kad vaikai gali tiesiog gatvėje žaisti. Na, bet nėra ko norėti, kol kas gyvenimas pakenčiamas, tiesa, brangusis Lamaratai?

Ir vis dėlto Nadorpo gyventojams patiko „užsieniečiai": jie atsigabendavo į miestelį savo asmeninę nuosavybę, grynųjų, švęsdavo vestuves, jų dėka vaikinai galėdavo išeiti prasiblaškyti, o merginos turėdavo iki gyvenimo galo tupėti namuose, jie mūrydavo namus ir vėl juos griaudavo. Jie statydavo mečetes, išklodavo jas kilimais ir pakabindavo klasės lentas, gimdydavo vaikus, juos apvesdindavo ir iki pat mirties likdavo šimtaprocentiniai analfabetai. Tačiau visi juos mylėjo! O kokia meilė graži, jei gali ją nusipirkti, paklauskite Mozės, kai jis kitą kartą vėl bus įkaušęs. Ir jeigu pusbrolis kalbėjo nuoširdžiai, o kritiniu momentu jis tapdavo ypač atviras, jis pripažindavo, kad visas Nadorpas buvo gimęs iš „užsieniečių" įsčių ir išmaitintas „užsieniečių" krūtimi.

Taksistas buvo vienas tų žmonių, duoną pelniusių iš „užsieniečių". Mieste svečiuodavosi pakankamai žmonių, kurie neturėjo vairuotojo pažymėjimo ir dėl to būdavo priversti pasikliauti Kalido mersedesu bei vairavimo įgūdžiais. Tačiau tą vidurdienį, kai taksistas atkreipė dėmesį į greitkelio pakraštyje iškeltą ranką, tuo metu, kai saulė baigė pasiekti aukščiausią istorijoje tašką ir visi iki vieno Ivojenos gyventojai tupėjo savo panašiuose į kvadratines spurgas namuose, grupelėmis po penkis išsibarsčiusiuose po visą kraštą, patogiai išsidrėbę vėsiuose kambariuose, taigi tą įsimintiną vidurdienį vieninteliai du žmonės, nelindėję namie, buvo taksistas, automobiliu „Mercedes 208D" (pagamintas 1978, įvežtas iš Belgijos) dumiantis asfaltkeliu į artimiausią didelį miestą šiame krašte, į pasienio miestelį F., ir vaikinas, visų vadinamas Lamaratu. Lamaratui, kažkur greta senojo ispanų šaltinio ėjusiam palei kelkraštyje susodintas agavas, Kalidas galėjo duoti dvidešimt, daugių daugiausia dvidešimt vienerius metus. Bet, kaip mėgdavo sakyti taksistas, amžius šiais laikais nieko nebereiškia, nes kam kažkokiam dvidešimtmečiui prireiktų per patį didžiausią karštymetį šiandien, šią savaitę, mėnesį, šiais metais ir apskritai, kaip pasakytų vyresni žmonės, karščiausiu laiku per pastaruosius dvidešimtį metų pėdinti asfaltkeliu pasienio miestelio F. linkui? Tik vaikiškai mąstantis žmogus gali elgtis taip neprotingai, taip nebūdingai ivojeniečiui.

Vingiuotu asfaltkeliu, kaip atrodė, iš niekur į niekur drožusį vaikiną iš susimąstymo pažadino tolydžio garsėjantis burzgimas už nugaros. Lamaratas atsigręžė ir išvydo jo link dideliu greičiu artėjantį automobilį. Iš nuostabos vaikinas sustojo kaip į žemę įbestas, nes nesitikėjo tokiu metu susidurti su kokiu žmogumi. Tiesiog buvo pernelyg karšta, kad kas nors per patį vidurdienį drįstų nosį iškišti į lauką. Traukdamas iš jūros pakrantėje įsikūrusio kaimelio ir kildamas į kalvą, Lamaratas pakeliui nesutiko nė gyvos dvasios. Nė viena višta, žmogus ar driežas neiškėlė kojos iš savo kiemo, namo ar plyšio sienoje. Nuostaba, kad dar kas nors gali būti lauke, atslūgo išvydus ant buferio raudoną lentelę, reiškiančią, kad visu greičiu lekiantis automobilis yra taksi. Lamaratas pakėlė ranką ir dviem žingsniais (toks siauras buvo kelias) pasitraukė nuo karšto kaip pragaras asfalto. Taksi vairuotojas pastebėjo ištiestą ranką, sumažino greitį, pareguliavo veidrodėlį, sustojo ir atidarė jaunuoliui duris. Žiūrint į lipantį automobilin ir sėdantį priekyje Lamaratą, vairuotojui pasidarė aišku, kodėl šis žmogus nežinia kur per tokią kaitrą kulniuoja asfaltkeliu. Veidas, drabužiai, sveikinimosi maniera, visas elgesio stilius išdavė vaikiną esant iš šiaurės.

Nuo tada, kai pakilo į kalvą ir pastebėjo einančią figūrą, taksistas klausinėjo savęs, kas ir kodėl tokiu metu gali žingsniuoti keliu, ne šiaip sau keliu, o asfaltkeliu. Iš pradžių Kalidas figūrą palaikė miražu. Tokiomis karštomis dienomis asfalto paviršius imdavo atspindėti šviesą ir nuo kaitros mirguliuojančiame ore jau ne vieną sykį radosi keistos būtybės. Tiesiog neįmanoma, kad tai būtų žmogus, dingtelėjo vairuotojui, buvo pirma valanda dienos ir automobilyje pritvirtinto termometro stulpelis rodė septyniasdešimt, taigi lauke, šešėlyje, turėjo būti maždaug keturiasdešimt laipsnių karščio. O tokiu oru (santykinė oro drėgmė – devyniasdešimt procentų, šitai Kalidas jautė savo kūnu, iš visų pusių lipte limpančiu nuo prakaito) niekas nė nosies į lauką nekiša, net pamišėliai, kurių keletas gyveno Ivojenoje, tupėjo namie. Kas, ak, kas buvo šis silpnaprotis, išdrįsęs nerti į pačią kaitrą? Ir, velniai rautų, kad ir kas jis būtų, yra beprotiškai drąsus, nes ėjo asfaltkeliu, kur, kaip visiems krašte buvo žinoma, yra karščiausia, o ne greta jo.

Gal aš matau vaiduoklį, suabejojo Kalidas ir tuoj pat pasitaisė: nesąmonė, juk kol kas dar neišprotėjau– taip filosofavo vairuotojas, akimis sekdamas karščio bangose mirguliuojantį taškelį ir gundydama-

sis paspausti greičio pedalą ir priploti tą šmėklą ant greitkelio. Tačiau tokia mintis buvo tik svarstoma, nes vis labiau artėjant šmėkla pradėjo įgauti aiškesnius kontūrus, o iš tų kontūrų išryškėjo žmogaus siluetas. Pasirodė, kad tai vaikinas, akivaizdžiai kilęs ne iš šio krašto. Lamaratas negalėjo suvokti, ką iš tiesų reiškia kaitra, turbūt dėl to ir drožė pačia karščiausia vieta Ivojenoje...

Balala virvėse

Taksistas dažnokai girdėjo pasakojimus apie vyrus, dėl hašišo išėjusius iš proto, apie moteris, mėnesio į dvidešimt septintosios naktį lankytas nepažįstamų vyriškių, apie moteris, kurių dauguma į miestą atvyko iš pietų, su savimi turėdamos vienintelį turtą – kojytes, užpakaliukus ir skylutes, – ir pas kurias apsilankyti ten, Meliliare, jam buvo primygtinai siūloma. Tačiau Lamarato istorijai toli gražu neprilygo nė vienas jo anksčiau girdėtų pasakojimų. Vairuotojas šventai tikėjo, kad Lamaratas kalba nuoširdžiai, atvirut atvirutėliai, nes jis, kaip pats pasakojo, užaugo kitame krašte, toli toli nuo Ivojenos, šalyje, kur temperatūra niekuomet nepakildavo iki tokių aukštumų, iki kokių pakyla čia, kur kraują kaitinantys žodžiai niekada nepasiekdavo jo ausų, o gašlūnė vasara ten niekada žmonėms nekrėsdavo šunybių. Kitaip tariant, šalyje, kuri pati save palieka ramybėje. Šiame privilegijuotame krašte Lamaratas gyveno viename iš daugiabučių namų kažkur šiaurinėje Aguonų miesto dalyje, ir kai dar buvo jaunas ir nekaltas, jam didžiausia pramoga buvo kniaukti įvairius daiktelius iš mokyklos – kaip tai kniaukti? Ogi švarut švarutėliai. Kartais pieštukų komplektą, kartais knygą, o kitą dieną, žiūrėk, – ir dėžutę kreidelių. Mokykloje niekas jo nesmerkė, nes niekas tiesiog nepasigedo dingstančių daiktų. Galų gale, samprotavo vaikinas, pieštukų, pasakų knygų ir kreidelių čia yra daugiau nei pakankamai, vien mūsų klasėje stovi spinta, prigrūsta šimtų knygų ir tikrai antra tiek pieštukų. Retkarčiais Lamaratas svajodavo surasti raktą į mokinių kleptomanų Valhalą.

Vaikinas nušvilpė dėžutę kreidelių iš sportinių paskatų. Jo kišenėje jau gulėjo chronometras, tik šįsyk nenudžiautas. Lamaratas nevogė iš parduotuvių. Šis rinkos segmentas buvo puolamas nuolatinių vagių mėgėjų, kniaukiančių tik dėl sportinio intereso: žaislų parduotuvėje iš sustatytų dėžučių pačiumpi kuo daugiau rutuliukų, juos susikemši burnon ir dedi į kojas. Dažniausiai pavykdavo, ir kai kurie bendraklasiai turėjo

prikaupę tiek rutuliukų, kad patys galėjo pradėti prekiauti „smurfais", „piratais", „violetiniais žvilgančiais gniutulais" ir „rožinėmis panteromis"[3]. Aišku, kartkartėmis ir nepasisekdavo. Kuris nors vagis mėgėjas lėkdavo per greitai, nepastebėdavo pastatytos reklaminės lentos, tėkšdavosi ant žemės ir prarydavo kokią dešimtį rutuliukų. Pasitaikydavo, kad rutuliukas atsidurdavo plautyje, tačiau dauguma užstrigdavo stemplėje. Taip kartais nutikdavo, todėl Lamaratas nedrįso krėsti tokių nutrūktgalviškų išdaigų. Mokykloje niekas neužklupdavo besidarbuojančio čionykščio vagies mėgėjo, o pieštukų, brolių Grimų pasakų ir kreidelių nereikėjo grūstis į burną. Pažastys, striukė ar užpakalinė kelnių kišenė buvo kur kas patogesnės slėptuvės.

Pro daugiabutį namą, kurio antrame aukšte gyveno Lamaratas su savo tėvais ir seserimi, ėjo gatvė. Gatvė driekėsi palei visą pastatą ir buvo maždaug penkiasdešimties metrų ilgio. Lamaratas vogta kreidele nubrėždavo vertikalią liniją nuo namo durų iki šaligatvio krašto. Nuėjęs iki gatvės galo pakartodavo tą patį. O tada skaičiuodavo. Tarp abiejų linijų buvo šimtas dvidešimt aštuonios plytelės. Papildomai pridėjęs keturiasdešimt centimetrų – tiek užėmė tarpai tarp plytelių, prižėlę piktžolių, – vaikinas gavo širdžiai mielą skaičių – šimtą dvidešimt devynis. Tolesnis žingsnis būdavo pasikviesti seserį:

– Ei, Rebeka, ateik pasižiūrėti, ką dabar darysiu!

Ji iškišdavo galvą pro langą ir šaukdavo:

– Nagi, baisuokli, parodyk, ką gali!

Ir stebėdavo, kaip brolis eidavo iki starto linijos priešais duris, ten vieną koją pastatydavo prie pat brūkšnio, kitą kiek tolėliau nuo jo ir, kiek palinkęs į priekį, paleisdavo chronometrą. O tada skriedavo į kitą pasaulio kraštą. Pirmą žingsnį žengdavo kaip žąsis, antrąjį lyg asilas, trečiąjį tartum žirgas, o tada, pasiekus reikiamą greitį, lėkdavo nelyginant pragaro velnių genamas, vis smarkiau, greičiau, pasitrepsėdamas, rankomis mosikuodamas, pirmyn ir atgal, aukštyn ir žemyn, smarkiai užmerkęs akis, kad raumenų įtempimo energija nutekėtų į kojas, tolygiai, įnirtingai, karštligiškai, rėkdamas, trypdamas, sukdamasis tarsi vilkelis, mintyse kartodamas iš ponų, ponių ir panelių mokytojų išmoktas daineles

[3] – Žaidimui skirtų rutuliukų pavadinimai pagal jų dydį (vert. past.)

trumpasijonė serga kas diena,
vidury savaitės, bet sekmadieniais – niekada,
sekmadieniais ji kiurkso statinėje,
ne bet kokioje, o geležinėje,
trumpasijonė serga kas diena
ir todėl nešiojasi skėtį visada,

paskutinį prakaitą liedamas, stengdamasis pamatyti akyse baltą dėmę, kad suprastų, dėl ko šitaip stengėsi, kad bent trumpam pabūtų atletu, aukso medalio laimėtoju, kuriuo taip siaubingai troško tapti. Ir kai jis kirsdavo finišo liniją, saujoje gniauždamas beveik sulaužytą chronometrą, ir pažvelgdavo į laiką (viena trečiąja sekundės greičiau nei anąsyk), širdyje jausdavo: kitą kartą reikia dar labiau pasistengti, reikia pasiekti patį geriausią, pasiekti nulį taškas nulį nulį. Tada grįždavo prie starto linijos ir apsigręždavo, kad dar kartą pamėgintų patirti tą pasitenkinimo jausmą. Ir vėl viskas kartodavosi iš pradžių. Dar ir dar kartą. Tol, kol saulė pradėdavo leistis, o mėnulis nebegalėdavo pakankamai apšviesti balta kreidele nubrėžtos vertikalios linijos, ir pasidarydavo taip tamsu, kad nebeatskirdavai, kur čia eina tamsiaplaukis, o kur šviesiaplaukis žmogus.

Taksi vairuotojui, kuris rado Lamaratą einantį kaip tik greta išdžiūvusio šaltinio, kadaise (kad ir kaip ten būtų, tada, kai taksistas dar nebuvo gimęs) iškasto ispanų kolonistų, niekada anksčiau neteko atvažiuoti į kaimelį, įstrigusį tarp cukragalvio kalno šlaunų ir drėgnos jūros vulvos. Jis niekada ir nebūtų galėjęs čia prasibrauti su savo mašinėle. Į kaimą vingiavo toks siauras, toks duobėtas ir išrausinėtas, ir dar toks status (dešimties procentų nuolydžio) keliukas, kad pastangos atvairuoti automobilį į kaimą su sveikais visais keturiais ratais buvo tolygios mėginimui užkariauti merginos iš Vokietijos širdį. Buvo galima mėginti, nekreipiant dėmesio į visas pasekmes, tačiau galiausiai vis tiek būtų tekę pasiduoti.

Sustojimas tam jaunuoliui neturėtų sukelti kokių rimtų padarinių. Taip manė taksistas. Šiaip ar taip, jis samprotaudavo kiek įmanoma praktiškiau, ypač galvodamas apie save. Jo minčių eiga buvo šitokia: sustosiu dėl to vaikino, nuvešiu į F., jis man paklos dešimt doro (taip šiame krašte

buvo vadinama pusė dirchamo) ir šausiu atgalios ieškoti naujo krovinio. Lygiai taip pat, kaip ir šįryt vežė vieną kaimietį į F., lygiai taip pat, kaip jau šimtą metų jis vežiojo žmones į pasienio miestelį ir atgal. Taksistui tereikėdavo užmegzti kontaktą, užvesti automobilį ir paspausti greičio pedalą. Kartkartėmis papildyti baką ir, svarbiausia, neapsisunkinti sau gyvenimo. Taip manė taksi vairuotojas iki to lemtingo vidurdienio, kai Ivojenoje nuo karščio džiūvo net bambukai.

Taigi Kalidas leido vaikinui įlipti, įjungė pirmą pavarą, paskui antrą ir įkišo kasetę į grotuvą.

– Dainose, kurių tie pusgalviai taksistai klausosi savo mašinose, bliaunama apie vieną ir tą patį, – po kelerių metų viena mergina išrėžė Lamaratui. – Visada dainuojama apie gėrimą, moteris ir motiną. Tik apie tai tie gaidžiukai nori klausytis.

Lamaratas pamanė, kad dėl motinų toji mergina nebuvo visiškai teisi. Vienintelį kartą jam teko girdėti dainą apie motiną kaip tik klausantis Kalido repertuaro. Tuo metu, kai dainininkas vidury dainos ėmė siaubingai garsiai šauktis Alacho, taksistas pasiteiravo Lamarato, kaip šiam sekasi. Jis visada tokiais žodžiais užkalbindavo į automobilį įsėdusius keleivius: kaip sekasi? Pasiteirauji ponios, kaip jai sekasi, paklausi pono, kaip jo reikalai, pasidomi, kaip einasi senukams – į visus kreipiesi tokiu tonu, kuriuo, žinai, reikia kreiptis, ir visų klausi, kaip sekasi. Tik niekuomet nesakyk, ką pats galvoji. Niekada to nedaryk.

Apie bitutes ir vienuoliukes

Toje šalyje, iš kurios buvo kilęs Lamaratas, gyveno mažai žmonių, gebančių laikyti liežuvį už dantų taip kaip jis pats. Kiekvieną kartą išsimaudęs ir apžiūrinėdamas save veidrodyje, šluostydamas nuo jo paviršiaus garus, vaikinas stebėdavosi ir jam staiga dingtelėdavo: po velnių, juk tai gryna tiesa, bet ar nemeluoji tu, veidrodėli veidrodėli, pasakyk, kas pasaulyje nekalbiausias, kas tylesnis už mane? Niekas niekas? O tada, didžiuodamasis savo negebėjimu bendrauti su bet kokiu gyvu padaru, storu didžiuoju pirštu užrašydavo ant vėl garais apsitraukusio veidrodžio: L. Tylenis.

„Kliukt kliukt“ – darbavosi Rebeka Šarka Patarška savo rankutėmis motinos pilve (lygiai taip pat puikiai, kaip Lamaratas gebėjo tylėti, ji, dar augdama savo nėščios motinos pilve, pradėjo virtuoziškai pliaukšti). Jau vien tik patsai „kliukt kliukt“ buvo įspūdingas, tačiau dar nuostabiau buvo tai, kad tą „kliukt kliukt“ girdėjo vienerių metukų Lamaratas, lėktuve *yeme* pilvu naudojęsis vietoje pagalvės.

– Ei, ei, rėksny, nagi papasakok, kur mes, vardan Dievo, keliaujame, – pasiteiravo dar nė septynių mėnesių neturinti Rebeka savo vyresniojo broliuko, paleidusio dūdas vos jiems išėjus iš Tauarirto kaimelio. Ir nors nuo tos akimirkos, kai jie paliko Tauarirtą ir, susistabdę taksi, pasuko tyruose besileidžiančio lėktuvo link, motina darė viską, kad tik vaikas nerėktų (eidama pro Cukraus kalną ji kuteno Lamaratui pažastis, laukdama taksi vaipėsi, kaip tik išmanė, važiuodama automobiliu ji vaiko bliovimui davė valią, Oudidiados oro uosto laukiamajame čiulpsėjo kietai suspaustomis lūpomis, oro uosto tualete pažindė, lėktuvo krėsle ėmėsi sportuoti mėtydama jį ir gaudydama, kol, įpusėjus žaidimą, Lamaratui pasidarė gana ir jis atpylė ant motinos, o prieš pat lėktuvui leidžiantis ji tylutėliai jį liūliavo), taigi padarė viską, ką tik motina gali padaryti, kad nuramintų savo vaiką, bet prieš tokį žviegimą net motiniška meilė yra bejėgė.

Vis dar rėkdami ir teliūskuodami – Lamaratas rėkė, o Rebeka, nuolat besistengianti užmegzti ryšį su savo broliu, teliūskavo („Ei, ei, buri, aš čia, po tavimi, bukagalvi, puskvaili, apkurtausi, tu tik paklausyk, kliukt kliukt“) – jie drauge su tėvu ir motina įžengė pro naujųjų namų duris kažkur miesto centre, kurį Rebeka užuodė vos tik lėktuvui nusileidus:

– Užuodžiu, užuodžiu... skrudintas aguonas, fui, čia dvokia.

Ir ji dar sykį sumosavo savo rankutėmis per vandenis, keldama kuo daugiau bangų, kad tik atkreiptų Lamarato dėmesį, šis pradėjo įtarti, kad čia vyksta kažkas keisto: staiga liovėsi rėkęs bei verkęs ir dairėsi iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią, ieškodamas, iš kur kyla garsas, keliantis norą sisioti.

Vienintelis žmogus, nepastebėjęs nesukalbamos Rebekos plekšėjimo ir mėginimų atkreipti į save dėmesį, buvo tėvas. Jis parvedė šeimą į namą, visiems laikams tapusį namais.

– Voilà, štai mūsų, jūsų, tavo, Jamina, namai. Čia gyvenamasis kambarys, čia miegamasis, įsitaisyk patogiai, šaldytuve pilna maisto, pagamink ką nors vakarienei, nes aš išeinu į darbą, – pasakė tėvas ir užtrenkė paskui save duris.

Tai, vadinasi, jis išėjo, pamanė Rebeka ir dar kartą plekštelėjo į pilvą, kad išgirstų Lamaratas.

– Ei, ar tu ten, mažasis pašlemėke, ar girdi mane?

Taip Lamaratas, dar neįstengiantis tvirtai pastovėti ant kojų, atsidūrė vienas kaip pirštas su savo mėgstančia padrunyti motina, tėvu, sugrįžusiu namo kaip tik užvirus bulvytėms, ir dar ne iki galo išsivysčiusia būtybe, kuri, teliūskuodama kažkur giliai placentoje prie virkštelės, bergždžiai stengėsi atkreipti į save dėmesį. Kelias į šlovingą „Laiptelių“ virtuozo ateitį jam buvo galutinai užkirstas. Lamaratui nebeliko nieko kito, kaip tik žaisti vienam. Kai tik atsistojo ant kojų, jis pradėjo sukti nesuskaičiuojamus ratus (kol kas tai tebuvo ilgesnių kelionių įžanga) po namus, po virtuvę, po kambarį, pirmyn atgal pro stiklines duris. Begalinis bėgimas truko dieną ir naktį. O keisčiausia, kad būtent tėvas, rečiausiai matydavęs mažylį, pirmas pastebėjo, jog berniukas, jiems atsikrausčius į Nyderlandus, pasikeitė: daugiau nebepraverdavo burnos, nebent tik šaukštui košės, dar kartkartėmis oro gurkšniui, kai nebegalėdavo kvėpuoti pro nosį.

– Jamina, tas vaikas... Niekaip negaliu suprasti: nei šiaip, nei taip gimė, su keista kumpa nosimi, ir dar nenori pradėti kalbėti. Supranti, ką noriu pasakyti, Jamina?

Motina, jaučianti vis didesnę priklausomybę nuo skalbimo mašinos ir dujinės viryklės, dėl to nė kiek nesijaudino:

– Jis tik kvailioja (o pati tuo tarpu galvojo: laimės kūdikis, juk nedaug trūko, ir būtume sušėrę jo lavonėlį šunims), be to, tavo motina sakė: panašu, kad jis gimė po laiminga žvaigžde.

– Tai, tavo manymu, jis dėl to nebenori nei bliauti, nei krykštauti? Tauarirte žviegdavo kaip skerdžiamas, net kaimo gale būdavo girdėti.

– Hm, – tepratarė motina, pamaniusi, kad jos vyrui turbūt varžtelis atsisuko. – Tik Visų Aukščiausiasis supranta, kas iš tiesų čia dedasi, o kišti nosį į svetimus reikalus yra *haram*, taigi baikime šitą šneką ir sėskime prie stalo, bulvės tuoj visai suvirs.

Ir tai buvo viskas. Ji pakilo ir nuėjo patiekti į stalą bulvyčių su artišokais ir ožio kiaušiais, o Rebeka (šešių mėnesių) sušuko:

– Turėtumėte suvokti, tėvukai, jog Lamaratas išmuštas iš vėžių, galutinai išmuštas, ir aš esu dėl to kalta, tasai šelmis norėtų sužinoti, kas gi čia taip keistai kartkartėmis teliūskuoja, kliukt kliukt.

Ar tai tiesa? Ar galėjo Rebekos baletas vandenyje padaryti Lamaratui tokį neišdildomą įspūdį, jog jis nuo tada laikytų liežuvį už dantų, kad tik pro ausis nepraslystų nė menkiausias garselis?

– Fi, tik nejuokinkit, aš jau dvidešimt metelių tupiu su tais viščiukais, ir žinot, ką jums pasakysiu? Tarp jų visada būna bent viena tyli kiaulė, gilią šaknį knisanti. Kai užgroji gitara ir sulig kiekvienu „ei opa opa“ imi ploti rankomis, akelės išsiplečia, tačiau kitaip iš jo nė cypt neišgirsi, nė cypt, – Lamarato darželio auklėtoja buvo maloni moteris, puikiai suprantanti, kas ir kaip. – Bet palaukit, vos tik pasimaišo kokia mergiotė, iškart mažasis Bobas Marlis (dėl neaiškių priežasčių motina užsispyrė nekirpti jam plaukų) pakelia visiems vėją, o mergiotės irgi neatsilieka. Panašu, kad jis žaidžia su jomis, nors pats išdykęs akiplėša net negeba normaliai tardamas suskaičiuoti iki dešimties.

– Metas tau pradėti lankyti mokyklą, – sykį nusprendė motina, įbruko Lamaratui į rankas parudavusį bananą ir išsiuntė drauge su kaimynų mergaite.

Mokykloje Lamaratas liedavo paskutinį prakaitą ant gimnastikos sienelės dėl tą pačią klasę kaip ir jis lankiusių dvynukių.

– Pamišėlis, – padarė išvadą mergaitės.

„Pamišėlis" (dar viena žmones klaidinanti pravardė), kartodavo jos Lamaratui, kai šis, sukryžiavęs ant krūtinės rankas, raudonomis kaip pomidorai ausimis, kybodavo ant sienelės žemyn galva. Pastebėjęs, kad dvynukės jau iki soties prisivėpsojo ir susidomėjimas jo akrobatiniais triukais ima blėsti, vaikis žaibiškai pereidavo prie kitos atakos: paikas strikinėjimas, idiotiškas balsų pamėgdžiojimas (dramblio, šuns, o ypač meistriškai – asilo) ir, savaime suprantama, kvietimas pažaisti liestynių. Joms panorėjus, Lamaratas persikūnydavo į bet kokį pavidalą ir, jei tik jos būtų įsigeidusios, būtų pavirtęs net ir plytele sienoje. Kvailiodamas su sesutėmis Lamaratas dažnai (kiekvieną dieną, kiekviekvieną valandą) susimąstydavo, ar jos irgi žino apie „kliukt kliukt"? Dieve mano, kaip aš joms išaiškinsiu, kad kažkas ūžia mano galvoje, tik aš negaliu suprasti, kas, ką man, vardan Dievo, padaryti, kad jos šitai suvoktų? Tačiau užmegzti ryšį Lamaratui buvo dar sunkiau, daug sunkiau nei karoti ant gimnastikos sienelės, todėl jis liovėsi mėginęs, o į tualetą varantis ūžimas taip ir liko jo vidinio pasaulio dalimi.

Tačiau žmogus bręsta, akys atsiveria plačiau, dvynukės kažkuriuo metu pereina į kitą mokyklą, ir tu pasilieki pats su savimi, su gauja akiplėšų, lygiai taip pat kaip ir tu tupinčių nelyginant pelės po šluota, turinčių lygiai tokį patį vešlų plaukų mišką, lygiai taip pat gražiai mokančių suskaičiuoti iki dešimties (viens, du, trys, kėturi, pènki, šèši... ar kažkaip panašiai) ir lygiai taip pat spėriai susirenkančių į krūvą nelyginant pabertos magneto skeveldrėlės. Kadaise nuo jų tėvų suskaldyto magneto išsilakstčiusios skeveldros.

Kaip tik tuo metu, kai buvo sutrupintas magnetas, plyšo ir vaisiaus vandenų pūslė: „kliukt kliukt", pasipylė begalinė srovė, o joje pasirodė nedidukė mergytė.

– Štai ir mažasis žmogutis, dar vienas naujas Aguonų miesto gyventojas.

Nuo tos akimirkos, kai motina, grįžusi iš ligoninės, savo išore labiau panėšinčios į plaukimo baseiną, pranešė Lamaratui: „Štai tavo sesuo, nagi, pabučiuok", kliuksėjimas galvoje bemat dingo ir ją užpildė nesibaigiantis zyzimas.

– Ak, kokia tu bjauri!

– Saugokis, vaikine, nes aš tau greitai akis iškabinsiu...

Nuo tos dienos, kai Rebeka pasirodė Minarų namuose, šeima pradėjo nebesutarti. Kita vertus, gyvenimas kiek palengvėjo, nes Lamaratas galėjo visus savo vargus išlieti Rebekai, kuri dėjosi nieko nenorinti žinoti apie tuos išorinio pasaulio, į kurį dar tik porą kartų spėjo užmesti akį, nonsensus ir niekalus, tačiau, vos Lamaratas sulaikydavo kvapą ir jau ketindavo padėti tašką savo išgyvenimams, ji ragino jį nesustoti ir toliau pasakoti apie laukinius obuolius bei senas moterėles:

– Palūkėkite, pone, jūs dar visko neišpasakojote, noriu išgirsti daugiau apie tas kvailas bobas.

Ką gi, nuotykis prasidėjo įprastai. Jis nenorėjo ten eiti, bet jūs patys žinote, kaip būna: nauji draugai, nauji potyriai, vienybėje jėga, į darbą buvo paleisti liežuviai, o paskui ir rankos, kadangi šutvė, kuriai priklausė Lamaratas, labiausiai mėgo popietę skinti laukinius obuoliukus palei Medinių Obuolių kanalą.

– Žinai, pavasaris, laukinės obelys nokina vaisius, tereikia įsikarti, pakratyti ar tiesiog ranką ištiesti, ir pilna sauja obuoliukų, bet, Rebeka, aš norėjau apie kitką pakalbėti: ar girdėjai kada apie kitokį tikėjimą?

– Nagi nagi, ką mes čia turime: kitoks tikėjimas, laikykis nuo tokių dalykų atokiai, Žiurkiuk, nes kaipmat gausi per nagus, bet dabar jau rėžk, kas ten nutiko su tais kitatikiais.

Čia Lamaratas atsistojo.

– Nori tikėk, nori netikėk, – pratarė jis kiek iškilmingai, – bet šiandien aš susidūriau su kitokiu tikėjimu.

– Nagi, nagi. Dar pienas nuo lūpų nenudžiūvo, o pučiasi kaip gaidys ant mėšlyno, primeni man tą mūsų pusgalvį, kaip jis ten, po galais: Mozę, gozę, lozę. Toks pat niektauza, na, bet tu pasakok, ką sužinojai apie kitatikius?

Iš mėginančios pro lovos kraštą pažvelgti sesutės akių Lamaratas suprato, jog ji dega smalsumu, ką gi papasakos brolis, tiesiog degte dega, ir jis norėjo dar truputį pasimėgauti šia padėtimi.

– Na, tiesiog vienokia religija šen, kitokia religija ten, o šiandien susidūriau su krikščionių tikėjimu, arba, tiksliau pasakius, katalikų.

– Tu šunsnuki, negi atsimetei nuo šeimos, ką, sakyk, kuo tau nepatinka mūsų teisingasis Pranašas? Na, dėstyk.

Lamaratas buvo iš tų žmonių, kurie nejuokais įniršdavo dėl mesto įtarimų šešėlio, klastingo užgauliojimo ar ne vietoje padarytos pastabos.

– Koks dar atsivertimas? Ten, kitapus upės, bažnyčios ištisai perstatomos į mečetes, o tu manai, aš noriu atsiversti. Nieku gyvu! Beje, – pridūrė jis kiek tylesniu balsu, – aš padariau klaidą.

Rebeka neturėjo nė menkiausio supratimo, ką brolis čia vapa, todėl pasiteiravo:

– Tai kur tu buvai, jėzuite tu užkonservuotas, *koraysbely* pradedantysis?

Tas namas, kuriame lankėsi Lamaratas, stovėjo kaimynystėje už poros gatvių. Nuo Medinių Obuolių kanalo pakrantėje nokstančių skanumynų jis buvo nutemptas kitapus upės:

– Eikš, būsimasis magnetuk, šiandien supažindinsime tave su kitokiu tikėjimu.

Pirmą įspūdį paliko kito tikėjimo amžius: jis buvo labai senas, gal net senesnis už pasaulį. Trys moteriškaitės liepė dešimčiai berniukų susėsti ant pusračiu sustatytų kėdžių. Jos vieną po kitos išdalino tris knygas, o trečioji moterėlė padavė dar vieną. Lamaratui teko ketvirtoji knyga, ir jis vėliau gyrėsi savo sesutei:

– Manojoje buvo nupiešta baloje tupinti varlė.

– Fi, pamanyk tik, viena varlė. Upelyje Tauarirte jų kokį tūkstantį galima suskaičiuoti.

– Tiesa, galima, bet palauk, iš kur tu žinai? Na, galų gale nesvarbu. Taigi kiekvieno iš mūsų knygoje buvo nupiešta varlė, bobulės taip pat atsivertė varles, ir išėjo taip, kad vienoje krūvoje tupėjo trylika varlių, o vidurinė didžiausia varlė išvilko iš kambario galo stendą su pritaisytu nemažu popieriaus lapu ir pasakė: „Dabar, mieli berniukai, pagiedosime". Tą mes ir padarėme, kairėje pusėje tupėjusiai varlei milžinei šlepsint viens-du-trys-keturi, didžiulei varlei dešinėje mosikuojant aukštyn žemyn, aukštyn žemyn, aukštyn žemyn, vidurinei varlei vedžiojant iš kairės į dešinę po žodžius, užrašytus ant lapo, o mes kvarkėme iš visų plaučių...

– O tada giesmelė buvo baigta ir, pasakyk sąžiningai, Žiurkiuk, koks išėjai iš to kambario? Kaip naujai gimęs?

– Na jau ne, aš patyliukais pasprukau, nes man ten pasidarė pernelyg trošku.

„Slidi žiurkė", – susiraukė Rebeka ir leido Lamaratui svaičioti apie vienuoles ir šokoladinį pieną su migdolų pyragu, duoną ir vyną, kurių po visko gavo dvylika pasilikusių varlių.

Netrukus pulkai žmonių užkibo ant religijos kabliuko, o tada, kaip ir buvo galima tikėtis (Rebeka šitai išpranašavo Lamaratui: „Būk atsargus, rytoj jis tave nuves į tokią, na žinai, tokią rožinių mokyklą"), tada vieną gražią dieną tėvas grįžo namo su rožiniu kairėje rankoje bei neįprastai garsiai skambančiu „asalam aleikum" lūpose ir, lyg būtų kreipęsis į publiką kavinėje, ištarė magiškus žodžius:

– Ponai ir ponios, šiuose prakeiktuose namuose atėjo metas prakeiktam islamui: nuo šiol čia kai kas pasikeis.

Tarp tokių pasikeitimų kaip pakabintas maldų kalendorius bei lomia ir įsigyta storiausia maldaknygė buvo ir Lamarato pasiuntimas į Korano mokyklą mėgautis šventąja knyga.

Mokyklos klasės glūdėjo pasislėpusios, panirusios po mečete, kurios vietoje kadaise, – prieš daug daug metų, kai dar neegzistavo kontracepcija, talidomido suluošinti vaikai ir kai buvo masiškai atleidžiami iš darbo netikintieji, kurie dėl to vėl įtikėdavo, – kadaise stūksojo bažnyčia. Pamokos vykdavo trečiadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais. Tėvas vylėsi, kad Korano mokytojai įtikins Lamaratą islamo reikalingumu jam pačiam bei jo bendraklasiams ir įkals į galvą kai kurias sùras. Lamaratas (išjuoktas mažos snarglės, kuri atsargiai žingsniuodama po kambarį mokėsi vaikščioti: „Lamaratas gaus į kailį, Lamaratas gaus į kailį, ulla pulla", ir šitaip spiegdavo išvydusi pro duris dingstantį lentele ir kreidele nešiną Lamaratą) atsidūrė jam visiškai nepažįstamoje aplinkoje.

Jam dar niekuomet neteko matyti žmogaus, grūdančio mėtų lapelius sau į nosį – įsidėmėtina, kad tai buvo mokytojas, – ir Rebeka, klausydamasi Lamarato pasakojimo, vėlgi negalėjo patikėti savo ausimis:

– Mėtas kiša į nosį? Žmogau, nesek pasakų!

Niekada anksčiau jis nebuvo regėjęs mažo berniuko raukšlėta nosimi, mėgusio (ypač sekmadieniais, kai nuobodulys pasiekdavo aukščiausią tašką) nuodugniai rakinėti nosį, o iš iškrapštytų gėrybių minkyti rutu-

liukus. Rutuliukus jis slėpdavo mokyklinio suolo stalčiuje ir likusią dienos dalį praleisdavo šnopuodamas pro nosį, kol prigamindavo užtektinai snarglių kitam rutuliukui. Vakare jis surinkdavo dienos derlių ir iš jo nulipdydavo supergurgulą, kurį vienu kartu prarydavo (Rebekai šitai atrodė visai įtikėtina: „Niekų darbas, kas čia ypatingo, aš ir pati kartais taip darau"). Kitas berniukas turėjo žavingą įprotį pamokos pradžioje įkišti ranką už savo treninginių kelnių ir kruopščiai pervažiuoti pirštu per skyrimėlį. Taip paruoštą pirštą jis lyg atsitiktinai kaišiodavo po nosimis kitiems bendraklasiams. Ir ne dėl to, kad klasėje stigtų kvapų, kuriais galėtum mėgautis: penkių metrų pločio ir šešių metrų ilgio kambaryje susigrūsdavo trisdešimt, keturiasdešimt, o kartais net šešiasdešimt mokinių, berniukų viename ir mergaičių kitame klasės gale. Lamaratui retsykiais prisireikdavo nusičiurkšti arba net ir didesnio reikalo subėgioti. Tada jis prašydavo mokytojo leidimo išeiti į tualetą. Vienintelis žodis, kurį berniukas mokėjo arabiškai, buvo tualetas – *mirchad*. Dažniausiai jis gaudavo leidimą. Tupykla buvo viršuje, greta durų į didžiąją pamaldų salę, kurioje, kaip sykį paskaičiavo Lamaratas, būtų tilpę gal kokie du tūkstančiai žmonių. Išvietėje, prideramai elgiantis, galėjo išsitekti tik vienas žmogus. Iš tiesų Lamaratas čia lankydavosi tik labai prispyrus reikalui, kai žinodavo, jog iki namų tikrai nebeišlaikys. Galbūt berniukas elgėsi tiesiog vaikiškai, tačiau, laimė, faktai kalba patys už save. Tualetu buvo vadinama keraminiu apvadu įrėminta skylė grindyse, kuriai turkiško unitazo formą teikė šimtai baltų plytelių, turėjusių palaikyti higieniškumo įspūdį. Paprastai plytelės, nuo viršaus iki apačios apskretusios, dvokdavo išmatomis: šūdas būdavo į jas nuvalomas, nubraukiamas ar šiurkščiais, lyg teptuko paliktais dryžiais užtepamas. Kartkartėmis koks nemokša grafičių mėgėjas pakeverzodavo žodį *piece*. Tualeto kampe gulėjo sukrauti popieriaus ritinėliai (dienos prekė: 0,89 f už ritinėlį), tikriau – tualetinis popierius buvo prilipęs prie sienos lipniais *in spe* išmatų klijais tikinčiųjų, apačioje, drėgnose patalpose, balsis po balsio slebizavojusių Koraną, kai tą akimirką Lamaratas viršuje stengėsi kuo greičiau ir mažiau susitepdamas atlikti reikalą. Tam, kad vėl nusileistų į rūsį, kur mokytojas ant išklerusios lentos keverzoja surą, kurią mokiniai privalo persirašyti į sąsiuvinius ir išmokti mintinai. Taip žemesnėse klasėse vykdavo pamoka. Ateidavo ir mokytojas, mokęs ritualinio apsilovimo bei paties meldimosi. Po pažastimi pasispaudęs lazdą, jis rodydavo,

kaip lankstytis į šiaurę, kiek kartų stuktelti galva, kiek sykių pabučiuoti žemę. Paskutiniu pamokos akcentu tapdavo dailus pirštelis, iššokantis iš ramiai ant kelio gulinčios rankos ir imantis brėžti ore begalinius apskritimus (Rebeka suniekino ši pamokos momentą: „Ar tai viskas, ko jus, kvailiai, ten moko? Fi, kas per mokyklėlė!"). O Lamaratui ši dalis atrodė be galo graži ir jis trokšdavo pats pamėginti atkartoti mokytojo pademonstruotą ritualą, tačiau tokioms pratyboms visada pritrūkdavo laiko, nes pagal tvarkaraštį tuomet ateidavo eilė atsakinėti. Baigiantis popietei mokiniai būdavo klausinėjami. Kartais jie to išvengdavo, rečiau mokytojas patikrindavo tik porą mokinių – viskas priklausydavo nuo to, kas tąsyk šaudavo mokytojui į galvą. Jei būdavo tikrinama, kaip vaikai išmoko kurią nors surą, jie sustodavo eilute priešais mokytoją: pirmi berniukai, po jų mergaitės, arba atvirkščiai, iš pradžių jauniausios mergaitės, o paskui berniukai. Arba nei vieni, nei kiti, priklausomai nuo mokytojo įgeidžio. Kai ateidavo eilė atsakinėti išmoktą pamoką, mokinys privalėjo tai padaryti greitai, aiškiai ir nemikčiodamas. Jei atsakinėjimas neatitikdavo šių kriterijų, mokinio pareikalaudavo ištiesti ranką. Ir pliekdavo. Visą dieną iš mokytojo pažasties stirksojusi lazdelė dabar negailestingu tempu būdavo paleidžiama į darbą per dykinėtojų rankas.

Su tom lazdom buvo kažkas negerai. Ne visada ranką paliesdavo medis. Kartais tai būdavo dvi lipnia juostele apsuktos neoninės lempos, kartais lazdelė baigdavosi guminės žarnos gabalu. Pastarasis variantas buvo pranašesnis dėl platesnės veiklos sferos. Žarnigalio ilgį buvo galima pasirinkti pagal pageidavimą, todėl taip patobulinta lazda buvo puiki išeitis, jei kas nors sėdėdavo paskutinėje eilėje ar priešais sieną ir dėl to tapdavo nepasiekiamas ranka ar paprasta lazda. Žarna kaip gyvatė vikriai prilipdavo prie prasikaltėlio kaklo ir iki raudonumo įkaitę nuodai stuburo slanksteliais palengva nutekėdavo į kūną. Akivaizdu, be galo naudingas ir patogus įrankis. Kai kurie mokytojai naudodavo tam tikrą lentelę – Lamarato manymu, tai buvo kur kas humaniškiau. Lentelei trinktelėjus per ranką dėl jos pločio skausmas tolygiai pasiskirstydavo po plaštaką ir dėl to atrodydavo pakenčiamesnis. Ne visi lentelei jautė tokius pat šiltus jausmus kaip Lamaratas, nes, kad nebūtų nuostolio, nenaudėlis dažniausiai gaudavo daugiau smūgių nei įprasta.

Šis tas apie mokytojus (Rebeka tuos pasakojimus labiausiai mėgo): taigi vienas vaikštinėdavo į nosį prisikišęs mėtų, tikėdamasis taip apsisau-

goti nuo persišaldymo, kitas per pamoką nenusivilkdavo odinio švarko. Trečias pamoką dėstydavo vien savo sūneliui, kuris, prisiplojęs prie suolo klasės gale bei linguodamas pirmyn ir atgal, stengėsi sukišti į galvą visą Koraną. Tai jam galiausiai pavyko. Taigi, kol mokytojas dresavo klasę, jo sūnelis išvyko į Saudo Arabiją.

– Kas ten toje jūsų mokykloje dedasi, – pakraipė galvą Rebeka, kai Lamaratas baigė pasakoti apie mečetę. – Degu nekantrumu pati kada ten nueiti pasižiūrėti.

– Jokių mečečių tau nereikia, tas, kuris tave ves, išmokys tave daugiau tikėjimo tiesų, nei reikia, – kaip kirviu nukirto tėvas ir žvilgtelėjo į ją klastingai šypsodamasis.

Taigi Rebeka augo žinodama, jog kada nors, vieną gražią dieną, privalės susieti savo gyvenimą su vienu ar kitu žmogumi.

Rebekos ir Lamarato pokalbiai palengva darėsi trumpesni, po truputį ėmė netekti nuoseklumo ir išsamumo. Tam tikru metu jie išvis nutrūko ir Lamaratas nebegirdėjo nieko daugiau, tik retkarčiais pasigirstantį teliūskavimą.

Lygiai taip pat teliūskuoja jūra. Jūra, prie kurios ji dovanojo savo širdį ir gyvenimo rytojų. Kur Rebeka šnabždėjo miegančiam Mozei:

– Supranti, yra priežastis, yra ir pasekmė.

Ir:

– Viskas bus gerai, juk aš tave myliu.

Bet gal aš čia užbėgau už akių, pirmiausia paskaičiuokime, ar pakaks svečiams kėdžių.

Parduodami sodo krėslai

Sėdėdamas lekiančiame į Nadorpą taksi ir vis perkratydamas galvoje sąrašą žmonių, su kuriais jam reikėjo susitikti (šlubis Amuniras ir pusbrolis „Kupranugario formos lempa“ buvo tie, kurie galėjo žinoti, kur prašapo Mozė), Lamaratas netikėtai tarė Kalidui:

– Rūpesčiai čia, rūpesčiai priešakyje, rūpesčiai ten, kaime, ir žinai, kas keisčiausia? Jie lyg vestuvių puotos valgis: anksčiau ar vėliau apžioji tiek, kad nebegali praryti.

Na ir lepūnėlis. Nejau, be kalbančių kūdikių ir Korano pamokų, jis turi dar kitokių bėdų? – nusistebėjo Kalidas pats sau mintyse ir garsiai paklausė:

– Ir kokie gi rūpesčiai galėtų tave slėgti?

– Esu susirūpinęs dėl sodo krėslų, – atsakė Lamaratas ir nusikvatojo, o kiek pasijuokęs kalbėjo toliau. – Bijau tėvo atsigabentų sodo krėslų, o jų yra trisdešimt trys ir jie skirti svečiams, kuriems sėdint ant žemės dingsta apetitas, šiuo metu jie ryja net nekramtę.

– Nagi, Tauarirto orakule, paaiškink plačiau, – paprašė susierzinęs Kalidas.

– Atrodo, pakankamai aiškiai dėstau mintis. Būsiu su tavimi atviras – tėvelio parsivežtos kėdės yra prastos kokybės, plastmasė lengvai lūžta, vos aš ant vienos atsisėdau, patikėk, kojos iškart išsiskėtė.

– Kas tau darbo, sulūžusios tos kėdės ar ne? Kur kiti žmonės mato bulves, tu regi pupas. Supranti, ką noriu pasakyti?

– Matai: mano tėvas už tuos krėslus suplojo nemenką sumelę ir dabar jam skaudu, nepaprastai skaudu, gelia šlaunis, galvą, net ausyse spengia nuo skausmo, mat ne tik jo dukters būsimasis vyras prapuolė kaip į vandenį, bet dar ir pinigai šuniui ant uodegos, supranti, ką noriu pasakyti?

Žinoma, mano brangusis Lamaratai, Kalidas negalėjo suvokti tų sodo krėslų vertės, geriau pasuk galvelę. Iš kur jis galėjo žinoti, kad tavo

tėvas išmaišė miestą ir visą šalį ieškodamas tų kėdžių, patvarių baltų plastikinių krėslų, į kuriuos svajojo susodinsiąs savo svečius:

– Prisėsk, mano brangiausias sidi, su kuriuo tiek daug kartu patyrėme, kuriam linkiu, tepadeda Dievas, dar ilgų gyvenimo metų... Beje, kaip tau patinka mano sodo krėslai?

Ar galėjo Kalidas šitai suprasti? Tam jis turėtų savo akimis pamatyti apylinkę, iš kurios šeimyna autobusiuku išsirengė į Ivojeną, vežini trisdešimt trimis kėdėmis, iš kuirų pirmoji sulūžo dar pakeliui, kai tėvas, ketindamas išmėginti krėslą, pavažiavus maždaug keturiolika kilometrų nuo „Total" degalinės Dižono link, išsitraukė iš automobilio vieną keturkoję ir šlumštelėjo į ją savo ne tokiu jau ir menku kūnu. „Nagi, pažiūrėkime, kokia kokybė". Kėdė triokštelėjo, viena koja skilo, o jai iš paskos lūžo ir kitos. „Duok Dieve, kad čia būtų tik gamybos brokas ir su kitomis nenutiktų taip pat".

Tačiau ir kitas kėdes ištiko toks pat likimas (per pačias vestuves: svečiai ir kėdės išlūžo vienas po kito ir dar nesibaigus vakarui visi pagal vietos paprotį vėl sėdėjo ant žemės. „Cha, – išsišiepė senelis, – niekas nepamaištaus prieš papročius. Dabar galite vėl ant uodegų tupėti.). Iš kur jis galėjo tai žinoti, stebėdamas kitų nuo viršaus iki apačios prikimštus autobusiukus, karalystes ant ratų, pilnas sodo krėslų, be galo daug krėslų, visus juos kartu sudėjus išeitų tūkstančių tūkstančiai.

– Mes darome gerą darbą, padedame tiems, kuriems vis dar tenka sėdėti ant žemės: mūsų tėvams, mūsų broliams ir seserims, turintiems užpakalius šildytis ant akmenuotos žemės, o mes čia, „Vokietijoje", bejėgiškai stebime, kaip mūsų vaikų gyvenimus nuodija įvairiausios kėdės: šezlongai, sukamosios kėdės, biuro kėdės, automobilių krėslai ir net erotinių barų kėdės. Puiku, kad jūs krėslus vežatės į tėvynę, ten jie labai palengvins žmonėms gyvenimą: daugiau jokio nugaros skausmo, jokių išvaržų, nuo šiol vargšai gyvens laimingai, argi tai ne fan-tas-tiška?! – kaip žirnius berdavo prekiautojai sodo krėslais.

Iš kur atsibeldė šitie vertelgos? Jie pasirodė lygiai taip pat netikėtai bei nemandagiai kaip ir jų prekes giriančios kalbos. Sumanūs, kiek per draugiški pradedantys prekeiviai, vos tik užčiuopę per atvykėlių namus vingiuojančią aukso gyslą, suskato belstis į duris: „Kur ant stogo regztis bagažui, ten pirkėjas". Jie iškalė aibę žodelių, atveriančių visas duris.

„Truputis padlaižiavimo daro stebuklus". Pavyzdžiui: atvėręs duris, Lamaratas išvydo jaunuolį.

– Florisas Janas, vadinkite mane tiesiog Floriu, – sušuko jam į ausį kuriam pardavėjas, už nugaros kūpsojo nemenka krūva sodo krėslų. – *Sallam-u-alaykum, kane bak vie dhar!*

– Turbūt manai, kad turėčiau suprasti arabiškai, – garsiai pagalvojo Lamaratas. – Deja, man tai paukščių kalba.

– Štai kaip, tuomet kitaip pasakysiu: *ehlel ye sehlel ouid žežesch e mis n tefkecht.*

Laisvai švertus iš berberų kalbos tai reikštų: laba diena, pakviesk savo tėvą, tu, didelio apmaudo sūnau. Florio manymu, su berberais visąlaik reikia elgtis truputį įžūliai, kitaip jie neatsilieps.

– Ko norėsite, pone? – pasiteiravo laužyto akcento prie durų atviliotas tėvas.

– Ne jūsų sumautas reikalas, ko aš norėsiu, bet, mano ir jūsų laimė, labai gerai žinau, ko norėsite jūs. Krėslai, pone, sodo krėslai – štai ką aš siūlau, o jei pageidausite, galėsiu parūpinti ir kavos „Van Nelle" ar sulčių „Sim Orange", tačiau sodo krėslai yra būten tai, į ką aš šiuo metu rimčiausiai orientuojuosi.

– Žinoma, ačiū už nieką, – gūžtelėjo pečiais Lamaratas ir apsisukęs nuėjo nuo durų, palikdamas tėvą vieną po kito apžiūrinėti krėslus ir klausytis Floriso Jano juokelių.

– Vadink mane tiesiog Floriu, o aš tave vadinsiu Abu Bakeriu, juk galiu kreiptis tiesiog „tu"? Šiaip ar taip, štai ką aš noriu pasakyti, – ir jis ištempė vieną kėdę į priekį. – Štai krėslas, vienintelis toks. Privalumai? Klausi, kuo ši kėdė geresnė už kitas, kurias siūlo mano konkurentai? Nuo jų skiriuosi tuo, kad aš suprantu tave, Ali, žinau, jog jūs ten, Marokalaloje, negyvenate erdviai: šiferiniai stogai, mažučiai langeliai, pats gerai žinai, ergo – tu juk neprieštarauji, kad sakau ergo? – dar kokiam sodo krėslui vietos nebeatsirastų. Bet tu nebijok, šias velnio išperas dėl jų ergonominio dizaino galima kur kas lengviau išlankstyti ir sulankstyti, nei tuos krėslus, kuriuos perša mano konkurentai. Juos paprasta prižiūrėti – pakanka trupučio muilo ir vandens, – o tai didelis privalumas krašte, kur vėjas prineša smėlio į mažiausius plyšelius ir moterys kartu su savo dukterimis privalo kas vakarą švariai nuplauti slenkstį. Kaip matai, Ali,

aš puikiai žinau, ką parduodu. Ir, žinoma, svarbiausias dalykas: ar patogu šioje kėdėje sėdėti? Na, mielasis Ali, nesirūpink, net ir tavo bobos kebabinė subinė tilps šioje šimtaprocentinėje olandiškoje vonioje, į kurią ji galės ištaigingai nutupdyti abu savo celiulitinius pusrutulius – o gal jie jau suaugo į vieną? Vis dar gali tarp jų įsprausti savo peliuką? Šioje kėdėje ji jausis kaip karalaitė ant čiužinio, tik be žirnio, supranti, ką noriu pasakyti, Ali, o gal nesi skaitęs pasakų? Taigi trumpai drūtai tariant, nes manęs laukia galybė kitų potencialių pirkėjų: perki šituos krėslus, mielasis Ali, ar neperki?

Tėvas nupirko kėdes, visiškai sumišęs ir paveiktas nevaržomai ir meilikaujamai tauškiančio apsukraus jaunuolio su Ančiuko Donaldo peteliške pakaklėje ir lakiniais pusbaičiais. Tempdamas tas velnio išperas į kambarį jis sušuko žmonai:

– Brangioji, kad tu žinotum, su kuo aš dabar kalbėjausi: į duris buvo pasibeldęs tikrų tikriausias mūsų kraštietis.

Niekada anksčiau šie rajonai nematė tokios galybės verteivų, niekuomet nebuvo tokios milžiniškos sodo krėslų paklausos kaip tais metais, kai perdžiūvusiose daubose vyto bambukai. Kasmet vis kitas produktas būdavo atostogautojų ordų graibstyte graibstomas. Praėjusiais metais perkamiausiu tapo šaldytuvas. Užpraėjusiais populiarumo viršūnę pasiekė viryklė. Šiemet triumfavo sodo krėslai. Niekada anksčiau devynioms galybėms sodo kėdžių nebuvo tekę šitaip toli iškeliauti. Autobusiukų savininkų tėvynę per kelias savaites užplūdo baltos plastikinės sodo kėdės iš „Leen Bakker", „Makro" parduotuvių arba nesuskaičiuojamos daugybės sendaikčių turgų, kuriuose paprasto sodo krėslo (trejų metų senumo, nesuraižytas) kaina prieš pat kasmetinį masinį tėvynės aplankymą šoktelėjo į neįsivaizduojamas aukštumas. Godumo ir pirkimo manijos užvaldyti išeiviai buvo nepasotinami, ir atrodė, kad verteivos tuoj tuoj pristigs krėslų. Visas rajonas kėlė triukšmą. Universalinių bei sodo prekių parduotuvių darbuotojai tik purtė galvas, išvydę minias pirkėjų, nusprendusių verčiau įsigyti naują sodo krėslų komplektą nei išvažiuoti paatostogauti. Aukštyn kojomis po stogo bagažinių tentais tūnančių ir kelionės laukiančių kėdžių egzodas buvo toks milžiniškas, kad Vartotojų kooperatyvas viename straipsnyje stebėjosi, kuo visa tai baigsis ir ką ketina daryti tie, kurie žūtbūt trokšta naujo krėslų komplek-

to. Spėjusieji nusipirkti kėdes per daug nesuko galvos dėl staiga atsiradusio stygiaus, nors, aišku, buvo truputį gaila, kad jiems nepavyko įsigyti jų dar bent kelių. Tačiau kai šią problemą aptarė vakarinis laikraštis, tėvas nusprendė imtis atsargumo priemonių. Buvo nutarta: sūnus kelionės išvakarėse sergės automobilį, kad pavydūs kaimynai nesugalvotų nuplėšti bagažinės tento ir pasisavinti baldų.

Taigi tėvas liepė Lamaratui naktį prieš išvykstant praleisti autobusiuke. Jis lyg tarp kitko šūktelėjo sūnui iš virtuvės, kur su motina slapta aptarinėjo būsimąsias vestuves. Tiek tėvą, tiek motiną buvo apnikusios abejonės. Lamaratui tai atrodė labai neįprasta, nes dažniausiai tėvų nuomonės visais klausimais išsiskirdavo. Kaip ir šįsyk, kai motinai visiškai ne prie širdies buvo sumanymas į kelionę leistis tėvo pirktu oranžiniu „Mercedes" autobusiuku. Oranžinė spalva ją erzino. Be to, motinai atrodė, kad niekas taip ir neatsiklausė jos nuomonės dėl šio pirkinio. Po teisybei taip ir buvo, kadangi autobusiuką siūlė gana pigiai ir reikėjo greitai apsispręsti, pirkti ar ne. Pernelyg greitai, kad spėtum dar ir su žmona pasitarti. Tėvui garsiai aiškinant virtuvėje ir žiūrint, kaip jo žmona nuo chna rudomis rankomis taiso kukulius, pirmiausia iš maltos mėsos suformuodama golfo kamuoliuko dydžio rutuliukus ir paskui ant kiekvieno užberdama po žiupsnelį bretoniškų prieskonių, Lamaratas stengėsi suprasti, dėl ko tėvų užsidegimas taip staiga atšalo. Tėvo įsitikinimu, jaunikis be reikalo įsigeidė tuoktis kaimelyje, susirangusiame ant vidinės Cukraus kalno šlaunies pusės. Kas gi išdrįs čia keliauti. Iškėlęs vieną pirštą į orą, lyg aiškintų savo jaunesniajam broliukui, tėvas rūsčiu trūkinėjančiu balsu dėstė, jog tai buvo netikęs sprendimas, visų pirma dėl to, kad kaimelis pernelyg toli (už kokių dvidešimties kilometrų) nuo Nadorpo, didmiesčio, kuriame gyveno dauguma giminaičių. O antra, dėl neišvažiojamo kelio kaimelis buvo netinkama vieta vestuvininkams apnakvydinti. Motina sumetė vieną po kito kukulius į aliejų (*hole in one*[4], šmėstelėjo Lamaratui), linktelėjo pritardama ir, pasiraitojusi suknelės rankoves, pasakė:

– Važiuojantieji iš Nadorpo turės kratytis per mišką vingiuotu asfaltkeliu, kur net pats velnias koją nusisuktų. Kas gi tam ryžtųsi? Niekas, nebent pamišėliai.

---

[4] Golfo terminas (vert. past.).

– Tokie mes ir esame, – paantrino tėvas, – netrukus tapsim vieninteliais, įžengsiančiais į tuos namus, ir bruzdėsime vaizduodami, kad viskas liko po senovei.

– Būtent! Išvydusi tavo brolį, aš tikrai nešokinėsiu iš džiaugsmo, – tarė motina.

Ji nutilo ir pajutusi, jog verdančio aliejaus („El Ouzannia", pagamintas Maroke, rekomenduojama mažmeninė kaina – 9,95 guldeno už butelį) kvapas pradeda įsiviešpatauti virtuvėje, nustatė gartraukio rankenėlę ant trečios padalos, o tada vėl prabilo:

– Žinai, ką aš manau?

– Ką, Mina? – erzindamas pasidomėjo tėvas (jis visada kreipdavosi į motiną Mina, kai ši prabildavo be eilės).

– Manau, kad taviškis brolelis bus savo buku proteliu sumąstęs mums prikiaulinti, supranti, ką noriu pasakyti? Jis puikiai suvokia, jog vedęs mūsų dukterį iki pat savo niekingo apgailėtino gyvenimėlio galo bus susisaistęs su mūsų šeima, ir nori bent iš dalies atsikeršyti, priversdamas mus nusisukti sprandus ant tų akmenų ir uolienų. Jis ne tik išgręš iš tavęs visus pinigus, bet dar į dantis užvoš. Ir tik neaiškink, kokia aš, girdi, pabaisa, kad šitaip kalbu.

Tėvas neturėjo ką atsakyti į tokius motinos žodžius. Jis išsitraukė iš spintelės šakutę ir bedė ją į keptuvę su aliejumi. Šakutės dantys įsmigo į mėsos kukulį. Ištraukęs šakutę iš keptuvės, tėvas susigrūdo kukulį į burną ir gromuliuodamas prabilo:

– Všahbu thai, khą vanau af.

Netrukus, po kokių šešių valandų, išsimiegoję ir pavalgę, jie patraukė į pif-paf-puf-štai-ir-ji šalį.

Nori kivirčų su šeima...

Lamaratui buvo ne prie širdies vestuvės, kuriose jis dalyvavo, – apie tai vaikinas pasiguodė Kalidui. Lamaratas negalėjo pakęsti vaišėms patiekto maisto. Ir nors jo pasibjaurėjimas ėriukų galvomis bei viduriais buvo ne laiku ir ne vietoje, apie tai jis pasipasakojo taksistui.

– Pakanka porą kąsnių užsikišti už skruosto, ir aš jau sotus iki kaklo. O jau tų žarnų riebumas!

Lamaratas negalėjo pakęsti savo motinos. Išsikvėpinusi įtartinais kvepaliūkščiais, ji bjauriai dvokdavo. Lamaratas negalėjo pakęsti ir sesers. Toji smirdėjo dar baisiau ir nuo pat gimimo (dar negimusi) negalėdavo užsičiaupti. Jos kvapas priminė „Chanel nr. 5" ir „Cacharel Anais Anais" mišinį, suplaktą su „Chiquita" rūšies bananų kvapu.

Lamaratas, dabar įdėmiai žvelgiantis už kalvų banguojančion jūron, neturėjo nė menkiausio supratimo, kokios seniau būdavo vestuvės, pagalvojo taksistas. Jis ničnieko nenutuokė apie mergaites, išsprukdavusias iš namų, ir kaip Kalidas jas paimdavo – įkišdavo savo kotą tarp jų prasivėrusių, įkaitusių persikų, vis greičiau ir greičiau, kol jos aistringu balsu sudejuodavo:

– Paimk mane iš užpakalio, kitą skylutę pasilaikyk vėlesniam laikui.

– Tu, prakeikta kale, Dievas tą skylę sukūrė tavo šūdui, o ne mano galui, – suvapėdavo tuomet Kalidas ir paslėpdavo savo pasididžiavimą kelnėse.

– Tu man nereikalinga, – pridurdavo išstumdamas merginą iš automobilio.

Ką dar jis galėjo papasakoti? Kaip jaunikio motina pasitinka jaunąją porą prie durų ir duoda išgerti vandens bei paragauti medaus? Nieko čia ypatingo nepamatysi. Tai įdomu nebent tik senmergėms, kiaurą dieną iki pirštų pamėlynavimo mušančioms būgną.

Lamaratui nekėlė rūpesčių tik jo tėvas. Šis rėkavo drauge su šimtais kitų vyrų ir čia gebėjo pats save pranokti, jam išgaravo iš galvos alus, bobos ir metų metus rytos kiaulinės dešros, jis užmiršo viską, išskyrus vienintelį dalyką: kaip žemėn prasmegusį broliuką, jaunikį.

Vaikinui nekėlė apetito ėriuko kiaušiai. Priešingai nei jo seseriai, kuri tą vakarą jų sušveitė kokį dvidešimt. Beje, su duona.

Vaikinas privalėjo lakstyti su migdolų pilnomis lėkštėmis pirmyn ir atgal iš vyrų kambario į moterų. Ir vilkti pistacijas savo seseriai – vieną po kito ji išgliaudė puskilogramį riešutų.

Vaikinui buvo liepta vedžioti vaikus už namo nusišlapinti tarp kaktusų, jo tėvo ir motinos meilės lizdelyje.

Lamaratas buvo pasiųstas stebėti, ar kas nenusileidžia nuo Cukraus kalno. Po penkių minučių atėjo motina, nešina mažu vaikiuku. Jis stovėjo pasilipęs ant akmens ir tartum iš žvalgybinio bokšto spoksojo pro figmedžius bei granatmedžius.

– Abejoju, ar daugiau kas atvažiuos, bet tu dar truputį palūkuriuok, o tada, jei tau nesunku, nuvesk vaiką į kaktusus.

Buvo panašu, jog motina pamiršo apie tos vietos šventumą.

Taip ir nesulaukęs nieko nusileidžiant nuo kalno, Lamaratas pranešė apie tai motinai. Jis nepridūrė, kad nė vienas iš vaikų taip ir nenusičiurškė.

Jei reikėjo ką nors perduoti, Lamaratas puikiai tiko kaip pasiuntinukas. Taigi jis buvo pasiųstas pas Mozę pakviesti jo į vyrų kambarį paspausti porai žmonių rankos. Einančiam pas dėdę vaikinui motina įbruko į rankas puodelį arbatos. Ji zujo pirmyn atgal po kiemą, tai vienur mėsos lėkštes pakilnodama, tai kitur dėl savo namo Nadorpe į puikybę keldamasi. Paduodama sūnui puodelį, ji gyrėsi savo virta arbata. Šiam nuėjus, puolė didžiuotis sūnumi.

– Teisybė, mėnesiu per anksti, bet tik pažvelkite, dabar net nepasakytum, – kryptelėjo motina vaikino pusėn, o pagyras girdėjusios moterys vienbalsiai suošė liaupsindamos Lamaratą ir linkėdamos jam viso ko geriausio.

Lamaratas įžengė į kambariuką, kuriame tikėjosi rasti dėdę, į tą patį, kuriame jį pagimdė tinginė motina. Ir apmirė iš išgąsčio. Dėdulė buvo nepaaiškinamu būdu prapuolęs, dingęs iš kambario, o nepraėjus nė penkioms minutėms Lamaratas suvokė, jog dėdės nėra visuose namuose.

– Dabar supranti? – paklausė Lamaratas Kalido. – Aš visas pakampes išieškojau: kaktusyną, tarp figmedžių, ir nieko, lyg būtų skradžiai žemę prasmegęs, tiesiog neįtikėtina.

– Gal jis tiesiog nuklydo tarp kaktusų nusičiurkšti ir tu jį pražiūrėjai?

Lamaratas nepratarė nė žodžio. Visai įmanoma, pamanė Kalidas, perjungdamas antrą pavarą ir atsargiai įveikdamas nedidelį posūkį.

Nei motina, nei tėvas, nei senelis, nei senelė, nei sesuo (brangioji sesutė), nei visi kiti kol kas dar nieko nenutuokė. Kad ir kaip ten būtų, Lamaratas stypsojo kiemelyje, vis dar su puodeliu arbatos rankoje, ir žvelgė į moteris bei tarp jų besisukiojančią motiną, nuo kurios niekaip nenustojo trenkti Meliliaro kvepalais. Jos nieko nežinojo, jos negalėjo nė numanyti, kas dedasi, jos buvo pernelyg įnikusios apkalbinėti jaunikį. Nė vienas žmogus nieko nepastebėjo. Lamaratas vėl įėjo į vidų ir išgėrė puodelį iki dugno.

Jis žengė į kiemą ketindamas pranešti motinai, jog dėdė pradingo. Motina paėmė iš sūnaus rankų puodelį.

– Va čia tai ištroškęs žmogus, – nusistebėjo ji ir pamerkė puodelį į plastmasinį kibirą su muiluotu vandeniu. – Norėsi dar?

Į klausimą buvo atsakyta pradžioje delsimu, paskui abejojančiu mykimu, galiausiai virtusiu tyliu „ne“.

Lamaratas pasuko pas tėvą, nes numanė, jog sužinojusi apie dėdulės dingimą motina susmuktų ant žemės, jos oda sugertų visą kvepalų tvaiką, ir tos smarvės neatlaikiusi motina užtrokštų (taip jis bent išsivaduotų nuo erzinančio tvaiko, tačiau šitaip galvoti nederėjo). Tiesos atskleidimas motinai turėtų ir kitą neigiamą pasekmę: apie dėdės dingimą akimirksniu sužinotų visos kiemelyje šmirinėjančios moterys. Jos nustėrtų iš siaubo lyg gyvatę išvydusi ožkų banda.

Viduje, sausakimšame vyriškių kambaryje, iš rankų į rankas keliavo puodeliai, o rankos ėjo nuo vienos lėkštės prie kitos. Prie kiekvieno puodelio styrojo prilipę po keletą arbatžolių lapelių. Viena musė atitrūko nuo tirštai nutūptų lubų ir pradėjo zvimbti apie puodelį. Musiavimas, toptelėjo vaikinui. Kadaise, prieš kokią dešimtį metų, dėdė jį išmokė vieno triuko. Tiksliau sakant, dviejų triukų.

Musių gaudymo triukas: išgertą arbatos puodelį reikia pastatyti ant stalo. Musės pradeda prie jo skristi. Musės ropoja į puodelį. Tuomet

reikia uždengti puodelį ranka ir taip greitai, kaip musė judina sparnelius (o geriau, jei dar greičiau), apversti puodelį dugnu aukštyn. Štai, pagauta dar viena musė šią dieną.

Vestuvės pritraukė pulkus musių. Lamaratui būtų prireikę galybės puodelių bei rankų, jei jis būtų panorėjęs išgaudyti jas visas. Čia išgelbėti galėtų tik antrasis triukas, trinktelėjimas ranka. Taigi kambaryje skraido musė. Abi rankos ramiai guli ant kelių. Musė nutupia ant stalo. Delnai pakeliami virš vabzdžio maždaug dvidešimties centimetrų atstumu vienas nuo kito. Rankos palengva leidžiasi musės link. Musė pakyla, o tu tuo metu pliaukšteli. Suploti reikia lygiai taip pat kaip teatre – su giliu įsitikinimu. Jei viskas atlikta kaip reikiant, musė turėtų būti negyva.

Gal, pagalvojo Lamaratas, geriausia būtų, jei paprašyčiau savo motinos ir kitų moterų taip palaikyti virš stalo iškeltus delnus. „Dioro" ar kito falsifikato tvaiko, sklindančio nuo jų bei drėgnų dėmių pažastyse, turėtų pakakti greitam bet galingam zvimbiančių bjaurybių genocidui.

Apsakinėdamas taksistui savo bėdas, apie muses bei pažastis Lamaratas nutylėjo. Tačiau papasakojo, kaip po to išėjo laukan, pokalbį su tėvu nukeldamas vėlesniam laikui, klestelėjo prie sienos už kaktusų ir susimąstė apie pradingusį kaip skradžiai žemę jaunikį. Popieriai buvo išties prasti.

– Keisčiausia, kad jaučiausi taip, lyg dėdė būčiau aš, tartum aš neščiau jo naštą. Man rodos, panašus jausmas apimtų, jei pasiligotų tėvas ar motina susilaužytų ranką. Net nenorėdamas, lygiai taip pat jausčiausi tas, kuris guli ligos patale ar kurio ranka parišta.

Galiausiai Lamaratas pakilo ir besidaužančia širdimi pasuko į vyrų patalpas. Jis mostelėjo tėvui paėjėti į šalį.

O dabar aš trumpam įsijausiu į tėvo vaidmenį, kuris klausosi savo suaugusio sūnaus, beriančio žodžius kaip žirnius į sieną ir telegramuojančio:

– Dėdė stop pradingo stop jo nėra namie stop mes visur stop išieškojome stop ką dabar daryti stop.

Ir kad tėvui pasidarytų dar aiškiau:

– DĖDĖ DINGO STOP STOP STOP SUPRANTI STOP KĄ SAKAU STOP AR NE.

Tačiau tėvas nesuprato. Iš savo viengungiško gyvenimo laikų jis prisiminė begalę dainelių, kurių viena buvo skambiu pavadinimu „Nori kivirčų su šeima, tekėk už manęs".

Nori kivirčų su šeima,
tekėk už manęs, tekėk už manęs.
Nori kivirčų su šeima,
tekėk už manęs, tekėk už manęs.

Ši dainelė lėtai knibždėjo jo galvoje, kol galiausiai ėmė suktis visu greičiu ir visi stop-stop-stop susiliejo į vieną, o ausys paraudonavo:

– Ką čia paistai? Tu nejuokauk, verčiau tai nebūtų koks pokštas, nes kitaip... kitaip...

– Niekas nejuokauja, tėve, jis dingo, prapuolė, išnyko, išgaravo, ar supranti, ką tau sakau?

Žinoma, tėvas suprato, jis suvokė taip gerai, kad staiga užsinorėjo šokti pritardamas pats sau:

Nori kivirčų su šeima,
tekėk už manęs, tekėk už manęs.
Jeigu nori galvos skausmo,
Ištekėk tu už
Besmegenio aplėpausio.

Tėvas, kurio kailyje dabar esame, nė nemirktelėjęs sumetė, kaip geriausiai per kuo trumpesnį laiką kuo daugiau padaryti, ir užbėgti už akių tam, kad kiti žmonės, išskyrus jį, jo sūnų bei Dievą, sužinotų tai, ką dabar žinojo tik jie.

Ką dabar darysi (mes persijungiame į vaikino smegeninę, nes jo mintys taip pat įdomios), apsimesi Kalėdų Seneliu ir mušdamas būgnelį su žvangučiais leisiesi šokinėti aplink kiemą, o gal atsisistosi ant taburetės ir imsi skaldyti vietos anekdotus? Tačiau tam, kad suprastume, kas nutiko paskui, privalome grįžti trisdešimt metų į praeitį, kai tėvas paliko Tauarirtą ir Ivojeną. Į tą akimirką, kai su taksi jis nulėkė į pasienio miestelį F., iš kurio kitas automobilis turėjo nugabenti jį į Nadorpą, o iš ten autobusu jam reikėjo pasiekti Ouididiados oro uostą ir įsėsti į lėktuvą, skraidinantį žmones į svečią šalį, o paskui grįžtantį atgal kartoti savo nesibaigiančios kelionės.

Automobilyje taksistas – kiek jaunesnis, bet jau greit iškrisiančiais dantimis Kalidas Pakelės Skardinė, – visuomet pasirengęs paplepėti, kreipėsi į vis dar jauną tėvą:

– Taigi važiuoji į Vokietiją, hm.

– Vokietija graži, – atsakė tėvas, – Ten žalia ir pilna darbo. Net jei neturėtum kojų, tau vis tiek ką nors pasiūlytų.

– Taigi važiuoji į Vokietiją, hm, – pasakė taksistas.

– Tikra tiesa, į Vokietiją. Man pažadėjo, kad pateksiu, o tam, kas drįsta sulaužyti pažadą, duodu į snukį.

– Taigi važiuoji į Vokietiją, hm, – pasakė taksistas.

– Tai bus mano šalis, puiki šalis, liesiu prakaitą, kalsiu pinigus, švęsiu savo pergalę, nes mane jau vemti verčia nuo diena po dienos žaidžiamų „Laiptelių", man šlykštu dirbti už grašius, tu juk mane pažįsti, noriu pats sau įrodyti, kad įstengsiu apsaugoti savo sūnus nuo to kvailo kauliukų ridinėjimo kavinėse.

– Taigi važiuoji į Vokietiją, – pasakė taksistas.

– Aš važiuoju į Vokietiją, mes važiuojame į Vokietiją, o kada nors ir mano vaikai keliaus į Vokietiją pasižiūrėti, kur dirbo jų tėvas: prie aukštakrosnių, mėsinėse, dangoraižiuose. Jie didžiuosis manimi. Aš pasiųsiu savo vaikus aplankyti visų tų vietų, kad jie nepamirštų, kiek dėl jų padariau.

– Taigi važiuoji į Vokietiją, hm, – pasakė taksistas paskutinįkart, galiausiai sustojęs pasienio miestelyje F.

Tuomet dar jaunas tėvas išlipo iš automobilio ir pradėjo versti kišenes, ieškodamas penkių dirchamų.

– Luktelk, Kalidai, kažkur turėjau banknotėlį, – rausėsi po kelnių kišenes tėvas.

Taigi važiuoji į Vokietiją, pagalvojo taksistas, o net nenumanai, kur įsikišai pinigus, žioply tu neraliuotas.

– Dar sekundėlę, sėdi vairuotojau, kažkur buvo, pats gerai prisimenu, jog įsidėjau vieną banknotą būtent už taksi susimokėti.

Galų gale tėvas rado pinigus vietoje, kuri jam seniausiai buvo iš galvos išgaravusi, kai spoksojo į savo sūnų, tačiau po to taksisto ištarti žodžiai jam visam gyvenimui įsirėžė į atmintį:

– Kitą kartą, kai jau tupėsi Vokietijoje ar Dievas žino, kur dar, stenkis visuomet turėti pinigus po ranka, kad žmonės nepamanytų, jog esi koks nežinia iš kur atsibastęs nuskuręs vėpla.

– Puikus patarimas, velniai griebtų, – linktelėjo tėvas ir užtrenkė dureles.

Taksistas apsuko automobilį atgal ir vėl dėbtelėjo pro langą į kol kas jauną tėvą, ketindamas dar šį bei tą pridurti.

– Žinai ką, tavimi dėtas, traukčiau į Nyderlandus, – tepasakė ir nurūko keliu.

Nuo tos dienos prabėgus trisdešimčiai metų, taksisto patarimas vėl atgijo atmintyje nelyginant iš rankų išsprūdęs žaidimų kauliukas. Niekuomet anksčiau tėvui taip nereikėjo pinigų, kaip tą akimirką, pinigų, kurie privalėjo tuoj pat atsirasti, pageidautina, jo kelnių kišenėje. Jis įkišo dešinę ranką į kairiąją kišenę ir ištraukė šimto dirchamų banknotą:

– Še.

Čia tai mitriai, dingtelėjo Lamaratui, ir tėvas įgrūdo pinigus jam į rankas tepridurdamas:

– Pasigausi taksi.

– Ką nori pasakyti, tėve?

– Noriu, po velnių, akiplėša, pasakyti, kad keliauji ieškoti savo dėdės!

– O kur aš jį rasiu? Kur jis galėtų būti?

– Tai manęs nejaudina, o kur jis prasmego, tu turi žaibo greitumu išsiaiškinti. Daugiau jokių kalbų, eik, eik, eik!

Lamaratas išėjo, ieškojo ir nieko nenugalėjo, tačiau partempė namo savo dėdę. Kažką veblenantį ir, kaip buvo panašu, prisigėrusį iki žemės graibymo.

Duris atvėrė senelė

Dabar, kai Lamaratas ką tik surado savo dėdulę, atėjo metas papasakoti, kas dėjosi nuo Minarų šeimos atvykimo į gimtinę iki pačių vestuvių. Šis laiko tarpas apėmė lygiai septynias dienas, iš kurių penkias Lamarato šeima praleido Nadorpe, per dvidešimtį kilometrų nuo kaimelio Cukraus kalno papėdėje, kokią dešimtį kilometrų iki pasienio miestelio F. ir mažiau nei per dešimtį kilometrų nuo Meliliaro kolonijos. Iš vieno uostamiesčio Ispanijos pietuose laivas juos – tėvą, motiną, vaikiną bei mieląją sesutę – per aštuonias valandas atplukdė į kitą ispanų uostamiestį žemyno šiaurėje, iš kur atkeliavo daugybė pif paf puf tetulyčių ir vis dar keliauja, pif paf puf.

Vakare jie pajudėjo iš Eskorialo uosto, pernakvojo kajutėse, kuriose, be kita ko, buvo įrengti dušai, ir ryte išlipo į krantą švarūs bei gražūs. Išskyrus oranžinį „Mercedes 207D" autobusiuką, visi atrodė taip nepriekaištingai, kaip tik gali atrodyti žmogus. Beje, motina prigriebė iš kelto rankšluostį, lygiai kaip jos sūnus mokykloje įsimesdavo į kišenę kokį pieštuką, skirtumas tik tas, kad motina rankšluostį įgrūdo į plastikinį maišelį. Vėliau, rengiantis vestuvėms, į šitą rankšluostį bus susukta cukraus galva. Vaikinas nepastebėjo, kaip motina nukniaukė daiktą. Jo akys buvo nukreiptos į senelį, tą vakarą jų laukiančio kelto, pavadinto „Transmediterrania", prieplaukoje.

Lamaratas regėjo senelį minioje žmonių, stoviniuojančių vienas už kito ir vienas priešais kitą, laukiančių savo mylimųjų ir su jais atkeliaujančių įdomių pasakojimų bei lauktuvių. Dovanėlių bet kokiu pavidalu. Kai kurie giminaičiai iš šiaurės atkako vežini sviestu. Kad šis neištirptų per kelionę skersai Prancūziją bei Ispanijos pakrante, jie sviesto prikraudavo į penkialitrius kibiriukus, kurių prisipirkdavo pas ūkininkus (polderiuose aplink Gaugą, Bleisviką, Berkelį ar Delftą gyveno per akis ūkininkų, nepraleidžiančių progos užsidirbti vieną kitą skatiką parduodant pieno produktus bei gyvulius – avis, retkarčiais ir kokį nelegalų stambesnį

galviją – tiems barzdočiams spalvingomis C&A firmos kelnėmis), o minėtuosius kibiriukus tempdavo draugiškai nusiteikusiam mėsininkui, įsikūrusiam ant kampo, kuris visiškai dykai, kartais ir nenoromis, nes, kad ir kaip ten būtų, kibiriukai užima vietą, laikydavo juos šaldiklyje iki pat atostogautojų išvykimo dienos. Tačiau šie į gimtinę atsibogindavo ir kitokių lauktuvių: videomagnetofonų, televizorių, dviračių ir, be jokios abejonės, sodo krėslų, ypač populiarių tą vasarą, kai Lamaratas pagaliau išlipo gimtinės uoste. Dažniausiai visi šie daiktai būdavo išdalijami. Tačiau kai kurie atostogautojų gebėdavo iš atsivežtinių gėrybių prasukti versliuką. Tai buvo vyrai bei superaktyvios moteriškės, išnaršydavę „blusų turgus", sendaikčių parduotuves, muges, beieškodami daiktų, kuriuos pardavę pietuose galėtų užkalti gražaus pinigėlio. Čia prekės būdavo perparduodamos miesto sendaikčių turguose. Kai kurie atsigabendavo ir palikdavo autobusiukus. Automobilių įvežimo muitai buvo užkelti iki padangių, bet tai verteivų nesustabdydavo. Kiti atsiveždavo pinigų, dar kiti atsitįsdavo savo sūnus arba dukteris, o kartais ir sūnus, ir dukteris, kuriuos vos išlipę atiduodavo. Jų vaikus pasiimdavo kiti giminaičiai.

Lamarato tėvas, tą vakarą atplaukęs į uostą ir besidairantis savo tėvo, kurį vaikinas jau prieš kurį laiką pamatė, taip pat šį tą atsivežė lauktuvių: jis apsiskelbė esąs pasirengęs organizuoti ir finansuoti savo jaunesniojo broliuko vestuves.

Automobiliai vienas paskui kitą nuriedėjo nuo kelto ir pradėjo brautis pro žmonių užtvarą. Retkarčiais kas nors iššokdavo iš minios ir puldavo prie automobilių. Lamarato akimis, giminaičių susitikimai atrodė jaudinantys ir griebiantys už širdies. Retkarčiais vairuotojas išjungdavo variklį ir išlipdavo apkabinti bei išbučiuoti savo tėvo, pusbrolio ar kas ten būtų, ir atrodydavo, kad jis mielai tą vargšelį uždusintų savo glėbyje. Pasitaikydavo tokių, kurie neabejotinai taip ir būtų padarę, jei ne paniurusio ispanų muitininko griežtas paliepimas baigti glėbesčiavusis ir judėti į priekį, nes ir daugiau važiuotų laukė susitikimo su savo pėsčiais giminaičiais.

Nuo trapo nuriedėjęs Lamarato šeimos autobusiukas nespėjo pavažiuoti nė poros metrų šiaurės Afrikos sausuma, kai pro laukiančiųjų sieną prasibrovė smulkutis į senelį panašus žmogeliukas ir nuskubėjo jų link. Jis sugriebė savo dželabos kampą ir pro Lamarato pusės dureles įsmuko į automobilį. Iš žmogeliuko gerklės pasigirdo juokas, ir jis nepa-

prastai mitriai pasislinko arčiau vaikino. Jei būtumėte jį matę, neabejotinai tuoj pat būtumėte prisiminę klounus: atlėpusios ausys, nedidelė susiraukšlėjusi makaulė ir šypsena nuo ausies iki ausies. Seneli, seneli, mes pagaliau jau čia! Liežuviai beregint buvo paleisti į darbą, ir Lamaratą užliejo balsų kakofonija, žodžių bei pasisveikinimų srautas. Protarpiais senelis įterpdavo nurodymus, kaip ir kur važiuoti. Jie perlėkė Meliliarą, prašvilpė žiedu, kol galiausiai pasidarė nebeįmanoma pravažiuoti ir šeimyna buvo priversta prisijungti prie didelio automobilių kamščio. Tuo tarpu senelis visus apdalijo privalomomis bučinių porcijomis. Lamaratas taip pat gavo savo dalį – senelis kvepėjo levandų muilu bei alyvų aliejumi, ir atrodė, jog per dešimt metų jo veide neįsirėžė nė viena nauja raukšlelė. Praėjo lygiai dešimt metų nuo tos dienos, kai vaikinas paskutinį kartą viešėjo savo gimtojoje šalyje, o senelis, rodos, per tą laiką taip ir nepanorėjo labiau pasenti. Tik jo veidą išvagojusios vertikalios raukšlės kiek giliau įsirėžė į odą, nors jam juokiantis (o tai jis darė dažnai) jos šiek tiek išsilygindavo.

– Tesaugo jus Dievas, kaip gerai, kad atvažiavote.

– Kaip jums sekasi? – pasidomėjo Lamarato tėvas.

Senelio ištarti žodžiai peršoko per Lamarato nosį:

– Viskas gerai: senelei gerai, seseriai gerai, man ir neblogai einasi.

– O kaip to išblyškėlio reikalai?

– Buvo vakar užsukęs, sakė, kad jūra dabar rami, ir klausinėjo, kada jūs atplauksite.

– Ar jis namie?

– Ne, vėl išvyko atgal. Jis taip visada: atvažiuoja kartą per dvi savaites, apsiperka, aplanko draugus, tada mus, ir net nespėji pastebėti, kaip vėl išnyksta lyg į vandenį. Mums reikia daugybę daiktų nugabenti į kaimą, sūnau. Dyzelinį variklį apšvietimui, lėkštes, dubenėlius, limonadą ir, visų svarbiausia, nupirkti avių ir jas papjauti...

Senelis išpyškino pirkinių sąrašėlį ir būtų tikrai dar kokias penkias minutes vardijęs įvairiausius kitus darbus, jei tėvas nebūtų jo kiek nepagarbiai pertraukęs:

– Kiek kainuoja gyvuliai?

– Jums nepasisekė, gaišena pabrango.

– Lyg nebūčiau žinojęs, – nuskambėjo iš tėvo lūpų, – lyg nebūčiau žinojęs.

Kai tėvas dėl ko nors pykdavo arba įtemptai apie ką nors galvodavo – pavyzdžiui, apie tai, kiek jam atsieis dešimt avių, – jis taip primerkdavo akis, o lūpas taip kietai sučiaupdavo, kad veidas pavirsdavo vieną dideliu vypsniu. Tokiomis šiurpiomis akimirkomis dėl savo atšiauraus veido jis tapdavo panašus į peraugusį Bertą iš „Sezamo gatvės".

Vaikinas mėgino apsimesti, kad pokalbio tema jį irgi jaudina. Sėdėdamas tarp senelio ir tėvo jis akimis sekė tai vieno, tai kito tariamus žodžius, kaip per teniso varžybas žiūrovai mėgina sekti skraidantį kamuoliuką. Lamaratas kartkartėmis pasikrapštydavo galvą ir nubraukdavo nuo kaktos netikėtai susikaupusius prakaito lašelius. Po paraliais, buvo karšta, bet atrodė, kad pragarišką kaitrą kentė tik jis. Galbūt dėl to, kad nuo atvykimo jam norėjosi gerti. Su troškulio kančia akyse Lamaratas pasisuko į tėvą.

Tėvas pliko, ir tai truko jau metų metus. Gali būti, kad jo plaukai vis retės ir retės, kol galų gale jų visiškai nebeliks, ir tėvas nuspręs užsiželdinti plaukus ant smakro. Metus puoselėjant operaciją „Barzda", jam nebeliktų nieko kito, kaip tik įsigyti rožinį, iškalti kelias suras ir leistis į piligriminę kelionę. Turbūt taip jau buvo tėvui lemta: visą gyvenimą taikytis prie savo kūno plaukuotumo laipsnio.

Vaikinas darsyk pasikrapštė galvą. Iš tėvo laikysenos jis suprato, kad šis nervinasi. Tėvas apsiėmė vadovauti rengiant vestuves, o visas išlaidas padengti iš savo kišenės, todėl tapo šio įvykio varikliu.

Eilė prie muitinės sutrumpėjo ir priešais vaikino akis, įsiterpdama į senelio liežuvavimą apie giminaičių avantiūras, iškilo eisena: išmaldos prašančios vaikais ant kuprų nešinos moterys, o joms įkandin – apgraužtais tušinukais ir kartono lapeliais nervingai mosikuojantys bei nuo vieno prie kito automobilio lakstantys vyrukai. Dauguma moterų buvo jaunos ir ant nugaros nešėsi po vaiką, suvystytą į kažką, labiausiai primenantį seną paklodę. Eilėmis po tris, keturias jos ėjo nuo automobilio prie automobilio ir įsmeigusios akis į savo seseris tiesdavo rankas:

– Tu, Fatima, atvykėle iš auksinės šiaurės, ne, neapsimesk manęs nepastebinti, puikiai matai, kad stypsau prie lango, juk nereiks man eiti tuščiomis rankomis prie kito automobilio? Juk moterys iš kitų autobusiukų pagailėjo manęs?

Didžiajai daliai moterų tokios širdį draskančios apeliacijos į jų gailestingumą būdavo per daug ir jos ištiesdavo elgetoms keletą smulkių

arba atiduodavo kelionės metu naudotus rankšluosčius. Duoneliautojos neatsisakydavo nieko: pinigai kaipmat dingdavo po žaliu ar baltu kaftanu, o rankšluosčiai, dažnai su ryškiomis riebalų dėmėmis nuo tuno konservų, prapuldavo krepšiuose. Taip nuskurdėlės slinko palei automobilius, kol galiausiai sustojo prie Minarų.

– Nieko joms neduokit, – patarė senelis, kai juos nuo prašinėtojų dar skyrė keli automobiliai.

„Kodėl?" – tyliai nusistebėjo vaikinas.

– Ant nugarų jos tampo lėles, – toliau kalbėjo senelis, – ir nespėsi nė mirktelėti, kaip elgetų skudurus, kuriuos dabar dėvi, pakeis į švarutėlius kaftanus.

Senelio žodžiai nepadarė jokio įspūdžio motinai, nes, vos tik prisiartinus elgetoms, joje prabudęs gailestingumas iškišo ranką pro langą ir mestelėjo moterims rankšluostį. Tai buvo mėlynas su balta juosta rankšluostis (pagaminta Kinijoje), pirktas prekybos centre „Zwart Jan". Lamaratas purtydamas galvą dėbtelėjo į motiną. Atrodė, kad ši truputį gėdijasi tokio neįprasto poelgio, nes atsakydama į sūnaus žvilgsnį tik nusijuokė nelyginant mergaičiukė.

Įvairiaspalvė prašinėtojų eisena nukrypavo toliau, o jai iš paskos tuoj pat atsekė banda džinsuotų vyrukų viskoziniais marškiniais, jų rankose kyšojo pluoštai popieriaus.

– Duokite savo pasus, – liepė senelis.

Tėvas nieko neklausinėdamas ištiesė seneliui dokumentus, o šis juos perdavė greta durelių laukiančiam ir į muitinės postą skersakiuojančiam jaunuoliui.

– Jis išrašys tau *la fiche*, tokią kortelę, kurią parodysi kirsdamas sieną. Šis dokumentas padės greičiau pereiti muitinę, – paaiškino senelis.

Buvo panašu, kad jaunuolis neteikė didelės reikšmės savo išvaizdai: nesiskutęs, akių baltymai, greičiausiai dėl užkrėtimo, paraudę. „Savaime suprantama, – pamanė Lamaratas. – Mes galime ir patys viską susitvarkyti, tačiau šių vyrukų padedami per sieną prasmuksime kur kas greičiau ir už dešimtį dirchamų išvengsime gaišto". Lamaratas stebėjo, kaip vyrukas greitais, staigiais judesiais rašo, veikiausiai arabiškai. Jis atidavė dokumentus ir pasakė vėl prieisiąs, kai jie pasieks muitinės postą. Tai užsitęsė dvi valandas, per kurias Lamaratą kamavęs troškulys sustiprėjo, o automobilių eilė sutrumpėjo.

Muitinės postą jie pasiekė beveik vidurdienį. Palei automobilius šen bei ten vaikštinėjo žmonės. Vienoje pusėje ant apverstų kibiriukų bei dėžių kiurksojo grupelė džinsuotų vyrų. Iš pradžių Lamaratas pamanė, kad tai reklaminis stendas, tačiau jų autobusiukui priartėjus suprato, jog sėdi gyvi žmonės. Prie jų kojų arba rankose blyksėjo skardinės ir buteliai putojančios palaimos. Tai „Amstelis" liejosi per rankas ir telkšojo po jų sandalais. Beregint vienas pakilo, pastatė savo skardinę prie kojų, lyg ir žiojosi kažką sakyti, tik užmiršo ką ir vėl klestelėjo į savo vietą, užleisdamas eilę kitam. Žmonės pro automobilių langus spoksojo į savo kraštiečius, tėvynės prieangyje spaudžiančius ranką Bakchui. Atrodė, kad jie beveik tyčia ieškosi bėdos. Jei tupėtų per keletą metrų tolėliau, už tokius darbelius turbūt tuoj pat gautų į kaulus. O kas tuo metu sukosi Lamarato galvoje? Lamaratas troško išlipti iš automobilio ir pats prisijungti prie jų „atsistoju – atsisėdu" žaidimo. Tai troškulys dėl visko buvo kaltas. Nėra vandens, tiks ir alus. Nėra alaus, bus gerai ir žaidimas, šiaip ar taip, vis kažkas, kad galėtum greičiau prastumti tą ilgo laukimo laiką ir užsimiršti. Bet štai būsimasis barzdočius atleido rankinį stabdį ir jų autobusiukas įriedėjo į muitinės postą. Lyg velniukas iš dėžutės staigiai prie automobilio iššoko vyrukas su Minarų dokumentais. Vyriokas sukomandavo (tiesiog neįtikėtina!) tėvui sekti paskui jį į postą:

– Kalbėsiu aš, tu laikyk pasus ir, tiesa, nepamiršk piniginės.

Truputį pasiderėjęs bei gavęs reikiamus antspaudus, tėvas užsegė piniginę, atleido stabdį ir įvažiavo į tėvynę.

Oplia oplia, pagalvojo Lamaratas, mes jau čia. Ir kaip čia viskas atrodo? Dulkės, palei vieną kelkraštį tipenantys asilai ir kitu kelkraščiu į Meliliarą burzgiantys sunkvežimiai. Ivojenoje piko valanda: visi pyp-pyp-pypsina, judinkis greičiau, šunsnuki, kalės vaike, šliundros tėve, ar tu visai nieko nenutuoki apie vairavimą!

Išilgai stovinčių automobilių šmirinėja berniukai, vieni iš tų, kurie vakarais mėgsta žaisti pačisį, jų rankose cigarečių blokai. Vaikai traukia choru:

– Casawinstonbest – casawinstonbest – casawinstonbest, trys skirtingos cigarečių rūšys, pone, jums reikia „Marlboro", palūkėkite, tuoj subėgiosiu štai į tą kavinę, ne, aš nieko neuždirbu pardavinėdamas, galiu jums ir „Sim Orange" sulčių atnešti, o gal dar ko nors norėtumėte?

O kaip nerūkantys ir neištroškę? Šie apsieina be pasiuntinukų ir kalbasi apie šį bei tą, pliurpia apie mėsą bei sviestą, tauškia apie šunis bei kates. Trumpai tariant, apie nieką. Taip laiką stūmė tėvas su seneliu. Vestuvės tą, vestuvės aną, kelti ten, kelti čia, ne, jis tikrai nepanorės. Autobusiukas vėl pasuko už kampo. Kad tave griausmas, kaip čia kaaaaršta!

Štai ir greitkelis. Kiek dar ilgai taip važiuoti, važiuoti, važiuoti? Šalikelėje Lamaratas išvydo ant akmenų tupinčius jaunuolius, už jų nugarų pūpsojo į pajuodusius kibirus sukrauti kaktusų vaisiai: geltoni, raudoni ir žali. Duok man porą dirchamų, ir gausi pilnutėlį kibirą. Tačiau visada patikrink, ar po gražiais vaisiais nepaslėpta supuvusių. Lamaratas be galo mėgo kaktusų vaisius – ar bent jau taip manė jo motina.

– Saugokis ant vaisiaus styrančių dyglių, taip pat ir tų, kurie yra viduje, – perspėjo ji sūnų, – Duok šen, nulupsiu.

Kaktusų vaisiai buvo tikrai pavojingas skanėstas. Tiesioji žarna galėjo užsikimšti, o normalus tuštinimasis sutrikti, – taip kadaise, prieš dešimt metų, senelė mosuodama kumščiu nuolat įspėdavo Lamaratą, pastebėjusi jį tupintį kiemelyje ir kemšantį į burną gal kokį dešimtą ar penkioliktą kaktusų vaisių.

– Čia tau ne žemės riešutus iš lėkštelės krimsti, vaikeli mano, žiūrėk, nespėsi nė mirktelėti, kaip paleis vidurius.

Visiems buvo įdomu, kaip sekasi senelei.

– Gerai, – atrėžė senelis, – tai senei Fatimai viskas kuo puikiausiai.

Taip plepėdami apie senelius ir seneles, arklius ir asilus, saulės spindulius ir akmenis, jie įsuko į miestą. Atobusiukas rangėsi nuo vieno gatvės kampo prie kito, kol galiausiai tėvas sustojo:

– Na štai. Atvažiavome.

Tai, ką Lamaratas tuomet pirmą ir greičiausiai paskutinį sykį išvydo, buvo štai kas:

Ryto prieblandoje pasislėpęs namas pirmųjų saulės spindulių nutviekstu stogu buvo mėlynas. Kitoje gatvės pusėje, taip nevikriai, tartum kojos būtų priklijuotos prie žemės momentiniais klijais, vaikinas per slenkstį tempė dujų balionus. Langines atstojo geležinės grotos. Kaip Lamaratas buvo pastebėjęs tėvo rankose tuo metu laikomose nuotraukose, namo būta dviaukščio. Mažas žingsnelis rangovui (kiek namų jis jau

pastatė Nadorpe? Šimtą, tūkstantį, dešimt tūkstančių?) – milžiniškas šuolis Lamarato tėvui (kiek jis paklojo rangovui? Šimtą tūkstančių, milijoną, šimtą milijonų aritmetine progresija nuvertėjusių drachmų?).

Tėvas išsiropštė pirmas, paskui jį Lamaratas, šiam įkandin mieliausioji sesutė, o galiausiai motina. Senelis kažkaip įstengė praslysti nepastebėtas, todėl nebuvo suskaičiuotas. Akys, nugaros ir kojos gręžiojosi iš kairės į dešinę ir lakstė iš viršaus į apačią. Sesuo demonstratyviai dešine koja spyrė į švelniai rausvą sieną, pusiaukelėje tarp žemės ir sienos jos koja pakibo ir sustingo ore – buvo panašu, kad ji dvejoja, tada judesys atrodė kaip sulėtintam filme.

– Namas pastatytas ant penkių kolonų.

– Žinau, – atrėžė tėvas, – žemė ne visose vietose buvo pakankamai kieta.

– Tiesa, kažką panašaus man pasakojo. Todėl dabar ta penktoji kolona stovi namo viduryje.

– Žinau, – pakartojo tėvas nustebęs. – Ką tuo nori man pasakyti, tėveli?

Senelis pasitaisė dželabą ir žengė prie sunkių metalinių durų.

– Vienaip ar kitaip, mozaikos jau pradėjo byrėti, o dažai lupasi. Vienas Dievas težino, kodėl taip.

Ir sulig paskutiniais senelio žodžiais durys lėtai atsivėrė.

Jas atidarė senelė.

Taksistas linktelėjo.

Galima pradėti

Tas gražusis namas, taip vaizdingai tūnantis šešėliuose, kažkas su juo ne taip. Kruopščiai jį apžiūrėk, nuo viršaus iki apačios. Dabar, kaip tik šią akimirką, sparčiai trupa visas skyles ir plyšius slepiantis cementas. Sienomis šliaužia drėgmė, pro lubų tinką vis dažniau prasimuša žaibo blyksniai, o ant grindų pradeda skilinėti plytelės. Tuoj visą namą įveiks įtrūkimai ir plyšiai.

Neimk į galvą, tėveli: geriau nusisamdyk žmonių, tegul jie užtaiso visus plyšius, kol dar yra ką taisyti ir kol viskas savaime nesugriuvo. Namas eroduoja, byra į gabalus pašėlusiu greičiu. Niekas nė piršto nepajudina, niekas ir negali pajudinti. Senelis ir senelė – ar jie ką nors daro? Ne, jie miega, o namas tyliai virsta griuvėsiais. Penktoji kolona name – ji buvo pastatyta pirma ar paskutinė? Tai žino tik Mozė, tačiau dažai vis labiau ir kuo toliau, tuo greičiau lupasi. Panašu į tai, kad pamatai buvo nepakankamai gerai sudėti. Iš vandentiekio vamzdynų skverbiasi varis, virtuvėje esančias medžio drožlių plokštes kremta kinivarpos. Jau pora savaitėlių, kaip Minarų šeima gyvena name, kuris tuoj tuoj pats save sugrauš, o kol kas dar niekas šito nepastebėjo. Išskyrus, išskyrus vieną... Na, ir dar kažkiek senelis. Moze, tu senas pašlemėke, kur pražuvai? Aš čia, čia, kaimelyje ant jūros kranto, čia vėsu, dvidešimt du laipsniai, plaukus kedena pajūrio brizas. Ar dar atvažiuosite? Sakai, namas, kas su juo darosi. Ak, ant sutrūnijusio betono dar niekada jokia žolė nežėlė, ypač šiuose kraštuose, bet kas iš to, rožės nuvys, namai sugrius, o mūsų meilė niekuomet nepražus. Ir dar štai kas: mačiau jus atplaukiančius. Buvo naktis, tačiau stovėdamas už namo, prie kaktusų, išvydau artėjant laivelį. Žinojau, kad turėtumėte juo plaukti. Ir netikėtai prisiminiau pinigus. Pinigai už namą, tokia galybė pinigų... Ir aš kartais pametu galvą, visi sukčiauja keičiant pinigus, net ir aš sukčiauju, ypač aš. Tačiau buvę nebuvę, dabar yra kitų darbų. Vestuvės, vestuvės ir dar kartą vestuvės.

Ir kai Mozė vienišas Tauarirte traukė cigaretę, nuostabiuosius Nadorpo namus buvo apėmęs didelis džiaugsmas: jie grįžo namo.

– Sėskitės, sėskitės, – jėga svečius į šalia virtuvės esantį kambarėlį įstūmė močiutė.

Visur ant grindų pagalvėlės, plastikinis kilimas. Lamaratas, juokdamasis iš savo paties žodžių, vėliau pasakojo sesutei, kuri visą tą vakarą rankas susidėjusi į sterblę apatiškai dėbsojo į lubas, lyg gavusi pistoleto kulką į galvą:

– Ta senelė – klasiška bobulė, tereikia man į ją žvilgtelėti, ir ji jau kvatoja. O žinai, kas kvailiausia, nuo to jos kvaksėjimo mane pradėjo dar labiau juokas imti, kad aš jau nebežinojau, kodėl vis juokiuosi ir juokiuosi.

Taksistas linktelėjo.

– Ar kada girdėjai apie mano motiną? – paklausė jis sumažindamas greitį, nes automobilis lėkė per kalvas. – Mano motina spėja ateitį.

– Ak, nejaugi, – atsakė jaunuolis, – ir ką gi ji pranašauja?

– Kaip ir įprasta, ateitį, kas laukia tavęs, mūsų, kiekvieno, turinčio porą atliekamų dirchamų kišenėje.

– Na, ir kaip viskas vyksta, kaip ji buria? – vaikinui prabudo smalsumas, juk čia reikalas jau sukasi apie kraują ir avių aukojimą.

– Tiksliai nežinau, bet kai man pranašavo, tai iššvejojo iš kaktusyno keletą akmenų ir sudėjo juos į molinį puodą, pilną medžio anglių. Aš privalėjau sėdėti ant kėdės ir tylėti. Tuomet ji pripylė į statinaitę vandens, dar šiek tiek pavartė puode akmenis, iškėlė statinę su vandeniu virš mano galvos...

Taksistas buvo bepasakojantis toliau, tačiau vaikinas, pasisukęs į vairuotoją, paskubomis nutraukė:

– Žinau, žinau, man irgi tą patį darė, kai praėjusį kartą viešėjau kaime, tada akmenis meta į statinaitę, o iš paviršiun išplaukusių pelenų jos gali nusakyti ateitį.

– Būtent taip, – šyptelėjo į ūsą vairuotojas.

– Na, ir kokia pasirodė tavoji ateitis? – pasmalsavo Lamaratas. – Ar žinai, kas tavęs laukia? Visos tos su akmenimis besimurkdančios bobos nieko nepasakoja, murma sau po nosimi, ir viskas.

– Taip, tikra tiesa, iš jų žodžio neišpeši. Mano motina irgi beveik nieko nepasakojo, tik žnybtelėjo į skruostą...

...Ir jie su visais bučiuojasi. Šie šeimyniniai pasisveikinimai tik grynas formalumas. Iš pradžių glėbesčiavimasis, šiltos lūpos ant tavo kaklo. Tada – kiek bučinių išdalinti? Virš akių ar po jomis? Du, tris, keturis, penkis, šešis. Ką sakyti? Tegul kalba jie. Bent jau taip elgėsi Rebeka. Labai sumanu: niekada nesipriešinti, visuomet klusniai lankstytis kaip tam bambukui audringame vėjo glėbyje (pro žemės plutą prasikalęs bambukas sušmėžavo Lamaratui priešais veidą). Rebeka išskėtė rankas pasitikdama senelę ir pasidavė nešama jos žodžių srauto:

– Tegul Dievas tave saugo (bučkis), tegul Dievas tave globoja (antras bučkis), tegul Dievas tave sergsti (trečias bučkis), tegul Dievas tave gina (ketvirtas bučkis), mano dukra (penktas bučkis), tegul Dievas būna maloningas tavo vaikams (šeštas bučkis).

Taip sakant, užtektinai palinkėjimų keturioms kartoms į priekį. Mieliausioji sesutė puikiai antrino, papūsdama lūpas, bučiuodama ir dėdamasi neva atsakanti tuo pačiu. Mano galva, ji paprasčiausiai vebleno sau po nosimi kažką panašaus:

– Donaldas ančiukas (bučkis) tupėjo ant suoliuko (antras bučkis), staiga suoliukas triokšt (trečias bučkis), o ančiukas keberiokšt (ketvirtas bučkis).

Penktą ir šeštą bučinius ji palydėjo vienos neaiškios dainų konkurso nugalėtojos teksto nuotrupomis. Senelė atsigręžė į Lamaratą ir čiupo jį per juosmenį, rankas suspaudė už nugaros. Vaikinas, netaręs nė žodžio, tylomis pasidavė. Nelyginant sutraiškytas aštuonkojis.

Visa šeimyna sugužėjo į gyvenamąjį kambarį. Tai buvo tuščia patalpa, išklota keletu kilimų ir primėtyta pagalvėlių. Kiek šaltoka. „Truputį nejauki", – būtų apibūdinusi Minarų kaimynė iš Aguonų miesto.

Vaikinas greitai įsitaisė ant pagalvėlių, kaip tik priešais senelį, kuris sėdėjo susisukęs ir ištiesęs į priekį kojas. Vienoje jo pėdų buvo matyti ryškus įspaudas. Tarytum jam kas būtų įdūręs yla. Iš tiesų senelio padus ištisai dengė kieta gelsva ir stora masė, nelyginant auglys apėmusi visą odą, išskyrus tą vienintelį tašką. Tiesą sakant, minėtoji vieta greičiau panėšėjo į žvaigždę, taškelį, nuo kurio centro pasklidę spinduliai išvagojo nuospauduotą pėdą.

Tasai taškelis buvo jaunystės dienų prisiminimas, atminimo dovana nuo vaikystėje avėtų batų. Meliliare ispanų batsiuviai prekiaudavo tam tikrais sandalais, padarytais iš guminių padangų. Gumos juosteles vieną

su kita sukaldavo aprūdijusiomis vinutėmis. Kai senelis apsiaudavo tokius sandalus, jo kojos nuo gumos bei karščio imdavo prakaituoti. Kai kurios vinutės buvo nepakankamai gerai įkaltos – būkime atviri, tiesiog šiurkščiai įvarytos, – todėl kyšodavo pusiau išlindusios. Pakeliui į kaimą, į „Vilko urvą", viena tokia apgailėtina viniūkštė prasispraudė ir ėmė durti į koją. Visiškai neskaudėjo, vaikščioti basomis kojomis kur kas blogiau, ypač skinant kaktusų vaisius, tačiau vinutė prasirausė pro viršutinį odos sluoksnį ir plūstelėjo kraujas. Iš vieno kaimo į kitą nusidriekė raudonas pėdsakas.

Lamaratas toliau vėpsojo į randą, o visas senelio dėmesys nukrypo į paskutinius orų pranešimus iš Europos. Ką jau ką, o apie orą jis išmanė.

Šeimynai žengiant į gyvenamąjį kambarį, senelė lengvai žnybtelėjo vaikinukui į skruostus. Lamaratas pajuto, kaip drėgni pirštai suspaudė odą. Jos džiaugsmą ir sudrėkusius pirštus sukėlė šeimos sugrįžimas po dešimties metų atšvęsti vestuvių. Lamaratui sėdantis greta senelio, ji pramuštgalviškai pagrasė tėvui:

– Nebūk nagas...

Tėvas staiga krūptelėjo ir dėbtelėjo jai pavymui, tarsi norėdamas pasakyti lyg ir: „Mama, aš juk jau suaugęs, neturėtum man aiškinti, kaip dera elgtis".

– Tavo brolis veda pirmą ir paskutinį kartą gyvenime, o be to, jis prisidėjo statant namą, – pridūrė senelė.

Tuo viskas buvo pasakyta. Senelė elgėsi lygiai taip pat kaip anksčiau ir liko tokia pati patarška. Neduok pavalgyti, duok pakalbėti. Lamaratas jos dėmesio gavo ne mažiau nei Rebeka. Senelė atsigręžė į anūką ir puolė jį bučiuoti, kartu nesustabdomai tauškėdama. Pliauškė apie Lamarato ūgį, koks didelis jis išaugo, sudėjimą, kad šis privalo ir toliau gerai valgyti, ir ne vien tik margariną, ir kad dabar ateina jo eilė vesti. Lamaratui netikėtai dingtelėjo, kad senelė nebe pirmą kartą mini vedybas – ši tema ne sykį iškildavo per paskutines atostogas. Jis buvo dar jaunas, netgi pernelyg jaunas ejakuliacijai, tačiau jo senelė vis tiek pliurpė apie vestuves bei pirmarūšę chna, kurią ji parengs jam, savo brangiam anūkui. Turbūt, galvojo vaikinas (retkarčiais jis mąstydavo), būtų buvę naudingiau, jei senelė tąkart, užuot tiek daug šnekėjusi apie drėgną chna bei kiaušinius, būtų surengusi lytinio auklėjimo pamokėlę. Ji iš tiesų turėjo tai padaryti. Tačiau gali būti, kad tauškalai apie vedybas ir žavią merginą ir buvo

užslėptas mėginimas papasakoti apie lytinį gyvenimą. Kad ir kaip ten buvo, Lamaratas tuo metu visas senelės priekabes atremdavo kvatodamas ir išsisukinėdamas. Jis kalbėdavo, kad dar negalvoja apie santuoką ir kad niekada neleis ištepti rankų chna ar dar kokia nors koše. Vis dėl to jis nebuvo boba, nebuvo sesuo, motina ar senelė, kurios kartkartėmis išsiterliodavo taškeliais ir brūkšneliais. Tokiais atvejais senelė visada susijuokdavo, linktelėdavo ir lėkdavo iškepti dar vieno kiaušinuko anūkėliui. Šiaip ar taip, ko nors nuveikti. Juokingiausia, kad tą akimirką, kai Lamaratas gyvenamajame kambaryje atsikirto („Kol kas dar negalvoju apie vedybas, senele" ir norėjo, slėpdamas sumišimą, papasakoti kokią istoriją ar juokelį), senelė pažvelgė į tėvą su motina ir energingai papurtė galvą:

– Ką jis kalba, tas mano anūkas? Nė velnio nesuprantu.

Nesmagiai pasijutę tėvas ir motina sukrizeno, – juokas padeda užpildyti nejaukią pauzę. Pasisukusi į Lamaratą, senelė jį nuramino:

– Kai tam bus laikas, o tas laikas iš tiesų vienąsyk ateis, jisai pats pasirūpins, kad tu gautum trokštamą merginą.

Deja, ji nesuprato Lamarato. Jisai norėjo pasakyti visai ką kita. Atrodė, lyg kas būtų peiliu išpjovęs didžiulę skylę tavo sielos grindyse, o paskui dar kraštus apdeginęs. Lamaratui dingtelėjo, kad jis yra savo šeimos kvailelis – šią akimirką taip ir buvo.

Išgirdęs, kad senelė ėmė tarškėti su Rebeka, ir pamatęs, kaip sesuo, tūtele sudėjusi lūpas, užtraukė dainutę iš Norvegų dainų konkurso, Lamaratas pakilo. Rebeka sulinko vėjyje, tačiau nepalūžo ir vėliau prigimdys krūvą vaikų, išstatys juos parodai gyvenamajame kambaryje, nežinodama kur dėtis iš pasipūtimo. Taigi Lamaratas pakilo (kol kas nesu sukūręs jo ateities vaizdo; ar gali vyrai gauti moteris?) ir išėjo iš gyvenamojo kambario patikrinti kitų patalpų.

Kambariai buvo erdvūs, puošti mozaikomis bei arabeskomis iš tamsiai rudų glazūruotų plytelių. Lamaratui knietėjo papasakoti taksistui apie dušus ir tarakonus, po turkiško unitazo kraštu įsirengusius pensioną, kaip jis tų gyvių aptiko ir ant lubų, ir spintelėje šalia nuodų kandims, ir po naktiniu staliuku, ir po lova – tarakonų, lyg kokių pranašiškų ženklų, buvo pilna visose pakampėse. Bet jį lydėjo senelės, visą likusį vakarą plepėjusios didžiajame kambaryje, balsas. Kai kurių žmonių gyvenimas sukasi aplink spuogą, iškilusį ant viršutinės lūpos,

kitų tikslas – piligriminė kelionė, senelei vienintelė priemonė pademonstruoti savo egzistenciją buvo jos balsas. Kiekvienas žodis jai tapo ženklu, kad yra dar gyva, o Lamaratui – tolydžio stiprėjančiu skausmu ausyse. Ji pliurpė apie bet ką: apie kiaušinių kainą, arbūzų didumą, apie tai, kaip jai norisi grįžti į kaimą... („Bet, – sakydavo tėvas kaskart, kai susėdus prie pietų stalo (žuvis padaže su arbūzais ir sutrupėjusiomis greitai išverdančiomis bulvytėmis, patiekiama kartu su karštais pipirais bei „Coca Colos" ir „Fantos" buteliukais) senelė tai paskelbdavo, – bet juk tu taip troškai čia persikraustyti, gyveni dabar kaip Dievo užantyje, ką gi pametei tame kaime, mama, ne, tu paklausyk manęs, tu nieko ten nepalikai. Be to, mama, kas kitas, jei ne tu, prižiūrės šituos namus, šluostys dulkes nuo grindų bei plytelių, kas saugos juos nuo įsilaužėlių ir vagių? Labai gerai, kad gyveni čia, ir bus dar geriau, jeigu ir toliau gyvensi". Pajutęs, kad pakankamai pasakė, pasmeigdavo dar kąsnelį arbūzo, o senelio ištartas *inshallah*, kaip atsakas į paskutinius brangiausio sūnaitėlio žodžius, padėdavo tašką jo patarškos žmonos paistalams apie gimtųjų namų ilgesį.) Vis dėlto senelės širdis ir toliau veržėsi į kaimą, ji būtų mielai kartu su sūnumi išvažiavusi iš čia vos tik statytojams užbaigus namą su penkiomis kolonomis. Lamaratas išsiskyrė nuovokumu, todėl įstengė suprasti, kam žmogui galėjo prisireikti tapti taksistu arba kodėl senelę kamavo begalinis tėviškės ilgesys, tačiau klausimas, kodėl atgal į kaimą veržėsi dėdė, jam taip ir liko didelė mįslė.

Kaime jie praleido paskutiniąsias savo atostogas. Keliaujantiesiems iš Meliliaro (tokių žmonių pasitaikydavo vis rečiau ir rečiau) tekdavo važiuoti per galybę nedidukų kaimelių, vingiuoti siauručiu keliuku, toliau pasukančiu į mišką ir išneriančiu kitoje iškyšulio pusėje. Kaimelis tįsojo tolėliau nuo kelio, maždaug už penkių kilometrų. Jame nebuvo nei elektros, nei vandentiekio, nei dujų. Kai nusileisdavo sutemos, o visos lėkštės būdavo jau išplautos ir sudėliotos į vietas, jie išeidavo pasėdėti į vidinį kiemelį – tuomet Lamaratas pakeldavo akis į dangų ir dairydavosi žvaigždžių. Jis stengdavosi kuo ilgiau nepradėti snausti ir miegoti nueidavo tik tada, kai pakildavo dėdė, tam, kad kitą dieną pabustų, apeitų namą iš kitos pusės, tarp kaktusų atliktų savo reikalus, susiieškotų lygų akmenį (reikėdavo tikėtis, kad rasi lygų akmenį ir ant jo nebus palikta išmatų ar panašios krūvelės) ir iš kaktusyno apžvelgtų jūrą, ir išsiaiškintų, kokia ji šiandien, kokia jos nuotaika – geriausia, kad jūra būtų rami, susimetusi

į kelias raukšles tarsi dramblio, kuris irgi ką tik pakirdo iš miego, oda, nes tuomet dėdė labiau norės eiti kartu. Namuose garuodavo pusryčiai – visiškai kitokio skonio omletas, nei Lamaratas buvo pratęs, – o senelis ruošdavo arbatą: ant ugnies užkaisdavo didelį katilą vandens, užvirusį pildavo į arbatinį ir sumaišydavo su mėtomis bei cukrumi. Jis berdavo tiek daug cukraus, kad Lamaratui kaskart tai pamačius išsprogdavo akys. Atrodydavo, kad samstymui iš maišelio nebus galo, į arbatinį sukeliaudavo septyni ar aštuoni kupini šaukštai cukraus, nors kita vertus, tai būta skanaus cukraus.

Kaip tik per tas atostogas tėvas prabilo apie miestuose kylančius naujus namus. Pagaliau tai bus namas bjauriai išsidriekusiame mieste. Tačiau, susimąstė tąkart Lamaratas, ko galima tikėtis iš namo, skirto žmonėms, gyvensiantiems jame šešias savaites per metus? Ne, tėvas turėjo didesnių planų. Netrukus. Ką reiškia netrukus, tėve? Po mėnesio, po metų?

– Netrukus, kai kiekvienas sukursite savo šeimą, gausite po atskirą namo aukštą. Tu gyvensi viršutiniame, o sesuo su savo vyru – apatiniame.

Reikėjo matyti, kaip tėvas tuo metu žvelgė į juos, tuo pačiu vengdamas sesers akių, tą rytą pajūrio namelio kieme, į Rebeką ir Lamaratą... Iš tranzistoriaus traškėjo „Midi 1", vienas prancūzas pasakojo, kaip kitas prancūzas laimėjo „Tour de France" etapą tiesiog fan-tas-tiškai: atsistojęs ant pedalų kaip į pasturgalį įspirtas gaidys, skersai Pirėnus, galingo greičio išmestas į orą, kokia griaunanti jėga, pasirodžiusi ant velniai žino kokio kalno šlaitų! Toliau vietos vulgata buvo skaitomos žinios. O dėdė nedrąsiai prabilo:

– Turiu pasiūlymą, brangiausias broli, iš tiesų pats žinai, ką ketinu pasakyti: noriu saugoti jūsų namus nuo įsilaužėlių, drauge ir visus atsiunčiamus čekius išgryninsiu, už tai cemento, plytų pripirksiu, žinai, viską už tave, brolau, padarysiu, jei tik man vienos paslaugos neatsakysi... paslaugos, kuri garantuos man ateitį...

Tačiau dėdulės sakiniai lemtingu momentu nutrūko, užstrigo ties smalsumą žadinančiais daugtaškiais. Kažkuo padės? Kuo padės? Ar jis irgi norėjo gauti sau kambarį name? Lamaratas nesumojo, ką dėdė šneka.

Tačiau Mozės užuominą labai gerai suprato jo brolis. Lyg būtų laukęs tų žodžių, jis pakilo nuo pagalvių ir nuramino:

– Nesijaudink, brolau, aš tuo pasirūpinsiu, pasistenk nesukti galvos.

Po teisybei, kodėl ši mintis man tik dabar šovė į galvą: juk tai ir buvo vestuvių pradžia. Mozė padarys Lamarato tėvui paslaugą pabūdamas darbų prižiūrėtoju, o šis atsidėkodamas padės jam perplaukti į Europą, irklas bus Rebeka.

Kitaip sakant, įprastas sandėris, juolab išeisiantis į naudą namo statyboms. Dar niekada iš šio krašto kilęs marokietis nedirbo dėl savo brolio taip sunkiai, kaip tai darė Mozė. Vos tik gavęs pirmąjį čekį, dėdė patraukė į miestą, kur naktį praleido nedidelėje palapinėje greta žemėje išraustos duobės, prie iškapstyto smėlio kauburių, kurių vietoje bus pastatytos atraminės namo kolonos – iš viso penkios. Kai statybos pasistūmėjo į priekį ir pastato griaučiai virto pilimi, Mozė apsinakvodavo pačiame name, po medine stogine. Mes stovime kryžkelėje, vieną kartą žvelgiant į namą dingtelėjo dėdei: nuo dabar namas gali virsti tiek mečete, tiek turgumi ar kalėjimu. Tiesiog vienam variantui reikėtų daugiau cemento, kitam mažiau.

Tačiau augo ne tik namas, reikalaudamas vis daugiau cemento, daugiau plytų, daugiau pinigų darbininkams, – drauge su juo stiprėjo mintis, kad netrukus jis čia apsigyvens su ja.

Mozė savo nuotaką pirmą kartą išvydo kaip tik likus metams iki vestuvių, tą pačią vasarą, kai perdavė broliui namą. Tėvai atvyko į Ivojeną specialiai šia proga: už rankos nutemptas apžiūrėti būsimų Mozės namų, tėvas įdėmiai pažvelgė į jį:

– Turbūt jai reikia prie tavęs priprasti, supranti, ką noriu pasakyti, broliuk, dabar jai aštuoniolika, kitąmet sukaks devyniolika, jei-tik-to-panorės-Aukščiausiasis, taigi žiūrėk man, nes puikiai žinai, kad darau tau paslaugą. Taip pat visas tas tavo skubėjimas – supranti, ką turiu galvoje? Jei tik žinotum, kiek naktų ji raudojo, savaičių savaites, bet dabar jau viskas baigta. Ji dar ne visai pasirengusi priimti tave į savo gyvenimą, todėl pasistenk būti malonus, supranti mane?

Žinoma, dėdė viską suprato, taigi, paėjėjęs kartu su ja pora kvartalų, pamėgino atsiduoti likimo malonei, leisdamas kalbos srautui pačiam palengva tekėti, augti, atsiskleisti žodžiams – viskas tam, kad galiausiai pasuktų laimės ratą, kur kiekvienas numeriukas – ledų porcija, bučinukas, auksinė grandinėlė, palydimi apkabinimo, tol, kol ji nebegalėjo nieko kito ištarti kaip tik: „Taip, bet aš noriu likti savarankiška. Taip, bet turėsi

elgtis su manimi pagarbiai. Taip, bet iš kur man žinoti, kad tu nemeluoji. Taip, tavo akys nuostabiai mėlynos, čia nesutiksi jokio kito žmogaus tokiomis akimis. Noriu pažiūrėti, noriu pamėginti, trokštu tiek daug visko tau papasakoti, apie ką galvoju, aš tikiu, kad viskas išeis į gera, žinai, aš verkiau, bet, žinai, mums pavyks, pamėginkime". Ir galų gale tris kartus dust dust dust atsidususi ji nusiramino, Mozė dar kartą pasuko savo Laimės ratą, o Rebeka tą giedrą vidurdienį Meliliaro miesto parke, jiems susikabinus už rankų ir einant tarp dygliuotų žolių, sutiko:

– Iš tiesų labiausiai norėčiau ištekėti už tavęs. Vestuvės įvyks ne Nadorpe, o Tauarirte? Kodėl gi ne, žinoma, gerai.

Tai tęsiasi

Mergaitė sutiko, ir dėdė buvo laimingas, džiaugėsi visa šeima, o namas, rodės, tapo dar gražesnis iš tos laimės – tik mėlynos glazūruotos plytelės toliau byrėjo viena po kitos. Tačiau, matydamas jį užsiglaudusį šešėliuose ant gatvės kampo, niekas nebūtų pasakęs, kad namas galėtų pamažu sugriūti. Regėdamas stūksantį namą, Lamaratas jautėsi puikiai.

– Nadorpe stovi namelis, tralialia lialiali, – dainavo jis.

Namas vaikino tėvui reiškė, kad viskas yra traliala lialialia. Lamaratas šitai žinojo, Lamaratas tai suprato, matydamas, kaip tėvas laiko galvą slinkdamas per kambarius ir liesdamas kiekvieną daiktelį, tarsi... tarsi... po velnių, negaliu niekaip kitaip palyginti: tarsi lytėdamas ką nors švento. Jis lankstėsi kolonoms, kaišiojo nosį į virtuvės spinteles, uostinėjo, čiupinėjo unitazų dangčius, tūkstantis pirmąjį kartą spragsėjo elektros jungiklį. Vėl išėjo į lauką, jau trečią kartą šiandien, šlepsinėjo iš kampo kampan, atsiklaupė, apžiūrėjo dešinį kampą iš varlės kvarklės perspektyvos, pirštais pakrapštė tako žvyrą. Kelis akmenėlius įrideno į delną, dešinės rankos pirštai nuslydo jų briaunomis. Vėl švystelėjo žvirgždą į kitą gatvės pusę. Išsprogusios akys, tylus juokas ir, svarbiausia, besiblaškantis žvilgsnis. Akivaizdu, kad švytuoklė, metų metus švytavusi mažai naudojamame smegenų užkampyje, sulig ta akimirka staiga sustingo. Iki tol švytuoklė siūbavo be perstojo: darbas dėl namo, miegas name, siutimas dėl namo, namo išlaikymas, o tada iš namo į darbą, šaudymas akimis pro namo langus, iš namo į piligriminę kelionę, vaikų ir jų vaikų sutikimas name ir galiausiai namo iškeitimas į didesnį namą...

Namas pastatytas, ir dabar jau šaukštai po pietų, o pagal langus, pagal melsvą namo spalvą bei raitytas fasado linijas buvo galima spręsti, jog tėvas apžiojo pakankamai, kad galėtų praryti. Kaip sakoma: visur gerai, bet namie geriausia. Tačiau vis dėlto kas buvo ne taip, kad Lamaratas nenorėjo jame gyventi?

Po savaitės jie iškeliavo į Ivojeną atšokti vestuvių, tuomet Lamaratas dar kartą apžiūrėjo namą – šūdas, čia ne man kažkas negerai, o namui, tačiau kas būtent? – Lamaratas dar nebuvo įsisąmoninęs to, ką jam tėvas jau metų metus mėgino išaiškinti: tai namas, kuriame vaikinas kada nors atšoks savo vestuves. Dėdulės praleista galimybė.

Tas, kas vienąsyk čia įžengė, niekuomet nebeišeis, kas vieną kartą išėjo, bus nušautas pro langą.

Kai jaunikis paspruko iš Tauarirto, – kadangi troško apkabinti savo tikrąją meilę, gatvės gražuolę su nagų dildele rankinėje, geidė išbučiuoti ją atsisveikindamas „iki greito", norėjo pasakyti, kad ji, nors ir būdama patys-žinot-kokia, buvo miela, maloni, o kartais ir atšiauri, ir paklausti, kodėl panoro bučiuotis tik praėjus aštuoniems mėnesiams po jų pažinties, – jis susistabdė taksi. Įlipęs į automobilį („Na, Kalidai, Pakelės Skardine, kaip klojasi?"), pakratęs ištiestą ranką ir pasidalijęs su taksistu cigaretėmis, Mozė pirmiausia pasiteiravo, kiek metų jie jau pažįstami. Kalidas ant pirštų suskaičiavo, kad tai jau ranka, dar ranka, dar viena ranka ir smilius – iš viso šešiolika metelių.

– Tai jau šis tas, – atsiduso jaunikis ir nutilo, žvalgydamasis į pro šalį lekiantį kraštovaizdį.

Mozė pravėrė langą (dantimis, nes langelio rankenėlė buvo sulūžusi, o veržliaraktis nepasipainiojo po akimis), iškišo pro jį ranką – atsainiai ištiesta smilkstanti cigaretė – ir išreiškė mintį, kad jiedu pažįstami gal šimtą metų:

– Beveik nuo vaikystės, tiesa?

Taksistas linktelėjo, perjungė pavarą ir pasuko priešaky plytinčio miško link.

Įvažiavus į spygliuočių mišką („Jis taip skaniai kvepia", – sakydavo pašaliečiai), jaunikis leidosi į prisiminimus apie jųdviejų drauge praleistas vaikystės dienas:

– Ar dar atmeni, kaip mes kartu lankėme tą pačią klasę, juk atsimeni, mokykla stovėjo netoli Ispanų šaltinio? Ar dar atsimeni mergaitę, sėdėjusią priešais, per tris suolus nuo mūsiškio, taip taip, ta pati, kupriaus Azebocho duktė Mimuna, nuolat susisukusi į skarą, kurią dėvėti jai liepė tėvas, tačiau vos tik gimtasis namelis dingdavo už kalvų, ji nusimesdavo tą skarmalą, ir ne be priežasties: turėjo nuostabius plaukus,

nuo šaknų iki pat galiukų žvilgančius tarsi šviežias lajus... Sakyk teisybę, compadre..., ar kada nors regėjai puikesnius plaukus?... (Kartais jaunikis išgalvodavo draugams pravardes tiesiog šiaip sau, be jokios priežasties.) Būdavau toks laimingas, kai ji pasirodydavo mokykloje: jos plaukai, ji visa buvo tobula... tačiau, tiesą sakant, nebuvau dėl jos galvos pametęs.

– Tai bent naujiena, – nustebo Kalidas, – kaip čia staiga taip?

– Šį atradimą aš padariau ne per seniausiai. Supratau, kad manęs nejaudina nė viena mergina. Nė vienut vienutėlė.

– Keista, – truktelėjo pečiais taksistas.

Jis būtų mielai daugiau pasakęs ir nuodugniau paklausinėjęs, tačiau kelias reikalavo susikaupti. Miške slėpėsi septyni staigūs posūkiai. Už kiekvieno šių posūkių galėjo tūnoti ateitis, panaši į ištiškusį ant kieno nors lango stiklo pilvo turinį. Kad būtų išvengta panašios pasibjaurėtinos baigties, reikėjo laikytis tokios procedūros:

1. Likus penkiasdešimčiai metrų iki posūkio sumažinti greitį (patyrę taksistai tai padarydavo likus kokiems trisdešimčiai ar dvidešimt penkiems metrams, bet Kalidas netikėjo tokiu dalyku kaip patirtis ir laikydavosi penkiasdešimties metrų ribos);
2. Iki posūkio likus dešimčiai metrų – papypsinti (mažiausiai tris kartus);
3. Vėžlio žingsniu pasukti;
4. Jeigu priekyje nelaukia kitas posūkis, ištiesinti vairą ir padidinti greitį.

– Žinai ką, – pratarė jaunikis, kai posūkiai jau buvo likę už nugarų, – visos tos merginos, kurias mes drauge nužiūrinėdavome, tos merginos, ateidavusios prie šaltinio prisisemti vandens į bombotus, merginos, sėdėjusios kartu su mumis toje pačioje klasėje, kitos mūsų pažįstamos čionykštės merginos, taip pat merginos, kurias kirkindavome per kaimo vestuves, visos tos merginos, kurias kadaise dievagojausi mylįs, prisiekinėjau galįs savo gyvenimą už jas paaukoti, Meliliaro merginos, saujelė pamišėlių Nadorpe ir daugybė kitų, kurias stengiuosi kuo greičiau užmiršti, kurias mėgina sugraužti mano smegenys – visos šitos merginos prieš porą dienų prabėgo man pro akis, kai krapštinėjausi vidiniame kieme. Buvo koktu vėl regėti jų veidus, jų buvo pernelyg daug, supranti, juk supranti, nes turėjai ne ką mažiau merginų nei aš?

Vairuotojas negalėjo šiam pastebėjimui nepritarti. Būsimajam jaunikiui kliuvo tikrai daug jų turėti. Savaime suprantama, nepakankamai (štai kodėl sultonai laikydavo haremus), bet užtektinai, kad atgal žvelgtų su tam tikru neslepiamu pasididžiavimu. Kaip tik vestuvės tapdavo Ivojenos merginoms netikėtu lobiu. Kartais Kalidui tiesiog šiaip sau važinėjantis po apylinkes pasitaikydavo (tiesa, itin retai) sutikti tas pačias meilužes iš kaimo vestuvių, dabar kėksančias palei aukštas savo vyrų namų sienas, traukiančias į bakalėjininko parduotuvėlę arba šaltinio link. Visas tas merginas, kurioms kadaise meilinosi vestuvėse merkdamas akį ir kraipydamas klubus, dabar sutikdavo kaip kieno nors žmonas – kartais lydimas vaikų, tačiau visuomet su nuosavu asilu bei pora bombotų. Tai būdavo tos pačios mergaitės, į vestuves ateidavusios kartu su savo motinomis, ir kai tėvai viduje kalbėdavo rožinį, sėdėdavusios vidiniame kieme ir spoksodavusios, kaip ruošiama chna, kuria bus išteptos jaunikio ir nuotakos rankos (rankų atspaudai būdavo paliekami vestuviniame kambaryje). Tačiau labiau nei į tuos veiksmus mergaitės vėpsodavo į vaikinus, kurie, ieškodami gardumynų, vienas paskui kitą vaikštinėdavo tai į kiemą, tai iš jo. Joms būdavo paties jaunikio prisakyta sėdėti lauke: merginų vieta ten, kur muzika.

– O kas būdavo juokingiausia su tomis mergaitėmis, – nusikvatojo Mozė, – tai kad atėjus vakarui, kai nuotaka ir jaunikis spausdavo chna dažais išteptas rankas prie sienos, mergaitės pasprukdavo nuo savo motinų, pernelyg įsitraukusių šūkauti bei maldeles bambėti, kad pasiglamonėtų drauge su mumis už jaunavedžių namo, – jaunikis vėl susijuokė. – Bet kai aš ne per seniausiai, perėjęs vidinį kiemelį, pradėjau save glamonėti, man prieš akis stojo visų tų mergaičių šlaunys, tarp kurių yra tekę įgrūsti savo galą. Ir mane suvimdė. Supranti?

Jiedviem dar buvo likę kokie penki kilometrai iki pasienio miestelio F. Taksistas perjungė trečią pavarą ir pradėjo kilti į pirmą iš keturių kalvų, nusidriekusių tarp miestelio ir miško. „Ak tu, kalės vaike, – pagalvojo Kalidas, – kas jau kas, o taksistas tikrai supranta, apie ką kalbi."

Būsimasis jaunikis padėjo rankas ant sėdynės.

– Geri apmušalai.

– Mersedeso, – atsakė taksistas.

– Ar dar užsuki į „Lolitą"? – šelmiškai mirktelėjo akį Mozė.

– Ne, Moze, jau kuris laikas ten neužeinu.

– Šaunu, tikrai šaunu, bet jeigu jau pradėjome, noriu tau kai ką pasakyti: praėjusią naktį sėdėjau kieme ir mėginau suskaičiuoti, kiek krūtų man ten yra tekę čiupinėti. Viena po kitos jos visos buvo tapusios mano. Kiek krūtų esu glamonėjęs, atsakyk, Kalidai: šimtą, du šimtus, galbūt šimtą tūkstančių? Supranti, ką noriu pasakyti, ar ne: neįmanoma suskaičiuoti tokios galybės krūtų, kokia praslydo pro mano rankas. Ar skaudėjo? Ne, žinoma, kad ne, buvo malonu jas liesti, jaustis vyru. Kokių tik gudrybių imdavomės, siekdami sužinoti, kiek laiko speneliai gali išbūti sukietėję, ar supranti, ką noriu pasakyti, sidi compadre Kalidai? Jau greitai aš turėsiu tik vieną moterį. Po šio vakaro mano rankos mėgausis tik viena pora krūtų. Kaip visa tai atrodys, ar nekels man liūdesio? Nagi, pasakyk, Kalidai, juk tu į visus klausimus turi taiklų atsakymą, žinai paguodos žodžius, nuraminsiančius mane bent jau tiek, kad galėčiau ramiai miegoti, o gal aš neteisus, brangusis Kalidai, gal ir tu jauti priklausomybę nuo „Lolitos“?

Vairuotojas buvo tvirtai įsitikinęs: jis niekada daugiau neįkels kojos į „Lolitos“ barą, į landynę greta Meliliaro miesto parko, laukiančią kiekvieno, kuris turi bent kiek vyriškumo tarp kojų, šalia telefono būdelių, vienoje kurių dėdė mėgindavo išklausyti savo mergaitę („Myliu tave, mažute, laimė, čia, Meliliare, nelyja“), kai ši klausinėdavo, kaip ilgai, kaip dar ilgai, mažuti? Atsakymai varijuodavo. Iš pradžių tai buvo metai, paskui aštuoni mėnesiai, po to šeši, tada penki, tada vis mažiau ir mažiau, keturi, trys, du, viskas, baigta, iki pasimatymo ir perduok linkėjimus savo pakvaišėliui Lamaratui. Tais metais dėdulė kabino ragelį kokius aštuoniolika ar dvidešimt kartų ir, pasinaudodamas proga (juk vis tiek buvo netoliese), iškart suko į „Lolitos“ barą išsipasakoti.

Baru „Lolita“ buvo vadinama penkių ir penkių arba trijų ir trijų, o gal septynių ir septynių metrų didumo užeiga – kiek tiksliai, Kalidas nenumanė, kartais kavinukė jam atrodydavo vienos moters dydžio. Tačiau jis tvirtai žinojo, kad „Lolita“ – tai baras, kuriame palei sieną išrikiuoti dešimt kartų po dešimt rūšių butelių, kur vyrai teiraujasi, kiek kainuoja gėrimai bei merginos, už kurias tenka pakloti keturių savaičių atlyginimus. Ir visa tai tik už porą minučių pasidulkinimo (prisipažink, Moze, neišeidavo ilgiau sulaikyti).

Kalidas nebesidulkino „Lolitoje", nes nutiko kai kas, kas jį pernelyg atbaidė ir dėl ko taksistas ten nebesijautė smagiai. Kalidas apie tą įvykį kalbėjo atvirai. Dėl panašių nutikimų vėliau esi draugų nuolat traukiamas per dantį:

– Kas dabar atsitiko, gal pyderu tapai, ar ką? Privalai suprasti, kad visos tos bobos vienodos.

Norėtum, kad tai niekada nebūtų įvykę, bet kartais taip jau atsitinka, nes taip ir turi atsitikti, jeigu supranti, ką turiu galvoje.

– O kodėl, – pašokdavo tokiu atveju iš savo nunešiotų kurpių Kalidas kavinėje, į kurią jau seniai nebeužsukdavo šlubis, – kodėl turėčiau klausytis jūsų postringavimų, jeigu būtumėte bent kartelį ją matę tokią, kokia ji yra iš tikrųjų, tai būtumėte tetroškę, kad jums kiaušiai atsiklijuotų.

– Žmogau, turbūt tądien buvai apsirūkęs, tau vaidenasi, tu nesveikas, paskutinis mulkis. Iš tiesų, kas tu galų gale esi? Paprastas taksi vairuotojas. Niekas neprivalo tavimi tikėti.

Tokio įžeidimo normalus žmogus nebūtų nutylėjęs, tačiau Kalidas šių žodžių tarsi negirdėjo, įtemptai spoksodamas priešais save jis ramiu balsu kalbėjo toliau:

– Jei tik būtumėte ją matę, bet ką aš kalbu, juk patys ją pažįstate. Kas tik ant jos nejojo, tie jos dailučiai auskarai, lygūs antakiai, ilgos blakstienos ir raudonos lūpos, viskas taip tikra, ir, savaime suprantama, kai esi girtas, jos rodosi dar gražesnės, suprantate mane ar ne. „Heineken" joms neskanus, ne, įpilk joms „Amstelio", o geriausia – vyno, nes tai gera rūšis, cha cha cha, tik nejuokinkit, nuo kada bobos turi skonį! Nebent jos girtos, tada reikėtų išgirsti, kiek daug tos moterys supranta. Aš su ja pašokau pagal dainą, kuri prasideda: „Esi graži kaip saulėgrąža, tad stebiuosi, kodėl pasikvietei mane". Ji pasivadino mane į „Lolitos" viešbutį, ne per toliausiai nuo „Lolitos" baro. Dešimt minučių kelio, minutė sumokėti tūkstančiui pesetų, dvi minutės pakilti į kambarį. Penkias minutes mes glamonėjomės. Turi priversti tokią moterį manyti, kad ji ypatinga, kitaip tai nebebus iššūkis. Per dvi minutes mes nusirengėme ir taip toliau, ir taip toliau. Atsigulėme į lovą ir aš pajutau, tartum man už galo angeliukas būtų truktelėjęs. Stigo tik vieno – tos raganos, kuri man prieš akis svirduliavo nuo vienos sienos prie kitos. „Paskubėk, – paraginau ją, – aš visas verdu".

Ir tada, norite tikėkite, norite netikėkite, fata morgana išsisklaidė. Ragana pradėjo rengtis ir sluoksnis po sluoksnio man prieš akis atsivėrė tikrasis jos veidas. Ji nusimetė per daug, kur kas daugiau, nei turėjo nusimesti. Esu įsitikinęs, kad jei dabar su mumis sėdėtų šlubis, jis pasakytų: „Taip jau baigiasi, jei nori visas savo svajones paversti tikrove, kartais nusitaikai gerai, vaikine, o kartais – apsišauni, ką aš noriu tuo pasakyti: nesėkmingo kauliuko neteisingas metimas lemia klaidingą ėjimą, jei prisivirei košės, tai pats ir išsrėbk, ulla pulla". Tačiau jūs tylite, nes esate dar jauni, tegul Dievas jus saugo nuo tokio pažeminimo, kokį man teko patirti.

Pirmiausia nukrito jos suknelė, rausvas megztukas, liemenėlė bei kelnaitės. Paskui ji atsikratė savo dirbtinių nagų. Viskas gerai, aš išlikau ramus – kekšės visada nešioja dirbtinius nagus, kitaip jos nebūtų kekšės. Tuomet, iš rankinės išžvejojusi vatos gniužulėlį, ji nusivalė storą raudonų lūpų dažų sluoksnį. Tada, suspaudusi nykščiu ir smiliumi, nuplėšė netikras blakstienas iš pradžių nuo kairės, paskui nuo dešinės akies. Toliau atėjo eilė auskarams, aukštakulniams, tušo dėmelei greta nosies ir galiausiai – jos perukui. Tada, – tuo geriau ir pabaigsiu, kitaip išplėšiu jai širdį, – ji jau ketino išsiimti dantų protezą: paėmė nuo spintelės stiklinę ir, šlepsėdama į vonią, pradėjo čiupinėtis dantis. Dabar suprante, vaikinai, ką noriu pasakyti: aš atsiverčiau, atsiverčiau į vienatvę.

Šią istoriją taksistas perpasakojo savo senam draugužiui. Šis išklausė, bet nepaisė patarimo, dar blogiau, atrodė, kad po to Mozė pradėjo dar dažniau lankytis pas Meliliaro merginas. Kadangi jis buvo vienas tų žmonių, kurie jaučia priklausomybę nuo pasakų, vienas tų, kuriuos kituose kraštuose vadina idealistais.

Jis buvo vienas iš tų, kuriems putytė rodėsi saldi kaip medus. Tiesa, tik iki tos dienos, kai būdamas aštuoniolikos, „Lolitos" bare nustvėręs kažkeliolliktą merginą, tą vakarą tiesiog pamėginimui prispaudė lūpas prie drėgno jos plaukų kuokšto. Mozės susikurtas idealas, kuriuo jis vylėsi numalšinsiąs savo troškulį, apie kurį svajojo dūgzti kaip bitelė aplink medaus korį, dviejų šlaunų suspaudimu buvo nublokštas į pasakų knygų šalį.

Vėliau jaunikį draugai dėl tokio nuotykio išjuokė. Tačiau jis taip ir liko tvirtai įsitikinęs, kad kažkur žemėje vaikštinėja moteris, kurios sko-

nis – kaip ant lėtos ugnies su sviestu ištirpinto medaus, skanėsto, kokį jam kadaise gamindavo motina.

Taigi pro mūsų akis negalėjo praslysti tai, kad Mozė, likus mažiau nei metams iki pabėgimo iš vestuvių, susirado taksistą, norėdamas apsakyti savo laimę: jis surado ją, Nadorpe jis sutiko savo išrinktąją.

– Mes išėjome pasivaikščioti į Meliliaro parką, ji įsikibo man į parankę, ir taip žingsniavome, susikibę rankom, lyg kokios kino žvaigždės.

Tądien grįžęs iš pirmo pasimatymo jis labai ilgai laukė savo draugužio taksisto pasirodant miestelyje F., kuriame persėda važiuojantieji į Tauarirtą. Mozė apsivijo rankomis draugo kaklą („Na na, ir kas čia dabar bus", – nustebo Kalidas) ir pašnabždėjo į ausį, kad įsimylėjo.

– Viskas labai paprasta, supranti, ji yra mano bilietas iš šito miesteliūkščio.

Mozė nebuvo iš tų, kurie mėgintų nuo kitų nuslėpti savo nuoskaudas. Jis papasakojo, kad mergina yra kilusi iš Aguonų miesto (!) – tai buvo pirmas faktas apie jo išrinktąją – ir kad yra graži kaip auksinė apyrankė, dar daugiau, nuostabi lyg vienas tų deimantų, pūpsančių juvelyrikos parduotuvių lentynose vos už poros šimtų metrų nuo Nadorpo centro, kur tokiomis parduotuvėmis nustatyta visa dviejų šimtų metrų ilgio gatvė. Ir kad jis toje gatvėje savo merginai nupirks auksinę grandinėlę, diademą bei auskarus. Tokią vario raudonumo juostą, skirtą suveržti liemeniui, dešimties milijonų marokietiškų frankų vertės, taip pat apyrankes, kiekvieną kainuojančią po milijoną frankų, bei deimantinių auskarų porą po pusę milijono frankų už vienetą. Taksistas skaniai prisijuokė iš tokių svaičiojimų, nes Mozė neturėjo nė sudilusio skatiko. Jeigu šiame krašte būtų stovėjusi bažnyčia, Mozę būtų praminę bažnyčios pele. Bet juk ne piniguose laimė, tiesa? Svarbiausia, kad jis mylėjo savo išrinktąją tiek visa savo širdimi, tiek kepenimis ir blužnimi, kad dievino ją taip, kaip valstietis brangina savo svogūnais apsodintą sklypelį. Dar niekada anksčiau Mozė nebuvo tokios pakilios ir lūkestingos nuotaikos.

– Ji mane pamilo, nes atrodau kaip šiaurietis.

Mozė kalbėjo gryniausią tiesą. Jis buvo blyškios odos, net daugiau nei blyškios. Ne veltui Mozę pravardžiavo Mečetės kirminu, ir ne dėl to, kad jis būtų dažnas svečias mečetėje, bet veikiau todėl, kad jo kūnui stigo rudos spalvos pigmento. Dėl to Mozė, kaip nedaugelis to krašto žmonių,

nejautė jokio ryšio su jūra. Prie jos nueidavo tik reikalo spiriamas, pavyzdžiui, kai atvažiuodavo sūnėnas iš šiaurės, rubuilis berniūkštis, kuriam kiekvieną mielą dieną rūpėdavo aplankyti jūrą. Kartu su juo Mozei teko nusileisti nuo nesuskaičiuojamos daugybės šlaitų, klampoti per pajūrio smėlį, netgi pamirkyti vandenyje pirštų galiukus, o sūnėnas būdavo jau seniai išsinėręs iš drabužių, tačiau pati jūra dar niekada neragavo nė vieno prakaito lašo nuo jo kūno. Dėdulė mieliau lindėdavo uolų šešėlyje ir klausydavosi radijo, transliuojančio naujienas iš Egipto bei Umo Kulsumo dainas. Mozė, sumanus vaikinas, Dievo apdovanotas aromi išvaizda, vienintelis gebėjo pereiti ispanų Meliliaro muitinės postą net neparodęs asmens tapatybės kortelės.

Ilovemybeer – Mėgstusavoalų

Jis vėl čia, buvo sugrąžintas į pajūrio kaimelį. Sveikinimai, pasveikinimai, liaupsės ir didžiausia pagarba tam, kuris pačiupo už pakarpos paspruktusį jaunikį ir partempė atgal į gimtąją žemę.

– Kur jį užtikau? Užlipau ant kulnų prie viešbučio. Jis užėjo į viešbutį, o aš likau laukti prie durų. Pro šalį traukęs žmogus pasiteiravo, ar sutinku už tūkstantį pesetų. Aš atsakiau, kad ne, ir toliau laukiau, kol pagaliau dėdė išėjo į lauką. Bet jis vėl pasuko į „Lolitos" barą ir lauke pasirodė tik tada, kai jį iš ten išspyrė: kikenantį, nusvirusiomis rankomis, svirduliuojantį. Tada įsikišau aš ir pasakiau: „Brangusis dėde, žinai, šiandien didelė šventė, vestuvės, žinai, mėsos kupini puodai, žinai... prašyčiau važiuoti su manimi". Dėdulė buvo toks nusitašęs, kad svyrinėdamas atrodė kaip neregys, vedamas mokyto šuns. Pakeliui jis be perstojo vapėjo „Ilovemybeer, Ilovemybeer", ir ne šiaip sau po nosimi, bet aukštu kikenančiu balsu, vis paįvairinamu trijų ketvirtinių metru: „I-lovemy-beer, I-lovemy-beer..." Taip mes ir stovėjome laukdami taksi, kad, dėl Dievo meilės, greičiau parvažiuotume namo.

Nešinas jo prakilnybe ant kupros, kaip apčiuopiamu įrodymu, kad paieškos nenuėjo šuniui ant uodegos, Lamaratas perėjo pasienio postą. Pirmasis, išvydęs jį išeinantį iš muitinės, buvo Kalidas, lūkuriavęs užuovėjoje laibo sudžiūvusio medelio, be jokio lapelio, be jokių gyvybės ženklų. Ar ten tikrai sėdėjo Kalidas, tas žmogus su „Marlboro" cigarete kairėje rankoje, o dešiniąją storai apsivyniojęs tvarsčiu, iš tolo panėšinčiu veikiau į rausvą tualetinį popierių nei į aprišalą. (Ivojenoje tualetinis popierius pardavinėjamas nedidelėse pakelės krautuvėlėse. Ant rulonėlių įspaustas pavadinimas „El Hilal"; taip pat yra ir dainininkių grupė tokiu pat pavadinimu – „El Hilal": į vaizdo juostas įrašyta berberiška muzika.) Tą akimirką termometras Kalido automobilyje rodė dvidešimt laipsnių šilumos. Didelis posūkis į gerąją pusę palyginti su tuo pragarišku karščiu, tvyrojusiu Lamaratui atvažiavus į pasienio miestelį F.

Lamaratas, jausdamas, kaip prakaito lašeliai šokčioja visu kūnu nuo galvos iki kojų, įvirto į automobilį ir pamėgino užtrenkti dureles, kurios iš pirmo truktelėjimo nenorėjo pasiduoti.

– Luktelk, – burbtelėjo Kalidas.

1978 metų „Mercedes 280D" vairuotojas sprigtelėjo nuorūką po kitu taksi automobiliu, lūkuriuojančiu paskutinių karališkosios kolonijos svečių. Aplink pasienio miestelį, šalia kalvų, į Nadorpą vedančio kelio pakraštyje susispietę namai ant langų buvo nuleidę žaliuzes. Ant mūriuko netoli taksi stovėjimo aikštelės tupėjo keletas tamsaus gymio vyrų, greičiausiai atėjūnų iš Nigerijos. (O gal iš Gambijos ar Ganos, ateiviai, lygiai taip pat kaip ir čionykščiai šio krašto gyventojai, o ypač Kalidas, itin mėgę avių galvas: iš jų virdavo sriubą. Iraniečiai irgi dėl jos kraustosi iš galvos, tokią sriubą jie valgydavo su visomis akimis). Negrai kėksojo sodo krėsluose. Iš rankose laikomų dubenėlių stirksojo aštrūs kauliukai, aplieti kraujo raudonumo padažu – *semoule de blé dur*, „smulkaus malimo manų kruopos", suplaktos su sultiniu. Pirštais išgriebę gabaliuką ėriuko galvos, jie apgraužkdavo kauliukus, isčiulpdavo smegenis ir prarydavo mėsą. Štai jau visą vakarą vyrukai taip čiaumojo. Pilvus kemšančius vyrus Lamaratas pastebėjo vos išėjęs iš muitinės posto. Vyrų knebinėjimasis ir kaulų graužimas jam iš karto priminė imtynes su avies galva. Kartą Lamarato motina priešais jį irgi padėjo ėriuko galvos puselę: ši buvo saldi ir aštri tuo pat metu. O kas valgo ėriuko galvą, turėtų akimirksniu pagalvoti apie Nyderlandų karalienę. Vieną kartą Lamaratas dėl jos suskaldė du šimtus avių galvų. Žinoma, karalienė tąkart taip ir nesužinojo, kiek jis privargo, tačiau Lamaratas šito įvykio nebegalėjo pamiršti.

O buvo taip: viena iš įsimintiniausių Lamarato gyvenimo dienų buvo praleista besidarbuojant mėsinėje. Gerai, prisipažinsiu, veiksmas vyko sapne, tačiau kaip tada paaiškinti tai, jog iš ryto Lamaratas prabudo išpiltas šalto prakaito, mėšlungio sutrauktomis rankomis, taip plyštančia galva, lyg ją kas būtų perpus perskėlęs, ir su mintimi, kad jis išėjo iš darbo? Sapne darbo diena truko dešimt valandų, nuo aštuntos valandos ryto iki šeštos valandos vakaro, ir nė minutės ilgiau. Dėl vienokio ar kitokio atsitiktinumo Lamaratas sapne praleido pačią įtempčiausią darbo dieną.

– Gaudyk! – riktelėjo darbdavys, storulis pleiskanomis apibyrėjusiais pečiais, nutįsusiais riebaluotais, smulkiems niekšeliams būdingais ūsais ir gorilos letenomis, ir pradėjo vieną po kito mėtyti jam maišus su avių galvomis.

Kur aš, sutriko Lamaratas, ak, tiesa, jau žinau, viskas gerai: aš – Aguonų miesto centre, aplink langus ratus suka juodaodžiai vyrai, dėbčioja vidun, ieškodami, kokį čia skanumyną įmerkus į *semoule de blé dur*. Tačiau tai negali būti tiesa, nes visų pirma lauke ne šalta, o kepina beveik taip pat kaip Kalido automobilyje, o visų antra – gatvė perpildyta baltaodžių, pačių tikriausių baltųjų, atsibasčiusių iš šalies šiaurės tam, kad dalyvautų Lamarato sapne.

– Dirbk iš peties, nes lauke stovi minia negrų, kurie be galo susidomėję stebi, ką tu šiuo metu darai, supranti, ką noriu pasakyti, ar ne? – užsipuolė Lamaratą mėsininkas, šiam į rankas įbrukdamas eilinį maišą, kuriems nesimatė pabaigos.

Maišai stovėjo sukrauti palei baltų plytelių sieną, išvagotą juodomis siūlėmis, kupeta buvo gerų dviejų metrų aukščio, ir Lamaratas tylutėliai pats sau kaip beždžionė kartojo savininko žodžius:

– ... supranti, ką noriu pasakyti, ar ne, supranti, ką noriu pasakyti, ar ne...

Bet tai nebuvo sapnas: parduotuvėje vaikštinėjo trečias žmogus, galintis šitai paliudyti, visi lauke mindžikavę juodaodžiai jį pernelyg gerai pažinojo – tai buvo Driupelmansas. Šis ponas vykdė Nyderlandų karalienės, Jos didenybės, įsakymą, ir nebuvo matyti galo susapnuotiems žodžiams, besiliejantiems ant galvų lauke susispietusiems kinams (jų buvo susirinkusi visa minia, geras milijardas). Vienas kitas kinas vis įpuldavo į parduotuvę pasiteirauti pajamų mokesčio deklaracijos formos.

– Kiek dar turėsiu kartoti, – sustūgdavo viršininkas. – Ar nesakiau, kad mes čia nesiverčiame panašiais vemti verčiančiais fokusais, tokie juokeliai – valstybės sritis, tos pačios pasibaisėtinos valstybės, kuri atima iš mūsų paskutinius penkis centus, neleidusi jų net kišenėje sušildyti ir pasakyti: „Ei, aš turiu pinigų". Suprantate, ką noriu pasakyti, jūs, stalo tenisininkai? Prasmekit skradžiai, eikit švęsti savo Naujųjų metų, kad jus galai! Dabar pats vidurvasaris, o jūs švenčiate gerai atšerto veršiuko metus, tiesiog neįtikėtina! Kodėl neėdate ėriukų galvų?

– Šeimininke, – tikrovėje pasidomėjo Lamaratas, – kodėl prekiauji tik ėriukų galvomis? Kodėl ne Vienos šniceliais, ne menkėmis, ne negraužiančiu jodu arba, tai labiausiai domintų mane, ne pajamų mokesčio deklaracijų formomis? Tikriau – kodėl prekiauji tik šitomis krauju apvarvėjusiomis makaulėmis?

– Ak tu, nedėkingas šunie, – pačiupęs dar vieną maišą sušnypštė mėsininkas, taip gausiai taškydamasis seilėmis, kad Lamaratui prisireikė nusišluostyti skruostą rankove. – Nieko tu nesupranti, kas dabar pasidarė su tuo sušiktu šiuolaikiniu jaunimu, subinių nebeplaunate, ryjate maltas kačių letenėles ir neįstengiate suvokti, kodėl aš taip mielai pardavinėju karalienei avių galvas.

– Prašau su manimi taip nekalbėti, – pasipiktino Lamaratas, bet taip švelniai ir tyliai, kad tai išgirdo tik lauke trypčioję baltieji, kurie drąsindami Lamaratą pradėjo ploti – pliaukšėjo vis garsiau ir garsiau, taip garsiai, kad kai kurie minioje stovėję žmonės pajuoduodavo ir turėdavo eiti pasėdėti į kampą atgauti žado. Tačiau šitas kvailas sapnas tęsėsi vis toliau:

– Klausyk, pajodžarga, paaiškinimas paprastas kaip dukart du – šios galvos yra vienintelis maistas, kuriuo minta toji ir taip toliau, ir taip toliau ponia: kasdien jai patiekiama šimtas ėriukų makaulių. Atrodo, jos vyras irgi didelis galvų mėgėjas, bet nereikėtų apie tai garsiai kalbėti. Tai, ką ji daro, negalima vadinti valgymu, tai mėgavimasis. Ir kaip tik mes esame tie išrinktieji velnio išperos į jos virtuvėlės karališkuosius tiekėjus. Taip iki gyvenimo pabaigos ir styrau kaip ta niekaip nenorinti lūžti vinis, giliai įlindusi į jos malonę – bene jai rūpi, jog aš taip prasmirdęs kasvakar grįžtu namo, kad žmona net pravardžiuoja avinu.

– Žinai, ką turi daryti, – prabilo Lamaratas, – turi surasti kvailių, pasirinkti jų iš lauke trypiančios minios, kad už tave atliktų šį darbą. Taip daroma jau šimtus milijonų metų: mėsa pati savaime nepasidaro gatava, todėl žmogus sugalvojo ugnį. Gimsta per daug žmonių, todėl jie yra metami į ugnį. Kai ugnies pasidaro per daug, kažkas atidaro mėsinę. Štai kaip, pasikviesk žmonių iš lauko, kad jie už tave atliktų visus darbus.

Klausydamasis perdėtų Lamarato tauzalų, mėsininkas vis labiau grimzdo į liūdesį. Vieną po kitos kraudamas galvas ant trinkos, kad Lamaratas galėtų jas paeiliui perskelti, šeimininkas bambėjo:

– Keptos smegenys su česnaku, svogūnais ir žiupsneliu baziliko – klasikinis receptas, nuo tokio patiekalo ji gali liežuvį praryti, – tris kartus pakartojo jis Lamaratui. – Nagi paklausyk, vaikine: tie žmonės lauke nenori dvokti nelyginant avys, jei mieliau valgo kiaulieną, ir žinai, ką jie sako? Ogi kad taip yra pigiau, o ir padažas riebesnis išeina. Tiems

lauke stoviniuojantiems žmonėms labai gerai moka už darbą, kad ir ko jie imtųsi.

– Ko jie tuomet imasi? – pasidomėjo Lamaratas.

– Rašo antraštes laikraščių straipsniams, vieną po kitos, jas atbarškina, apsvarsto ir pasveria, apspardo ir nugludina, brošiūruoja ir laužo ledus, įvairiausias pasakas sugalvoja. Žiūrėk, – ir jis praskleidė savo darbinį kostiumą.

Ką Lamaratas išvydo? Išvirtusį pilvą, ant kurio klaikiomis gotiškomis raidėmis su šokinėjančiais į visas puses užraitymais buvo ištatuiruota: PIENAS GERTI SVEIKA.

– Prieš keliasdešimt metų tai buvo riebi straipsnio antraštė, – toliau kalbėjo mėsininkas. – Tikra nesąmonė, bet taip jie neblogai užkaldavo pinigą. Ir žinai, kas juokingiausia: tai sklinda į kitas šalis, o svarbiausia, sklinda tarp tų žmonių, kurie yra visiškai netinkami tokiam darbui, pavyzdžiui, tarp taksi vairuotojų.

Mėsininkas atsikrenkštęs išspjovė skreplį ant perskeltos avies galvos, kurią vėl sugrūdo į plastikinį maišą.

– Padažėliui, supranti, ką noriu pasakyti, ar ne.

Sapnai, kas gi yra tie sapnai? Instinktai, sulėtėjusi kraujo apytaka, simpatiškas žmogeliukas aguonų grūdelių prikimštomis kišenėmis, tuos grūdelius žeria tau į akis, kviesdamas leistis į smagų nuotykį.

Kas žino, atsiduso Lamaratas sapne: Eina laputaitė, nešasi nosinaitę, niekas neatspės, kur ji nosinaitę padės. Kaip tik tada maišas išslydo jam iš rankų. Numetu nosinaitę čia, numetu nosinaitę ten, ir kas tada: bėgi, patapšnoji kam per nugarą, skamba plojimai ir – namo. Taškas. (Bet sapne Lamaratas ir toliau bėgo pirmyn, nes nebeišmanė, kur nosinaitė, kur jis atsidūrė, kur visi kiti?)

– Dabar užčiaupk srėbtuvę, kibk į darbą ir baik vyresniesiems akis draskyti.

Šeimininkas kalbėjo šventą teisybę, nes iš tikrųjų negerai nuo pat pirmos dienos laidyti liežuvį. Sulig tais žodžiais gatvės ištuštėjo – tiesiogiai proporcingai mėsininko maišų prisipildymo avių galvomis greičiui. Visą tą laiką rodėsi, kad makaulių srautui nebus galo. Vis daryti tą patį – nuobodus darbas, pagalvojo Lamaratas ir dar sykį apsivertė ant kito šono. Sulig kiekvienu kirvio kirčiu kaulai lėkė į šalis lyg sprogusios bombos

skeveldros, palikdami rėžius ant sienos plytelių, kraujas varvėjo galvomis, kiaurai persunkė trinkelę, krešėjo Lamaratui ant rankų, skverbėsi į panages ir tekšeno ant grindų. Tačiau juk viskas vyko dėl kilnaus tikslo: jis tai darė karalienės labui.

– Rytoj ji laukia svečių ir ketina juos pavaišinti ėriukų galvomis, – aiškino ponas Driupelmansas galvas vieną po kitos sprogdinančiam vaikinukui.

– Ir vėl, – skėstelėjo rankomis mėsininkas. – O ji nemėgsta, pavyzdžiui, vitaminizuotų gėrimų, kišju riešutų ar ko nors panašaus? Juk kur kas gardžiau valgyti, kai paįvairini racioną, be to, žinote, kaip yra sakoma: vienas ir tas pats maistas neišeina į sveikatą.

Taip linksmai taukšdamas mėsininkas įteikė ponui Driupelmansui galvas bei sąskaitą Jos didenybei, kurios ji niekada nepamatys, nes atsiskaityti už kauliukus atėjęs žmogus, vos tik užvėręs krautuvėlės duris, sąskaitą suglamžė ir švystelėjo į nutekamąjį griovį.

– Viso geriausio, – riktelėjo mėsininkas pavymui, – iki pasimatymo, perduokite Jos didenybei linkėjimų, skanaus... Niekada neišmanau, ką tokiais atvejais reikia sakyti.

Šiam ponui išėjus, duris pravėrė keli nigeriečiai, pageidaujantys tokios pačios porcijos – keleto galvų. Mėsininkas atrėžė ne, o Lamaratas, gramdydamas nuo rankų prikepusį kraują, nusprendė, kad atėjo laikas mesti šitą reikalą. Jis nusitraukė prijuostę ir išrėžė savo šeimininkui, kad šis gali eiti ieškotis kito darbininko. Ir kaip tik tuo metu, atleidimo momentu, laikrodžiui mušant šešias, Lamaratas užtrenkė sau už nugaros sapnų pasaulio duris ir pabudo.

Lamarato susapnuotoje mėsinėje stovėjo du sodo krėslai. Dauguma žmonių kavinės vidiniame kieme kėksojo sodo krėsluose. Priešais duris sėdėjo vyrukai iš pasienio miestelio F., kas tuštindamas arbatos, kas kavos, o kas gaiviųjų gėrimų stiklinaitę, – irgi sodo krėsluose. Taksistas taip pat kartkartėmis užšokdavo į kavinę. Pastaruoju metu vis dažniau, nes išklerusios medinės ir metalinės kėdės (pagaminta Alžyre) buvo pakeistos naujais plastmasiniais sodo krėslais. Tuose krėsluose drybsojo tamsaus gymio vyrai, atkakę čia iš tolybių tam, kad persikeltų į kitus kraštus, kuriuose ketino imtis prekeivio verslo. Jie ketino ten, tose šalyse, pradėti parsidavinėti patys kaip praktinę vertę turinčios prekės: kaip asbesto gramdytojai, kaip diržų prekeiviai mugėse, kaip moteriškų

apatinių drabužių, sportinių kostiumų ir kontrabandinių cigarečių (Casawinstonbest) iš Čekijos pardavėjai, kaip parduotuvių vitrinų manekenai, pastatyti už stiklo tam, kad būtų į ką paleisti rutuliuką (iškiši liežuvį ir seilėjiesi), kaip šokėjai, kaip rankinių vagys, kaip prekeiviai beisbolo lazdomis, kaip durininkai, kaip dar galai žino ko darbininkai (savaime suprantama, išskyrus laikraščių antraščių sudarinėtojus). Mersedeso (importuotas iš Belgijos) vairuotojas mintinai mokėjo pasakojimą apie žmogų, kuris paliko savo lėlių namelių ir iškrapštyto iš nuorūkų tabako kraštą, vildamasis svetimoje šalyje pradėti naują gyvenimą, tačiau, deja, ką jis ten sutiko – savo veidrodinį atspindį, besiverčiantį smeigtukais, turintį ypatingus gimnastikos batelius, o ant pečių – dar ypatingesnę galvą, gyvenantį lėlių namelių apsuptyje, iš profesijos – riestainių pardavėją. Milžiniška žmonių minia paliko didžiulį kraštą, pilną lėlių namelių, kad kažkur kitur imtųsi pardavinėti smeigtukus ir blynus. Smeigtukus tam, kad šie galėjo žmonėms praversti, o blynus dėl to, kad juos su grietinėle nepaprastai mėgo žavios merginos. „Kaip pirštu į akį, – dingtelėjo Kalidui Pakelės Skardinei, – Mozė (tą akimirką atsiraugėjęs automobilyje ir pridūręs: „Ilovemybeer") yra vienas iš jų: pakeliui į savo laimę, pakeliui pas begalę merginų. Kam Mahometui eiti pas kalną, jei kalnas pats gali ateiti pas Mahometą? Neapmuitintas ir patogiai supakuotas. Ir vis tiek, ir vis tiek, apsižvalgęs aplink save regi satelitines antenas ir žaliuzes, „Pepsi Colos" reklamas ir maksi sijonus be diržų, vaikštinėjančius palei turgaus prekystalius, kremus ILIKEYOU ir šokoladinius ledus vietoje prancūziško batono su tunu. Nieko naujo po saule."

„Nesuprantu tų žmonių, – toliau mintijo Kalidas, – nesuprantu tų žmonių, kurie palieka namų židinį tam, kad kažkur kitur... liktų tokie patys."

Lamaratas kartu su prilipusiu prie jo šono dėdule mostelėjo Kalidui-ar-kuo-jis-ten-vardu.

Atminčiai atgaivinti: mane vadina Kalidu, esu kilęs iš kaimelio, įsikūrusio aukščiau už jūsiškį, užsiglaudusio kalnų viršukalnėje, iš ten, kur gruntas raudonas, o tu, neištikimas Ivojenos sūnau, ar tik nesi gimęs kalno papėdėje, žemėje, kur teka vanduo ir viešpatauja žaluma? Kur nepatenka vanduo, ten nesimėto sudilusios automobilių padangos ir tuščios skardinės nuo mielių drožlių su išpieštu kepėju, traukiančiu su liže iš

krosnies kepalą duonos? Tokių šiukšlių nesimėto ten, jūsų slėniuose, jas dėl karšto oro sugraužia erozija? Tokių kaip suskilę bombotai ir sugadintos keptuvės? Tu, vaikine iš šiaurės, esi kilęs iš krašto, kurio žemė pati pasirūpina žmonėmis, todėl niekaip negaliu suprasti, kodėl ją palikai? Pažįstu tavo tėvą, tad nėra ko čia aiškinti: „Tai ne aš sugalvojau iškeliauti". Tau nederėtų kalbėti apie pražiopsotą šlovę. Tavo tėvas taip pat mokėjo žaisti „Laiptelius" ir buvo čia nepralenkiamas: savo nedideliame žemės sklypelyje, ten, slėnio apačioje, tarp šaltinio ir granatmedžių, tarp vynuogių, bulvių ir svogūnų, jis žaisdavo „Laiptelius". Vynuoges ir svogūnus galima valgyti su duona – duona, kurią tavo tėvo motina kepdavo iš konservuotų mielių drožlių. Bulves reikėdavo virti, kepti alyvų aliejuje „Kristal". Kartais prie bulvių pasitaikydavo valgyti ir mėsą. Tik kartais, nes mėsa būdavo brangi, o ir nusipirkti jos ne visada nuskildavo. Ten aukštai, raudonoje žemėje, palei kelią, vedantį į pasienio miestelį F., gyveno mėsininkas, iš varžytynių pardavinėdavęs garuojančias jaučių kepenis. Tavo tėvas taip pat kartkartėmis ten užsukdavo pakeliui iš mečetės, po maldų nėra nieko geriau, kaip prisiryti ir išsišikti. Jis lankė šalia greitkelio stūksojusią mečetę, taip, tą pačią, stovėjusią netoli kalvio, kausčiusio arklius. Jūsų kaimelis irgi turėjo savo mečetę, ar žinojai, bet tėvas ten nesilankė. Dar žinau, kad vieną kartą motina į ją nusivedė tave. Kiek tau tada buvo? Kokie treji metukai. Kad visam likusiam gyvenimui nuvytų piktąsias dvasias ir išguitų baimę, ji tave ištepė geltonų žiedadulkių turinčio augalo sultimis. Paskui jaunoji moteris įsivedė tave į ištuštėjusią mečetę ir liepė sukalbėti pirmąją maldą tavo gyvenime. Tiesiog neįtikėtina, kaip tu bliovei. Taip rėkei, kad motina vėl turėjo išvesti tave laukan. O dabar tu stovi priešais mane, dvidešimtmetis vaikinas, ir nori sugrįžti atgal į kaimą, skundiesi savu kraštu.

Išskyrus ant suoliukų lauke bei kavinėse sėdėjusius negrus, niekas miestelyje F. negirdėjo taksisto mintijimų. Jis priėjo prie durelių ir jas užtrenkė.

– Štai taip, dabar uždarytos!

Taksistas norėjo pasišnekėti su Lamaratu apie jo atsiradusį dėdulę. Į automobilį įgrūstas dėdė įsikišo nykštį sau į burną ir akimirksniu užmigo. Garsiai knarkdamas ir čiulpdamas nykštį, jis kiurksojo ant užpakalinės automobilio sėdynės. Žvelgdamas į tą didelį vaiką Kalidas Pakelės Skardinė pasmalsavo:

– Iš kur tu jį ištraukei? Suprantu, kad radai Meliliare, bet miestas juk didelis, kuriame Meliliaro užkampyje tiksliai? Papasakok smulkiau.

Bet ką Lamaratas galėjo papasakoti? Kad nuvažiavo į Meliliarą, į konkrečią vietą, kur jį apsupo medžiai ir dekoratyvinės vejos (stangri žolė, žali stiebai tarsi plieno ašmenys, rodės, galėtum jais taip tobulai pusiau perpjauti ėriukų galvas, kad net karalienė būtų patenkinta: jokių skeveldrų, gražios, lygios puselės). Toliau Lamaratas turėjo eiti vadovaudamasis instrukcijomis. („Tas namas už miesto parko, o parkas driekiasi palei Ispanų aikštės pakraštį. Perkirtęs parką, atsidursi šalia nediduko kiosko, vieno tokių, kuriuose prekiaujama saldumynais, „Marlboro" cigaretėmis bei ledais, ir voilà, tavo ieškomas pastatas, paprasta kaip dukart du..." – išpyškino kažkoks nuparkėlis, ištuštindamas arbatos stiklinaitę.) Dėdė išvirto iš kavinės – „LOLITA" kabojo užrašas metų metus nedegančiomis neoninėmis raidėmis, Lo-li-ta, tos užgesusios raidės vaikinui niekada neišsitrins iš atminties. (Jau vėliau, sėdėdamas taksi automobilyje greta Mozės, kuris vis besdavo jam pirštu į šoną, o paskui kikendamas nusisukdavo, Lamaratas niekaip neįstengė sudėti tų raidžių į žodį, jos teliūskavo pirmyn atgal jo galvoje, šešios raidės, iš kurių dvi buvo tokios pačios.) Lamaratas nepamirš dar vieno dalyko – moters, kurią laikė dėdė, vienos iš Lolitos merginų, – tai Lamaratui atrodė labai svarbu.

„Katiša, Katiša!" – norėjo sušukti Lamaratas, išvydęs ją ir rankas, jo rankas, nuo kapstymosi Ivojenos svogūnų lysvėse sudiržusiais pirštais, grabaliojančiais tarp putlaus kūno ir (bent jau dėdė vylėsi) švelnios sielos, spaudžiančiais tą vietą, kur užsimezga ir gimsta gyvybė, o gal truputėlį aukščiau, galų gale bene svarbu. Ir tada vaikinui šovė į galvą mintis: jeigu čia „Lolitos" baras, o ji – „Lolitos" mergina, tai tada jie neabejotinai eina į „Lolitos" viešbutį „pasilolitinti".

Bet paklausyk, žmogau, kodėl tuomet nesurikai „Lolitos" dėdei ir jo atributui: sustok, įsakau tau meilės vardan, ir keliauk atgal pas savo būsimąją žmoną. Kodėl neiššokai jam prieš akis ir nesulaikei nuo pražūtingo ir nuodėmingo žingsnio? Deja, pagalvojo Lamaratas, deja, aš nė piršto nepakrutinau. Stovėjau kaip įbestas ir tylėjau. Iš tikrųjų turėjau pasielgti taip, kaip man keliaujant per Meliliarą patarė pusbrolis:

– Jeigu dėdulę užklupsi bare, pažvelk į jį graudžiai graudžiai, kaip šuo, laukiantis savo jovalo davinio iš skardinės, ir pasakyk, kad jam laikas

namo, ar ką nors panašaus – tik žiūrėk, kalbėk taip, kad niekas kitas negirdėtų, nes kitaip ten visi greitai žinos, kad tavo tėvas ir visa šeima siaubingomis aplinkybėmis prarado gerą vardą – jei viskas bus gerai, jis grįš su tavimi.

– O kas, jeigu jis nenorės manęs nė girdėti? Kas tada, o visažinis pusbroli, sau turtus kraunantis iš pūkuotų kaftanų ir smirdinčių piniginių?

– Tada, – atsakė jam Nadorpo orakulas, – tada tu, tavo tėvelis ir toji mergelė įklimpsite į mėšlą iki ausų. O dabar keliauk ir palik mane ramybėje.

Ir Lamaratas iškeliavo, ieškojo, bet nieko nelaimėjo („Tai jeigu šitai taip svarbu, po velnių, kodėl negali įsikalti į makaulę, vaikine, kad tik viena yra reikšminga: pergalė arba pralaimėjimas, o prieš ką, tai jau neturi jokios reikšmės," – būtų pasakęs šlubis), o dabar sėdėjo automobilyje, šokinėdamas aukštyn ir žemyn ant sėdynės, pakeliui į Ivojeną, nelyginant ir tikrovėje jis kočiotųsi pirmyn atgal didelėje mėšlo krūvoje. O mintys jam nedavė ramybės:

Reikėjo kažką pasakyti, ką nors. Jis tikrų tikriausiai nuėjo padaryti pats-žinai-ką... Dabar jis nevažiuos, dabar paleidai jį iš nagų, kas dabar?... Ji buvo kaip tik ta mergina, apie kurią kalbėjo pusbrolis, ta pati, kurią išvydęs šoko pro duris... Ar ji tai padarytų už pinigus, ar padarytų gerai, ar norėtų tai padaryti su tavimi, ar tu norėtum tai padaryti su ja?... Ne ne, šalin, mintys, nebekankinkit manęs daugiau, ak, ta kvaila galva, pilna bulvarinių skaitalų! Sprendžiant iš ryjančio dėdulės žvilgsnio, jis jos nepaprastai geidė... Ar jos nagai buvo lakuoti, ar ji avėjo aukštakulnius?... Juk tai buvo raudoni bateliai, tiesa?... O kas slėpėsi toje prikimštoje rankinėje: skara maldai, vyriškos trumpikės, tepalas?... Tai netiesa, jie tik nuėjo šnekučiuotis, jis norėjo su ja pasikalbėti, paaiškinti, kad toliau taip nebeišeina, kad jis iškeliauja... Tu likai stovėti užsiglaudęs už medžio, tu išsigandai, buvai sukrėstas kaip dar niekada gyvenime ir nieko nedarei; veltui motina buvo tave nusitempusi į mečetę, o tėvas veltui pasiėmė su savimi į Nyderlandus, veltui penėjo tave veršienos karbonadais, veltui pirko tau drabužius, supranti mane ar nesupranti, ir veltui leido tave į Korano mokyklą, ir veltui šukavo tau plaukus, štai ir išaugai veltėdis, jei būtum tapęs nors „Laiptelių" lošėju, tai bent jau atrodytų, kad tavo nei šioks nei toks gyvenimėlis duoda kažkokios naudos...

Veltui plius veltui lygu veltui. Jis dėbtelėjo į Kalidą ir suburbėjo:
– Jeigu supranti, ką noriu pasakyti, tai kaip žaibas dumk namo.

Kelios dienos prieš tai, kai didžiuliai smūgiai ėmė kristi Lamaratui ant galvos, tiksėjimu atsiliepdami Kalido pakaušyje, kelios dienos iki juodžiausios vaikino gyvenime dienos jam teko mieste susipažinti su žmogumi, vardu Amuniras, visų pravardžiuojamu šlubiu.

Amuniras prekiavo „OMO“ skalbiamaisiais milteliai bei higieniniais paketais. „Bet prašyčiau jo nevadinti šlubiu“, – perspėjo senelė, nusiuntusi Lamaratą į pelių ir žiurkių nuodais prekiaujančią krautuvėlę kitapus gatvės. Toje krautuvėlėje vienas didžiausių visų laikų „Laiptelių“ virtuozų vaikinui šį bei tą papasakojo apie jo dėdę ir puse lūpų tarp žaidimų kauliuko metimų pašnibždėjo apie jo nešvankias išdaigas.

Amuniras pažinojo Lamarato tėvą.

– Tavo tėvas – tikras pagyrų puodas, sukčius, jis žinojo, kad nereikia vargšės mergaitės už jo leisti, kuo puikiausiai žinojo. Klausyk, egzistuoja tik dvi absoliučios gyvenimo tiesos: pirma, geriau niekada neturėti su moterimis jokių reikalų (kalbu nevienaprasmiškai) ir, antra, boba iš ratų – ratams lengviau. Tai yra vienintelės dvi tiesos, ir žinai, iš kur jų išmokau? Nagi, spėk.

Lamaratas spėliojo ir spėliojo, tačiau niekaip neįminė.

– Iš žaidimo, man tai pasakė kauliukai: kuo dažniau juos ridenu, tuo dažniau patiriu įžvalgas, kuo daugiau žaidžiu, tuo mažiau plepu, tuo laimingesnis esu. Pažvelk į mane: esu bjaurus, pats žinau, net senos bobos deda į kojas mane išvydusios. Žinau, vaikštau raišuodamas, todėl net ir norėdamas jų nepavyčiau, – tai man buvo įkalta į galvą dar prieš išmokstant vaikščioti. Tačiau aš turiu Dievo dovaną, kurios neturi kiti: moku žaisti ir su kiekvienu kauliuko metimu man atsiveria neišdildoma tiesa. Aš dažnai girdžiu sakant: tai, ką tu darai, gerasis garbusis Amunirai, yra neteisinga. Taip kalba draugai, po tokių žodžių kaip supuvę obuoliai nukrintantys nuo mano obels, jie suokia saldžiais balsais ir spokso gyvatės akimis: „Lošimas bei kauliukai yra velnio pramanas, tau tai kenkia, išsižadėk šios nuodėmės, Amunirai, nes nėra tokio lošimo, kurį Dievas būtų leidęs žmogui“. „Tuomet aš renkuosi kitą dievą“, – atrėžiu tokiems draugams. „Tai tau nepadės, Amunirai, nėra tokio dievo, kuris atleistų tą tolydžio vis nuobodžiau atrodantį kauliukų kratymą ir

ridenimą. Amunirai, tu sėdi duobėje, tau tetrūksta tik negesintų kalkių. Mesk viską ir išvengsi didelės kančios." Tuos kalės vaikus išspyriau iš savo parduotuvės pavymui surikęs: „Lauk, fariziejai, jūs lošiate iš kitų žmonių gyvenimų. Tas vadinamasis fokus pokus Shitan, kuriuo gąsdinate, man tik į naudą, nes jeigu pačisis yra šėtono pramanas, aš mielai keliuosi pas jį, taigi palikit mane su visais velniais ramybėje".

Panašiai šventvagiškai burnodamas šlubis užbaigdavo kiekvieną pokalbį su Lamaratu.

– Dabar leisk man lošti, o pats eik išsimaudyti po dušu ar ką, atrodai suprakaitavęs. Beje, gerasis garbusis Lamaratai, Prastai Apsirengusiojo Minaro sūnau, ar meldiesi?

– Ne, o ką?

– Ei, nemėgink manęs apmauti, tokius kaip tu kiaurai permatau: tu nesimeldi, niekada nesimeldei, o jei kada ir mėginai, tai taip ir liko tik mėginimas.

– Na, rodos, – išsižiojo iš nuostabos Lamaratas, išgirdęs tokius Amuniro Atsivertėlio žodžius.– Nors niekuomet apie tai nesusimąsčiau, žinoma, mokiausi melstis Korano mokykloje, be to, kartą pamėginau ir praktiškai, bet ilgainiui įgūdžiai užsimiršta, supranti...

– Žinoma, kad suprantu, pačisis man viską pasako, tavo kūnas pasiduoda erozijai, sunkiai erozijai. Nagi, pralinksmėk: žaibo greitumu dumk į mečetę ir pamėgink pasimelsti, išvaryk tuos žalčius iš savo kūno ir dešimt kartų garsiai surik: nėraniekokasbūtųdidingesnisužTave. Na, lėk ir sušuk taip garsiai, kad net aš tave išgirsčiau.

Tik pažiūrėk, koks smarkuolis. Tas vyrukas dar mane mokys, tas pats, kuris save Antikristo sekėju vadina, tas mūsų supermonopolistas.

– Jei gerai suprantu, pats pastaruoju metu ne itin meldiesi.

– Ak! Tavo pastangos apjuodinti mane tokios nevykusios, kad aš net nesivarginsiu į ja atsakinėti. Galiu pasakyti tik viena: niekam nebeprivalau melstis. Tavo siela eroduoja, bet jei tik panorėsi, galima, pakankamai pribarsčius sėklos, išauginti ką nors gražaus. Mano atveju viskas absoliučiai kitaip, mano žemės išplauta, nebeturiu podirvio, liko tik lošimo kauliukai ir retkarčiais pasitaikančios mangų konservų skardinės, jau sakiau, net senos bobos nenori manęs matyti.

Buvo sunku neprarasti kantrybės klausantis šito atskalūno, taigi Lamaratas pasuko namo, atsigulė į lovą ir kiek vėliau tą popietę pamėgino

melstis ar panašiai, melstis gerajam Dievui, kažkam didingesniam už Eifelio bokštą, septynis pasaulio stebuklus ir Pasaulio prekybos centrą kartu sudėjus, didingesniam nei tobulas lošimo kauliukų valdymas ir panašūs dalykai.

A propos: jam nepavyko. Įpusėjus antrą maldą Lamaratui prieš akis stojo tūkstančiai šlubavimo būdų. Lamaratas pradėjo taip kvatotis, kad nutilo tik susigrūdęs į burną maldų kilimėlio kampą ir jį sukandęs.

Kaip jau sakiau, viskas klojasi gerai, kol staiga susiduri su krumpliaračiais ir dantračiais, besisukančiais į priešingą pusę ir demonstruojančiais atsirandančius nebeužtaisomus plyšius, kol saulė pakimba taip aukštai, kad pradeda viską deginti, maisto kainos kyla, o įsibaiminę žmonės dėl kiekvieno mažmožio sumurmena po trumpą maldelę. Įpročiai, kurie prilimpa, ypač kai suklestėjimo laikotarpiu gali sakyti, kad už visą šitą gerovę iš dalies turėtum dėkoti toms trumpoms maldelėms ir todėl į jas reikėtų žiūrėti pagarbiai. Tai vadinama prietarais – kodėl gi ne. Žodžiai ateina automatiškai – tai Lamaratas pastebėjo įsėdęs į taksi ir važiuodamas iš F. į Nadorpą.

Šį kartą kitos automobilio sėdynės neliko tuščios, į taksi suvirto visa šeimyna, kurios galva ties kiekvienu posūkiu dalijosi vis kitu savo beprotiško gyvenimo epizodu, kiekvieną jų palydėdamas trumpu *bismillah*, kad suteiktų daugiau svarumo savo žodžiams, ir buvo gerai girdėti, kaip jo žmona kiekvieną sykį pritariamai sukriuksi, o paskui vėl susigrūda į burną skaros kampą.

– Kai gyvenau Libijoje... O, brolau, reikėjo ir tau tuo metu ten būti, – palaikė pokalbį gerasis žmogus vešlia barzda ir kietai prikimštu pilvu, kuris įpusėjus kelionę pradėjo groti maršus, bent jau taip jis sakė.

– Nagi, pasakok toliau.

– Kai gyvenau Libijoje... Ak, mielas broli, kokie laikai buvo...

– Kalbi apie Libiją, Tripolį, atidėtus skrydžius, smėlio dėžes ir naftą, sidi hajji?

– Apie tą pačią šalį ir kalbu, ten aš dirbau, na, šiurkščiai sakykim, maždaug nuo tada, kai ištiko naftos krizė, daugmaž iki žemės drebėjimo Meksikoje. Gerai buvo ten gyventi, o ką turiu omenyje sakydamas „ten“, broli, gerasis garbingasis žmogau, tuojau tau paaiškinsiu...

– Palauk! Leisk, aš už tave, gerasis sidi hajji, pabaigsiu: tai reiškia daug ir riebaus maisto, keptas ožkas, kariu pagardintus ryžius ir olialia ant kiekvieno kampo?

– Kaip Dievą myliu, kaip Dzeusą, kaip kažin ką, tu gerai informuotas! Kad ir kaip ten būtų, dirbau naftos kompanijoje... Tais laikais, brolau... mus kas rytą iš viešbučio į rafinavimo fabriką veždavo paniuręs, arogantiškas autobuso vairuotojas, liberietis, ir tegul Dievas bus liudytojas...

Jį pertraukė vairuotojas:

– Leisk spėti, kol nepriartėjau prie kito posūkio: tas nutukėlis buvo arogantiškas, toks arogantiškas, kokie gali būti tik tokie nusipenėję pasipūtėliai kaip jis, ar tiesą sakau, sidi hajji?

– Hm, neblogai. Šiaip ar taip, beveik neprašovei... Tačiau ką aš dar norėjau pasakyti: o, koks jis buvo arogantiškas, kai panašūs veidmainiai pučiasi nelyginant povai, atrodo, tarsi jie būtų išradę ugnį, ratą ir valymo priemonių reklamą vienu kartu! Kad ir kaip ten būtų, ką aš norėjau pasakyti, brolau, tai...

– Aš klausau, brangusis sidi hajji, – paskatino vairuotojas ir, sukdamas į Nadorpo pusę, akies krašteliu dirstelėjo į Lamaratą.

– ... ką norėjau pasakyti: visur, kur man teko buvoti – piligriminėje kelionėje, Libijoje, Azhare, Egipte... – jie kur kas anksčiau suprasdavo, iš kur aš, nei aš susigaudydavau, iš kur jie, jie taip pat tiksliai žinojo, kaip priversti mane pasijusti nevisaverčiu – pritari man, brangusis broli, ar ne?

– Žinoma, sidi hajji, kuris esi antra tiek vyresnis kaip aš, tavo žodžiai skamba mano ausyse kaip krištolo skaidrumo išmintis, ir, be to, šiais laikais supratingas žmogus yra aukso vertės.

– Hm hm, tikra tiesa. Bet, kaip žinai, auksas yra *haram*, o beje: juk tu neapsidraudęs, ką? Draudimas irgi neleistinas, tai siaubingas *haram*, fui, fe, fi – būk atsargus, vaikine.

– Nusiramink, sidi hajji, nusiramink, nedarysiu nieko, kas galėtų tave bent akimirką nuliūdinti, tikrai ne! Bet tu kalbėk toliau, sidi hajji, tavo pasakojimas kaip reta jaudinantis.

– Kaip pirštu į akį, na, o toliau noriu pasakyti, kad tu dar negirdėjai blogiausios pasakojimo dalies. Nespėdavai su savo kraštiečiais marokiečiais nė pora žodžių persimesti, kai toks turbanas išdygdavo šalimais ir paklausdavo, kokia čia prasčiokų kalba kalbėjomės, o visiškai blogai būdavo,

jeigu šnekėdavome Ivojenos tarme, ojojoj, tuomet tų valkatų absoliučiai niekas negalėdavo sustabdyti: jausdavomės kaip pakelės žolė, kurią mindo kas netingi, supranti, ką aš, dvigubai-už-tave-vyresnis, noriu pasakyti, ar nesupranti, brangusis broli?

– Tu visiškai teisus.

Vairuotojas vėl pasuko į kairę ir priešais akis atsivėrė Nadorpas – minaretas, plytos, pageltusi žolė, – žemyn besileidžiančio kelio pabaigoje šviečiantis kaip nešvarios vatos gumuliukas.

– Brangusis hajji, ką galiu pasakyti apie anuos laikus, apie šiuos laikus, apskritai apie šitą kraštą... – (jie galėtų nesustodami pliurpti apie Ivojeną ir kupranugariais atjojančias pif paf puf tetules) – ... mažiau nei už poros šimtų kilometrų nuo čia gyvenantys žmonės mus vadina idiotais, taip manančių ten tiek daug, kad aš jau pats pradedu virsti idiotu.

– Smagu girdėti, kad mūsų mintys sutampa. Širdis dainuoja kaskart, kai tenka keliauti su tokiu nuovokiu žmogumi kaip tu, beje, tarp mūsų šnekant, panašu, kad aplinkui pratrūko tradicijų neigimo epidemija; kad ir kur eitum, matai, kaip iškerojęs pavydas tarp mūsų krašto žmonių, tiesiog neįtikėtina, retkarčiais pats susimąstau, kodėl, vardan Dievo, dėviu dželabą, o mano rankos laiko rožinį? Taip, panašūs klausimai kankina daugiau tokių žmonių kaip aš, ir dabar, kai mūsų kelionė jau į pabaigą, klausiu tavęs: kodėl kaip tik mes turėjome tiek daug pranašų? Nagi, atsakyk, jei žinai, mano brangusis gerasis broli. Atleisk man, jeigu mintis reiškiu kiek įžūlokai, turiu galvoje Mozę, Jėzų, visą pulką kitų, virš kurių lyg gražiausias karūnos deimantas spindi mūsų vienintelis, tikrasis Mahometas, tegul bus pagarbintas Jo vardas, jeigu galiu taip nekukliai paklausti, te Dievas man atleidžia, taigi ar žinai, kodėl jų tiek daug?

– Puiku, kad esi nuoširdus, sidi hajji, bet aš, paprastas taksistas, nežinau atsakymo į tokį sudėtingą teologinį klausimą, atleisk man, bet gal reikalus pataisytų pritaikyta nuolaida už kelionę.

– Nuolaidos neatsisakysiu, – nušvito hajji veidas, bet tuojau pat vėl apniuko. – Ir pridursiu, kad visa, ko mums, žmonėms reikia, tai gero botago ir pagalio, kad galėtum tuo pačiu metu abiem pliekti.

Po šių žodžių trumpam įsivyravo tyla, o Lamaratui šovė į galvą mintis, kad jis atsidūrė juodojo humoro komedijoje.

Netikėtai hajji savaime ir niekieno neraginamas išsitiesė sėdynėje ir leidosi kaip pamišęs malti liežuviu:

– Aš jums kai ką prisipažinsiu, iš tikrųjų prisipažinsiu, – ne, ne tai, kad banke turėčiau pasidėjęs milijoninį kapitalą, tai visi ir taip žino, net ir jūs, taksistai, labai sumaniai leidau šiai paslapčiai prasiskverbti pro savo namų sienas, ne, noriu jums prisipažinti štai ką: kartais pats sau susimąstau, kad būtų buvę geriausia, visų geriausia, jeigu būčiau gimęs žydu, ir pageidautina, kad... kaip vadinasi tas miestas... Niujorke, tik pagalvokite, kokią galią jie ten turi, gerai, Amerika, tegul ji kur skradžiai, remia žydus ir jie, tas gyvačių lizdas, toliau laimingai veisiasi, jų kibucų visur pilna, medžiai lūžta nuo apelsinų ir vynuogių, ir „Pepsi Colos", ar kaip jie tą velnio gėrimą vadina.

Taksistas išsprogino akis ir tylutėliai suvapėjo:

– Kad tave kur plynios, mano automobilyje sėdi *korayshely*, stabmeldys.

Tačiau hajji jautėsi dar nepakankamai pasakęs:

– Norite daugiau įrodymų? Paimkite bet kurį žemėlapį, dauguma jų pagaminti Vokietijoje, bet sako tiesą, be to, patys žinote, ko tie vokiečiai žydams prikrėtė, o patys laiko mus žemesniais už juos, bet kuo aš baigiau – paimkite žemėlapį ir atidžiai patyrinėkite Vidurio Rytus: žemė sausa kaip parakas, net kaktusai ten neauga... išskyrus mažą suknistos žemės lopinėlį – mūsų Palestiną, ją žydai pavertė superžeme! Ar supranti mane, broli, žinoma, kad supranti, aš neinu už žydus, Hitleris padarė gerą darbą, dabar telieka laukti kito, panašaus į jį, bet kartais beprotybės akimirką aš susimąstau, kad būtų buvę geriau, jei mes būtume pasiųsti į dujų kameras: dabar tvirtai stovėtume ant kojų, gautume iš Amerikos kapšus pinigų, kurių nebereikėtų keisti į naikintuvus ir „Pepsi" ar „Coca Colą", ir gal kiek mažiau riestume nosis, jeigu supranti, ką turiu galvoje, bet žinoma, tu juk supranti...

Tikras stebuklas, taksistas, nežiūrėdamas į galinio vaizdo veidrodėlį, kurį pagal madą laikė apsuktą, gebėjo matyti, kas dedasi jam už nugaros, ir klausytis šnekančio vyriškio monologo nežiūrėdamas jam į veidą. Tą penktadienio popietę, nuo tos akimirkos iki pat Lamaratui išlipant stovėjimo aikštelėje Nadorpe, automobilyje stojo tyla. „Šitie žmonės – išsiritęs iš taksi ir sumokėjęs už kelionę, pagalvojo Lamaratas, – yra šventieji, savo namų grindis jie plauna su „OMO" milteliais, geba vienu kartu suryti dešimtis kaktusų vaisių ir jiems neprireikia vidurius laisvinančiųjų, o iš vestuvių puotos jie išeina net neatsisveikinę.

Ir dabar aš priklausau šitam klubui: „Holokausto pagal vietos kurpalį besiilginčiųjų asociacijai“.

„Saulė vis dar nenori leistis“, – atkreipė dėmesį Pastabusis, išlipęs Nadorpo mieste iš automobilio, tolyn nuvežusio užgaidų keleivį. Lamaratas klaidžiojo gatvėmis, ieškodamas kelio, vedančio pas jo pusbrolį, galbūt žinosiantį, kur ieškoti dėdės.

Tiesiog neįtikėtina, kiek galima mieste pamatyti šliaužiojančių gyvių: tarakonų, asilų, arklių, prie viso to prisidėjo dar vapsva, kuri, zvimbdama aplink galvą, lydėjo Lamaratą kiekviename žingsnyje. Jeigu Lamaratui būtų po ranka pasitaikęs akmuo, jis neabejotinai būtų jį sviedęs į vapsvą. Vaikinui kažkodėl atrodė, kad užmušti vapsvą turėtų būti lygiai taip pat sunku kaip ir katę. Katės stambesnės, bet šventesnės, vapsvos mažesnės, užtai pavojingesnės – balansas lygus nuliui.

Žmogus, Lamaratui miesto viduryje parodęs kelią pas pusbrolį, buvo vardu Amuniras: bebaigiąs trečią dešimtį, žydrų akių, raudonų, šiurkščių kaip šiaudai plaukų ir su didžiuliu apgamu ant nosies galiuko, kitapus jų naujojo namo Nadorpe laikęs krautuvėlę. Tą akimirką, kai Lamaratas įžengė į vidų, Amuniras kaip tik išlošinėjo prieš save patį:

– Ar nematai, kad žaidžiu? Palik mane ramybėje.

Jis risdavo iš aukštai, risdavo iš žemai, bet visų pirma jis ritinėdavo labai dažnai, taip dažnai, kad jie – trys broliukai ir trys sesutės, kurių viena jau buvo santuokinio amžiaus – jį praminė Pamišusiu Lošiku. Amuniras Švaistūnas, Pakvaišėlis, Sukutis.

– Su tais savo žaidimais, jaunikaiti, tik laiką iššvaistysi, jie neatneš nei pinigų, nei žmonos, nei pagarbos, – kartą susigraudinusi pasakė jo motina. – Ko tu nori pasiekti? Tie žaidimai niekam tikę, mesk juos ir geriau pamėgink iškišti ana tuos skalbimo miltelius.

Tačiau Amuniras nemetė lošti ir nepardavė nė vienu pakeliu miltelių daugiau, tačiau jo verslas, kaip ir anksčiau, ėjo nelyginant iš pypkės:

– Kiek aš parduodu? Ak, iš ryto daugiausia, apie pietus kiek mažiau, vakarėjant užsuka dar pora pirkėjų.

Ir patarė motinai:

– Paklausyk manęs atidžiai: mažiau aušink burną, mieliausioji motule, lošimas – tai vienintelis dalykas, kuris man sekasi, ir, beje, gerai!

Ir vėl jam iškrito šešiakė – oplia, dar vienas „raudonas namas“! Į žaidimą prieš save patį Amuniras kibdavo kasdien, vos tik atidaręs parduotuvę, – o dirbo jis septynias dienas per savaitę, – nuo aštuntos valandos ryto iki dešimtos vakaro jis žaisdavo „Laiptelius“ neįtikėtinu greičiu: lenta gulėdavo ant prekystalio, o ranka taip lakstydavo nuo spalvingų figūrėlių prie kauliukų, lyg ją būtų vaikiusis širšė. Sustatomos aštuonios figūrėlės – ketvertas raudonų ir ketvertas geltonų – ir prie žaidimo. Nepaisydamas savo broliukų bei sesučių maldavimų („Ak, prašau, tik vieną partiją, ir aš nupirksiu dar vieną maišą „OMO“. Nagi, žmogau, nebūk pašlemėkas!“), jis atsisakydavo žaisti su kitais.

– Paaiškinti labai paprasta: bet kuriam iš jūsų aš esu tiesiog per geras, per stiprus priešininkas.

Jis jautėsi diplomuotu „Laiptelių“ žinovu ir nenorėjo nusileisti iki tokio lygio, kad loštų su kitais. Beje, reikėjo pripažinti, – tai jo broliukai bei sesutės ir darė, – kad Amuniras buvo teisus.

– Žaisti „Laiptelių“ neišmoksi: arba turi tokią Dievo dovaną, arba ne, – atrėždavo Amuniras, kai skalbimo priemonių pirkėjai bei kiti krautuvėlės lankytojai, tarp jų ir Lamaratas, domėdavosi, kaip jam pavyksta lošti taip siaubingai gerai, kad iš tikrųjų sau į partnerius tinka tik jis pats, ir ką reikia daryti, kad taptum „Laiptelių“ virtuozu. (Buvo kalbama, kad Amuniras lošia net miegodamas, sapnuose.)

– Kad ir iki pamėlynavimo mokytumėtės, jums tai nepadės. Pažiūrėkite į mane: kur aš gimiau, kažkokioje skylėje, apsuptas kaktusų ir penkiskart per dieną aidėjusių kvietimų maldai, esu lygiai toks pat kaip ir jūs; blogiau, aš prastesnis už jus – vaikštau raišuodamas.

– Tačiau, – per neapdairumą dar daugiau alyvos į ugnį šliūkštelėdavo broliukai ir sesutės, – tai tik fizinė negalia! Tai tik blefavimas akmeniniu veidu, štai kas, kaip tau gali raišumas trukdyti puikiai žaisti; be to, būtent dėl negalios ištobulinai savo žaidimą: tau nereikėjo dirbti laukuose, nereikėjo, kaip tavo bendraamžiams, klumpinti prie šaltinio vandens, tėvas visada tau gailėjo pagalio, diržo, savo surembėjusių kumščių, ir vien tik todėl, kad tu – luošys...

Bet vos tik kas pradėdavo leistis į asmeniškumus, Amuniras pratrūkdavo:

– Nesąmonės, kvailystės, tauškalai! Būtent aš žaidimo metu sėdžiu žemiau už kitus, negaliu gerai matyti visos lentos, ir viskas tik dėl tos

per trumpos kojos. Žiūrėk, dabar mes žaidžiame abu, – ir jis stumtelėjo Lamaratui lentą. – Tu gali slankiotis pirmyn ir atgal, išsitiesti, žvalgytis, įvertinti, kur kokia figūrėlė stovi, tokiems kaip tu visas žaidimas tarsi ant delno. O aš? Mano kairioji koja prilipusi prie manęs nelyginant lentgalys; aš beveik nieko nematau, bet tai nesvarbu čia, kai žaidžiu pats prieš save namų turnyruose, nes tada galiu pasirinkti tam tikrą padėtį, kuri man yra patogi, jeigu supranti, ką turiu galvoje, o dabar įdėmiai paklausyk, nes gimdamas pražiopsojai savo gyvenimo šansą...

Lamaratas suprato ne viską, ką šnekėjo Amuniras, todėl ritmiškai kinksėjo galva kaip didžiausiu tempu nustatytas metronomas: „Taip – ne – taip – ne“.

– ... klausyk, kai dar apsiżiojęs šliurpei motinos papą, aš jau lošiau greitkelio pakelės užeigose, pažįstu jas kaip savo penkis pirštus, tiksliai žinau, kaip ruošiamas kiekvienas mėtų arbatos puodelis, kokios rūšies hašišas ten rūkomas, kiek maišelių saulėgrąžų ten parduodama per dieną ir už kurį futbolo klubą serga kiekviena kavinė. Aš pats nieko nenoriu girdėti apie „Madrido Realą“: tie jų prakeikti balti marškinėliai niekuomet nebūna švarūs. Aš lošdavau kasdien, su bet kuo – laimėdavau prieš luošius, laimėdavau prieš neregius, laimėdavau prieš tuos, kurie nematydavo, bet turi suprasti, kad jie pradėjo manęs nemėgti, ir labai greitai, jie bodėjosi pasisekimu, nekentė manęs, tie žmonės, ta jaunuomenė, tie darželinukai, kadangi aš ne šiaip sau nugalėdavau, aš juos sutriuškindavau savo žaidimo stiliumi, kauliukų metimo maniera, figūrėlių stumdymo būdu, tuo, kaip gebėdavau priimti sėkmę, dėl viso to manęs bijojo ir nekentė; todėl dabar esu čia. Aš buvau tiesiog per kietas riešutas tai saujelei išgamų ir arbatomanų. Vieną dieną jie man pasakė – puikiai prisimenu tą sekmadienio popietę po „Barselonos“ ir „Madrido Realo“ rungtynių, kai katalonai laimėjo savo garsiąją pergalę – prie jų prisijungė net kavinių savininkai, neabejotinai dėl to, kad aš niekuomet neatsisakydavau arbatos, užtai pats gyvenime nieko nesu pavaišinęs: „Paklausyk įdėmiai, Amunirai: mums jau gana tavo pergalingo mąstymo būdo. Nešdinkis po velnių!“ O dabar aš čia, per plauką išsigelbėjęs nuo jų spyrių bei spjūvių. Sukalbėk už mane padėkos maldą. Bet žaidimui aš aptinku, jis atnešė man gerovę: „OMO“ milteliai tirpsta iš lentynų nelyginant šiltos bandelės su uogiene, o man lieka pakankamai laiko žaisti pačiam su savimi. (Per metus ar dvejus jis pardavė labai

daug skalbimo miltelių daugybei moteriškių, kurios neturėjo jokio supratimo, ką jis ten veikia su ta kvaila spalvota lenta ir kam ritinėja tuos prakeiktus kauliukus.)... O kartais užsuka žmonės, kurie yra apie mane girdėję, žinai, aš žaisdavau tikrai puikiai, buvau žaidimo karalius, tikrai, turėjau auksinę ranką, – Amuniras pamosikavo suspaustu kumščiu Lamaratui prieš akis, lyg ketindamas plaktuku trinktelėti per cukraus galvą, susuktą į drėgną rankšluostį, – o tada paprašo sužaisti partiją su jais. Bet aš atsisakau; pagieža, pagieža yra užvaldžiusi mano žaidimą... (Apmaudas, apmaudas, tolydžio augantis, kylantis aukštyn kaip danguje pradingstantys laipteliai. Tačiau tame krašte šitą žaidimą vadina kitaip – pačisiu ar panašiai.)

Lamaratas šiurpo nuo Amuniro priekaištų savo kraštiečiams: na, kam taip stipriai...

– Išspyrė mane iš kavinės ir vienas jų pasakė: „Paklausyk atidžiai, jaunikaiti, bus tau pamokėlė ateičiai: niekas tavęs Ivojenoje nemėgsta, jei tik galėtų, iščiulptų tau kraują“. Ar pažįsti tą vaikiną, tą nuparkėlį? – sulig tais žodžiais Amuniras prapliupo juokais. – Jis prekiauja miesto turguje, tupi ten apsivertęs niekieno neperkamomis dželabomis bei juostelėmis ir kiaurą dieną siurbčioja arbatą bei birbina dūdelę; jis irgi priklauso prie tų, kurie mane išvarė lauk; jeigu kada pamatysi tą nuparkėlį, prisimink, ką jis man tąsyk Ivojenoje pasakė: „Kad daugiau nematyčiau tavęs šitoje kavinėje!.. Nešdinkis iš čia, tu smirdi kiaulių myžalais!“ Gryna teisybė, taip jis ir pasakė, nors dabar paklaustas šitai neigtų, pats gerai pažįsti tą vaikiną, ko į mane taip keistai spoksai... („Vardan Dievo, ką jis paisto,“ – pamanė Lamaratas ir papurtė galvą) ... nedrebink čia makaulės, įsidėmėk, jis tavo giminaitis – pusbrolis. Tavo dėdė su juo sueidavo, kiekvieną dieną jis smaksodavo tavo pusbrolio turgely, jeigu nebūdavo ką daugiau veikti, jeigu statybininkams neprireikdavo cemento, plytų, metalo, tai yra – jeigu neprireikdavo jo pinigų statybinėms medžiagoms; tavo dėdė buvo malonus man, jam nerūpėdavo prieš mane laimėti, jis buvo kitoks, tačiau tas pusbrolis!... Jis mėgino mane apmauti, bet jam nieko iš to neišėjo, užtat aš dabar uždirbu per savaitę daugiau – ypač nuo tada, kai iš šiaurės atvažiavote jūs, – nei kad jis tame sumautame turgelyje per metus...

Amuniras bambėjo toliau: „Negaliu jo pakęsti, negaliu jo pakęsti, negaliu jo pakęsti“... ir trumpam nustojo žaisti. O Lamaratui pasidingojo,

kad susirasti pusbrolį būtų nebloga mintis. Dienos tuose namuose prailgdavo ir reikėjo ko nors griebtis (ypač kai tėvas su savo tėvu be perstojo davėsi pirmyn atgal su puodais bei keptuvėmis, o moterys vieną po kito sveikino išbadėjusius giminaičius ir kimšo juos migdolais bei pistacijų riešutais). Kauliukus ritinėjantis ir figūrėlės stumdantis Amuniras rėžė:

– Netrukdyk, kai aš žaidžiu, ypač kai jau baigiu išlošti prieš save patį.

Bet jis pakilo, nenoromis mostelėjo pirštu į šiaurinę miesto pusę ir iškošė:

– Eik visą laiką tiesiai ir prieisi.

Ir vėl pasinėrė į žaidimą – du kauliukai vienoje rankoje, kita sugniaužta į kumštį, – pats sau murmėdamas: „Negaliu jo pakęsti, negaliu jo pakęsti..."

Mintydamas, kokia vis dėlto didelė likimo dovana teko Amunirui, Lamaratas praėjo pro stalių dirbtuves (personalinę įmonėlę, kurioje penketas jaunesnių nei penkiolikos metų berniukų kažką šveitė, lakavo ir kitaip dailidžiavo), pražingsniavo pro vištų skerdyklą. Turbūt pastaroji įstaigėlė nusipelno platesnio aprašymo: išskyrus vištų skerdyklą, Nadorpe daugiau nėra jokių lankytinų vietų: penkių metrų ilgio ir penkių pločio aptvare tupinėja pulkas vištų – pardavimui. Netoli vištyno stovi savotiškas aparatas, o greta jo – du vaikinai, savo dešinėse kelnių kišenėse saugantys įmonės kasą. Įsivaizduok, kad esi pirkėjas. Prieini prie minėtųjų vaikinų ir paprašai „tos vištos", pirštu besdamas į bet kurį lakstantį naminių paukščių šeimos atstovą. Kartais vaikinas sučiumpa ne tą vištą, kurios pageidavai, bet ką darysi, juk neįmanoma gauti visko, ko įsigeidi. Prikandi liežuvį ir paprašai vištą papjauti. Tą jie ir padaro – tai irgi įeina į pardavėjų pareigas. Šitą darbą palydi malda ir pora brūkštelėjimų bulvėms skusti skirtu peiliu oranžinėmis kriaunomis (pagaminta Vokietijoje). Tuomet ateina eilė gražiausiai tavo užsakymo daliai: vis dar kaip kiaulė kraujais plūstančią vištą vienas jaunikaičių iškelia virš mašinos, sumontuotos greta naminių paukščių parodų salės. Šis technikos stebuklas – tai paprasčiausias būgnas su pritvirtintomis prie jo guminėmis mentelėmis. Būgnas įjungiamas, guminės mentelės pradeda sukdamosi plakti, o višta prikišama prie jų. Akimirka, ir plunksnos jau skrenda į praustuvę. Iš pradžių mentelės nupeša galvą, paskui višta atsukama užpakaliu ir taip toliau, kol galiausiai ant jos nelieka nė vienos

plunksnos. Kitas vaikinas vištą sugrūda į baltą maišelį, o tu atsiskaitai už prekę. Tada keliauji namo ir, nepraėjus nė valandai, skanutėlė višta jau garuoja keptuvėje ant stalo. Savaime suprantama, kartu su bulvėmis, morkomis bei padažu (tik nepamirškite užberti kelių kruopelyčių šafrano).

Lamaratas praėjo pro šią miesto įžymybę ir neilgai trukus išnėrė į pagrindinę Nadorpo gatvę – Šiaurės Afrikos Singapūrą, kaip ją vadino Amuniras, – plačią gatvę, besitęsiančią iki pat pajūrio paviljono, iš abiejų pusių prikimštą krautuvėlių, prekiaujančių plastikiniais krepšiais, odinėmis striukėmis, lenktiniais peiliais ir kitu geru. Toje gatvėje pusbrolis buvo įsirengęs ir savo krautuvėlę, kurią surasti buvo labai paprasta. Parduotuvė stovėjo ant kampo, todėl lauke stypsantis pusbrolis iš toli pamatė atžingsniuojantį Lamaratą. Jo veidas veikiau priminė minkštai virtą kiaušinį ir veikiausiai šešiasdešimt procentų jo buvo padengta spuogais.

– Ei, vaikine, brangusis Lamaratai, Minaro sūnau, eikš čia, tik nesakyk, kad manęs nepažįsti, – sušuko jam jaunuolis. – Tu mano pusbrolis, mes esame antros eilės pusbroliai, mano motina yra tavo motinos teta...

Ir, dar nespėjęs nieko atsakyti, Lamaratas buvo įtemptas į turgelį.

– Kaip šaunu, kad tu čia, niekada anksčiau nebuvome supažindinti... – jis dar kartą įdėmiai pažvelgė į Lamaratą. – ... Tu ne šiaip sau čia atėjai, tave atsiuntė, ir ne kas kitas kaip tas šlubis, tas lošėjas; ar gerai supratau?

Jis sukikeno ir stumtelėjo į priekį pufą.

– Ar jis dar begyvas? Ar jau galutinai pats sau prasilošė?

Ant Lamaratui pasiūlyto pufo stovėjo kupranugaris. Nedidukas, iš rudos odos pasiūtas vienkupris. Į kupranugario kuprą buvo įsukta lemputė. Ispanų turistai tokius suvenyrus graibstyte graibstė.

– Sėskis, – paragino naujai atrastas giminaitis, bent jau toks jis atrodė Lamaratui, o pats pusbrolis elgėsi taip, lyg vaikinas metų metus būtų užsukdavęs į krautuvėlę.

Lamaratas nukėlė nuo pufo kupranugarį, apžergė jį ir atsisėdo. Pusbrolis išėjo į lauką atnešti „arbatos savo naujajam pusbroliui", ir Lamaratas liko sėdėti su lempa, įsispraudusia į tarpukojį.

Nepraėjo nė kelios minutės, kai pusbrolis grįžo, nešinas padėklu su dideliu arbatiniu ir trimis stiklinėmis (dėl visa ko).

– Prašau, – tarė jis ir pripildė pilną stiklinaitę.

Tiesiog gražu žiūrėti, kaip kažkas geba iki kraštų pripilti stiklinę. Jis paėmė arbatinį dešine ranka ir iškėlė aukštai į orą. Tada nutvėrė didelę (pabrėžiu – didelę) stiklinę kairiąja ir pakėlė virš emaliuoto padėklo. Arbatinį atsargiai pavertė į priekį. Ir *voilà* – privarė stiklinę pilnutėlę iki kraštų – tiek, kad storas putų sluoksnis rodė, jog jau gana.

– Na, brangus naujasis pusbroli, prašau: stiklinaitė naminio alučio.

Ką jis turėjo galvoje sakydamas „naminio", ar mėtų lapuose buvo kokių nors tonizuojančių medžiagų? Nejau pusbrolio atneštasis gėralas duoda į galvą? Vaikinas dvejojo, bet stiklinę vis dėlto paėmė ir vėl nugrimzdo į pufą. Kol pusbrolis buvo išdūmęs į greta įsikūrusią arbatinę, jis truputėlį apsižvalgė. Parduotuvėlė, vos didesnė už prisimatavimo kambarį, buvo sausakimša turistams skirtų marokiečių liaudies kūrybos niekučių. Iki pat lubų buvo prikabinėta kaftanų ir dželabų. Dželaba – tai paprastos marokietės kasdieninis ir išeiginis drabužis, nors šiais laikais yra pakankamai daug vyrų, taip pat noriai dėvinčių tokią plevėsuojančią palapinę. Be viso to, kabėjo ir maldų drabužis. Jis buvo juodas, o išilgai jo ėjo centimetro pločio dryžiai – lygiai tokie, kokių reikalauja tradicijos.

– Tavo dėdės sužadėtinė ne mergina, o tikras perlas! Ak, ką aš čia tau pasakoju, juk tu ir taip ją metų metus pažįsti.

Taigi pusbroliui jau teko matyti jo sesutę. Nejaugi nebeliko nieko švento?

– Jie abu buvo nuvažiavę į Meliliarą, – pridūrė pusbrolis.

– Ką ten veikė? – paklausė Lamaratas.

– Tavo tėvą su motina jis išsiuntė į turgų, o ją nusivedė į parką valgyti ispaniškų vanilinių ledų.

Pusbrolis nusikvatojo. Lūpos atidengė arbata apiputojusius dantis. Ant priekinio danties matyti prilipusi mėtos lapelio skiautelė.

– Parke, netoli rotondos Place de España, ji įsikibo tavo dėdulei į parankę. Iki tos akimirkos jis rankas laikė tvirtai prispaudęs prie šonų. Jis pažvelgė nustebęs. O ji atsakė: „Europoje mes vaikštome susikibę rankomis". – Šįsyk pusbrolis nusikvatojo dar garsiau. – Dėl tokio sužadėtinės gesto dėdulė tris naktis bluosto nesudėjo. Dar nė viena moteris nebuvo jo taip smarkiai išmušusi iš vėžių...

– Tad jis turėjo ir daugiau moterų?

Sulig tais žodžiais pusbrolis išlėkė į gatvę visa gerkle rėkdamas: „Katiša, Katiša!" Prie jo prisiartino nedidukė poniutė. Ji buvo su aki-

niais nuo saulės, o plaukus sukėlusi į kuodelį, iš kurio viliojamai sviro keletas sruogų. Pusbrolis skeryčiojosi, akivaizdžiai perlenkdamas lazdą, į visas puses sukinėjo galvą ir kikeno iš kiekvieno poniutės žodžio. Kas porą sekundžių jis prie jos prisiliesdavo, tarsi norėdamas parodyti, kad jo susidomėjimas iš tiesų nuoširdus. Ponia dėvėjo siaurą suknelę, siekiančią vos aukščiau kelių, o kojytes puošė odiniai sandalai. Po pažastim ji laikė prispaudusi odinę rankinę, prie kurios buvo prikabintos kelios aukso spalvos raidės. Gal kokia draugė ar giminaitė? Bet vargu, nes Lamaratui ji atrodė pernelyg gašliai apsirengusi. O gal pažįstama, buvusi bendraklasė ar klientė? Poniutė porą sykių linktelėjo, pusbrolis dar kartą palietė jos skruostą, ji kantriai iškentė visus intymumus ir jiedu išsiskyrė. Visiškai naujas pusbrolis sugrįžo į parduotuvėlę ir atsisėdo ant pufo priešais Lamaratą. Jo spuogai buvo raudoni kaip žarijos, atrodė, kad tuoj tuoj užsidegs.

– Čia tai saldi pupytė.

Lamaratas nieko neatsakė, tuoj ateis eilė jo seseriai.

– Rytoj su ja važiuoju į Meliliarą, žiūrėsim, kas iš to išeis.

Lamaratas nesuprato ir spoksojo į pusbrolį tol, kol šis pratrūko juoktis. Šis pakilo, paėmė nuo prekystalio tušinuką ir pradėjo su juo žaisti, tyliai šnabždėdamas:

– Toji tavo dėdės mergina, ji buvo ir, tikiuosi, vis dar yra perlas...

(Perlas, jau greitai turėsiantis savo vertę įrodyti lovoje. Nuotakos tėvų nuomonė sutapo: jų duktė tyra kaip krištolas – tiek savo vidumi, tiek išore. Ji tikrai įrodys, kad skaistybę saugojo visą gyvenimą.)

Vienas iš Lamaratą kankinusių klausimų, visąlaik kybojusių ant liežuvio galo, buvo pirmoji naktis. Kažin, kaip viskas vyksta?

– Klausyk, pusbroli, kai mano dėdė pirmą kartą suguls su savo žmona į lovą, kaip viskas atrodys?

Pusbrolis klestelėjo ant pufo (tokius juodus pufus jis pardavinėjo ispanams už dvigubai didesnę kainą nei jų tikroji vertė). Vaikinas visada taip ir įsivaizdavo vestuves, kaip jas nupasakojo pusbrolis: daug kalbų ir dainų, kurių jis nemokės, dėl to negalės ir pritarti.

– Jie švęs iki vakaro; jauniesiems parengiamas kambarys, to šį kartą nebus, nes jis vis tiek išvyks, o tada dauguma svečių išsiskirstys po namus.

– Žinoma, tik po to, kai pilvai bus iki soties prikimšti.

– Savaime suprantama, tie kaimiečiai nieko kito ir nemoka – tik ėsti ir arti.

– O tada iš jaunikio tikimasi, kad jis įvykdys savo pareigą – atims nekaltybę.

– Kaip tik taip.

– O tada?

– O tada, kai jau viskas bus baigta, jis išeis į lauką ir paleis raketą – žinoma, jei viskas bus gerai.

– Žinoma, jeigu bus gerai... O kas, jeigu bus blogai?

– Nori pasakyti, kas, jeigu nebus kraujo? Na, tuomet apgailestaujame, gal kita mergina bus geresnė, keliauk sveika namo. Viso gero ir sėkmės gyvenime.

– Argi jis taip padarytų? Jeigu... na, supranti...

– Ką suprantu? Ar dėdulė taip pasielgtų su tavo seserimi? Negali būti nė kalbos. Ne, žmogau, tas vyrukas taip beprotiškai nori iš čia ištrūkti, kad vestų net ir vėžlį, jeigu tik galėtų išvažiuoti gyventi į Vokietiją ar kur tu ten gyveni. O be to, jeigu nebūtų kraujo, jis paimtų smeigtuką ir įsidūręs pirštą užvarvintų kelis lašus ant paklodžių, nes, kaip žinia, nereikia šito reikalo pernelyg išpūsti...

Visa tai buvo įvykę likus porai dienų iki Lamarato sugrįžimo į Nadorpą. Šįkart jis įslinko į krautuvėlę ir kaktomuša susidūrė su pusbroliu, laikančiu rankose dvi stiklines arbatos.

– O, pusbroli, tu ir vėl čia? Kas? Ak, ieškai savo dėdės. Ne, nežinau tiksliai, kur jis, bet man nuojauta šnibžda, kad jis... kad jis... kad jis nušliaužė į Meliliarą, į barą... Reikia adreso? Kai išlipsi Meliliare, eik taip ir taip, ir, tiesa, perduok linkėjimų, kai jį pamatysi...

Dievo ola

Tada ateina laikas (dabar, kai dėdė pagaliau surastas ir knarkia automobilio galinėje sėdynėje, Lamaratas klausia savęs, kada jis pabus, ar išvis pabus, o per kalvas lekiantis taksi šokinėja aukštyn ir žemyn) mesti iššūkį realybei, tikrovei, kuri pati dėl manęs daug prisikentėjo, nes kas dabar galėtų patikėti, kad kažkokia kvaila vinutė gali atimti žmogui gyvybę, kad valstiečio sūnus iš tiesų turėjo tapti „Laiptelių" virtuozu ir (tai netgi man atrodo neįtikinamiausias dalykas iš visų) kad namas be gamtos ar žmonių įsikišimo gali pavirsti dulkėmis ir vėju.

Dar neįtikinamiau skamba istorija, kurios pagrindinis veikėjas niekada nebūtų sau leidęs papasakoti (niekada niekas jam apie tai neužsiminė ir kažin, ar kada išdrįstų, bet visą laiką žmonėms, pažinojusiems Lamaratą nuo pat jo gimimo (jų buvo tikrai daug, išsiblaškiusių po visą pasaulį iki pat Patagonijos), – jį susitikus nušvisdavo galva ir jie prisimindavo Lamarato gimimą; per vieną gigasekundę jie prasukdavo mintyse filmuką, tačiau neišsiduodavo. Juk negražu apie kitus liežuvauti).

Lamaratas gimė pasakojime, kurio didumą užima magiški triukai, pasakojime (tuoj jis bus apsakytas) apie senelės ir Sidi Rabio sąjungą.

Galbūt taip, galbūt ir kitaip, vienu žodžiu, šiaip sau, bet šio krašto žmonės nemėgsta pamiršti, taigi šitame tikroviškame mele, šitame nereikalaujančiame paaiškinimų prasimanyme privalo vienaip ar kitaip slypėti mažulytis, smulkutis tiesos grūdelis. Galų gale, bene man svarbu! Aš tiesiog papasakosiu ir pažiūrėsiu, kas iš to išeis.

Pasakojimas apie senelę ir Dievą, apie blynų bobą ir Visagalį Judintoją (kaip kad Mozė Geraširdiškasis tam tikromis aplinkybėmis vadindavo savo pasididžiavimą) buvo pasklidęs po visas Ivojenos kalvas ir klonius. Lamaratui gimus visi apie tai tik ir tauškė. Tačiau ilgainiui viskas eroduoja, yra nupučiama vėjo, nuskrenda tolyn ir telieka tik: „O, taip, tada tai bent buvo laikai". Kadaise šis įvykis buvo tapęs rimtų svarstymų tema

merginoms prie šaltinio, vaikinams, traukiantiems šaltinio link ir vyrams bei moterims, plušantiems aplink šaltinį besidriekiančiuose laukuose:

– Ar jai iš tikrųjų Dievas davė ženklą, o jeigu taip, tai kodėl, vardan Dievo, jai, kodėl tai blynų bobai?

Labai greitai ši istorija tapo nuostabos ir pajuokų objektu. Nors Ivojenos gyventojai niekada įvykių nepamiršdavo, jų požiūris į juos pasikeisdavo. Ir tuo metu, kai Nadorpe imta statyti namus su vandentiekiu ir įvesta elektra, kiekvienam, jautusiam ryšį su savo kraštu, ta istorija tapo stebuklu, apie kurį daugiau nediskutuojama; mažu stebukliuku, kurį užgožė nauji, didesni stebuklai, tokie kaip Amstelio alus, sportiniai batai ir palydovinės antenos, didingai, stambiu planu į namus atskraidinančios papus bei putytes.

Tačiau jei yra kas nuostabiau už stebuklus – tai paskalos, o visų nuostabiausias dalykas, Kalido Pakelės Skardinės manymu, yra gandų gaubiama paslaptis. Apie dialogą, užsimezgusį tarp senelės ir Dievo, jis sužinojo dar bastydamasis Ivojenos uolomis ir takeliais, kai vieną kartą išgirdo kažko kvatojantis vyrus, netoli šaltinio lūkuriuojančius merginų, žavingai klaksinčių liežuviais.

– Iš ko jūs juokiatės? – pasidomėjo Kalidas.

– Mes juokiamės iš seno nutikimo, įvykusio prieš kelerius metus, galbūt jį žinai, apie senę ir jos marčią, – atsakė jie tąsyk.

– Nagi, klokit viską, – Kalidas.

Taip taksistas išgirdo istoriją, dėl jo pakartotą iš naujo, nes merginos dar nebuvo atėjusios, o istorija buvo įdomi ir kartu... keista.

Tą dieną, kai pasaulį išvydo Lamaratas Laimingasis, vyrai arė laukus, o Ivojenos vaikai prie varlynių buvo įnikę lipdyti lėlytes iš molio. Taigi tai buvo diena, kai mažiausiomis priemonėmis reikia pasiekti geriausią rezultatą. Būsimoji Lamarato motina maždaug aštuntą valandą ryto pajuto pirmuosius sąrėmius. Tą rytą lovoje ji gulėjo viena, nes būsimajam tėvui jau buvo prasidėjęs kasdienis darbas laivų statykloje, tuo metu jau skaičiuojančioje paskutines dienas, ir ji netikėtai suprato, kad dar niekada jai neteko taip sunkiai darbuotis. Motina tuoj pat pasigailėjo aną šėtonišką naktį suregzto plano. Tačiau šaukštai buvo po pietų: reikės stangintis. Ankstyvą rytą žliumbimo iš lauko atginta būsimoji senelė užsirišo specialią skarelę – drobulę, į kurią pati gimusi buvo suvystyta

– ir nuskubėjo į pagalbą. Ji laikė nėščiosios ranką ir negalėjo daugiau nieko padaryti, tik melstis. Gydytojo, galinčio kūdikio atėjimą į šį pasaulį pasukti moksliška kryptimi, nebuvo taip paprasta prisišaukti, nes tais laikais žmonės dar neturėjo namie telefonų, be to, egzistavo tradicija, kad gimdymo metu labiausiai patyrusios moterys būna pribuvėjos. Šiuo atveju, kadangi nebuvo iš ko rinktis, pribuvėja tapo senelė.

O kokį triukšmą pakėlė būsimoji motina! Jau buvo gerokai po pietų, kai iš Dievo olos pasirodė kūdikis. Dievas nemėgsta taip lyg niekur nieko atiduoti savo vaikų nežmoniškam pasauliui; moteris turi paplušėti, turi kovoti už kūdikį, ji privalo įrodyti, kad nusipelnė tos mažos būtybės, žindančios krūtį.

Senelė visa tai žinojo iki smulkmenų, nes apie tai svajojo, kalbėjo su Dievu.

Šen ir ten kaime bei po kalvas iš lūpų į lūpas sklindančios kalbos (o tai buvo ne vieninteliai šaltiniai) pasiekė ir taksisto ausis: Dievas atsiuntė nepaprastą pranašišką sapną likus porai savaičių iki kūdikio gimimo, netrukus po pasninko mėnesio (tai galėjo būti ir Aukojimo diena, anais laikais retuose namuose galėjai pamatyti kalendorių). Senelė apie savo sapną papasakojo prie šaltinio susirinkusioms moterims. Ji apsakė, kad kažkas su ja kalbėjo ir pranešė, jog niekas nežino, kada gims vaikelis, bet tėvas tikrai nepamatys, kaip jis ateina į pasaulį, raitydamasis kraujyje, šlapime ir išmatose. O tada Dievas pradingo, ištaręs: moters burna gali sukurti žmogų ir gali jį sutraiškyti. Šiuos žodžius blynų boba suglumusiems klausytojams pakartojo tris kartus. Tokių įtaigių magiškų žodžių prie šaltinio susirinkusioms moterims jau ilgą laiką neteko girdėti, net senos moteriškės, tos, kurios buvo daug vyresnės už senelę ir kaime ėjo pranašautojų pareigas, nusvarino rankas ir sumurmėjo kelias maldeles, kad apsaugotų Dievo žodžius nuo piktųjų dvasių, veikiausiai besislapstančių aplink šaltinį.

Senelę šie žodžiai nustebino ir suglumino: juk kiekvienas žino, kada turi gimti vaikas, ir tėvas turėjo dar pakankamai atostogų bei pinigų, kad galėtų atšvęsti vaiko gimimą. Žmonės perspėjo senelę būti atsargiai ir budriai, o būsimosios motinos nė akimirką neišleisti iš akių; taip pat buvo patartina likus nedaug laiko iki gimdymo namuose paslėpti keletą maišiukų druskos apsisaugojimui nuo *jnoon*, galinčių sklandyti aplink namus.

Beveik visi jau buvo pamiršę sapną, kai ne itin audringai ir be didelių ceremonijų sutiktas („O ką, juk ne koks pranašas") į kaimelį prieš mėnesį sugrįžęs tėvas netikėtai prapuolė, likus kelioms dienoms iki kūdikio gimimo. Tėvas dingo naktį, atsiprašinėdamas dėl skubėjimo, tačiau pareiga šaukė. Dirbti, dirbti, dirbti – uždirbti kuo daugiau pinigų namams didmiesčiuose. Jo motina niekaip nesuprato, kodėl jos sūnus taip staiga susirinko daiktus ir pasidavė laikrodžio terorui.

– Po velnių, tau greitai gims vaikas, – pasakė ji (žodis žodin taip, kaip parašyta), tačiau sūnus atrodė pernelyg pakylėtas dėl to, kad jam nereikės dalyvauti jo pirmagimiui ateinant į šį pasaulį.

Taigi pirmoji pranašystė išsipildė. Senelės sapnai dabar įgavo regėjimų vertę ir pora moterėlių prie šaltinio, prieš tai senelės pasakojimą nuleidusios juokais ir numojusios ranka, tuo norėdamos pasakyti „niekai", dabar pripažino klydusios ir klausinėjo, gal senelė ką nors sapnavusi ir apie jų vaikus.

Dabar liko dar viena pranašystė ir paslaptingas sakinys, o ką jie reiškia, pasidarė aišku tik Lamarato gimimo dieną. Taksistui to krašto šaltiniai pašnibždėjo, kad buvo taip: tą rytą senelė susiruošė kepti blynus. Mediniame kubile ji suminkė miltus, pieną ir mieles į didelį futbolo kamuolį, jį padalijo į teniso kamuoliukus, o teniso kamuoliukus išplojo į kvadratėlius, iš viso į dešimt kvadratėlių, nors to krašto žmonės šito skaičiaus tikrai nelaikė magišku. Kvadratėlius vieną po kito senelė sumetė ant juodos kaip smala skardos, apšlakstė aliejumi ir paliko juos čirkšti ir vaitoti. Tuomet ji iš vidinės kišenės išsitraukė aprūdijusias žirkles – „tai ir yra visos istorijos esmė – vieni per kitus linksėjo galvomis seni kaimelio gyventojai, kai tuomet dar jaunas taksistas jų klausėsi, – nes su tomis aprūdijusiomis žirklutėmis ji išėjo į daržėlį pasikarpyti mėtų lapų". „Būtent taip, – pertarė vieni kitus senoliai, po arimo, kūlimo darbų ar vynuogių skynimo susitikę kaimo kelių ir takelių kryžkelėse, – bekarpydama mėtas ji išgirdo, kaip būsimoji motina kankinasi gimdydama savo būsimąjį vaiką." Stebuklas, tikras stebuklas, o stebuklų stebuklas buvo tai, kad senelė puolė į paniką ir nuskubėjo į vidų, į tą patį kambarį, kuriame šiandienos jaunieji turėjo švęsti savo bendro gyvenimo pradžią, – įsimintina smulkmena, pamanė Kalidas. Kambaryje senelė užtiko pačių baisiausių sąrėmių kankinamą moterį ir kuo tik įmanydama padėjo ateiti į šį pasaulį vaikui, ateiti tuo metu, kai vyrai kūlė javus, o

vaikai žaidė kaime prie derlingo molžemio. Kai tik berniukas gimė ir sveikutėlis jau raitėsi mėšle bei šlapime, senelei dingtelėjo, kad ji turi perkirpti bambagyslę, jungtį tarp dangaus ir žemės, nes kitaip šis kūdikis niekuomet netaps savo motinos vaiku. „Ir tada ji prisiminė, kad žirkles, tą surūdijusį, atšipusį daiktą, kuris padėjo į pasaulį ateiti dešimtims vaikų, ji naudojo mėtų lapams karpyti ir iš išgąsčio bus palikusi darželyje."

O tada įvyko pats didžiausias stebuklas, senių labiausiai pamėgtas svarstyti: prie mėtų senelė žirklučių nerado. Jos dingo, prasmego skradžiai žemę. Tai taksistui atrodė įspūdinga, bet kartu ir baisu. Tąkart klausantis pasakojimo jam per nugarą vaikščiojo šiurpuliai, o dabar, būdamas jau suaugęs vyras, jis vėl sudrebėjo prisiminęs šį paslaptingą nutikimą. Kalidas žvilgtelėjo į Lamaratą, pasakojantį apie Nadorpą ir kiek kartų per mėnesį ten būna apsiniaukę.

... tą akimirką išsipildė antroji pranašystė: senelei nebeliko nieko kito – jai tądien niekas kitas negalėjo šauti į galvą, kaip tik perkąsti bambagyslę pusiau. Tuo metu, kai skardoje baigė sudegti blynai, ji kuo tvirčiau sugriebė bambagyslę dantimis ir veikiau ją sutraiškė, nei kad perkando. Tik pajutusi burnoje kruviną arteriją, ji prisiminė Dievo žodžius. Tačiau berniukas jau ramiai ilsėjosi ant dar vienos motinos šioje žemėje rankų.

Pačiam vaikinui, apie kurį sukosi visa ši istorija, dabar sėdinčiam greta taksi vairuotojo, tam pačiam, kurio bambagyslė buvo perkąsta, niekada neteko girdėti šio pasakojimo. Nė vienas žmogus Nadorpe apie tai jam neprasitarė – tarp jų ir Amuniras, nuo to laiko, kai atidarė savo krautuvėlę, klausydavęsis tik žaidimo jam šnibždamų istorijų. Nei prieš dešimtį metų, kai Lamaratas paskutinį kartą čia lankėsi, nei dabar niekas nė puse lūpų jam neprasitarė apie tai, kas tąsyk nutiko senelei, motinai ir berniukui.

Meilės receptai

Daryk-kaip-darau-aš kursai, I dalis, I pamoka, „Gaminame dviem“: paimkite kaimelį prie puikios sūrios jūros, pridėkite po 50 g vyro ir moters, įpilkite truputėlį pirmo spaudimo amžinosios sąjungos ir pirmąją dieną kaitinkite ant lėtos ugnies, kol antrą arba trečią dieną aliejus tiek įkais, kad beliks tik suberti iš lapinių daržovių išsinėrusius svečius, sumesti jų burnas, būgnus ir moteris (ujujujui – štai taip, motin). Masę išmaišykite – pageidautina, mediniu šaukštu, naudojamu jau nebe pirmose vestuvėse – tai suteikia šį tą neapčiuopiamo – laimę ir gerovę. Taip sakoma, nors to nerasite jokioje kulinarijos knygoje, prisiekiu jums.

Negilioje keptuvėje ant lėtos ugnies apskrudinkite keletą žiedų barzdotų vyrų – kepkite, kol gražiai pagels, tik žiūrėkite, kad nesudegintumėte. Į ką tik iškepusius žiedus įmaišykite saujelę banknotų, kad išsiskirtų kiek tirštokas padažas. Vis nepamirškite užmesti akies į pagrindinius ingredientus – vyrą su moterimi. Praėjus kelioms valandoms juos reikia išgriebti iš keptuvės, perpilti lediniu šaltinio vandeniu, suvynioti į du baltus rankšluosčius (gerai nusausinti) ir vėl pakepinti (nereikia ir sakyti): atskirai vieną nuo kito – krosnyje, įkaitintoje nuo šimto penkiasdešimties iki dviejų šimtų laipsnių – tol, kol vyras visiškai iškeps, o moteris – pusiau. Kai jie paruduoja, bakstelėkite šakute, patikrinkite, ar kraujas vis dar teka (dėl vyro galite pernelyg nesirūpinti, jie visąlaik vienaip ar kitaip iškepa). Mėsą, apskrudintus žiedus bei jūros sultinį palikite šaltai ir laukite: metus, dvejus, penkiasdešimt metų – priklausomai nuo to, kas atsitiks. Būkite atidūs, nieko nelieskite, viską palikite likimo valiai.

Reikia pabrėžti, jog šiame recepte nurodytus patiekalo komponentus visada galima papildyti kukurūzais, ryžiais, kalendra, paprikomis, pomidorais, agurkais ir motinystės atostogomis (gardžiausia su plakta grietinėle). *Bon appétit!*

Jiems priartėjus prie Tauarirto, Kalidas pasijuto alkanas. Jis mėgino alkio jausmą numalšinti fantazuodamas apie patiekalus, kuriais svečiai vaišinami per vestuves: taksistas mąstė apie keptuves, skrandžius ir apie ėriukus, gulančius po peiliu. Apie nesuskaičiuojamą daugybę avių, paskerdžiamų vestuvių išvakarėse bei pirmosios dienos rytą, kaip jos dar gyvos pakabinamos ant avidės sienos ir didžiausias šios srities virtuozas apylinkėje, neturintis beveik nė vieno danties, nusmeigia jas peiliu. Jis galvojo apie žemyn srūvantį kraują ir dangun garuojančią šilumą. Tada su peiliu bulvėms skusti nulupama oda, nupjaunama galva, o vidaus organai – kepenys, širdis, plaučiai, skrandis, žarnos, inkstai, blužnis ir sėklidės – įteikiami tokiai pačiai savo srities žinovei, kuri šias gėrybes suverčia į didelį kibirą, užpila vandeniu ir sušaukia grupę jaunų moterų, iš jų viena kita ant nugaros pasirišusi po vaiką, kiekviena išgriebia iš kibiro savo dalį. Viena nuplauna širdį, išvalo ją nuo aortoje sukrešėjusio kraujo, kita nuo didžiojo skrandžio nugramdo rudą masę, trečia susmulkina gabaliukais plaučius ir sumeta juos į paruoštą keptuvę, ketvirta nulupa nuo sėklidžių odelę ir perpjauna kiekvieną pusiau, o nuo inkstų pašalina riebalus (tačiau riebalai neišmetami, jie gali būti dedami pagardinti padažui prie iškeptos mėsos). Blužnis kartu su kepenimis, skrandžiu bei žarnomis, nugramdžius nuo jų susikaupusią žalią masę, nukeliauja į didelę keptuvę, kuri tuoj pat užkeliama ant ugnies.

Praėjus porai valandų jau galima patiekti pirmąją vestuvinę auką: milžinišką, kartais tiesiog neįveikiamą puodą plaučkepenių. Tuo metu vietinis meistras jau būna nunėręs avies kailį, kurį tų namų šeimininkė iš vidinės pusės įtrina druska ir palieka ant stogo džiūti. Dabar nuo bet kokių nereikalingų dalių išvaduota avis surūdijusiu kirvuku (kiek vestuvių jam teko matyti) sukapojama į gabalus. Mentės, karka ir nugarinė dar labiau susmulkinami ir dingsta didelėje, kokio metro skersmens keptuvėje, pastatytoje ant ugnies. Suverčiami pomidorai, žaliosios alyvuogės, pupelės ir paliekama troškintis.

Maždaug tuo metu, kai jonvabalis trečią kartą praskrido pro mėnulį, Lamaratas žengė iš automobilio. Jis išvilko laukan Mozę, kuris vis dar knarkdamas ir vapėdamas atsišliejo į sūnėną, iš vidinės kišenės išsitraukė banknotą, tada dar vieną ir dar vieną, dėkui, Kalidai, iki pasimatymo. Automobilis suriaumojo ir nudulkėjo keliu gimtojo uosto link.

– Na!– garsiai riktelėjo Lamaratas Mozei, jiems sustojus prie takelio, palei Cukraus kalną vedančio į Tauarirtą. – Dabar likome vienu du – tik tu ir aš. O ten, kelio gale, tavęs laukia žmonės. Moze, goze, loze, Padų Pasispustymo Žinove, eime, keliaujame į tavo vestuves prie jūros!

Lamaratas dar tvirčiau apkabino dėdę per liemenį ir nusitempė su savimi.

Tą vasarą, kai Lamaratas pirmą kartą sugrįžo į gimtąjį kraštą, Mozė beveik kasdien jį pasiimdavo prie jūros. Kiekvieną rytą po pusryčių jis susiieškodavo glaudes, nutrintą rankšluostį ir kreipdavosi į Lamaratą:

– Na, tai keliaujam, jeigu jau taip labai nori.

Jis nužingsniuodavo už namo nusičiurkšti ir, kol šlapimo srovelė teškėdavo į žemiau stovinčio namo kiemą, papasakodavo, kokia šiandien jūra. Tada sutraukdavo dar vieną cigaretę (per tas atostogas jis persimetė nuo „Casa Sport“ prie „Marlboro“) ir, įsispyręs į Meliliare pirktas plastikines šliures, vis dar aplipusias moliu, nukreipdavo stiklinį žvilgsnį į jūrą.

Kas rytą jūra parodydavo vis kitokį savo veidą. Kartais ji atrodydavo tokia įsitempusi, kad tapdavo panaši į lakštą aliuminio folijos, tokia graži, o jeigu žvilgnis nuslysdavo iki pat horizonto, pamatydavai atraibuliuojančias bangeles, vis tiek nepakeičiančias visos jūros išvaizdos. Leidžiantis žemyn (kilometrą ar du) uolėtu ir stačiu šlaitu, Lamaratui dingtelėdavo mintis: „Jeigu jūra ir toliau tokia liks, galėsiu ja vaikščioti, lygiai taip pat kaip Jėzus Kristus“. Tačiau nusileidus nuo kalno jūra pasikeisdavo, pasijuokdavo iš jo, permerkdavo iki paskutinio siūlo. Tai štai ką dėdė turėjo galvoje, sakydamas „rami“: „ji rimsta, tuoj nutils“.

Retkarčiais, kai dangus nusileisdavo žemai, o žiūrint į Cukraus kalną atrodydavo, lyg jis būtų apgaubtas pilku šydu, kuris praėjus porai valandų vėl pakildavo, Mozė sakydavo, kad jūra drumzlina. Tokia ji ir būdavo – prislėgta, aplinkui byrėdavo ašaros, o vanduo putodavo.

Kartą panašiu metu Lamaratas vis tiek nusileido prie jūros, norėdamas patirti, kokia ji dabar. Jis paniro į purviną vandenį ir nuplaukė tarp šakų, polistirolo gabalų ir jūržolių. Tačiau tai berniukui buvo nė motais, nes jūra pirmą kartą per tas dvi atostogų savaites priklausė tik jam.

Vieną sykį dėdė papasakojo istoriją, nutikusią jo dėdei, senelio broliui: jis be galo be krašto mėgo bastytis pajūriu rankiodamas į krantą

išplautus daiktus. Kartą jam į rankas pakliuvo dėžutė su ledų paveiksliuku. Dėžutę kartu su kitu laimikiu jis nusitempė aukštyn, į namus ir numetė tarp kitų daiktų. Kai vieną dieną jam parūpo, kas yra viduje, ir jis atidarė dėžutę, iš jos išbyrėjo tik mėšlas.

Dėdė beveik niekuomet neplaukiodavo, nors jo kūnas ir buvo lieknas bei raumeningas, atrodytų, tiesiog sukurtas vandeniui. Dažniausiai jis tupėdavo pasislėpęs šešėlyje ir, klausydamasis kasetės, rūkydavo „Marlboro", kadangi „Casa Sport – tai arklių mėšlas, sumaišytas su usnimis". Lamaratas tuo tarpu nurūkdavo prie jūros. Kol jis nardydavo, plaukiodavo ir žaisdavo gaudynių vandenyje su kitais kaimo berniūkščiais, dėdė sėdėdavo po plika uola sukinėdamas radiją. Jam patiko berberų muzika, tik Lamaratas nejautė jokio susižavėjimo spigiais moterų balsais ir joms žemais tembrais pritariančiais vyrais, nors pastaruoju metu jam ši muzika nebeatrodė tokia bjauri. Lamaratui prisimaudžius iki soties, jie kopdavo aukštyn. Tai tapdavo nelengvu žygiu.

Lamaratas susėsdavo drauge su kitais kaimelio berniukais ir savo dėde jaukioje įlankėlėje, į kurią risdavosi švelnios putotos bangos. Ties ta vieta jūroje kyšojo didžiulė uola, kai kurie berniukai lipdavo ant jos ir šokinėdavo į vandenį. Mozė pasijuokė iš tų vaikų. Jis papasakojo Lamaratui, kaip jo tėvas, tai yra Mozės vyresnysis brolis, buvo pirmasis, pamėginęs nušokti nuo uolos. Lamaratui niekada nebūtų šovę į galvą, kad jo tėvas galėtų būti toks didvyris.

Kai Lamaratas, ant nugaros užsimetęs dėdulę, žingsnis po žingsnio slinko namų link, klupinėdamas ant akmenų, kurie tamsoje atrodė kur kas didesni nei dienos šviesoje, taksistas, prie jūros nebuvęs jau metų metus (žinai, darbas, darbas ir dar kartą darbas), lygiai taip pat kaip tie kontorų tarnautojai iš filmų, sumąstęs prieš miegą išmesti burnelę, skiedė viskį vandeniu iš čiaupo. Jo gėrimas buvo išskirtinis: viskis (Ivojenoje niekas, išskyrus Kalidą, negėrė viskio) su vandeniu iš čiaupo (niekas, išskyrus Kalidą, neturėjo vandentiekio). Gurkšnodamas jis prisiminė kelionę. Na ir keistuolis tas Lamaratas, tiek daug norėjęs papasakoti, bet jau nebelikę laiko, o Mozė automobilyje tik viena įstengė praveblenti: „Ei, Ilovemybeer, ei, girdi mane: Ilovemybeer, Ilovemybeer". Ir vėl: „Ilovemybeer".

Su stiklu viskio rankoje Kalidas Pakelės Skardinė išėjo iš namelio į lauką, iš namelio, nuo kurio sienų nebyrėjo plytelės ir kuris žvelgė ne į jūrą, o į Cukraus kalną bei greitkelį.

Mozė jautėsi pavargęs, tačiau, kaip ir priklauso, patenkintas, ir namo jį vežančiam taksistui papasakojo (tuo pat metu vengdamas sutikti Lamarato žvilgsnį), kodėl buvo paspukęs:

– Žinai, aš turėjau šįvakar vesti, bet žinai, žinai, su moterimis sunku, supranti, ką noriu pasakyti, ar nesupranti, ar girdėjai istoriją apie žmogų, iškeliavusį į Patagoniją vien tam, kad pabėgtų nuo savo kraštiečių? Man irgi reikėtų taip padaryti: nešti savo kailį iš čia.

Kol Kalidas Pakelės Skardinė greitais gurkšniais siurbia savo gėrimą ir žvelgia į jam priklausančią žemę, kitur kojos viena po kitos klupinėja per akmenis, o joms priklausanti sąmonė savęs klausia: kaip aš visa tai papasakosiu mieliausiai sesutei? Ir kol visa tai ir dar daugiau vyksta Ivojenoje, tame žemės lopinėlyje, kasmet netenkančiame vis daugiau ir daugiau gyventojų, kol visa tai dedasi, dar nė dvidešimties metelių neturinčiai merginai staiga viskas atsistoja skersai gerklę ir ji tylutėliai palieka savo namus, savo tėvą, motiną, savo senelį ir senelę bei gausų svečių būrį, kad galėtų atsigauti. Ne, ji nebėga į kaktusų lauką, ten nevalia, jis priklauso, na, žinote, tai porelei, Gražuolei ir Aplėpausiui, bet gal kur kitur galima rasti nuošalią vietelę.

O kur daugiau ją rasi, jei ne kapinėse? „Labas, protėviai, ar jūsų vestuvės irgi vykdavo taip sklandžiai? Ar jos taip pat praeidavo kaip sviestu pateptos?" Mergina liečia vieną po kito ratu išdėstytus antkapius. Aš liksiu čia sėdėti ir daugiau jau niekada nebepakilsiu, sėdėsiu čia ir atsistosiu tik tam, kad jį užmuščiau, pati sau pasižada sesuo. Jei nori, dar labiau įtrink mane prieskoniais, dar daugiau baziliko, antra tiek aitriųjų pipirų, bet tu nebeišsigelbėsi, Moze, sesuo nebegali ilgiau laukti.

Mozė Lamaratui labiausiai patiko dėl to, kad visada rasdavo laiko nuveikti ką nors drauge su savo sūnėnu. Kartais, tikriau – kasdien (prieš dešimt metų, šešios savaitės palaimingo įkalinimo Tauarirte) Mozė paimdavo į rankas lentą su keturiasdešimčia nupieštų apskritimų, aštuonias figūrėles (mėlynas ir juodas) bei du medinius beveik nugraužtus kauliukus.

– Dabar žaisime pačisį, supranti, mano mažasis sūnėne? Tai nesudėtinga: riti, iškrenta šešiukė ir pirmyn.

Po galais: Lamaratas laimėdavo vieną žaidimą po kito, kol galiausiai Mozei pasidarydavo gana.

– Gaila, – tarstelėjo jis, kartoninę dėžutę su lenta, figūrėlėmis ir kauliukais slėpdamas po medvilninių antklodžių krūva, – gaila, kad nepasilikai Ivojenoje: būtum tapęs pasauliniu šio krašto čempionu ir aplošęs visus tuos šlubius, neregius ir kurčius.

– Žinai ką, mano brangiausias sūnėne, – staiga Lamarato nuostabai pabudo Mozė, – kaip čia pasakius, tu turbūt manai, koks aš girtuoklis, netikėlis...

Lamaratas dėbtelėjo į jį, tačiau Mozė net nesiruošė nusikrapštyti nuo jo kupros.

– ... paleistuvis, bet žinok, aš myliu tavo seserį, viską dėl jos padaryčiau, tačiau atsiprašau, nepamiršk, kad aš girtas, iš tikrųjų ji man nieko nereiškia. Savaime suprantama, nuostabi mergina, nepriekaištinga ir visa kita, bet yra šis tas daugiau...

Tako gale, už laukų, tarp „San Antonijo vėjo" ir „Mūsų namo", išniro namelis „Vilko urvas". Ten, pagalvojo Lamaratas, ten sėdi jie – tėvas, brolis, visa šeima, – pasiryžę užkurti nenaudėliui gerą pirtį, o jis šaltakraujiškai postringauja, kad jam Rebeka nieko nereiškia ir kad yra „šis tas daugiau".

– Supranti, brangusis sūnėne, ar...

– Ne. Nė menkiausio supratimo neturiu, – užbėgo Lamaratas dėdei už akių ir tempė jį toliau.

– ...IlovemybeerIlovemybeer, – vebleno Mozė jam į ausį, – yra kai kas daugiau, daug daugiau, tokia daugybė moterų, kad jau pamečiau jų skaičių ir nebegaliu iš jų išsivaduoti. Viena turi vienokių gražių bruožų, kita – kitokių ir nematau nieko blogo ragauti vaisius nuo abiejų medžių, supranti?

Ir kalbėjo toliau, tačiau, prisiminęs Katišą, dabar jau kiek virpančiu balsu:

– Devynios galybės puikiausių savybių, o aš tuoj tuoj neteksiu savo mažyčio rojaus, išmainysiu jį į bobą su kiaušiais, kuri daužys mane per kuprą!

– Ar dėl to, – paklausė Lamaratas, – dėl to, kad daugiau nebegalėsi smaližiauti įvairiomis putytėmis? Ar dėl to tau dingo noras vesti, ar dėl to nebepakėlei minties apie vestuves, ar tik dėl šios vienintelės priežasties?

– Ne ne, cha cha cha, ne, žinoma, kad ne! – begėdiškai nusikvatojo Mozė. – Savaime suprantama, ne vien tik dėl to! Nejau nesupranti, kad aš esu vyras, velniai tave rautų! Aš vyras, o vyrui reikia skydo, ko nors, pavadinkime tai uždanga, už kurios jis galėtų daryti viską, ko tik širdis geidžia... Beje, brangus sūnėne, ar kada nors, cha cha, gėrei „Ricardo", gėrimo, kuris butelyje atrodo skaidrus kaip ašara, o įpiltas į stiklą tampa baltu vaiduokliu? Aš, brangiausias sūnėne, irgi kažkuo panašus į „Ricardą": nematomas išoriniam pasauliui, aš snaudžiu, bet ką aš slepiu – savo tikrąją spalvą, savo vaiduoklišką veidą, savo tikrąją prigimtį – to nežino niekas niekas, net taksistai, cha cha cha, chi chi, kche kche, galima sprogti iš juoko!..

Kalbi kaip iš medžio iškritęs, pamanė Lamaratas ir tepasakė:

– Baik mane erzinti, kalbi nei į tvorą, nei į mietą.

– Atsargiai, sūnėne, nevaidink gudročiaus, pats žinai, kaip su tuo „Ricardu" būna: pirmas stiklas gardus, antras dar gardesnis, bet išgersi per daug ir niekada gyvenime nebesinorės vėl paragauti.

Ir jis sustūgo tiesiai į tiršta migla aptrauktą dangų:

Bonitospapaidideli
Olgalinatudidelęšiknąturi
Babinageidžiutaveišbučiuoti
Darifamanjaulaikaskeliauti
Osultingiausiaišjųvisų
Katišamanobalsoiššiblaškiusitriuškintojaesitu!

– Merginos, kodėl jūsų visų vardai baigiasi ta keista „a", kodėl aš, vardan Dievo, esu jums skolingas tiek daug pinigų ir kodėl, dar vienas klausimas, į kurį nesulauksiu atsakymo, kodėl nenoriu ir nedrįstu atitrūkti nuo jūsų? – Ir jis pasisuko į Lamaratą: – Brangus sūnėne, paklausk savo sesers arba mano brolio, ar jie negalėtų paleisti į darbą savo didelių burnų ir padėti man atsiplėšti nuo savo pilnos baltų šmėklų praeities? Jeigu jie gali tai padaryti pamosikavę abrakadabra rankomis, manyk, kad gavai mano leidimą jų to paprašyti.

Lamaratas nesumojo, ką Mozė čia vapa. Žodžiai nenorėjo nusėsti Lamarato sąmonėje, jie blaškėsi jo galvoje, ieškodami tinklelio, į kurį galėtų įkliūti, jei Lamaratas pagautų tuos žodžius, galėtų juos išnagrinėti ir galbūt suvokti. Lamaratas tylėdamas toliau slinko palei kūgio formos Cukraus kalną. Jis troško, kad tai, ką pasakė dėdė, būtų buvę nutylėta, jis nenorėjo patikėti, jog girtam dėdulei visai nesvarbu – Katiša ar jo mieloji sesutė, Lamaratas baiminosi, kad, nepaisant paties dėdės susigalvotos išeities (leidimas gyventi šalyje ir konservuotos kukurūzų burbuolės (pagaminta Danijoje)), jis liks toks pat, koks buvęs: alkio katišoms, dinoms ir olgalinoms negalintis niekaip numalšinti vyras, jaunuolis, trokštantis visiems laikams ir amžiams pasilikti „Lolitos" pasaulyje. Tačiau jis nutylėjo tai, ko neįmanoma išsakyti, ir tik tvirčiau abiem rankomis sugriebė kitą porą rankų, besikapstančių geresnėje ir smagesnėje praeityje.

Toliau su savo dėdule ant pečių (vėl pradedančiu šnabždėti „Ilovemybeer") kulniuodamas taku Lamaratas galvoja apie visas tas šešiakes, kurias jam yra tekę kadaise išmesti, kartais net aštuonias iš eilės, ir koks suglumęs tuomet atrodydavo Mozė. Namas su lange spingsinčia šviesele artėja, palei Cukraus kalną vedantis takas pamažėle darosi nebe toks status, o Kalidas Pakelės Skardinė nusprendžia eiti gulti ir save įtikina, kad šios istorijos pabaigą būtinai susapnuos.

(Deja, Kalidas sapnuoja ėriukų galvas, skalbimo miltelius, tūkstančių tūkstančius loterijos bilietų, kuriais Meliliare prekiauja paralyžiuotas neregys, ir balsą, liepiantį: „Netikėk sapnais, mėgink laimę".)

Taksistas išeina, lieka Lamaratas, kuris girdi skaičiuotės melodiją, kraupų cypsėjimą iš anapus krūmokšnių, o svarbiausia – mergytę Pelytę, gulinčią ant nepriskaičiuoto antkapio. Mieliausioji sesutė prisiekia sau išvadinsianti Mozę paskutiniais žodžiais, pasišauksianti dvasias, kad šios suplėšytų jį į skutelius, ir pradeda vietos tarme murmėti prakeiksmus: „Tegul tą Mozę velnias sudrasko, tegul jam šėtonas sutraiško galvą, tegul liepsnos jį su kaulais ir nagais praryja, kad aš numirčiau, jeigu jis kada nors dar turės kokią moterį". Lamaratas visa tai girdi: garsiai ir aiškiai.

Neįtikėtina, jis strykteli nuo tako ir skinasi kelią pro krūmokšnius, ne, jeigu ausys jo neapgauna (o jos ir negalėjo apgauti), kažkas ten keikiasi kaip išprotėjęs, beje, moterišku balsu, kas čia galėtų būti...

– Ei, Rebeka, baik blevyzgoti! Beje, ką tu, dėl Dievo meilės, čia veiki?!

Rebeka užčiaupė Lamaratui burną rankomis, pavaišino antausiu ir paklausė, ar rado jos būsimąjį vyrą-kol-mirtis-mus-išskirs.

– Ana va, ten, drybso ant tako ir pučia į akį, – mostelėjo pirštu Lamaratas.

Rebeka prasibrovė pro krūmus ir iš tiesų ten, ant tako, išvydo jį gulintį, apžiūrėjo knarkiantį veidą, septynis kartus apsuko aplink jį ratą, pasilenkė ir čiupo už nosies:

– Ei, ar tu dar čia? Nenori keltis? Drybsok sau toliau, atmata, jeigu tau taip labai reikia nusnūsti.

Ji pakilo, dėbtelėjo į Lamaratą ir, iškėlusi rankas į juodą dangų, suriko:

– Bukagalvi, kodėl, dėl Dievo meilės, tavo vardas – bukagalvis! Išsižadėk savo tėvo ir šito sumauto vardo!

– Tuojau mes šitą nelaimėlį pažadinsime, čiupk jį už pasturgalio, tą niekšą, – paragino Rebeka.

Ji pasilenkė, sugriebė savo jaunikį už pažastų, sumurmėjo į ausį: „Myliu tave, mano širdies skausme ir senas ožy“ ir vienu truktelėjimo pastatė jį ant kojų.

– Brangusis, saldusis Moze, aš taip tave myliu, juk pats žinai, kaip norėjau pasidalinti su tavimi daugybe puikių akimirkų, žinai, kad esu pasiryžusi savo rankomis tave apipjaustyti, kad būtum tik mano vienos.

Rebeka pasisuko į Lamaratą:

– Žinok, mano brangus kvailas Žiurkiuk, kai dar buvau maža, o tu pats iki pamėlynavimo bėgiodavai lauke, aš jau tada svajojau apie vestuves prie jūros. Didžiulis laužas, milžiniškas dubuo punšo, skamba gitaros, o šalia – vyras, pasiryžęs nuo kojų nusivaryti, kad tik išpildytų kiekvieną mano norą. „Štai, brangioji, dar truputėlis smėlio ant tavo pirštų, dar pagalvėlių, mieloji, gal nori ananasų sulčių...“ Ką gi, šitame Dievo užmirštame kaime nėra nei punšo, nei žiebtuvėlio, nei stiklinių, tačiau jūros čia daugiau nei pakankamai... Judinkis, – sušuko sesuo, – mes keliaujame prie jūros. Ir nepamiršk, tą netikėlį imame su savimi.

Kaip asilui pilnus krepšius vynuogių, taip ant pečių tempiančiam savo dėdę Lamaratui viskas susipainiojo galvoje (ką pamanys svečiai, ką pasakys tėvas, ką darys motina) ir jis pagalvojo tą patį, ką galvoju ir aš – jau kelintą kartą: kad visai tai paaiškintum, reikia turėti lėlių namelį.

Ką gi, lėlių namelis, kaip jau buvo ne kartą kalbėta ir rašyta: namas, nuo lubų iki grindų užkištas lėlėmis. Ak, taip, pagaliau nušvito man protas: namas, kurį prikemši lėlių, nuo viršaus iki apačios, lėlių, vaizduojančių moteris, ir lėlių, vaizduojančių vyrus, kurių kiekviena turi savitą spalvą ir drabužį... griežta ir aiški simbolika... nesąmonė... kaip man tai šovė į galvą... tiesiog staiga nukrito iš dangaus, pykšt pokšt ir atsidūrė ant popieriaus, nors dabar tai visai nesvarbu. Kuo toliau, tuo labiau pradedu abejoti. Kankina mintis, kad padariau siaubingą klaidą: išmeskime visa tai iš galvos, pamirškime lėlių namelį, geriau sutelkime visą dėmesį į naktį, kapines ir pačią dailiausią lėlytę iš visų – mieliausią sesutę Rebeką, lėlę, tempiančią Mozę ten, kur ir buvo jo vieta – prie jūros, į kurią jis taip niekada ir neišdrįso panerti.

Jiems leidžiantis nuo kalno, žingsniuojant takeliu žemyn, klupinėjant ant akmenų ir sutraiškytų varlių, Lamaratui prilaikant Mozę iš dešinės, o Rebekai jį priturint iš kairės, ji prabilo:

– Parke brangiausiasis šnabždėjo man: „Pažįstu tik vieną moterį, kurią galėčiau mylėti – tai esi tu. Svajojau apie tave jau nuo pat savo gimimo". Tėvelis atėjo pas mane į vestuvinį kambarį ir pasakė: „Nusiramink, jis tiesiog kažkur trumpam išėjo, gal paprasčiausiai nusičiurkšti, rankų nusiplauti, nieko ypatingo, pati žinai, kokie tie vyrai, visada užimti, užimti, užimti, sėdėk sau ramiai, žiūrėk, kad nenutrintum dažų nuo akių, tiesiog būk nuostabi ir elkis taip, lyg nieko nebūtų nutikę". O tada išėjo, ir vos tik jis pranyko pas ponus bei ponaičius, žiū, kas dar beateinanti – ogi motina. Ji leidosi pasakoti, taip, žinojau, kad jai tiek daug guli ant širdies: „Anksčiau viskas vykdavo kitaip, kai tekėjau už tavo tėvo, sėdėjau šitame pačiame kambaryje, suakmenėjusi iš baimės, dar didesnės baimės, nei buvo apėmusi gimstant tavo broliui, nes, ačiū Dievui, tąsyk šalia buvo tavo senelė, ji ištiesė pagalbos ranką, bet aną vakarą, Dieve mano, koks siaubingas jis buvo, niekada nebūčiau išdrįsusi to pasakyti, bet būsiu atvira – man teko viską padaryti pačiai, tąkart aš pasakiau: tai ko iš tų filmų Meliliaro kino teatruose išmokai, gal dūdele groti? Tačiau viskas baigėsi gerai, ant paklodžių liko milžiniškos dėmės, pamėgink mane aplenkti, dukrele, o jis kuo toliau, tuo daugiau įgūdžių įgavo, tavo tėvas buvo vienas tų gerai išauklėtų jaunuolių, kurie niekuomet netraukdavo į miestą ieškoti moterų, kad išmoktų tai daryti..." Na, ko į mane spoksai

akis išvertęs, broliuk, brangus kvailiuk, pasakoju gryniausią teisybę: ji bėrė žodžius kaip žirnius, tarytum būtų juos saugojusi išskirtinai šiam vakarui, mano virtimo moterimi nakčiai, o paskui dėstė toliau – juk žinai kaip ten būna su tomis išdykusiomis mergiotėmis jeigu jau pradės tai nukeliaus iki dangaus bei pragaro ir atgal ji pasakė kad aš jai patikau kur kas labiau nei tu na pagaliau išgirdai tai iš kito žmogaus mano broliuk ji pasakė kad aš gyvenau jos pilve ištisus devynis mėnesius ir tuo ją be galo pamaloninau supranti o juokingiausia kad ją be galo sužavėjau tuo kad gimiau ligoninėje ji pirmiausia prisiminė tas vynuoges bei bananus kuriuos tėtis tempdavo į palatą bei slaugytojas kurios darė dėl jos viską netgi užpakalį nušluostydavo kadangi ji pati skundėsi vadinamaisiais nugaros skausmais ligoninėje praleistas laikas buvo nepakartojamas nereikia nieko daryti supranti ji staigiai susirgo tinginystės liga ji atsiprašė už tuos visus rytus kai voliodavosi lovoje nes be galo mėgsta ilgai miegoti ir nieko čia nepadarysi tokia ji yra nuo vaikystės motina ją išlepino ir kad ji nemokėjo gerai gaminti tiesą sakant aš niekada to nebūčiau pasakiusi bet ji dėl to sielojosi ir teisinosi jog jaunystėje jų šeima nestokojo pinigų ir ji galėjo nė piršto nepajudinti tai buvo puikus laikas bet kartu ir veltui iššvaistytas ir ji dėl to labai gėdijasi tiek prikalbėjusi ji vėl sugrįžo prie mano reikalų gulėk ramiai mergyt kai jis ant tavęs atsiguls išskėsk kojas ir leisk jam atlikti visą darbą pati nesikišk nieko nekalbėk elkis taip lyg būtum gabalas mėsos į kurį jis kokiais nori būdais gali įsiskverbti o ką daryti jeigu jis ko nors užsimanys tada daryk tik tai ko prašys jei norės kad pakeistum padėtį padaryk tai bet ne daugiau ir tiesa, nesijuok iš jo neparodyk kad esi nusivylusi ak ką aš kalbu viskas bus gerai jis dantis pravalgęs besidulkindamas tai yra noriu pasakyti kad sprendžiant pagal motinos ir kitų moterų pasakojimus jo sąskaitoje visas būrys šliundrų ir jis prinervino mūsų namus tikra šeimos gėda bet ko norėti jis juk vyras o tos kekšės ant kiekvieno kampo ir visos šniaukia tuos baltus miltelius ar kaip juos ten vadina lygiai taip pat kaip ir tie vyrai kurie jas dulkina visi iki vieno yra įjunkę į meilę už pinigus tiesiog neįtikėtina bet būsiu atvira broleli išgirdus tokius motinos žodžius visą likusį vakarą man šiurpuliai vaikščiojo nugara išsigandau šios nakties nes tik įsivaizduok kas jeigu jis irgi yra vienas tokių tipų ir taip pat turi panašių merguželių kita vertus iš kur galėtų turėti tiek pinigų ak aš taip bijau Lamaratai brangiausias brolau aš taip bijau jaučiuosi lyg kybočiau tarp dangaus ir žemės tarytum

bet kurią akimirką galėčiau sprogti tačiau virpulio nejaučiu ar žinai kad seniau man yra tekę iškrėsti kvailysčių drauge su pora mergaičių eidavome kniaukti rutuliukų į žaislų parduotuves kuriose „smurfai" ir „piratai" būdavo sudėti įvairiuose nedideliuose indeliuose greta kasų juos nuolat saugodavo bet mes mokėjome vieną gudrybę kai tik sargas nusisukdavo čiupdavai du tris rutuliukus ir susikišdavai į burną o kai vėl pasitaikydavo proga ten pat nukeliaudavo dar pora rutuliukų ir taip toliau kol burna nebegalėdavai daugiau apžioti reikėjo tau matyti kaip aš dumdavau į lauką pakeliui sušvebeldžiuodavau laba diena ir pasukusi už kampo išspjaudavau rutuliukus tačiau mano nuotykis trukdavo labai trumpai ne ilgiau kaip minutę nes aš siaubingai bijodavau jais paspringti tačiau viena mano draugė atsimeni tą negriukę kuri visąlaik laikydavo burnoje du pirštus turbūt dėl to ir turėjo tokius plačius žabtus kartą ji susigrūdo kokius trisdešimt rutuliukų ir niekas net nepastebėjo kol ji plojosi veidu į žemę bėgdama į lauką, tikriau – mėgindama bėgti kadangi gatvėje vietomis buvo iškasinėta tos žaislų parduotuvės darbuotojams teko ją vežti į ligoninę keistas būdas pagauti vagį tiesa nes rutuliukai užstrigo jos stemplėje ir viename plautyje bet ką aš čia dabar malu man taip baisu dėl jo dėl šios nakties bijau kad nepasigaučiau kokios ligos man rodos aš tau jau pasakojau tą istoriją seniai seniai, tačiau tas virpulys apimdavęs mėginant ką nors nudžiauti buvo kitoks dabar aš jaučiuosi tiesiog išsigandusi kas bus jeigu jis nepasirodys jeigu jis manęs nebenori noriu pasakyti kad kadaise man teko joti arkliu plačiai išžergus kojas į šalis kai atrodydavo jog ten viduje kažkas tuoj tuo suplyš plaukiojimas irgi ne per geriausia veikla bet tai nesvarbu juk yra per akis gudrybių be to motina pati sakė kad jeigu kraujo nebus ji nenustos manęs mylėjusi ir kad man tereikia truputėlį pagudrauti tiesiog pajudinti klubus į ritmą daug raudoti labai daug tuomet jis pats pasirūpins ant paklodžių nulašinti kelis lašelius savo paties kraujo šiaip ar taip, man reikia prie savęs turėti segtuką ar žirklutes noriu tau dar kai ką pasakyti tikiuosi neišgąsdinsiu tavęs mes moterys esame nepalyginti gudresnės nei jūs vyrai na kad jums visą laiką terūpi tik pergalė pergalė pergalė verčiau būtum gimęs chronometru bet nepaisant visko tavo dėdė yra žavingas praėjusiais metais kai mes vaikštinėjome Meliliaro parke jis nepratarė nė žodžio nežinojo ką pasakyti tylėjo lyg vandens į burną prisisėmęs ir visą laiką spoksojo kažkur į šoną lyg būtų truputėlį gėdinęsis prieš mane

o gal prieš save patį kas ten žino kad ir kaip ten būtų aš nutraukiau tylą iškrėčiau tikrą kvailystę žinai paėmiau jo ranką ir uždėjau ant savosios jis atrodė apstulbęs neįtikėtina dar niekuomet anksčiau nemačiau tokių didelių akių tačiau jos buvo nuostabios nors jo nosis ir yra didelė nenuvertink jo girdi nenuvertink nes kai jis eis su mumis dar pamatysi ko jis iš tiesų vertas tada motina liepė man sėdėti ramiai ir dėl nieko nesijaudinti tiesiog leisti įvykiams tekėti savo vaga ir kai darbelis bus atliktas nepamiršti iššauti raketos.

Vestuvės prie jūros

– Oli, oli, oli! Žinote, ką aš manau, brangūs giminaičiai? Manau, kad mano akys regi tuos bastūnus, besivelkančius prie jūros.

Tėvas, tokiais žodžiais kreipęsis į motiną, senelį ir senelę, nuo tos akimirkos, kai Lamaratas leidosi į paieškas, buvo nugrimzdęs į romų popiečio miegą. Dvi su puse dienos sprogę migdolų riešutus ir plempę mėtų arbatą svečiai pamažu atsiplėšė nuo vaišių ir vienas paskui kitą pasklido po kalvas (užančiuose nešini skanėstais: „Na, ėsti buvo per akis, bet jaunųjų nei regėjom, nei girdėjom“. „Gaišatis, – kalbėjo jie, – visas pasirengimas nuėjo šuniui ant uodegos, jeigu nori žinoti mano nuomonę, tai toji šeimynėlė įtartina“). Palengva lėkštės viena po kitos buvo ištrauktos iš kibiro su pamuilėmis, išmazgotos, perplautos ir suspindo atremtos į drėbtą iš molio sieną. Nuotakos motina kaip pamišusi davėsi po vidinį kiemą, mėgindama sulaikyti besiskirstančius svečius:

– Teta Latifa, kodėl jau išeini? Kas tau, Tarirai, sakė, kad nebegali čia užtrukti? O kur jūs taip vėlai išsiruošėte? Turime dar užtektinai arbatos, pistacijų riešutų ir kalbų, prašau, pasilikite dar truputį, bent jau iki tol, kol sužinosime, kas nutiko.

Deja deja, vargšė motina: svečiai ėjo ir ėjo vienas paskui kitą pro duris, ir niekas nenorėjo pasilikti. Galiausiai pasidavė net musės ir nutūpė ant išdrabstytų drėgnų mėtų lapelių, nusprendusios prisiryti užsilikusių cukraus kruopelyčių.

Tokiu poelgiu musės parodė, kad šventė baigta, ir netgi tėvas, vis rimčiau ir rimčiau pradedantis abejoti, ar tikrai šešiasdešimt minučių reikia laikyti valanda, o ne viena minute, palengva pradėjo nustoti vilties.

– Tuomet bent jau tai gerai, kad vestuves nusprendėme kelti Tuarirto kaime, – murmėjo jis sau po nosimi, – gėdos ir negarbės vėjas greitai praūš per šio atsilikusio ištuštėjusio kaimeliūkščio kevalą, perlėks jį kiaurai, net nepastebėjęs, nes net tas prakeiktas vėjas negali patikėti, kad čia gyventų žmonės.

Taip sėdint ir stebint, kaip svečiai vienas po kito išeina ir niekas daugiau nebepasirodo, tėvui nieko kito nebeliko (jis žvilgtelėjo į savo tėvą, snaudžiantį ilgo tamsaus kambario kertėje), kaip tik miegoti.

Pabudusį ir jaučiantį bjaurų maudimą dėl to, kad užmigo sėdėdamas, tėvą pasiekė ne jam skirtų žodžių nuotrupos, viena po kitos palengva, priegiesmiu sklindančios iš anapus namo. Žodžiai ir begalinis monologas, pasakojantis apie užstrigusius rutuliukus, astronautus, fejerverkus, saliutus, sproginėjančius drauge su anglies gabaliukais, smurfus, sprunkančius su šlamančiaisiais, ponių stovyklą, ėjimą susikibus už rankų ir apie buvimą savimi.

– Velniai griebtų, jei čia ne mano dukters balsas, – švilptelėjo apsnūdęs tėvas ir, išėjęs į vidinį kiemą, pažadino motiną su senele. – Girdėjau ją šnekant apie gnomus ir praėjusius laikus. Jei manęs paklaustumėte, aš atsakyčiau: ten dedasi nešvarūs dalykai.

Visi keturi pajudėjo, vienas paskui kitą, išsirikiavę nuo aukščiausio iki žemiausio kaip Daltonai: tėvas, senelis, motina ir senelė. Taip jie išėjo į lauką, pasuko už namo ir visi ištempė ausis, norėdami pagauti dar bent vieną užburtą žodį ar sakinį.

– Po šimts kelmų, sūnau, tau turbūt prisisapnavo.

– Bet, bet, bet juk ten... pažiūrėkite... Ten juk jie, visi trys, ten, apačioje... Tik ką dingo už to seno šlubio Bauchnako, buvusio Franko armijos pėstininko, trobos, – suriko senelė ir ji buvo teisi. – Ko mes dar laukiame? Greičiau paskui juos.

Motina pasikaišė suknelę, nuo galvos iki kojų išsiuvinėtą žvyneliais bei iš plastiko pagamintais krištoliniais varpeliais, ir pasiruošė šokti į žemiau esančią terasą.

– Judinkitės, greičiau sugrąžinkime tą velnio apsėstą porelę! Partempiam namo, tegu jie padaro, ką privalo padaryti, ir žaibiškai nešdinamės atgal, tolyn, tolyn, tolyn nuo šitos pragaištingos vietos!..

Suglumę, apstulbę motina, senelis ir senelė – iš kur ji turi tiek energijos – liuoksėjo vienas paskui kitą apačion, vis žemiau, į vieną terasą po kitos, laiptelis po laiptelio, eidami lenkčių vienas su kitu, įkandin vienas kito, vienas per kitą, vienas ant kito aplink kaktusus, vienas – du – opa šokdami per uolas ir terasas, tol, kol tarp jų pėdų ir jūros liko tik vaikinas, moteris bei auka.

– O, kaip norėčiau ką nors smagaus padainuoti! O, kaip man knieti šitą savo vyrą, šitą nelaimėlį, vienąsyk gerai įmurkdyti į vandenį! Žiurkiuk, juk neabejotinai moki ką nors smagaus, nagi, užplėšk kokią dainą, viens du trys: mes-beveik-atėjome-mes-beveik-atėjome-bet-dar-liko-galiukas...

– ... kaip varno sparniukas, – vietoj sesers užbaigė Lamaratas

Taip jiems svirduliuojant smėlėtu taku jūra pamažu artėjo, kol galiausiai atsidūrė taip arti, kad Rebeka nusprendė:

– Dabar jau atėjome.

Ji įsisiurbė savo išrinktajam į lūpas, prasiskverbė liežuviu į prasiviepusią burną ir sušnibždėjo:

– Aš myliu tave ir visada mylėsiu.

Iš glėbio paleistas jaunikis susmuko ant smėlio. Rebeka nukrypavo į kitą pajūrio pusę ir, prieš pasikaišydama vestuvinę suknelę, pritūpdama bei pačiurlendama, kreipėsi į Žiurkiuką:

– Nespoksok. Aš tau ne filmo žvaigždė, aš tavo sesuo.

Senelis (tas mielas žmogelis) savo gyvenime daug patyrė, daug laukų aparė, apvesdino savo vaikus ir suskaičiavo pakankamai krentančių žvaigždžių, kad dabar galėtų būti laimingas, tačiau matydamas, su kokiu užsidegimu jo marti striksi nuo vieno vingiuoto takelio prie kito, jis pagalvojo, kad jo amžiaus žmogui tai pernelyg nutrūktgalviškas poelgis. Senelė priešingai – dūmė dideliu greičiu, genama tos pačios adrenalino bangos kaip ir ta moteris, kuriai kadaise perkirpo bambagyslę ir taip meistriškai sugrūdo atgal: jas abi įkvėpė adrenalinas dėl ant kortos pastatytos moteriškos garbės, kuri privalo būti išgelbėta ir sugrąžinta namo, ten, kur jai ir vieta – tarp keturių sienų. Negalima jai leisti pabėgti, kitaip iš anglies gaminami juodi dažai akims bus pakeisti blakstienų tušu „Dior“, lūpų dažais ir nagų laku „Ilikeyou“ – ak, kokia gėda kiekvienai, tūnančiai tarp keturių namo sienų. Todėl senelė dar smarkiau daužė kulnis į akmenis, dar smagiau kilnojo kojų pirštus, beviltiškai stengdamasi pralenkti marčią.

Tėvas visiškai nepritapo prie šios trijulės. Karštligiškai lenktyniaujant jo galvoje kunkuliavo klausimai: ko aš taip skubu ką čia veikiu ir kas dar be mūsų galėtų matyti šį paveikslą tos moterys išsikraustė iš proto tos moterys išsitaškys sau smegenis į kurią nors uolą nes kiekvieną sykį, kai

tėvui jau atrodydavo, kad jis pirmauja (ar aš išsiveržiau į priekį, ar man tik vaidenasi), jį aplenkdavo motina, su iškištu liežuviu lekianti nelyginant viesulas.

– Atrodai kaip apsėsta boba, – suriko jis pavymui.

Tikras stebuklas, pagalvojo tėvas, atsigręžęs pasižiūrėti į savo tėvą, skuodžiantį per keletą metrų už jo, maskatuojantį rankomis kaip irklais, tikras stebuklas, kaip tos moterys su savo sunkiomis suknelėmis, dušo šlepetėmis ir apgaubtos visa stingdančios kvepalų smarvės geba lėkti lyg akis išdegusios.

Sesuo buvo teisi: ji buvo jo sesutė, o ne kokia nors mergšė iš striptizo šou, demonstruojamo vienoje ar kitoje „Vakarų" šalyje. Lamaratas rankomiss užsidengia akis (lygiai taip pat kaip žiūrint „King Kongą" bei „Amerikietišką vilkolakį Londone") ir užspaudžia jų obuolius, kad nematytų sisiojančios sesers, pasirodo sproginėjantys meteorai ir krintantys asteroidai, kurie kaupiasi, renkasi, telkiasi į krūvą, kol vaikinui pradeda suktis galva.

Nuo tos akimirkos, kai viduje viskas ėmė kauptis ir tvinkti, o išorėje virsti myžalais ir pasibjaurėjimu, Lamaratui vaizdą aptraukė lengva migla, uždengusi tiek jam prieš nosį, tiek galvoje esančius daiktus.

Pagaliau nusičiurškusi ir apsitaškiusi vestuvinę suknelę, Rebeka atsiduso:

– Na va, dabar palengvėjo, – ir apsuko kelis ratelius aplink Mozę, paguldytą prie pat vandens. – Ak, vaikine, vaikine, į ką tu įklimpai.

Rebeka priklaupusi atsegė jam diržą.

– Sprendžiant pagal tas paskalas, kurių šį vakarą prisiklausiau, šis jaunikaitis buvo visų Meliliaro merginų meilužis, ir kai aš tuos šnabždesius mėginu susieti su savo ateitimi, negaliu padaryti kitos išvados, kaip tik tą, kad jis ir mane pradės laikyti savo meiluže – žinoma, nebent padėčiau jam išsivaduoti iš tos beprotybės, – Rebeka nutilo ir, iš po vieno pasijonio išsitraukusi žirklutes, žvilgtelėjo į Lamaratą, kuriam tuo metu prieš akis iškilo ne žirklės, o sidabrinis blyksnis. – Žiurkiuk Žiurkiuk, atėjo laikas atskleisti kortas: išaušo diena, kai sužinosi tikrąją savo gimimo istoriją...

O, Kalidai Skardine Dvigulėje Lovoje, ar girdi, kaip ji išplepa visas paslaptis?

– ... ar žinojai, kad gimei ne taip kaip visi?

– Ak, ne, kaip suprasti, kas nutiko? Turiu galvoje: ką tu tuo nori pasakyti?

– Na, tiesiog nėra čia ką pasakoti – tavo brangioji senelė, ta pleputė kūmutė, tarškianti greičiau, nei Dievas gali daryti vaikelius, prie to prisidėjo, ir aš tau tiesiai šviesiai pasakysiu: ji tavo bambagyslę krimst krimst perkando, užuot čekšt čekšt perkirpusi, kaip kiekvienas normalus žmogus, būdamas šviesaus proto, padarytų.

Nuo tos akimirkos Lamaratui dar smarkiau aptemo akys (iš nuostabos, kas buvo ir kas nebuvo padaryta? Iš pasišlykštėjimo, kad jau gimdamas buvo nuskriaustas? O gal ta tirštėjanti migla – krintantys meteorai užleido vietą sproginėjančioms saulių sistemoms – aptraukė akis po pakeltais marškiniais bespoksant į savo bambą?) ir jis vėliau taip pat nedrįso daugiau apie tai pasakoti, nes kas galėtų patikėti:

– Tačiau tu turėtum žinoti, Lamaratai (nes viskas yra gerai ir viskas, kas jau buvo, ir kas dar tik bus, gali pasikartoti), kad senelė man pakišo stulbinančią mintį... Argi ne nuostabu, kad ji, gelbėdama tave, kai buvai pakibęs tarp gyvybės ir mirties, kad ji tuomet, tą akimirką, visiškai spontaniškai ir netikėtai, Dievui pašnabždėjus į ausį, perkando tavo virkštelę pusiau? Kartais viską reikia spręsti labai paprastai. O dabar aš, kad išgelbėčiau visą likusį Mozės gyvenimą nuo nepageidaujamo kitų moterų kišimosi, perkirpsiu jo virkštelę.

Akys aptemo... Rebeka (jos akys išsprogo, lūpos blankiai žvilgėjo, tarsi išteptos avies riebalais, galva tirtėjo, o dešinėje rankoje įnirtusiai sučerškėjo žirklės) kirpo.

O ką darė svarbiausias veikėjas? Jis liko toliau drybsoti išsižiojęs, tik kiek stipriau sudrebėjo.

Sesuo paslėpė gabalėlį mėsos – nuluptos „Merquez" dešrelės galiuką – už iškirptės ir tarė:

– O dabar, brangus vyre ir sutuoktini, į vandenį drauge su tavimi ar tuo, kas iš tavęs liko, gimininga siela ir gyvenimo šviesa, švariai nuplaukime girtumą ir paaukotąjį kraują.

Tai pasakiusi, Lamaratui stebeilijantis, ji nusimetė drabužius.

– Ei, nežiūrėk, aš tau ne filmo žvaigždė. Aš tavo sesuo.

Lamaratas žaibo greičiu užsidengė akis, nespėjęs pamatyti, kaip Mozė buvo taip pat išrengtas, pakeltas, užsimestas ant pečių ir drauge

su savo žmona, mergina, iš tikrųjų turėjusia jį vadinti dėde, žengė į jūrą. Rebeka (Lamaratas šitai girdėjo) palengva brido į putojantį su kiekvienu žingsniu vandenį ir dainavo:

Šis vakaras yra mūsų vakaras,
Su punšu ir ejejejei,
Vestuvėse prie jūros, vestuvėse prie jūros
Viską atidaviau tau,
Širdį, kepenis ir dar daugiau,
Vestuvėse prie jūros, vestuvėse prie jūros,
Tačiau tau buvo nusispjauti,
Daugiau nebenori su manimi gyventi,
Girdėjau tave meluojant vestuvėse prie jūros, vestuvėse prie jūros,
Oplia oplia

Jie stovėjo drauge negiliai įbridę į jūrą. Rebeka pasisukusi timptelėjo į save Mozę, kartu su krauju netenkantį garbės, savo jėgos, visko, kas vyrą daro vyru,

Vestuvėse prie jūros, vestuvėse prie jūros.

Iš vandens jie išlipo tik nuotakai iki soties atšventus savo vestuvinę naktį.

Nusileidę nuo kalno, jie išvydo krantan Mozę traukiančią Rebeką bei kiek atokiau stypsantį vaikiną, kuris rankomis užsidengęs akis stengėsi nieko nematyti.

– Ne! Rebeka, dukrele brangiausioji, stok, teneleidžia tau Dievas! – sustūgo tėvas, pirmas nubėgęs nuo kalno. – Lipk iš vandens ir pasakyk, kad viskas gerai.

Motina, senelis ir senelė nusvirusiomis rankomis spietėsi tėvui už nugaros.

Tėvas, metęs žvilgsnį į Lamaratą, papriekaištavo:

– Turėjai jį pargabenti namo, o ne atvesti prie jūros ir tuo labiau ne jai į nagus; juk pats žinai: iki tos nakties negalima vienas kito net pirštu paliesti, ech...

Motina, senelė ir senelis rėkė vienas per kitą, buvo neįmanoma suprasti, ką jie stengiasi pasakyti, nes atrodė, kad vienas staugė jūrai, kitas Lamaratui, o dauguma žodžių prasmego karštoje bežvaigždėje naktyje. Jiems nuo kaktų nusibraukus prakaitą motina dar kyštelėjo savo trigrašį:

– Kodėl visų pirma nevedei jo namo ir ką čia veiki, ką ji čia veikia, ką reiškia tas kraujas, juk ne... o ne, nejau tai nutiko čia?!...

– Dieve mano! – pravapėjo tėvas, pirštu vieną po kitos rodydamas tirštas kraujo dėmes ant smėlio.

Rebekai kampe rengiant Mozę, jis nusekė kraujo pėdsaku.

– O gerasis didysis Dieve, tas pragariškas gėdos ir negarbės vėjas mus jau pačiupo... – pasakė tėvas savo žmonai, – pažvelk, jis ją čia... juk tai, klausyk, tai nutiko čia!.. Jis atliko savo darbą, tik pažiūrėk, visur kraujas!

– Kaip mums reikės kada nors visa tai paaiškinti...

– Užčiaupk žabtus, – įsikišo senelis, – ir žaibo greičiu dek fejerverkus. O rytoj...

Jis trumpam užsičiaupė ir dėbtelėjo į savo žmoną.

– ...rytoj dėsimės neregiais ir kurčiais.

– Koks siaubas, – sudejavo senelė laužydama rankas, – jis visiškai nepaiso mūsų, jam nė į galvą nešovė, kokia moteris yra trapi ir gležna...

Vis dar pusnuogė Rebeka žengė į priekį – tylutėliai, kaip ir pridera, nuleidusi akis.

– Nežiūrėkite, nežiūrėkite, – įspėjo Lamaratas, – ji nuoga ir ji jums ne filmo žvaigždė.

Taip jie ir stovėjo – trūko tik vieno – fotoaparato grupinei nuotraukai Nyderlanduose pakabinti ant sienos. Iš kairės – rankomis užsidengęs akis Lamaratas, iš dešinės – tėvas, motina, senelis ir senelė, visi išvertę akis taip, tarytum matytų liepsnojant vandenį, o nugara atsisukusi į objektyvą – trapi Rebeka, laikanti tik glaudėmis ir marškinėliais vilkinčio savo sutuoktinio, klūpančio ant kelių kaip vaikas, ranką. „Tai mano šeima – dingtelėjo Lamaratui, – ir jau niekada daugiau nebebus viskas gerai".

Kažkur Nadorpe stovi namas, nepataisomai niokojantis pats save: ant žemės byra glazūruotos plytelės, duždamos į smulkius gabalėlius.

Tačiau labiausiai nukentėjo vyriškas pasididžiavimas, nuo kurio nukirptas nemenkas galas buvo su dideliu vargu sugrąžintas atgal į savo vietą.

Tėvas užtempė Mozę į kalną, dešinėje kelnių kišenėje nešinas vyriškumo galiuku, gautu iš Rebekos („Prašau, galbūt dar pavyks ką nors išgelbėti"), ir nugabeno nelaimėlį į Nadorpo ligoninę, kur visi pakraupo išvydę raudoną dėmę Mozės baltose džinsinėse kelnėse.

– Ką jie darė? Gal tas pamišėlis nekaltybę atėmė per užpakalį, ar ką? – ligoninės koridoriuose tarpusavyje šnabždėjosi slaugės.

Po to įvykio motina užsičiaupė. Apie tai, kas tą atmintiną vakarą nutiko per vestuves pajūryje, ji tylėjo ištisus šešerius metus, lygiai kaip tai padarė vienas toks sodininkas. Tylėjo iki tos dienos, kai vieną sekmadienio popietę tarptautinio telefonų tinklo kabeliais ją pasiekė pažįstamos pranešta žinia:

– Tam Mozei jau niekada nebepasidarys geriau, jam galutinai varžteliai atsisuko... Sapalioja be perstojo nei šį, nei tą... Gal taip yra dėl to, kad... Na, supranti... Kad jis nebegali...

Motina sulig tais žodžiais stryktelėjo ir išspjovė ilgus metus kauptus nuodus:

– Pagaliau tas jaunuolis gavo, ko buvo nusipelnęs! Tas išsigimėlis užtraukė savo tikram broliui tokią gėdą, visąlaik žinojau, kad kada nors taip bus! Jis puikiai suvokė, ką daro, ir darė tai net neraudonuodamas.

Išbėrusi, kas ant širdies gulėjo, motina daugiau niekada nebeprabilo apie Mozę ir galutinai atgavo dvasios ramybę tik po jo mirties.

Epilogas

Visi išsiskirstė po namus. Lamaratas drauge su savo brangiąja sesute sugrįžo į Nyderlandus. Tragedijos vietą ji paliko sukrėsta, todėl tylėjo apie tai, kas įvyko, ir liežuvį už dantų išlaikė ilgiau nei motina.

Ivojenos ir jos apylinkių gyventojai nesuprato, kas iš tiesų ten atsitiko, bet mėgino spėlioti. Apie tai, kas nutiko Mozei, ką pajūryje veikė nuotaka ir ką darė „mažasis", tas keistas šiaurietis, koks buvo jo vaidmuo linčo teisme?

Tačiau buvo vienas žmogus, žinojęs daugiau nei bet kuris kitas visoje Ivojenoje – tai Kalidas. Jis pasakė: „Aš juos nuvežiau į Meliliarą ir atgal. Tą vakarą daug išgirdau, taip pat daug apmąsčiau, bet jeigu norite sužinoti, kodėl Mozė, gozė, lozė ryto žaroje gulėjo ant jūros kranto, kreipiatės ne tuo adresu".

O Mozė? Netrukus jis paslapčia paspruko į šiaurę, vengė bendrauti su kiekvienu, šnekančiu ta pačia tarme kaip ir jis, ir pelnėsi duoną nešvariais darbeliais juodojoje rinkoje. Visą likusį laiką jis laikė liežuvį už dantų apie tai, kad prarado ankstesniąją jėgą. Mozė mirė išsikraustęs iš proto, su šypsena lūpose.

Atrodo, kad tėvas pradėjo ilgą monologą pats su savimi. Jis klausė savęs: kaip gali būti, kad žmogus, leidęs vietoje namo pastatyti dėžę, išauginęs dukterį vestuvėms prie jūros ir po sparnu priglaudęs savo broliuką, idant visą vakarą kimštų jam į galvą „kietos rankos" politikos subtilybes, kaip galėjo nutikti, kad toks žmogus – Sergėtojas, Globėjas, Guodėjas, Alfa ir Omega – išmirusio kaimiūkščio kevale buvo supurtytas vienintelio tokio nuožmaus gėdos ir negarbės vėjo?

O taksistas? Kas vėliau nutiko jam? Kalidas Pakelės Skardinė, veltėdis ir laimės kūdikis tuo pat metu, daugiau jau niekada nebežaidė „Laiptelių";

jis perėjo prie suaugusiųjų žaidimo: neregių loterijos „ONCE" – kiekvieną sekmadienį po bilietėlį. Ir jam sekėsi, kurgi ne.

Tačiau kai Lamaratas, prabėgus dešimčiai metų po šeimą sukrėtusio įvykio, darsyk sugrįžo į savo gimtinę, jis išgirdo, kad kavinės jau kurį laiką uždarytos, vingiuoti keliukai virto į asilų takais, miesto apetitas jį supančioms apylinkėms augo ir augo, o alkį numalšint galėjo tik kalvos ir kloniai, kuriuose kadaise gyveno maži berniukai, pardavinėdavę pravažiuojantiems vairuotojams kaktusų vaisius (saugokis apgavikų: kibiro viršuje – gražiausi vaisiai, po jais – supuvę), o dabar čia gyvena turtingi pamaivos ir pasipūtėliai, nusispjovę į lošimą, figūrėles ir trampampam-štai-ir-vėl-šešiukė, kūgeliai keliauja vienas po kito... Kiekvienas sutiktasis jam pasakojo, kad, pražuvus Lamarato kaimeliui, juo pamažu pasekė ir kiti: kaimai ištuštėjo, namai virto griuvėsių krūvomis, o buvę gyventojai kiekvienas kažkuo verčiasi mieste (be to, ten kur kas smagiau – tos atsitiktinės pažintys ir panašiai)... tarp savo skundų jie įterpdavo ir kitų naujienų: taksistas tūkstantąjį kartą nusiperka loterijos bilietą, ir še tau – šimtas milijonų!.. Tupi dabar kažkur Kuboje, o gal Patagonijoje. Beje, tarp mūsų šnekant, rodos, jis ten ėmėsi leisti gal laikraštį, gal žurnalą – „Aukso skardinė" ar kažkaip panašiai... Žinoma... Kas tuo patikės... Patys suprantate, tai tik gandai... Bet galbūt čia slypi kažkiek tiesos... Mažytė kruopelytė tiesos...

Benali, Abdelkader

Be-179 Vestuvės prie jūros / Abdelkader Benali. – Vilnius: Kronta, 2006. – 160 p.

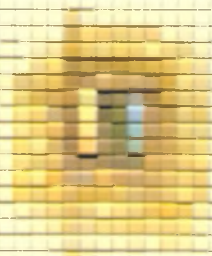
ISBN 9955-734-14-7

Viduržemio jūros pakrantės kaimelių gyvenimu, jų etnografija, buitimi ir išmintimi alsuojantis pasakojimas apie Lamarato Minaro kelionę į savo dėdės Mozės vestuves. Tačiau džiugus įvykis, kuriam tiek rengėsi visas kaimas, virsta tragedija, išrinktosios Rebekos kruvinu kerštu savo mylimajam.

UDK 839.3-3

10 sp. l. Tiražas 2000 egz.
Išleido UAB „Kronta"
Direktorė Jolanta Rimšienė
Šiaulių g. 3, LT-01133 Vilnius
El. paštas leidykla@kronta.lt
www.kronta.lt

Spausdino AB „Spauda"
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius

www.kronta.lt

ISBN 9955-734-14-0
9789955734147